

У ДРАМСКОМ ШИПРАЖЈУ

МАЛО ДРАМСКО ШИПРАЖЈЕ

Пролазак кроз „драмско шипражје“ у новој књизи **Златка Грушановића** У драмском шипражју неће бити опасан, као кад се иначе пролази кроз шипражје, али биће узбудљив. Петнаестак драматизација прозних класика домаће и светске књижевности и неколико оригиналних једночинки, оживљавају у овој књизи драму као жанр и показују како она ефектно представља и промишља савремени тренутак. Све драматизације намењене су првенствено деци школског узраста. Оне могу бити читане као допуна или илустрација на часовима обраде дела из обавезне лектире, а могу бити и непресушни извор идеја за школско позориште. Аутор успева да кроз ове драмске мињоне представи идеју, дух и смисао оригиналног прозног текста – нпр. прича „Поход на мјесец“ Бранка Ћопића, народна прича „Еро с онога свијета“, „Чиновникова смрт“ Чехова, „Баснопозорје“ по баснама Доситеја Обрадовића – али то чини језиком, сликама, резонимом и хумором блиским ученику основне школе. Посебно инспиративни јесу делови у којима су драматизовани антички митови, где поред поучности, мудрости, етике, психологије, занимљивих обрта, ученици стичу ваљану културолошку основу за упознавање античке књижевности у даљем школовању. Елементи античке трагичке слике света развиће се у другом делу ове књиге, у драми „Москвичем до пакла“, која је већ извођена у Београдском драмском позоришту, а која покреће снажна и потресна питања о судбини, кривици, одговорности, превазилажењу трагедије, обнављању живота.

Наташа Анђелковић

ISBN-978-86-7933-199-1

У ДРАМСКОМ ШИПРАЖЈУ • МАЛО ДРАМСКО ШИПРАЖЈЕ

ЗЛАТКО ГРУШАНОВИЋ

ЗЛАТКО
ГРУШАНОВИЋ
У

ДРАМСКОМ
ШИПРАЖЈУ

МАЛО ДРАМСКО ШИПРАЖЈЕ

Др Златко Грушановић (рођен 1976. у Лозници) је просветни радник (наставник српског језика и дугогодишњи директор школе), коаутор уџбеника за српски језик, драмски писац, театролог и члан Удружења драмских писаца Србије. Као наставник српског језика објављивао је радове везане за наставу српског језика (*Савремени драмски писци у настави српског језика и књижевности*). Од 2017. године је директор Завода за унапређивање образовања и васпитања и члан низа радних група које учествују у креирању образовних процеса. Као театролог, објавио је низ научних радова о српској драми с краја миленијума (текстови су обједињени у монографији *Несћанак хероја на крају миленијума у српској драми и друштву*). На основу његових драмских текстова су извођене представе у Народном позоришту и Позоришту на Теразијама (*Мала принцеза*, *Дубравко и Сања*) у сарадњи са Друштвом за помоћ особама са сметњама Стари град, почевши од 2008. године. Драма *Москвичем до Пакла* имала је премијеру у Београдском драмском позоришту 2019. године, а данас се игра у сарадњи са Агенцијом за безбедност саобраћаја за ученике средњих школа. Добитник је Светосавске награде и Награде града Београда за допринос образовању и васпитању.

**ЗЛАТКО
ГРУШАНОВИЋ**

у

**ДРАМСКОМ
ШИПРАЖЈУ**

МАЛО ДРАМСКО ШИПРАЖЈЕ

DOM KULTURE STUDENTSKI GRAD
BULEVAR ZORANA ĐINDIĆA 179
NOVI BEOGRAD

Београд, 2024. година

Златко Грушановић
У драмском шипражју 1:
Мало драмско шипражје

Издавачи
Дом културе Студентски град, Београд
Удружење драмских писаца Србије – репрезентативно удружење у
култури, Београд

За издаваче
др Дубравка Томић, директор ДКСГ
Зоран Стефановић, председник УДПС

Рецензенти
Наташа Анђелковић (рецензија)
Зоран Стефановић (рецензија и предговор)

Коректура и лектура:

Иван Савић
Драгана Смиљанић

Фотографија аутора на клапни
Драгана Бувач

Илустрација:
Милан Драгојловић Шкеми

Ликовно обликовање и прелом
Марко Полић
Бранко Цветић

Штампа
Донатграф доо, Вучка Милићевића 20, 11306 Гроцка

Тираж
300

ISBN-978-86-7933-199-1
ISBN-978-86-7933-201-1 (низ)

Београд 2024. године

www.dksg.rs * www.drama.org.rs

САДРЖАЈ

МАЛО ДРАМСКО ШИПРАЖЈЕ¹

ПРЕДГОВОР	5
УВОД	15
ДРАМАТИЗАЦИЈЕ	16
КРОЗ МЕЋАВУ	17
РАДОСНА РАЗОЧАРАЊА или НАГРАДА ПРОФЕСОРА ВУЈАДИНА КОСТИЋА	31
ПОХОД НА МЈЕСЕЦ (драматизација приповетке Бранка Ћопића)	47
ЧИНОВНИКОВА СМРТ	54
СВИЊАР	59
НА ЛЕПОМ ПЛАВОМ ДУНАВУ	72
ЕРО(Евро) С ОНОГА СВИЈЕТА (драматизација)	79
НЕМУШТИ ЈЕЗИК	88
ПЕПЕЉУГА	96
ТАМНА СТРАНА МЕСЕЦА	102
ШКОЛСКИ САН	112
БАСНОПОЗОРЈЕ (Драматизације Доситејевих басни)	120
МАЛА ПРИНЦЕЗА	187

¹ Неколико драматизација из Малог шипражја први пут су објављене у приручнику за наставнике Драматизација у настави, Klett, 2011 године

МЕЋУШИПРАЖЈЕ

УВРНУТИ МИТОВИ (ОД ПРОМЕТЕЈА ДО ОДИСЕЈА)	208
БОГОВИ СА ОЛИМПА	208
ПРОМЕТЕЈ	214
ТАНТАЛ	229
СИЗИФ	233
МИДА	239
ОРФЕЈ И ЕУРИДИКА	251
ДЕДАЛ И ИКАР	257
ТЕЗЕЈ	259
ТЕЗЕЈ И МИНОТАУР	269
ПЕРСЕЈ	287
АЛКЕСТИДА	294
ХЕРАКЛЕ	298
ЈАСОН	310
ИЛИЈАДА	319
ОДИСЕЈА	336

ПРЕДГОВОР

КРОЗ СВА НЕМИНОВНА ШИПРАЖЈА

Приступ у драмски свет Златка Грушановића

„Из грмена великога лафу изаћ трудно није“ рече нам једном, успут Ловћенски јасновидац. Но, шта бива ако лавови нисмо? А шипражје око нас са нама расте, и надилази све оно што данас јесмо и што се не усудимо ни помислити да сутра будемо.

Књига *Кроз драмско шипражје* Златка Грушановића управо покушава — у своја три сложена лица — да искаже тај пут јунака. Аутор је у сабраним драмама организовао свој свет у „драмска шипражја“, разврставајући их по њиховој когнитивној амбицији, односно по зрелости циљане публике. Мало драмско шипражје је за основношколце, Међушипражје је за омладину, а Велико за зrelu публику.

Или можда и то морамо преиспитати?

*

У Малом драмском шипражју — једном од најобимнијих, а на тренутке и најкомплекснијих савремених опуса српске драме за децу у 21. веку, корпусу који је на више начина и сценски провераван и награђиван — Грушановић, осим својих ауторских радова, даје и срж некадашњих школских програма. Сада, у *Новом добу*, ту националну срж неки модернизатори перципирају као анахроно и назадно, реметилачки фактор, гнусне гусле. Овденалазимо, пресвега, неисцрпни и незаобилазни српски фолклор из Вукове модле и пишчевог лозничког завичаја (Еро с онога свијета, Немушти језик, Пепељуга) али су ту и Петар Кочић, Бранко Ћопић, Антон Чехов, као и велика, чудно барокизована посвета Просветитељу: „Баснопозорје: Драматизације Доситејевих басни“.

Управо „Баснопозорје“ почиње да износи пуно вјерују свог творца, где се јасно види да у ауторском раду, али и у драматизацијама, Грушановић говори личним сценским језиком и поетиком, не хајући за претходни ауторитет који класична грађа носи на плећима. Он та плећа растерећује тиме што узима мотиве и фрагменте, али сам досољава по своме, те Доситеју и онима који стоје иза њега даје лакоћу нашег доба, говор који и данашња деца разумеју, нову радњу са додатним смисловима, све са финим културолошким нијансама намењеним и родитељима.

*

ДРАМСКО МЕЋУШИПРАЖЈЕ доноси иконокластички и корозивни циклус „Уврнути митови (од Прометеја до Одисеја)“ где права личност драматичара избија још и више него у приступу Доситеју. Без милости, ту почиње да нас заплускује идиом и нерв нашег доба, који ће несумњиво омладини бити близак и насушно потребан у одбрани њиховог, још недојачаног идентитета: иронија, запитаност, критичност, апсурд, сленг, уличне игре речи, психологија дисфункционалне породице, неурозе личне и колективне, шупљи звон идеологије и имплицитна цена која се због те идеологије људским месом и крвљу плаћа.

Добра савладаност грчке митологије овде служи само за став да баштина мора бити разграђена и изнова испричана на начин који је 20. век увео као уметничку норму побуне још са појавом дадаизма, али и позориштем апсурда, али овде зачињену драмским аналогијама гитарских рифова и наслеђа које је једна генерација добила са панком и југословенским и српским новим таласом, а у другим драмама ове књиге, и емотивном и циничном опорашћу једног Џонија Штулића. (Чак и Грушановићев тинејџерски ангажман у лозничкој поп–рок групи „Психијатри“, у првој половини 1990–их, тој ратној локалној наследници „Шарла Акробате“, до данас вишеструко одзвања у његовом приступу стварима, било као порука, било као вибрација.)

Ми из ових драма не закључујемо да су баш све жене интелигентне као Аријадна, а мушкарци мудри као Прометејев брат Епиметеј, али нешто од обамрлости и регресије нашег доба, ове зачудне и омамљујуће прве четвртине 21. столећа, пробија из ликова и ситуација у којима се они копрцају. Протагонисти су самосвесни, цинични и неретко блазирани, добро упознати са драмским анахронизмом свог мешања са нашим данашњим временом.

ПЕРСЕЈ: Појавиле се изврнуте легенде, неко све обрнуто приповеда и поставља на сцену.

ЗЕВС: Ко је тај?

ПЕРСЕЈ: Не знам, али је од Тезеја направио кукавицу, Ахил је идиот без мозга, Орфеј мисли да је Ромео.

Обратимо пажњу на ове речи, јер је то и манифест Грушановићевог виђења претходне епохе и непосредно је у вези са докторском дисертацијом која је породила његову најновију монографију *Несћанак хероја на крају миленијума у српској грами и друштву* (2021). То је тамна област социјалног инжењеринга коју је Грушановић прелиминарно картирао, а која ће научно тек бити обрађивана као један од узрока нашег, и даље лошег, имуног система у култури и колективном духу.

Грушановићева митска бића имају чак и културну самосвест: „Ајде, идемо, треба и друге легенде да се одиграју.“ Судар Зевса и Супермена спада у скривену, али важну идејну микропојаву српске драматургије, поступке којима су кроз поп–културно васкрсавање колективне психе и стварање модерних богова посезали и драматичар и ренесансна личност нашег времена Владимир Ђурић — Ђура Морнар или, пак, писац ових редова. Рецимо, у нашем „Словенском Орфеју“ 1992. године, мотив деификовања Бетмена преко маске која се ставља Аполону, или код Ђурића драма „Цет сет“ из 1994. године, где је Супермен и дословно зазиван као бог, у сличном је тону и идеји као код Грушановића. Овим и кроз Грушановићев опус добијамо потврду да је популарна култура као *религиозна појава* у нашем добу високи приоритет изучавања културне антропологије и сродних поља.

Прометеј каже: „Не можемо сви бити богови, ваља се понекад и човек бити.“ — што подразумева ауторов став да су претходни богови безвредни, те да их достојан човек — Син Човеков, Божје дете из наше вере — можда може заменити. Када исти Прометеј каже: „То си прочитао у Старом завету, не би се ти сам сетио.“ — то се може схватити као очекивање да престанемо да цитирамо законе, већ да постанемо Закон сâм, да будемо можда ипак савршени и усавршавани у некој вечносној перспективи, онолико колико је Отац наш савршен.

Ова теолошка, егзистенцијална и онтолошка питања нису била систематски идеолошки циљ писца, већ одраз његове егзистенцијалне реакције. Али је моћ драмског текста толика да та питања непосредно и нежељено покаже, и тако их макар немудро постави, да лебде изнад нас — читалаца и гледалаца.

Грушановићева делатност вишеструко припада традиционално идејно јасном току културе његове Западне Србије (дакле, најужем српском идентитетском, културном и државотворном језгру). Но, чини се да се и кроз овог писца помаља она сложенија идејно–поетичка

појава, коју бисмо условно могли назвати *Лозничка грамашурџија*, а која није ограничена само на позориште, већ се преноси и на друге драмске уметности, па и на стрип.

*

ВЕЛИКО ДРАМСКО ШИПРАЖЈЕ је свођење претходних рачуна, досадашњи врхунац опуса нашег драматичара, али и назнака будућег разбоковања. Пред нама искрсавају биографски снимци, терет и комедије људске егзистенције, вивисекцирање неколико епоха. Има ту прилога од релевантности за однос психологије и драмског те изазов мореновској психодрами („Москвичем до пакла“), грађе за уметнички велике позоришне представе („Исидора и смрт“), па и хипотетичке основе за комплексније телевизијске и филмске мелодраме („Брачне једначине“ и „Изгубљени“).

Писац је свестан да ништа није јасно док се не покаже и док само не прозбори. У свакој од драма он поставља питања, не само од високо психолошке, већ и психијатријске, социјалне, антрополошке, филозофске и теолошке вредности. Човек који је написао дисертацију о нестанку јунака на крају 20. века и сâм се биографски поставља као један од (не више тако анонимних) јунака нашег доба, који се вратио из мрака да просветли и просвети друге.

Драме Великог шипражја су неједнаке дужине, квалитета, амбиције и замаха. Отвара их књижевноисторијска сатира стављена уместо предговора: „Драмски утук на критику“ („Сахрана великој књижевној кришничара. Говорник декламује у часи ђреминулој.“) где се кришничар у зајробном живоју среће са објектом своје кришке, ђисцем самим. Драма „Москвичем до пакла“ говори о томе шта бива ако смо судбински добили терет праведног Јова — а свако га, изгледа, на неки начин добија — да живимо у последицама трагедије због саобраћајне несреће, дакле у страдању без своје кривице. Пратећи два пара, „Брачне једначине“ су у једном од омиљених сценских жанрова, комичне мелодраме, али са уграђеним двосмислицама и вишесмислицама које нам пружа савремена полна и друштвена персонална динамика трећег миленијума. „Изгубљени“ описују студентски живот у Београду 1990–их и све *шранзиционе* раскрснице на којима млади, али и мање млади људи збуњени стоје. „Исидора и смрт“ је посвећена великој и несрећној Исидори Данкан, и својим квалитетом и ирационалним широким драмским потезима, као најбоља у овим драмама за одрасле, даје можда назнаку шта надаље можемо очекивати од будућег и далеко растерећенијег писца, сада већ са солидним стажом писања. Књигу

завршава „Дубравко и Сања“, варијација на „Ромеа и Јулију“, која је овде уредничка аномалија, јер је по свему ближа *мањим шипражјима*, али њена стилска и квалитативна различитост овде би била погрешно схваћена ако се не би узео у обзир посебан приповедачки поступак за оне који ће је изводити — наиме, писана је за глумце из спектра аутизма и оне са Дауновим синдромом.

Као својевремени судбински кључ из ране младости, „Москвичем до пакла“ је централна драма за разумевање свих Шипражја. А одговор на судбину је исти у трагедији, бајци, епици, мелодрами па и самој сржи хришћанства, особито православног — из мрака човек почиње да осветљава делиће себе, уз помоћ светла других људи. Враћа се из Хада васкрснут, али другачији, мономитски *хероизован* (Херин), и почиње да просвећује свој народ и своју епоху. И заиста, смисао трагедије и сопственог крста (за)добивамо тек накнадно, ако смо сопственом, добровољном и промишљеном жртвом осветлили део твари на овој равни, а другим бићима помогли својим снагама и даровима које смо милошћу добили.

*

Погледајмо и изван текста самог, не плашимо се биографског и културно–историјског оквира. Грушановић, рођен на размеђу светова и времена, у Лозници на Дрини 1976. године, припадник је нараштаја који је у неким стварима остао *Између*, јер још није имао зрелост пунолетних генерација да одлучи како ће се поставити према историји током распада Титове Атлантиде 1990–ихнити је имао благодат непознавања тог прелаза, какав су касније добиле млађе генерације. То је створило један посебан поглед на свет читаве пишчеве генерације, чини нам се јасно видљив и мерљив у њиховом менталитету, емоцији, идеји, па и врсти стварања.

У новом столећу, Грушановић је остварио значајно искуство као професор српског језика и књижевности, повремено и грађанског васпитања, медијатекар, библиотекар, али и као помоћник и заменик директора, па и сâм успешан директор школе која носи име његовог земљака Вука Караџића (знакови никад нису за потцењивање).

Но, напоредно са основном професијом, и уметност је зазивала живу душу, да се личне силе опробају у стварању. Још 1996, почетком студирања, млади Грушановић се појављује у јавности кратком причом „Нема више човека“ (sic) у збирци *Вештина намићивања месецу*, антологији чији су уредници тада били жреци београдске нове књижевности Михајло Пантић, Васа Павковић и Давид Албахари. На самом помагању

21. века објављује прозу у једном од важнијих листова за културу у Србаља и Славјана, *Књижевној речи* 2002. године — дакле у време краја једне епохе, како националне културе, тако и самог непрежаљеног листа, који је убрзо угушен у политичким околностима српског неоатлантизма.

Но, Грушановић је, охрабрен објављивањима, већ нашао себе. Кроз школске, а затим и веће, професионалне позорнице почиње интензивно уметничко стварање калећи драмски језик у пракси. Тада се укључио и у једну посебну врсту уметности и педагогије постављајући у драмској секцији текстове за представе са особама са сметњама у развоју. Извођене су у већини битнијих београдских позоришта и неким центрима за културу у Србији. То је основа за његов каснији стручно–научни допринос теми инклузије, али и реформски активизам, који је у пракси спроводио и као члан управног одбора удружења за људе са посебним потребама „Живимо заједно“, а данас и као педагошки руководиоца на националном нивоу.

Грушановић је стручно, али и уметничко и управно искуство, салио у трајни облик, у више уџбеника, читанки и радних свезака за српски језик и књижевност. Но, за ову прилику, посебно се издваја монографија *Драматизација у настави: приручник за наставу српског језика и књижевности у основној и средњој школи* (Београд: Klett, 2011). Ова књига је попунила једну значајну празнину код нас, и део је Грушановићевих делатности сталног развоја драмских уметности у српској педагогији, што је спроводио и као аутор семинара *Савремени драмски дискурс наставним јединицама*, а после и као творац сродних акредитованих програма. Као марљиви методичар наставе српског језика и ваннаставних активности добитник је Светосавске награде и Награде града Београда за допринос развоју образовања и васпитања. (Обиман стручни допринос и ван драмских уметности није нам у фокусу и представљао би педагошку студију случаја за себе, за шта ми овде немамо простора нити компетенција.)

Данас је Грушановић и један од запаженијих проучавалаца савремене српске драме. Главна научна област му је Наука о драмским уметностима — театрологија, а тик уз њу су и Културна историја Срба и Наука о књижевности. Главни научни производи су, за сада, монографије *Три граме Љубомира Симовића* (Београд: Задужбина Андрејевић, 2010; по магистарском раду *Драматургија Љубомира Симовића*, 2007) и *Несћанак хероја на крају миленијума у српској грами и грушћиву* (Београд: Задужбина Андрејевић, 2021; по докторској дисертацији *Типологија хероја у српској култури и грушћиву од 1990. до 2000. : (српска грама)*, 2018). Та потреба

за истраживањем се наставља, како видимо по новијим радовима о уметнику, тумачу душе и педагогу Хугу Клајну.

Особито је у научном опусу драгоцен докторска дисертација која анализира драме на размеђи епоха, чији су аутори или сâм крем српске драматургије или су барем били видљивији него други — Александар Поповић, Вида Огњеновић, Душан Ковачевић, Слободан Селенић, Синиша Ковачевић, Миладин Шеварлић, Небојша Ромчевић, Горан Марковић, Светлана Велмар-Јанковић, Стеван Копривица и Биљана Србљановић — јер је истраживач ту препознао врх леденог брега који ће засигурно бити предмет будућих капитално важних истраживања његових колега. Грушановић је темељно обрадио феномен дехероизације српске културе у постјугословенском периоду, и његови резултати су високо релевантни са аспекта филологије, драматургије, театрологије, културне антропологије и психологије. На другој страни, тамо где се аутор наслањао на туђа тумачења, савремену српску политичку историографију, социологију и политичке науке, које су до скоро била норма у београдским академским круговима, постоји дубока потреба да се неки његови закључци ревидирају. Наиме, управо су идеологизоване друштвене науке биле главни (и ненаучни) инструмент који је голом силом политичког притиска над самом уметношћу, али и студијама уметности, наметнуо дехероизаторски процес на смени епоха као главни ток у српском позоришту (мада, не и у целокупној драми). Упркос неким манама у политичко–историјском тумачењу, што није његова кривица, Грушановић је успешно дао метод, модел и почетне резултате, који би се сада могли пренети на изучавање питања хероја у српској прози, филму, стрипу, радио драми. Не постоји важнији задатак у српским наукама о уметностима но што је анализа социјалног инжењеринга којем смо подвргнути кроз уметност и културне моделе, што и даље генерише друштвену нестабилност у *Реџиону*.

Нешто смо се више задржали на дисертацији и монографији *Несћанак хероја на крају миленијума у српској грами и друштву*, јер сматрамо да је крајње време да се стручно–научно вреднују проблеми и резултати које нам је Грушановић изнео на видело, а које он обрађује детаљно и у скоро свим својим драмама.

Грушановић наставља да делује и као руководилац и уредник. Актуелни је директор Завода за унапређивање образовања и васпитања у Београду, установе која је на смени цивилизацијских епоха задужена да учествује у исправљању претходних мана система (као што је то била фатална реформа српског образовања пре пар деценија, у време мандата

министра Гаше Кнежевића), али и да нађе локалне одговоре на глобалне цивилизацијске потресе који мењају не само смисао педагогије, већ и смисао постојања Човека самог. Уређивање зборника о Иви Андрићу и Милошу Црњанском (суиздање ЗУОВ и Филолошке гимназије) показује да он верује да је дух овдашње мудрости можда и даље користан — трајно и универзално.

*

Закључимо рад слободом да прелиминарно одредимо где је позиција Златка Грушановића у савременом српском друштву. Чини се да је у свим стручним и стваралачким улогама он самосвесни изданак једног од темеља европске културе. Он зна да је уметност, особито драмска, срце уобличавања свих димензија једне Заједнице — племена, нације или империје. И не устручава се да допринесе. Он методски подстиче да нас уметности забављају, оздрављују, и кроз то, у ствари, поучавају, тумаче, интегришу, социјализују и убрзано дозревају све оно чега се дотакну.

Просветитељ као Приповедач, дакле. Јасна је то и оштра норма у ових три стотине година новије српске културе, блистав низ. Мануил / Михаило/ Козачински (који је, изричито подсетимо, много више урадио за свесловенску културу, но што је то пуки позоришни рад код Србаља), Захарија Орфелин, Гаврил Стефановић–Венцловић, Лука Милованов, Доситеј Обрадовић, Вук Стефановић Караџић, Јован Стерија Поповић и њихови наследници до данас — сви су, титански и уцело, спајали предањско, просветитељско, педагошко, језичко, књижевно, драмско (па макар у визуелном приповедању или кроз фолклор), извођачко, реформско, а тиме и политичко и државотворно.

Без жеље да вреднујемо прерано, али поређено са праксом и судбинама управо ових претходника, погледајмо изнова друштвене маске чијим изменама Грушановић свуда стиже, играјући сложену драму сопственог мономита... Филолог, педагог, иноватор, реформатор, истраживач, управитељ, али и људско биће са потребом стварања себе изнова, било кроз музику, било у драматургији. Овако набројано, Грушановић је, чини нам се порезултатима, достојан ученик претходника, легитимни наследник завета и баштине. Он је јавне улоге енергично интегрисао у јединствену мисију, у времену када Човекова ментална блазираност и идејна раслабљеност растачу сâмо ткиво Васељене.

*

Стваралаштво и делатности Златка Грушановића тек ће донети своје главне плодове, и без сумње ће у српској културној историји остати као zgodni пример особите личне борбе на занемареном пољу где се пресеца уметност са педагогијом, да се буде достојан у захтевима задатака, и у једном необичном ставу одговорности - животном ставу који упућује на хероизацију. Упркос свему оном што нас од јунаштва одговара и одвраћа.

Зоран Стефановић
председник Удружења
драмских писаца Србије

У Сремском Београду, 13. јуна 2024.

I

УВОД

Позориште није и не може бити само репродуктивна уметност јер јој животност дају различити сценски стваралачки елементи, због тога, драма оживљава тек на позорници. Највећа разлика између драме као књижевног текста и драмске представе јесте у томе што је позоришна представа колективни стваралачки чин више људи (глумци, костимограф, сценограф, писац, публика, музика, шминкери, организатори...), па она садржи креативни поглед свих наведених учесника, који се често разликује од ауторове почетне замисли. Зато драма нуди две потпуно различите перцепције када се чита и када се сценски изводи. Драма по својој суштини је писана за сцену, те и свој пуни креативни и уметнички облик добија на сцени. Управо због тога редитељ и глумци приликом поставке и извођења стварају драмске ситуације и сукоб који чак и не видимо читајући драму, па га можда чак ни сам аутор није приметио. Без сукоба нема драме, а без препрека нема сукоба. Драмски сукоби, тј. препреке које настају у драмама, могу бити различити, али *уколико не постоји сукоб, нема ни драме*.

Приликом проучавања драме отежавајућу околност представља њен двоструки статус – она је и књижевно, али и сценско дело, које има предиспозицију да буде изведено у позоришту. Теоретичари књижевности драму углавном анализирају као књижевно дело – текст који је предвиђен за читање. Разлике између драме као текста и драмске представе могу бити велике. Стога се театрологија првенствено бави сценском сликом драмског текста који чини предлог за представу. Драмски текст је само полазиште за позоришну представу, а сценско извођење је њен коначни циљ. У вези са тим, сви текстови у овој књизи, било ауторски, било да су драматизације, у ствари чине само предтекст за сценско извођење, јер је, нарочито друга половина XX века донела ауторски аутономно редитељско позориште: редитељ преузима све битне функције и ствара сопствено уметничко дело, нарушавајући притом интегритет писаног драмског дела.

Ову књигу чини скуп драмских текстова под називом *Драмско шипражје* зато што елементе драме можемо пронаћи у сваком књижевном роду, као што епске или лирске елементе можете препознати у драмама, те и овај избор драмских текстова се чита као што се пролази кроз шипражје,

да бисмо дошли на крају и до драме. Може се само посматрати, може се заобилазити, може се ићи кроз шипражје, а може се сећи, обликовати и поставити за гледање. Текстови су подељени на мало и велико драмско шипражје, јер су у првом делу драмски текстови који су углавном намењени за извођење на дечјој сцени.

Оно што је битно за свако драмско дело које се не изводи, већ чита, то је да сваки читалац не само што треба да дочара представу и замишља сцену, већ је оно и написано да читалац сам креативно осмишљава и оно неизречено, или нешто што ни аутор није знао.

ДРАМАТИЗАЦИЈЕ

Драматизација је прерада неког недрамског књижевног дела (романеског, епског или лирског) у драмску форму, односно давање драмског облика некој причи или догађају, при чему се чувају стари или стварају нови дијалози. У таквом позоришном тексту приповедачки елементи из оригиналног текста сачувани су у дидаскалијама или репликама ликова. У литератури се често помиње и термин адаптација, који не треба мешати са драматизацијом, јер је тај појам прикладнији за именовање измене, адаптације већ постојећег драмског дела према редитељској замисли – идеји. Адаптација је заправо прилагођавање, преуређивање драмског текста за ново сценско извођење, а драматизација је стварање позоришног текста коришћењем књижевних врста које не припадају роду драме. У начелу, сваки драмски текст се адаптира за представу у складу са креативном замисли оног ко поставља представу – редитеља, што значи да се термин адаптација односи искључиво на реализацију позоришног текста.

КРОЗ МЕЋАВУ¹

*(По моштивима из њриповедака:
Причи о кмету Симану, Кроз Међаву, Симеун Ђак, Јазавац њред судом)*

I

Кмет Симан лешкари на сцени са сламчицом у устима. Појављује се Ибрага са корпама.

ИБРАГА: Алах селам ајлекум.

СИМАН: Бог ти добро дао.

ИБРАГА: Право велиш, Симане! Зато и јесам дошао! Дајдер ми трећину од свега што је ове године родило.

СИМАН: Није ништа родило!

ИБРАГА (*гледа око себе воћке*): Мени се чини да је добро родило!

СИМАН: Чини ти се чини! То што је родило, мени је родило!

ИБРАГА: Побогу, Симане, по закону је и мени родило.

СИМАН: То су турски закони, који су одузели оно што је моје!

ИБРАГА: Не буди стално бандоглав. Знаш да сам ти ја најбољи Ага овде у селу.

СИМАН: Наш народ каже: Најбољи је ага, мртав - ага.

ИБРАГА: Сотоно једна! Шта се ја с тобом натежем, или ћеш ми дати, или ћу доћи са својим момцима, а онда ћеш дати и оно што немаш.

СИМАН: Лако је тако живети. Удри, отми, а ти гољо ради, и црнци. Шта ће нама да једемо, ми можемо и без хране и без свега, само без мотке и бича не можемо. Е, да нам је цар Душан поживео, видео би ти Ибрага, ко би коме по данак дошао!

ИБРАГА: Симо, јесам ли те терао кад да ми сам донесеш мој део!

СИМАН: И зато те зову душевни Ага? Ти да си добар, живео би од свог рада!

ИБРАГА: Трпео сам све твоје ћуди!

СИМАН: То је твој проблем!

ИБРАГА: Симане Васковићу, сад си претерао! Има да све лепо спремиш као што раде и остали кметови, и својим колима и воловима да ми

¹ Представа је писана 2022. године за манифестацију Дани Републике Српске.

допремиш. Уколико не дођеш, доћи ће моји момци, па ће однети и тебе и трећину!

СИМАН: Не плашим се ја ничег Ага!

ИБРАГА: Уплашио, не уплашио, ја мој део узимам!

Ибрага одлази, а Симан бесно показује шиџак, оглазећи.

II

СИМЕУН ЋАК, ПЕЧЕ РАКИЈУ, САМО СЕ ВИДЕ БУРАД И ПАЊЕВИ ПОРЕЂАНИ ЗА СЕДЕЊЕ. НА ЈЕДНОМ ПАЊУ ЈЕ И ПОЛИЋ РАКИЈЕ И ЧАСЕ.

СИМЕУН ЋАК: Мићане, нали по један полић да разбијемо овај црни дерт што нам је пао на душу.

ОНАЈ ИЗА КАЦЕ: Теби је дерт пао од ракије!

Долази Симан.

СИМЕУН ЋАК: Симане добри, дедер нали нам полић ракије да ти приповедам.

СИМАН: Нека Симеуне, није ми до ракије.

СИМЕУН: Што богати, баш је данашњи дан за ракију! Чујеш ли ти пуцње по Сарајеву?

СИМАН: Ја чујем само како ми је све родило, а другом морам дати.

СИМЕУН: Е вала, то јест проблем, ако ти даш Аги, неће бити за ракију. *(Њојије наускај и викне)* Ракијо мајко! Ал' сад је доста било. Турци подвише репове!

СИМАН: Како подвише? Ено га онај мој душевни Ага све се шета по чаршији.

СИМЕУН: Ја ти кажем да налијеш ту иза каце полић па ћу да ти речем.

СИМАН (сиџајући): Симеуне, твојих прича сам се наслушао.

СИМЕУН: Е ову ниси. Додајдер. *Сиџа му ракију, куцну се, Симеун ојеш њовиче:* Ракијо мајко! Нема ту шта, Аустрија је сила.

СИМАН: И?

СИМЕУН: И ниси кажеш чуо?

СИМАН: Ја одавно више ништа нити чујем, нити видим. Гледам да што више жмурим!

СИМЕУН: Штета, јер би онда видео како Турци беже ко зечеви!

СИМАН: Беже? Где беже?

СИМЕУН: Аустрија је окупирала Босну.

СИМАН: Кад? Значи нема више Турака?

СИМЕУН: И мост на Дрини је прекинут у борбама.

СИМАН: А ми? Ратујемо ли ми, где су нам пушке да се придружимо да их све поћерамо!

СИМЕУН: Није то наш рат Симане, а и овај се завршио.

СИМАН: Како се већ завршио кад није ни почео!

СИМЕУН: Склопиће неки мир и то је то!

СИМАН: Склопиће мир, ал' то више није исто, видећеш!

СИМЕУН: Не будали Симане, за нас мале и обичне, све ће то остати исто!

СИМАН: Е вала неће, сад кад Аустријанце виде какве су бабе и дерикоже ови Турци има да их нестане. Је л' не каже песма „калдрме ће пожељет Турака, а Турака нигде бити неће”.

СИМЕУН: То је било за Србију, не за нас!

СИМАН: А шта смо ти ми ког врага ако нисмо Србија! Исто је то, и сад да видим тог Турчина који ће ми доћи да узме трећину мог дела!

Симан ѿоѿије наускаѿ и оѿрчи. Симеун слеже раменима и оѿѿије.

СИМЕУН ЋАК: Е мој Симане, у великим променама обично ми малени страдамо, само ћемо господара променити.

ОНАЈ ИЗА КАЦЕ: Страдао си ти одавно, ал' од ракије!

„Нико не зна шта значи родити се и живети на ивици између два света, познавати и разумевати један и други, а не учинити ништа да се они објасне међу собом и зближе, волети и мрзети и један и други, колебати се и поводити целог века, бити код два завичаја без иједнога, бити свуда код куће и остати заувек странац; укратко: живети разапет, али као жртва и мучитељ у исто време.” (Иво Андрић)

III

У шљивику на трави лежи СИМАН, РУКЕ ЗАТУРИО ПОД ГЛАВУ, ЖВАЋЕ СЛАМКУ ТРАВЕ ДОК СЕ НАД ЊИМ МОДРЕ И САВИЈАЈУ ГРАНЕ ПУНЕ РОДА. НЕ МИСЛИ НИШТА, САМО СЕ СМЕШКА. ЧУЈЕ ШКРИПУ КАПИЈЕ И РЗАЊЕ КОЊА. ДОЛАЗИ ИБРАГА.

ИБРАГА: Добро јутро, Симане. Дошао сам са четири коња и једним момком.

Симан ѿа ѿушѿа да му ѿриће ѿосве близу, ѿравећи се да ѿа не чује и не види.

СИМАН (*не устџајући ђред аџом*): Добро и јест.

Ибраџа ђређе руком ђреко очију, ђридржавајући се ог збуњеносџи да не ђадне збоџ Симановоџ односа ђрема њему.

ИБРАГА: Ја дошо да ово шљива, што је моје, смирим.

СИМАН: Ниси морo долазити. Шљиве су мирне, а колико их буде требало смиривати, умем их и ја смирити.

ИБРАГА: Ако су шљиве мирне, онда може и јабука која!

СИМАН: То што је родило, то је за продају! Ако хоћеш, можеш платити, и носити!

ИБРАГА: Побoгу Симане, шта ћу платити кад је то моје.

СИМАН: То је моје и увек је било!

ИБРАГА: Како твоје, кад је било пола моје!

ИБРАГА: Није то никад било било твоје. То си ти отимао. Е, више нећеш. Сад је моје! И буди срећан што нећу да те гоним да ми вратиш са каматом сваку јабуку што си је појео!

ИБРАГА: Богати, Симане, морамо ли сваки пут да исто преживљавамо зато што си ти тврдоглав!

СИМАН (*ђодигујући шешир*): А, више нећемо исто да преживљавамо. Сад ћемо да живимо другачији живот.

Почињу да се ђреџиру. Симан се најола ђридриџао, али само заџо да би моџао аџи у очи да скреше оно шџо ни сам није ђомишљао да би смео да му каже.

СИМАН (*огмахујући рукама широко*): Е, сада је доста Ибрага (*ђридригујући се ђолако*)! Годинама сам трпео и чекао, и чекао и гледао како ми комадате земљу, како газите по свему што је свето мом народу. Гледам вас и питам се докле ћете, докле, и докле, и чекао сам! Чекао! Чекао, и дочекао! Не знаш ти, мој Аго, како је кад у себи носиш јауке косовских јунака, сећање на поносног Душана и Немањиће, а видиш како неке ушљиве мале аге газе преко тебе.

ИБРАГА: Али!

СИМАН: Тишина! Сад ја причам, аго! Ја сад причам у име оних који нису стигли да причају! Ја причам у име свих оних који неколико векова пиште и кључају у нашим жилама! И сада је дошло време да ти кажем, да се вратиш тамо у ту твоју царевину, па тражи неке друге робове! Маштам о овом тренутку, разговарам са собом као да сам луд, шта би било када би одједном аге престале бити аге, а кметови

постали господари на својој земљи. То је једино што сам могао да мало засладим свакидашњу муку једноличног живота!

ИБРАГА: И сада си решио све да ми кажеш!

СИМАН: Сада! Јесте сада! Сада теби могу да кажем – не! И свим агама света – не! *(окреће лице на све чешири ситране свеша а заштим џуш неба)* Не! Не! Не!

ИБРАГА: Ми смо и даље аге, кмете! Исто је време и даље!

СИМАН *(смиреније и свечаније):* Не, Ибрага Колоша. Није исто! И никад неће бити исто!

ИБРАГА *(умиљавајући се):* Па како је, кад није тако?

СИМАН: Видиш сам како је: друго време, друга права, па и други судија!

ИБРАГА: Оно јест, друго је време, али ти си паметан чо'ек, Симане, и знаш добро да нема права по којој оно што је моје може одједном постати твоје. *(Ту Симан џлану.)*

СИМАН: Е да видиш, има, Ибрага! Има и може! И твоје је било некад наше, па у неко вријеме и по некој прави постало ваше. Е, кад је оно што је од давнина било моје могло постати твоје, може вала и ово што се зове твоје постати моје, као што је и било.

ИБРАГА: Оде ти, Симане, далеко.

СИМАН: Могу ја данас да идем куд год хоћу и докле хоћу.

ИБРАГА: Моожеш?!

СИМАН: Могу, још како могу, Ибрага.

Ћушање

ИБРАГА: Могу ли, Симане, набрати две три котарице шљива макар.

СИМАН: Не!

ИБРАГА: Немој, Симане, ти знаш да нисам био неки нарочито рђав човек.

СИМАН: Ага је ага, ја то говорим свим агама, а ти си један од њих, био рђав, или лош!

ИБРАГА: Симане, умрећу од срамоте ако се вратим празних кола!

СИМАН: А ту ли смо? Срамота? А што је мене било срамота четири века?

ИБРАГА: Немој бити такав, Симо!

СИМАН: Нисам ја за тебе Симо, већ Симан Васковић! А ти, аколи хоћеш шљива, ено ти, попни се па једи колико хоћеш, нека ти је халал, али једног уцрвка нећеш понети одавде. Не дам; хоћу да те видим како се враћаш са празним сепетима оданле одакле си се увек враћао

са пуним. То ми је мерак и то ми је, знај, свима мојима мртвима за душу, за четири стотине година.

Симан се зајрцну од силине своја заноса и ућуша. Ибраћа одмахује руком и љавом не верујући шта му се дешава. Ћушање. Ибраћа љеда љреда се, а Симан бесан, љрелази немирним љоїледом љо свему око себе.

ИБРАГА (*шхо, сћидљиво*): Па како остасмо ми, Симане?

СИМАН: Ја добро, Ибрага, а ти не знам како си.

ИБРАГА: Ама, знам да си добро, и нека си, него шта ћемо са шљивама?

СИМАН: А, са шљивама? Па то се зна, онако како сам ти реко: било па није.

ИБРАГА: Не море то, Симане, тако. Паметан си човек; не треба да ти говорим.

СИМАН: И не треба, вала. Него, ја ћу теби казати нешто, да не дужимо ову лакрдију. Ево како је: четири стотине година сте ви јахали нас, сада ћемо четири стотине година ми вас, а после ћемо се разговарати ко ће кога јахати за оних трећих четири стотине година.

Ибраћа не сачека крај. Дуже се без љоздрава и оїрошћаја А Симан је љледао за њим, жалећи у себи што се тако брзо љрекинуо разіовор који ља је љтаквим задовољством исцунуио.

СИМАН (машући рукама): Где ћеш, сад Ибрага, сад ти не одговара када ја причам вашу причу! Чекај! Чекај, нисам ти ни приближно све казао. И да знаш, ове јесени нећеш добити ни трећину жита, ни половину од воћа и сена! (*Симан љоносно за Аіом рецићује љесму од Јована Дучића, Херцеіовина*)

ХЕРЦЕГОВИНА

Наши ће им ветри пепео разнети,
Спраћемо са стене погане им стопе:
Заболи смо копље на великој мети,
Сад је пут наш налик на сунчане снопе.

Пашће паучина на мачеве грубе,
А скромно ће рало опет да засветли;
И као што јуриш сад огласе трубе,
Уранке ће мирне да јављају петли.

И поћи ће к слави одмах од почетка

Нов пород све трагом наших легиона,
Блажен, у колевци он чу како претка
Прати у легенду глас победних звона.

Знаће да је само она земља светла
Где никад још није пала суза срама;
Где су деца на мач име оца метла.

IV

СИМАН: Ево, Симеуне, оставих ти иза пуну кацу шљива.

СИМЕУН: Шта ћу ја са шљивама, боље да си испекао па одмах ракију донео.

СИМАН: Донео сам и ракију.

СИМЕУН: Мићане, наточи полић!

СИМАН (*сићајући ракију*): Ево ја ћу, да видиш како је ракија слатка кад ја газдујем. Испекао сам колико никад до сада, слатка ко агинска.

СИМЕУН: Ја видим да си ти мало подбуо и од ракије, а море бити и од леба.

СИМАН: Има да једем и пијем за свих 500 година под Турцима.

СИМЕУН: Тако и треба, и помоћи ћу ти ја за 250. Живели! Ракијо мајко!

СИМАН: Живели!

СИМЕУН: Требаће ти неко да напише жалбу.

СИМАН: Што жалбу?

СИМЕУН: Туже аге кметове што им не дају трећину.

СИМАН: Чуо сам нешто, но сад је други суд!

СИМЕУН: Да је турски суд, и стара права и суданија, лако би ми спасли сиротињу и кметове од пропасти. Али сад те гони Аустријска царевина.

СИМАН: Могу да ме гоне до Ситнице, и могу још 8 дана бити у затвору (*ошћева*) *Пуче ђушка с ђећине, нема аји шрећине.*

Оглази Симан, кад ећо ши Давида Шћрџца, носи џак.

ДАВИД: Симеуне Пејићу, бено једна, само пијеш и лажеш овај народ окол.

СИМЕУН: То што пијем ракију, то је због здравља, а приповедам зато што имам шта и приповедати, а шта ти Давиде знаш радити него само за свој куруз се бринутти.

ДАВИД: Шта фали курузу?

СИМЕУН: Не прави се од њега добра ракија, а воле га јазавци изјести!

ДАВИД: Е сад слушај добро, имам и ја шта приповедати. Ево га!

СИМЕУН: Кога?

ДАВИД: Душманина! (*Угара ђо цаку*)

СИМЕУН: Шта ти је то у цаку?

ДАВИД: Ово се у цаку зове јазавцац!

СИМЕУН: Шта ћеш с тим јазавцем?

ДАВИД: Тужим га славном суду, јер ми је изио читаву њиву куруза, и тужићу га што се даље и теже море!

СИМЕУН: Што још човјек неће доживјети у овој будаластој Босни. Јазавца тужити! Е знао сам да је Давид Штрбац из села Мелине, котара Бања Луке будала над будалама.

ДАВИД: Будала, видећеш ти ко је будала, овај цар има за свашто закон. Зна то Давид, у свашто се он помало разабера и увијек зна шта је по закону, а шта јопе' није.

СИМЕУН: Мићане, дај три полића ракије, ово се не може издржати!

ДАВИД: Само ти пиј, а Давид иде овог јазавца да носи Велевлажном господину судији!

Давид оглази љуџиџо.

V

СУД АУСТРИЈСКЕ ЦАРЕВИНЕ, СУДИЈА СЕДИ И ЗАГЊУРИО ГЛАВУ У КЊИГЕ ЧИТАЈУЋИ.

СУДИЈА: Окривљени Симан, по сеферској наредби рамазанског закона!

СИМАН: Како то окривљени?

СУДИЈА: Не прекидај судију кад прича. Окривљени Симан није дао порез Аги Ибраги.

СИМАН: Како да дам нешто што је моје?

ИБРАГА: Велики судијо, наши закони захтевају трећину...

СИМАН: То су били ваши закони, али аустријски закони...

СУДИЈА: Овде ја судим у име аустријских закона.

СИМАН: Зато и кажем, да више турских закона нема.

ИБРАГА: Ако је тако, ја ћу се жалити Порти.

СУДИЈА: Полако са жалбама, прво да решимо тужбу. Својим доласком, Аустроугарска се обавезала да неће мењати законе.

СИМАН: Што сте онда и долазили?

СУДИЈА: Опет прекидаш.

СИМАН: Како да не прекинем, ако ви не прекидате, онда ја хоћу да прекинем. Доста су нас јахали Турци.

СУДИЈА: Бићете кажњени због вређања судије.

СИМАН: А шта су Турци нашима радили? А ви мени читате неку „сеферску наредбу и рамазански закон“?

СУДИЈА: Идеш још осам дана у тамницу! И по тужби аге, на основу параграфа 8 сеферске наредбе од 1859. године дужан си да вратиш све што ниси Аги дао!

СИМАН: Имате ли ви још неки закон осим „сеферских одредби“?

СУДИЈА: По тој одредби: ако кмет занемари обрађивање имања и без законитог повода престане да га обрађује, тако да власник буде прикраћен у свом власничком дохотку, или ако на други начин нанесе штету законитом власнику, или одбије да преда власнику... укратко... ако све то не испуниш Симане, удаљићемо те са дотичног кметовског селишта! Нек га Васо полицајац изведе!

СИМАН: У просјаке ме терате!

СУДИЈА: Сам си, Симане, крив!

Улази Давид Шћрбац.

СУДИЈА: Ко је то?

ДАВИД: Дobar дан, главати и велевлажни царски господине! Слуга сам препокорни! Ама каква је ово кућа ће се ни бог не прима?

СУДИЈА: Шути, марво једна!

ДАВИД: Шути, марво једна! То је лако рећи, ето и ја велим. Ама, то није у најмању руку у реду да рече један, рећемо каз'ти, царски службеник.

СУДИЈА: Ти ћеш мене зар учити?

ДАВИД: Не до бог! То не би могло ни у сну сањати. Здравно свано, господине.

СУДИЈА: Васо, води овог кмета.

ДАВИД (Симану): Ех, мој Симане, сваки окупатор је окупатор. Ти мислио да ће други окупатор да воли више окупираног.

СУДИЈА: Шта си рекао?

ДАВИД: Кажем, здраво смо, 'вала богу! Како си ти, како је госпоја? Је л' она здраво?

СУДИЈА: Да теби не фали што? Јеси ли потпуно здрав?

ДАВИД: И ми смо 'вала богу, сви здраво и мирно, а теби 'вала који се распитујеш за ме, и за ме и за моју вамилију.

СУДИЈА: Добро, добро Давиде. Видим да знаш ред. А шта ти је то у тој... Но, како се то зове?

ДАВИД: Врећа! Врећа се ово зове, а ово у врећи, ово се јазавац зове.

СУДИЈА: Јазавац! Шта ћеш с јазавцем овде?

ДАВИД: Тужим га славном суду, јер ми је изио читаву њиву куруза. Тужим га и тужићу га што се даље и теже море! *Туче јазавца ђо њушци.*

СУДИЈА: Што га толико тучеш и кунеш? Шта ти је учинио?

ДАВИД: Како би било, главати господине да га извадим из вреће па да привежем за астал да видите овог мог злотвора и душманина, кости му се у Зеници сагињале!

СУДИЈА: Изволим, де, привежи га.

Давид вади јазавца из вреће и врисне.

ДАВИД: Чувајте се господини моји, измаче ми се! О јадан ти сам, шта учини!

VI

Зима, снег. СИМЕУН и даље на пању отпија ракију.

СИМЕУН: Мићуне, дај полић ракије, ено видим иде Реља Кнежевић од Змијања.

Долазе Реља и Вујо.

СИМЕУН: Седите, огријте се мало. Не шједај само на ту клупу, јер је да прошћеш, мокра.

ОНАЈ ИЗА КАЦЕ: Није ни он најсувљи.

РЕЉА: Како у зиму печеш ракију?

СИМЕУН: Остало нешто комине...

ОНАЈ ИЗА КАЦЕ: Не пече, сад се само грије и пије.

СИМЕУН: А којим добром, ти Реља идеш по овој зими?

РЕЉА: Већ се поче и смрачивати, а краву не продашмо. Нико нас честито и не погледа акмоли да упита за цијену. Нико ни да се нашали, мој Симеуне.

СИМЕУН: Баш нико ништа!

РЕЉА: Баш нико ни да се нашали с цијеном, а ево нас и ноћ у чаршији стиже.

СИМЕУН: Почиње снег Реља, има овде места поред ватрице, да сачекаш ти јутро.

РЕЉА: Некад сам био најнапреднији домаћин у цијелој Крајини. По далеким селима касабама и градовима, од Босне до Цариграда су знали за Рељу са Змијања! И рађало се и напредовало, и расло и бујало, множило се и ширило. А онда све нестаде. И Јаблана сам јутрос међу силним мрлинама нашао мртва у тору!

СИМЕУН: Попи једну, Реља!

РЕЉА: Идемо, дуг је пут пред нама!

СИМЕУН: Где ћеш Реља, да идеш кроз међаву!

РЕЉА: А кад то нисмо кроз међаву пролазили! На овим просторима вековима се кроз међаву пробијамо.

СИМЕУН: Онда сретан пут и немој да тугујеш, биће опет, биће... док једном не смркне, не море другом сванути.

РЕЉА: Све ми помрије, осим неколико млађих жена и ово чељаде Вује. Ама виђе ли ти мој Вујо, како је леден и немилостан данашњи свијет: нико да се нашали с цијеном?

СИМЕУН: Нек остане бар дијете с нама па ћемо га довести, ево снијег већ гушће лепрша.

Реља усџаје и креће.

РЕЉА: Идеш ли, роде?

ВУЈО: Идем, идем.

РЕЉА: Је ли ти студено?

ВУЈО: Да.

Реља скиде шал, и омоџа ѿа чвросџо малом Вуји око ѿлаве и ушију.

РЕЉА: Утопли се мало, ево ти и хаљина.

ВУЈО: А ти стриче?

РЕЉА: Мени дијете не треба ништа. Силне су мене међаве гониле, па ми не моглоше ништа!

СИМЕУН: И ти оде кроз међаву!

РЕЉА: Знам ја ћуд нашије' планина и ове наше зле'уде, врлетне земље: све то потајно подмукло реши! Идеш ли, роде!

ВУЈО: Идем, идем!

РЕЉА: Ајде, роде, ајде. Ех, шта дочека Реља Кнежевићу! Нећу, нећу да плачем и јадикујем, већ да запевам ону велику песму од туге големе, од које процмили и дрво и камен, а камоли срце у човјеку!

Песма и хук међаве. Музика може да играи Песму у прози Петра Кочића, а после рецијала, треба изабраи елеију с музиком.

VII

Судница. СИМАНА уводи ВАСА полицајац. ДАВИД говори судии одлазећи.

СУДИЈА: Доктор ти измерио главу и каже ћетердесет.

ДАВИД: Зар ја четрдесет гради будаласт?! О, много је, побогу браћо! Па колико сте онда ви?

СУДИЈА: Јест, јест, Давиде! Четрдесет си гради будала.

ДАВИД: Шути, вузле једно вузласто (*Исирси се, заћрешћа очима, у којима се засвијетлише сузе неизмјерне мржње и ћакосћи.*) Нијесам ја, господини моји, четрдесет гради будала, већ сам ја вами зато чудноват што у мени има милијун срца и милијун језика, јер сам данас пред овим судом плако испред милијуна душа које су од силног добра и милине умртвиле па једва дишу! Збогом јазо! Збогом господини моји! Збогом остајте сви и не замјер'те на еглену.

Обраћа се Симану одлазећи.

ДАВИД (оглазећи): Збогом и ти јадни Симане, ко да не знаш да је Вилајет Босна изукрштан у свим правцима дивљим планинама!

СУДИЈА: Ти нећеш да мирујеш, Симане? Изгубио си земљу и кућу, одао се пићу, тераш свој спор са агом а пресућено и решено, а сад си кренуо и да молбама неумесним и неоправданим узнемирујеш и највише личности! Рђавим путем си пошао! Све је по закону ријешено.

СИМАН: Ништа није ријешено док је човјек жив.

СУДИЈА: Ти знаш да има царска наредба.

СИМАН: Част и чест цару и његовој наредби.

СУДИЈА: А пресућено ти је...

СИМАН: Како ми је пресуђено? По турским законима, господине. И ко ми је судио? Ћулага Маглајлић, Турчин ко мој ага.

СУДИЈА: Па три су присједника била. Други је човјек Анте Перишић.

СИМАН: Јест други, али није човјек нит је икад био.

СУДИЈА: Па добро, трећи је био Србин, Коста Ћук.

СИМАН: Србин је, господине, био и Вук Бранковић, па издаде цара на Косову.

СУДИЈА: Зар тако, Симане?

СИМАН: Боље би било да није тако, али тако је.

СУДИЈА: Онда Симане, мораћеш остати два-три дана код полиције. Имаш обичај да истрчаваш пред високе личности, па могу се, не дај боже, царски коњи преплашити од тако крупна човјека, а тек онда не би ваљало.

VII

ХУК И МЕЊАВА, РЕЉА И ВУЈО СЕ ПРОБИЈАЈУ КРОЗ МЕЊАВУ.

РЕЉА: Моремо ли, Вујо?

ВУЈО: Моремо, моремо!

РЕЉА: Напријед, Вујо!

ВУЈО: Идем, идем.

РЕЉА: Ајде роде, ајде. Помагајте, помете нас мењава! Забасали смо! Идеш ли, роде?

ВУЈО: Идем, идем. *(све тише)*

Чују се ѓласови: Надесно, браћо, надесно!

РЕЉА: Идеш ли, роде?

Тишина.

РЕЉА: Вујо!

Тишина. Заћамњење. Нејде у даљини се чује вијање ѓладних вукова и ѓобеснелих већрова.

IX

СИМЕУН ђак и СИМАН отпијају ракију на пању.

СИМЕУН (*исцџијајући виче*): Ракијо, мајко!

СИМАН (*исцџијајући за њим*): Тужна земља, брате Симеуне.

СИМЕУН: Зато је ту ракија.

СИМАН: Ко ракијом тугу лечи, тај не оздравља од туге, него умире од ракије.

СИМЕУН: Ајд, не куди ми мајку!

ОНАЈ ИЗА КАЦЕ: Јуначина наша како делијски и јуначки одбрани мајку!

СИМАН: Сви ми кажу да није требало радити ни говорити све оно што сам ја радио. Да није вријеме и да је боље „воду у уста“, штоно кажу, па свој посо гледати. Моревити. Но ја видим да је онако како ја кажем, да је агинска права умрла, а кметовска се родила, само они то не виде, још не виде, а ја видим.

СИМЕУН: Попијмо још по једну да још боље видимо!

СИМАН: Нек сам ја и будала и пропалица. Али ће доћи иза мене бољи од мене, па ће паметније свиђати рачуне, онако како ни агама ни котарској области неће бити мило, али им ништа неће моћи. Од мене ће тада бити прегршт костију у земљи, ја бити, ја не бити, али мени боље подушје не треба. Тада ћу се родити, а данас сам мртав.

ОНАЈ ИЗА КАЦЕ: Мртав пијан си ти данас.

СИМАН: Па и нека сам. Из мене сад не проговара ракија, већ сама истина, речита, видовита и неустрашљива!

СИМЕУН: Море бит', Симане, море бит!

РАДОСНА РАЗОЧАРАЊА МИЛИТИ НАГРАДА ПРОФЕСОРА ВУЈАДИНА КОСТИЋА

I

Учионица. Стари наставник држи час.

НАСТАВНИК: Да ли неко зна кад је Јован Дучић рођен?

МИЛУТИН: Могу ја, могу ја наставниче?

НАСТАВНИК: Кажи Милутине?

МИЛУТИН: Рођен је од 1871. до 1943. године.

ЈАНА: Требало му је седам деценија да се роди!

МИЛУТИН: Мислио сам да се родио 1943, а умро 1871.

НАСТАВНИК: Мислиш обрнуто?

МИЛУТИН: Мислим.

НАСТАВНИК: Добро, ајмо онда да замислимо топло сунчано подне.

МИЛУТИН: Како да замислим подне кад смо тада обично у школи?

НАСТАВНИК: Замисли га на летњем распусту.

МИЛУТИН: Тад сам по читавом дану на фудбалу.

НАСТАВНИК: Па замисли подне на полувремену.

МИЛУТИН: То већ може.

НАСТАВНИК: Затим море.

МИЛИТИН: Не може!

НАСТАВНИК: Може, може, фудбалски терен поред мора у полувремену.

МИЛУТИН: Е, то може.

НЕВЕНА: Ја не могу, наставниче.

НАСТАВНИК: Зашто Невена?

НЕВЕНА: Никад нисам била на мору.

ЈАНА: Видела си како изгледа на слици.

НАСТАВНИК: Како Јано ниси била на мору, волиш море?

ЈАНА: Да, овај, не, волим, него...

НАСТАВНИК: Нису те пустили родитељи?

ЈАНА: Није, пустили су ме, али нисам хтела да идем јер знам колико се муче с новцем, па сам рекла да не волим.

НАСТАВНИК: Хм, добро, ништа, онда ћемо сад ми лепо на фудбал, ионако је крај године, а још мало ће и да звони, а сутра у подне вас водим на реку. Није као море, али замислићемо да је море. Милутине, понеси читанку.

МИЛУТИН: А да понесем и лопту?

НАСТАВНИК: Понеси и лопту.

УЧЕНИЦИ: Ура!

НАСТАВНИК: Јано, зови ми учитеља Милана!

Деца оглазе. Долази дежурна ученица.

ДЕЖУРНИ: Звао вас је директор.

НАСТАВНИК: Хвала, доћи ћу за пола сата, реци.

Долази учишћел Милан.

МИЛАН: 'Де си стари лафе?

НАСТАВНИК: Баш тако, стар сам, ал' не лаф, него миш.

МИЛАН: Немој да си тако накрај срца, а осим тога, сећаш се оне басне о лаву и мишу?

НАСТАВНИК: Сећам се, и таман можеш као миш старом лаву да нешто учиниш.

МИЛАН: Биће ми задовољство.

НАСТАВНИК: Водиш ли и ове године ученике на море?

МИЛАН: Водим.

НАСТАВНИК: Имам молбу за тебе. Јана никад није ишла на море, па ако...

МИЛАН: Наравно.

НАСТАВНИК: Само сам мислио да јој ја платим, али да не зна.

МИЛАН: Ма без брига, ићи ће гратис, или ћемо заједно да јој платимо.

НАСТАВНИК: Хвала ти.

МИЛАН: Нема на чему, то су све наша деца. Хоћемо на кафу?

НАСТАВНИК: Хоћемо, само да одем до директорке.

МИЛАН: Шта ли хоће сад?

НАСТАВНИК: Није битно.

Долази директорка.

ДИРЕКТОРКА: Битно је, битно.

МИЛАН: Па, хвала, довиђења.

ДИРЕКТОРКА: Где бежиш Милане?

МИЛАН: Ја рек'о, да Вас оставим саме.

ДИРЕКТОРКА: Сврати и ти до моје канцеларије после.

МИЛАН: Хоћу, хоћу.

Милан оглази.

НАСТАВНИК: Изволите.

ДИРЕКТОРКА: Час још траје.

НАСТАВНИК: Траје.

ДИРЕКТОРКА: Где су вам ученици?

НАСТАВНИК: Отишли су на фудбал.

ДИРЕКТОРКА: На фудбал?

НАСТАВНИК: Лепо је време, а деца треба да се припреме за распуст да не би добили упалу мишића.

ДИРЕКТОРКА: Не разумем, то је повреда дужности, то стварно нема смисла.

НАСТАВНИК: Не, то има смисла, а повреда дужности можда јесте.

ДИРЕКТОРКА: Зашто се ви стално са мном преприрете?

НАСТАВНИК: Није стално, само последње четири године.

ДИРЕКТОРКА: Толико сам ја у овој школи.

НАСТАВНИК: Не знам, нисам рачунао.

ДИРЕКТОРКА: Тај час мора да се надокнади.

НАСТАВНИК: Већ смо се договорили да сутра идемо у подне на реку да би деца боље разумела песму *Погне* Јована Дучића.

ДИРЕКТОРКА: Али, сутра је субота.

НАСТАВНИК: Мени су дани неважни, а и деци се, видим, свидело да долазе кад год смо негде правили излет.

ДИРЕКТОРКА: Никад нисам била одушевљена вашим начином образовања, ви сте као онај наставник из Друштва мртвих песника.

НАСТАВНИК: Хвала на комплиметну, нисте баш морали да ме ставите у мртве, ал' добро, да сам стар – стар сам.

ДИРЕКТОРКА: Нисам тако мислила, али ионако се с вама не вреди надмудривати. Због година сам и дошла.

НАСТАВНИК: Због чега?

ДИРЕКТОРКА: Због старости.

НАСТАВНИК: Аха.

ДИРЕКТОРКА: Шта аха.

НАСТАВНИК: Ништа, све ми је јасно.

ДИРЕКТОРКА: Онда вам је јасно да имате један услов за пензију, и да по налогу министарства морам да вас...

НАСТАВНИК: Да ме се решите.

ДИРЕКТОРКА: Знате какво је стање и...

НАСТАВНИК: И наравно, мојим одласком ће се то стање поправити.

ДИРЕКТОРКА: Нисам тако мислила.

НАСТАВНИК: Мислили сте, мислили, једва сте дочекали да модерне облике наставе скинете са вашег програма.

ДИРЕКТОРКА: Слушајте, нема то везе са вама нити било ким, то је тако, ја морам да поступама онако како ми нареде, у томе нема ничега личног.

НАСТАВНИК: Добро, де, извињавам се, нисам ништа лоше мислио, само сам морао и ја јед неком испустити. Не секирајте се, ионако сам се уморио у настави, ред је да се мало одморим.

ДИРЕКТОРКА: Сад ви мене тешите.

НАСТАВНИК: Морамо се испомагати. Идемо на кафу.

II

Долазе бивши ученици и поздрављају се.

МИКА (МИХАИЛО): Идемо ли вечерас на прославу Дана школе?

ЈОВАНА (ЦВИЈИЋ): Стварно, могли смо да посетимо нашу школицу, таман и као годишњица наше матуре!

ЈАКОВ (ПРОДАНОВИЋ): Наравно да ћемо да се окупимо, позвани и непозвани.

ПАВЛЕ (ПОПОВИЋ): Јесте ли чули да Србин иде у пензију?

ЈОВАНА: Стварно? Баш ми је жао.

МИЛЕНА (МИТРОВИЋ): Сећате ли се кад нам је довео позоришне глумце на час па се они попели на столове да декламују *Иво Сенковић* и *Aia* од *Рибника*?

ПАВЛЕ: Мој сто су развалили, па је наставник морао да плати.

САРА: Ти си Јована, била најбоља глумица у школи, мада ти је биологија ишла одлично.

ПАВЛЕ: Ја сам писао све лапсусе. Сећате ли се кад је рекао Михаилу да не ставља прљаве прсте у руке.

САРА: Или оног директора који је стално говорио – Иди и изађи!

ЈОВАНА: А кад је Тошу питао наставник где се налазила Зорка Шабац?

ЈАКОВ: Он одговорио – у Крушевцу.

МИХАИЛО: Тоша је био бисер за историју, рекао је: да није било реке Египат, не би било ни државе Нил.

САРА: А ти си, Михаило, стално малтретирао наставнике. Шта си рекао наставници физике, за које врсте судара знаш?

МИХАИЛО: Еластични, ланчани, љубавни, бициклистички и с бандером.

САРА: А ти си, Павле, рекао на српском да главни јунак после смрти одлази код стрица на село, или још горе, за Червјакова си рекао да је умро од стида и више никад није оздравио.

ПАВЛЕ: Није то тачно, ја сам рекао историчару да је у праисторијском добу вршено размножавање без икаквог реда. Све је овде записано.

МИХАИЛО: Ја хоћу да они буду сви отписани, отписани!

ЈОВАНА: Не глуматај отписане, боље ти је мисли о својим бројевима.

МИХАИЛО: Извињавам се, заборавио сам да је глума твоја делатност.

САРА: Имам један план, дођите сви овамо да се договоримо, па се видимо вечерас.

III

КУЋА НАСТАВНИКА.

НАСТАВНИК: Шта има да се једе?

ЖЕНА: Сарме.

НАСТАВНИК: И јуче су биле сарме.

ЖЕНА: Биће и сутра не будеш ли их све појео.

НАСТАВНИК: Сутра ћу уместо главе имати сарму на раменима.

ЖЕНА: Нешто смо зловољни данас.

НАСТАВНИК: Нисмо. Идемо у пензију.

ЖЕНА: Молим.

НАСТАВНИК: Чула си ти, чула.

ЖЕНА: Рекла сам ти да ће те отерати чим сам чула министра на телевизији.

НАСТАВНИК: Добро, била си у праву.

ЖЕНА: И, то је то.

НАСТАВНИК: То. Шта хоћеш више?

ЖЕНА: Да се бориш.

НАСТАВНИК: С ким, и чим да се борим? И зашто бих? Идем – и крај.

ЖЕНА: А што ће нам плата бити мања? И шта ћеш сад?

НАСТАВНИК: Не знам, превише сам матор за било шта, а и шта да радим.

Ја сам своје накуповао и прекуповао, ништа нам не треба.

ЖЕНА: Читав живот си био помирљив.

НАСТАВНИК: Читав живот сам радио најбоље што сам могао, и на крају, резултат је **помирљивост**.

ЖЕНА: И награда за то је...

НАСТАВНИК: Награда за то је разочарање, једно свеопште, грандиозно разочарање.

ЖЕНА: То ти и кажем.

НАСТАВНИК: Ти ћеш да ми кажеш? Ринташ читав живот, радиш ко коњ деценијама јер мислиш да то што радиш има неки смисао. Помислиш да значиш нешто кад већ ништа друго ниси урадио у животу. Онда се пробудиш једног јутра као што је ово и сазнаш да си потрошна роба и да си направио малу грешку у животу.

ЖЕНА: Опет патетично филозофираш.

НАСТАВНИК: У ствари, те мале грешке су се претвориле у једну велику грешку. О, младости! Кад сам одлазио на факултет мислио сам да ће да ме упишу без пријемног испита кад виде да им стиже нови Достојевски, тј. ја. Управо сам имао нацрт за роман који би требало да добије најмање Нинову награду.

ЖЕНА: Или, бар Нобелову!

НАСТАВНИК: Па и Нобелову!

ЖЕНА: И онда схвате да си Вујадин Костић из Корените.

НАСТАВНИК: Нису они ништа схватили, а ја сам схватио да се нисам спремио за пријемни испит како ваља. У ствари, уопште га нисам спремао.

ЖЕНА: Наравно, кад се у средњој електротехничкој не чита Достојевски, већ машински елементи.

НАСТАВНИК: Читао сам и елементе. Свеједно, то је моје прво у низу разочарања у низу даљих. Кад сам завршио факултет, онда сам хтео да коначно довршим то своје капитално дело.

ЖЕНА: Пишеш га тридесет година, мора да ће имати 30 хиљада страница! То би стварно било грандиозно дело!

НАСТАВНИК: Ништа нисам урадио. Ничег нема! Зато ми је свеједно за две пензије. Чекао сам Нинову награду, а нисам ништа написао, хтео сам да добијем Стеријину награду, а писао сам неке ситне представнице за драмске секције. Сањао сам о великим научним тренуцима, а ништа. У школи сам се само привремено запослио на пола године, док не напишем књигу да имам од чега да живим, а остао сам тридесет година.

ЖЕНА: Ниси могао да одеш раније кад ниси написао књигу?

НАСТАВНИК: Удри сад и ти, удри, па да одемо сви на починак.

ЖЕНА: Да ти можда и ја нисам крива што ниси написао своје капитално дело?

НАСТАВНИК: Вала, можда и...

ЖЕНА: (*препјећу*): Само зуцни... Звали су те неки бивши ученици да питају хоћеш ли доћи на Дан школе, окупили би се да заједно прославите.

НАСТАВНИК: Шта ћу им ја тамо овако туробан.

ЖЕНА: Зар мислиш да им ништа не значиш?

НАСТАВНИК: Мислио – не мислио, свеједно је. А и боље је да не гледају разочарања заједљивог старца. Нек маштају, то им се не сме одузети, и ја док сам маштао било ми је лепо.

ЖЕНА: Само је буђење тешко.

НАСТАВНИК: А које буђење није тешко. Но, онда се човек умије, доручкује, и већ буде боље. Дај ми те сарме.

Сјавља му га јеје. Звони шелефон.

ЖЕНА: Да, да, да, не знам, има ваљда у дворишту, погледај.

НАСТАВНИК: Ко је то био?

ЖЕНА: Наш син.

НАСТАВНИК: Шта он тражи у дворишту?

ЖЕНА: Ма, немам појма, нешто бунца.

НАСТАВНИК: Наравно да бунца. И он ми је разочарање. Човек мисли да сву љубав може пренети на децу, но сам схватио да су деца просветних радника најгора из предмета које родитељи предају. Мој син и данас мисли да је наталитет исто што и епитет.

ЖЕНА: Зато данас имаш три унука.

НАСТАВНИК: Да. Нек' су живи и здрави они, но овог мог нисам ни с пушком могао натерати на књигу.

ЖЕНА: Кад га ниси терао пушком, него си с њим радио креативне радионице.

НАСТАВНИК: Јест, зато је на крају пронашао смисао у дединој браварској радионици.

ЖЕНА: И шта му фали, не ваља много читати књиге.

НАСТАВНИК: У праву си. Њему ништа не фали. Ништа. А мени се чини да ми после читавог живота све живо фали.

ЖЕНА: То је зато што си много читао! Лепо ти ја кажем.

Звоно. Улазе бивши ученици.

СВИ УГЛАС: Добар дан професоре!

НАСТАВНИК: Добар дан децо. Видим, постали сте велика деца.

ЈАКОВ: Ја сам постао човек.

НАСТАВНИК: Вала, ти си се увек бунио, није чудо што си постао дипломирани бунџија.

ЈОВАНА: Немојте тако професоре, може вас позвати на информативни разговор кад дође на власт.

МИЛЕНА: Неће, он ће доживотно бити у опозицији.

ЈАКОВ: Само се ти смеј, а кад већ ове јесени победимо на изборима доћи ћеш ти код мене да молиш за паре за институт.

НАСТАВНИК: Милена, ти си била најбоља песникиња у разреду.

ЈАКОВ: Јесте, али је у средњој школи доживела просветљење.

ЈОВАНА: Кад сам је распалила лоптом случајно, видела је све звезде и схватила да је астрономија њена наука.

МИЛЕНА: Зато ће Јаков кад постане министар за науку да ме финансира као свој оригинални пројекат.

ЈАКОВ: Ево кад си већ ту, нек' те финансира Михаило.

НАСТАВНИК: Охо, добар дан, господине председниче општине.

МИКИ: Немојте тако професоре, ништа то није.

НАСТАВНИК: Ти си беше био и председник одељенске заједнице?

МИКИ: Да.

МИЛЕНА: После је наставио и у средњој школи.

НАСТАВНИК: А математика?

МИХАИЛО: Завршио сам докторат, али никако да стигнем да га одбраним.

НАСТАВНИК: Не треба то да запустиш, увек сам говорио да си бољи научник него председник.

МИКИ: Можда.

НАСТАВНИК: А ти Јована, гледао сам те у Народном позоришту.

ЈОВАНА: Вероватно у *Ромеу и Јулији*. Лоше сам то одиграла, но шта ћу, завршила сам у том позоришту и сад, ни макац.

НАСТАВНИК: Ниси, драго моје дете завршила, већ си тек почела.

ЈОВАНА: Ја сам почела овде на овој бини код вас, давно, пре скоро деценију.

НАСТАВНИК: Овде си тек била у пачијој школи, ја сам завршио, а пред тобом су још игре и игре. А шта би са природним наукама? Увек сам те звао – мој мали Јован Цвијић.

ЈОВАНА: Покушала сам и ишло ми је добро, али право да вам кажем. нисам ту ништа ново могла да научим, па сам се окренула оном што најбоље знам да радим. Да глумим.

МИКИ: Сећаш ли се Милена, како си маестрално одиграла са господином Павлом *Покондирену шикву*?

ЈОВАНА: Је л' ти то нешто алудираш?

МИКИ: Не, него стварно је било маестрално, ево и Павле нек' каже.

НАСТАВНИК: Павле, добар ти је онај последњи роман, прочитао сам га, и гледао сам те на Коларцу.

ПАВЛЕ: Нисам задовољан, професоре. Уопште нисам задовољан.

НАСТАВНИК: Ех, мој Павле, шта ја да ти кажем.

ПАВЛЕ: И да знате, нисам био задовољан ни том улогом Василија у *Покондиреној шикви*.

НАСТАВНИК: Увек сам ти говорио да си много самокритичан, толико самокритичан да треба да будеш критичар! Ниси био задовољан улогом, а освојили смо прво место у граду, ниси задовољан романом, а добио си Нинову награду.

МИКИ: Док не добије Нобелову, неће се смирити.

ПАВЛЕ: Знате, кад будем био задовољан, вероватно ништа нећу радити, незадовољство рађа уметност.

СВИ УГЛАС: Браво филозофе.

НАСТАВНИК: У праву си Павле, у праву си. Ја изгледа нисам био много незадовољан чим ништа нисам урадио у уметности.

ПАВЛЕ: Немојте тако. Ваше драмице су биле одличне.

НАСТАВНИК: Да, да. Драмице.

МИКИ: Ми смо дошли по вас да идете на свечаност.

НАСТАВНИК: Немојте, децо, уморан сам нешто, нећу да кварим весеље.

МИКИ: Не, не, морате да пођете. Морате. Идемо.

Излазе сви са сцене, а Јована са најписаним њовором, враћа се и обраћа публици.

ЈОВАНА: Наш професор је имао дубоки утицај на мој живот, у ствари, на многе животе колико знам, и жао ми је што свој живот сматра добрим делом промашеним. Сећам се да смо са њим провели незаборавне часове, пуне смеха, радости, па и туге, све оно што чини један живот, а за тај живот припремио нас је наш професор. И знали смо да је маштао о великим књижевним достигнућима која је требало да га учине славним, можда и богатим. Наш професор данас није богат, и није ни славан, бар не ван наше школе. И наш професор, мисли да је неуспешан, разочаран, усамљен. Али ту није у праву. Он и сви други професори који су прошли кроз наше животе постигли су много више од славе и богатства. Погледајте око себе у сали. Ту сте сви. Бивши ученици, наставници, па и будући ученици. И тако, низ генерација уназад и унапред, и свако од нас је постао боља особа због таквих професора, и неки нови клинци ће постати исто тако велики људи или велика деца, а сви ми смо ваша поглавља ненаписаног романа, ми смо ликови ваше ненеписане комедије и ми смо та велика дела вашег живота. И знам да сам сад постала патетична, али то не значи да грешим. Зато професоре, сада ћете са нама на бину да одиграте представу коју смо играли за Дан школе пре, пре... па нећемо помињати године. Можете ли да се попнете и одглумите оно што сте у животу стварно били, професора, само што ћете сада бити професор Коста Вујић. Молим аплауз.

IV

ПРОФЕСОР ИЗЛАЗИ НА СЦЕНУ, УЧЕНИЦИ СУ ПОСЕДАЛИ У КЛУПЕ. СВИ ЋУТЕ, ПРОФЕСОР ШЕТА, ЗАВИРУЈЕ ПОД СТО. УЧЕНИЦИ СУ УСТАЛИ БЕЗ РЕЧИ И БЕЗ ШУМА. ПРОФЕСОР ИХ ЧУДНО ГЛЕДА, ОБАЗИРЕ СЕ, ПРЕГЛЕДА СТОЛИЦЕ, КЛУПЕ, ИСПОД ДНЕВНИКА, ОСТАВИО ЈЕ ДНЕВНИК АЛИ ЈЕ И ДАЉЕ ТИШИНА. УСТАО ЈЕ И ПОШАО ПРЕМА ЋАЦИМА.

КОСТА (НАСТАВНИК): Петровићу? Како са здрављем Петровићу?

ПЕТРОВИЋ: Хвала на питању, одлично.

Професор заврши љавом.

КОСТА: Поповићу, да ниси болестан?

ПОПОВИЋ (ПАВЛЕ): Нисам, господине.

КОСТА: А ти Митровићу?

МИТРОВИЋ (МИЛЕНА): Нисам, господине.

КОСТА: Имаш ли каквих незгода, Митровићу? Само реци, благо мени.

МИТРОВИЋ (МИЛЕНА): Немам.

КОСТА: А ти Продановићу? Да немаш каквих брига, својих или народних?
Сигурно имаш неку народну?

ПРОДАНОВИЋ (ЈАКОВ): Немам, господине.

КОСТА: Цвијићу, где ти је књига?

ЦВИЈИЋ (ЈОВАНА): У клупи, господине, није ред да читам на часу.

КОСТА: Како није ред, па стално читаш на часу, и сад као није ред, и како сте ви остали са здрављем и уопште, онако, како сте?

Сви ујлас: ДОБРО СМО!

Професор се враћи за катедру.

КОСТА: Па, шта вам је онда? Што сте мирни и озбиљни, дођавола!

Разредом се заори дуго суздржавани смех.

КОСТА: Све мангуп, до мангупа. Договорила се банда, умирили се да мене секирају, а ја се забринуо.

Сви у смех.

КОСТА: Ко није ту?

ЦВИЈИЋ: Сви који су одсутни!

КОСТА: Е кад је тако, Цвијићу, записан си двадесет другог да ниси био у школи! Да ли ти је то познато?

ЦВИЈИЋ: Познато ми је, познато.

КОСТА: Ма шта познато, имаш ли оправдање?

ЦВИЈИЋ: Мислим, господине, имам оправдање.

КОСТА: На сунце с њим.

ЦВИЈИЋ: У петак сам био лепо пошао у школу и успео да се замислим, и иђавши тако замишљен, налетим на улицу на стуб и ударим главом у њега.

КОСТА: Где?

ЦВИЈИЋ: Пред Народним позориштем, господине.

КОСТА: Зар опет?

ЦВИЈИЋ: Прошли пут није био стуб, већ рупа.

КОСТА: Код позоришта?

ЦВИЈИЋ: Код позоришта.

МИХАИЛО (МИКИ): Ти би Цвијићу, могао сваки дан да удараш у други стуб и то два пута дневно, а да не понављаш исти стуб целе године пред Народним позориштем.

КОСТА: Ко је тебе шта питао, Михаило?

МИХАИЛО: Нико, али сам сматрао да морам да помогнем Цвијићу да не би морао стално у исту бандеру да удара.

КОСТА: Молим, Петровићу у ћошак, и да нисам ни реч чуо!

МИХАИЛО: Али господине, професоре... Михаило Петровић је тромо одлазио у ћошак.

КОСТА: Ни реч!

МИХАИЛО: Како ви кажете, господине професоре!

КОСТА: Ни реч, рекао сам!

МИХАИЛО: Хтео сам да вам кажем да сам Вас разумео.

КОСТА: И даље причаш.

МИХАИЛО: Стиснућу зубе.

КОСТА: Ја више нећу с тобом ни реч, Петровићу, да не би рекао да те ја спречавам да извршиш моју наредбу.

МИХАИЛО: Ја да више нешто кажем? Ја? После ваше наредбе? Та молим вас, господине професоре, не пада ми на памет.

КОСТА: Нека твоја, Петровићу, буде последња! Ја ћутим. Ко заливен!

МИХАИЛО: Таман посла, ја јесам све, али нисам толико неваспитан.

КОСТА: Ја ћутим!

МИХАИЛО: И ја.

КОСТА: Добро, е сад да видимо, ону крупнију ствар. Ко је певао испод прозора министаркине кћерке? Зашто вам је то требало, сада пред крај?

МИХАИЛО: Није битно професоре ко је, већ да смо то учинили са врло битним разлогом. Знате, све у животу има свој разлог.

КОСТА: Али, Михаило, има и своју последицу! А последица је да ћу да вас казним недељу дана пре матуре! То је последица! Мангупи једни!

ПОПОВИЋ: Професоре, ми смо то урадили из ваљаних разлога.

КОСТА: И зашто ти је затворена свеска?

ПОПОВИЋ: Нешто ме боли глава.

КОСТА: Којешта. Отвори свеску, може да те боли глава и са отвореном свеском! У ствари, Поповићу, 'ајде и ти у ћошак!

ПОПОВИЋ: Да понесем и свеску, отворену или затворену?

ПРОДАНОВИЋ: Што иду у ћошак кад су рекли да су имали разлог?

КОСТА: Баш сам се питао кад ћеш се ти јавити. Продановићу, иди и ти до ћошка!

МИТРОВИЋ: Господине професоре, ја сам написао своју нову серенаду и морали смо имати премијеру испод неког прозора.

КОСТА: Митровићу, и ти у ћошак! Ја сам рекао да то нисте били ви, иако сви знају да сте били баш ви. Сад морам да вас казним, имали разлог или немали.

ЦВИЈИЋ: Али господине, то јесмо били ми, сада је Митровић то рекао, а и Михаило и остали да смо имали разлог за то.

КОСТА: Па добро, мангупи, што баш да премијерно изведете серенаду испод министаркиног прозора. Што нисте мени дошли под прозор, мангупи једни!

ПАВЛЕ: Ви нисте тако лепи као тај разлог!

КОСТА: И молим вас, који је то био тако велики разлог? Па министарка је средовечна дама и има мужа, њој сте нашли да певате серенаду.

ЦВИЈИЋ: Има, господине професоре и прелепу кћерку. Нисмо ми криви што мајка и кћерка имају исти прозор! То је исто било као некад кад сте ви са вашим школским другом Бранком Радичевићем у Карловцима ноћу...

КОСТА: Доста Цвијићу!

ЦВИЈИЋ: Да идем и ја у ћошак?

ПОПОВИЋ: Не би ти могао да нађеш ћошак док не удариш у њега.

ПРОДАНОВИЋ: Мало нам је претесно у ћошку, не можемо сви стати у њега.

КОСТА: Тишина! Збијте се.

ПРОДАНОВИЋ: Ово је нечувено, избиће немири због овог тоталитаризма.

КОСТА: Даћу ти ја тотализирам, 25 по туру!

Појављује се директор.

ДИРЕКТОР: Добро, бре господине Вујићу, шта је ово, па вама је цело одељењу у ћошку?

КОСТА: Да, да! Овај, нису у ћошку, то сам их извео да одговарају Гетеовог Фауста. Седите, децо.

МИТРОВИЋ: Остаћемо у ћошку јер смо праведно у њему.

КОСТА: Да ти, песнице, није још нека серенада дошла у памет?

ДИРЕКТОР: Е, то! Серенада! Дакле, господине Вујићу?

КОСТА: Ја сам их најстроже саслушао.

СВИ УГЛАС: Јесте, најстроже смо саслушани!

ПРОДАНОВИЋ: И то у недемократским условима!

ДИРЕКТОР: Тишина! А казна? Казна мене занима!

КОСТА: Овај, казна, да, да, па мислио сам...

ДИРЕКТОР: Господине колега, немојте ми само рећи оно, како предлагете да још једном размислимо, пре него што ништа не предузмемо.

КОСТА: Нећу Вам, господине директоре, то рећи, јер сте већ Ви рекли, али предлагем да размислимо.

ДИРЕКТОР: Неће бити размишљања, колега Вујићу. Реците ми за које сте се казне одлучили.

КОСТА: Одлучио сам да их казним, тако што их нећу казнити, господине директоре! Нема ту разлога за казну.

ДИРЕКТОР: А жалба госпође Маринковић? Ви, пошто сте аполитични, можете да тако говорите, али политика је за школу опасна ствар.

КОСТА: Ја знам, господине директоре да се ради о жалби госпође министарке, само то није био никакав политички изгред, него обична серенада. И нисам ја, господине директоре, аполитичан, већ против сваке политике!

ДИРЕКТОР: Ја сам запрепашћен, господине колега. Они су ноћас узнемиравали читаву фамилију, галамили и певали. Ја сам запрепашћен, колега!

КОСТА: И ја сам запрепашћен, господине директоре, колико госпођа министарка нема слуха и са којом храброшћу то још и показује. Они су били тамо, али нису певали ни господину министру, ни госпођи министарки, већ њиховој прелепој кћерки. Госпођа Маринковић хоће и лепу ћерку и мир, е па не може! Не иде то обоје заједно, никад то није ишло. Ако господин Маринковић има портфељ, госпођица је без портфеља. И зато господине директоре, нећу да их казним.

Ученици ајлаудирају.

ДИРЕКТОР: Како то да схватим, господине колега?

СВИ УГЛАС: Као револуцију!

КОСТА: Схватите како год хоћете, али углавном као одбијање!

ДИРЕКТОР: У том случају ја ћу морати од министра тражити казну и за вас.

КОСТА: Не морате је тражити, ја идем у пензију, али ако морате да ме казните пред одлазак у пензију, онда боље да ја будем кажњен, а не они. Знате, директоре, ја сам у одласку, они тек на уласку у живот.

ДИРЕКТОР: Сам ћу их казнити, ја ћу их казнити!

КОСТА: Не бих вам баш саветовао, одмах ће писати сва опозициона штампа о томе како госпођа министарка кажњава сироте ђаке због обичне серенаде.

ДИРЕКТОР: Како се усуђујете, поштовани колега? Немам речи. Имали смо један разред који је распустио њихов професор, и уместо да професор поново преваспита разред и спреми за живот, разред је то учинио с професором? То што ви радите, то није образовање!

КОСТА: За мене је образовање кад ђаци све науче и забораве све што су научили, па оно што им остане, то је образовање.

ДИРЕКТОР: То вам је којешта, и разред вам је сасвим распуштен. Ниједну генерацију нисмо испустили као њих, и то захваљујући ВАМА, који сте пред пензијом. Читају шта хоће! Раде шта хоће! Иду куд хоће! Мисле шта хоће! Еј, мисле шта хоће!

КОСТА: Они су такви, што су такви, а не што сам ја пред пензијом.

ДИРЕКТОР: Они не знају за границе.

КОСТА: Србија ће са њима прећи своје границе!

Сви ујлас: Тако је, ђосјогине ђрофесоре.

КОСТА: Тишина!

ДИРЕКТОР: Погледајте само тог Јована Цвијића.

ЦВИЈИЋ: Што мене, господине директоре?

КОСТА: Ја верујем да ће се за ову земљу итекако знати баш по Јовану Цвијићу...

ЦВИЈИЋУ: Хвала, господине професоре.

ДИРЕКТОР: Али он нема уопште оријентације по Београду.

МИХАИЛО: Али зна тачно сваку бандеру у граду!

КОСТА: Он је усредсређен на велике просторе. И јемчим вам да су сви они научили да мисле, ето видите само Михаила Петровића.

ДИРЕКТОР: Аласког мајстора међу матурантима, пустите, молим вас.

КОСТА: Него, шта. Алас. Тај вам је у стању да израчуна колико капи има у Дунаву.

МИХАИЛО: Ако не пада киша и у нормалном водостају негде око...

ДИРЕКТОР: Видите, како нема поштовања. Немојте молим вас, нисте ви њима добро утувили то страхопоштовање кад улазе у ову монументалну кућу данашњег Београда.

КОСТА: Захваљујући том разреду, ви ћете бити поштовани директор који има 14 одличних ђака, а међу њима једног сјајног математичара, једног одличног природњака, једног књижевног теоретичара и једног великог песника.

ДИРЕКТОР: Да, песник серенаде испод министаркиног прозора.

ПРОДАНОВИЋ: Министаркин прозор је државни прозор, а држава припада народу, па можемо онда мало и запевати испод њега.

ДИРЕКТОР: Заборавили сте рећи, и једног политичара као што је Продановић! Он се нашао занимати за мењање читавог света.

КОСТА: Убеђен сам да ће га они и мењати. Ви сами одлучите, ја сам се одлучио. Ја сам им немачки предавао и овако и онако, али нешто ми говори, господине директоре, да ће се у будућности и о вама и о мени знати само по томе што смо били њихови професори.

Професор се наклони директору, ученицима, њублицы и оглази са сцене. Ученици бацају капе и веселе се. Музика.

ПОХОД НА МЈЕСЕЦ (драматизација приповетке Бранка Ћопића)

ПОЈАВЉУЈЕ СЕ БРАНКО ЋОПИЋ СА МЛАЂИМ БРАНКОМ ДРЖЕЋИ СЕ ЗА РУКЕ И ОБРАЋА ПУБЛИЦИ.

БРАНКО: Имао сам тек пет година и ја бих тад да видим свет, а око мене све почиње затварати и стезати. Ово можеш, а оно не можеш, ово је добро, оно није, ово смијеш казати, оно не смијеш. Ничу тако забране са свих страна. И чим се пробудим, чује се: – Добићеш ти, мали, по глави, па ће те проћи твоје будалаштине. Како проћи! Ујутру, чим отвориш очи, ето их одасвуд, кљуцају попут врабаца, па морам да запиткујем. Овај свијет око мене шашав је и будаласт, а нисам ја. Стега попушта тек онда кад се пред нашом кућом појави стари самарџија Петрак, неуморна скитница, на мене ће заборавити.

Сћарији Бранко оглази, а долази мајка Бранкова.

МАЈКА: Опет си данас збрисао у Вуков гај!

БРАНКО: Нисам, мама.

МАЈКА: Немој да ме лажеш, види какве су ти панталоне.

БРАНКО: Само сам гледао издалека.

МАЈКА: И испрљао си се од гледања.

БРАНКО: Да.

МАЈКА: Е сад ћеш ти мало да гледаш слова.

БРАНКО: Немој, мамице, молим те, ево донећу дрва, почистићу кућу, све ћу да радим само да не читам.

МАЈКА (гаје му буквар): Жао ми је, али мора да се учи!

БРАНКО: Мора да се учи, мора да се ради, кад ће морати да се игра!

МАЈКА: Играћеш кад научиш.

Чује се ђалама и улази Пеџрак.

ПЕТРАК: Јеси ли жив, Раде, стари мој парипе?

Мали Брана улега Пеџрака, баџи књићу и ѿџрчи му у сусрећ.

МАЈКА (*црекорно*): Брано!

ПЕТРАК: Пусти дијете.

МАЈКА: Ништа данас није учио и само се смуца по гајевима!

ПЕТРАК: Има кад и учити и радити, нека га, нек се мало игра.

МАЈКА: Играо се тако његов стриц Ниџа, па се заиграо и ено га сад по кафанама игра!

ПЕТРАК: Неће наш Брана тако завршит. Он ће бити најбољи пјесник у селу! Је ли тако, Брано?

БРАНКО: Тако је, чика Петраче!

Улази gega Page.

ДЈЕД: Петраче, мој драги, добро ми дошао!

ПЕТРАК: Ајд, сад, мали, шта радиш, ај бјеж', иди играј се!

БРАНКО: Хоћу, хоћу. *Ошрчи*.

МАЈКА: Стани, Брано. Кажи му, дједе нешто!

ДЈЕД: Стани ти, стани. Ех, чекај само, отићи ће стари Петрак! А ти, шта си стала, донеси нам нешто да попијемо!

Мајка оглази.

ПЕТРАК: Ајд, пустите дијете да се игра, а ми за казанче, мало да пробамо те твоје нове ракијице.

Ушрчава сшриц Ниџо.

СТРИЦ НИЏО: И ја ћу, и ја ћу!

Појављује се сшрина.

СТРИНА: Гдје си ти пошо?!

СТРИЦ НИЏО: Овај, пошао сам да дједу помогнем...

СТРИНА: Шта? Да попијеш казана два!

СТРИЦ НИЏО: Не вала, мени је доста и један!

Улази мајка с шослужавником и сшавља на сшо две чашице ракије. Сшрина ошима шослужавник од мајке. Мајка слеће раменима и изађе..

СТРИНА: Даћу ти сад ја десет казана овим послужавником!

СТРИЦ НИЏО: Тата, спасавај ме, ово је хладно оружје. Тата!

Сшриц одјури, а сшрина за њим бесна.

ДЈЕД: Е мој Петраче, шта ћу ја с овим Ницом, он чим чује глас Р, он се одмах припије.

ПЕТРАК: Шта ћеш, тежак му живот.

ДЈЕД: Тешка ће му бити рука када га ја завалим, напије ли се још једном.

ПЕТРАК: Не мораш се мучити, стрина Јела ће то боље него ти. Живели!

Уштрчава Ницо. Узима од геде чашицу.

СТРИЦ НИЦО: Живели, Петраче!

Ницо испије наискај и побегне са сцене пре него што је геда успео да реагује.

ДЈЕД: Е сад ћу га стварно издеветати!

ПЕТРАК: Седи море, рекох ти, сад ће стрина.

Улази стрина.

СТРИНА: Гдје је отишао?

ДЈЕД: У оном правцу! И молим те, дај му који казан и за мене!

СТРИНА: Оћу, дједе, оћу!

Долази Бранко.

БРАНКО: Чика Петраче, да ли сте ви некад ухватили мјесец?

ПЕТРАК: Не, али сећам се кад исплута он иза ријетка дрвећа на бријегу, блештав, надомак руке, тајанствен и нијем, златорепа риба. Ја зањијемим сав устрептао од скривене лоповске наде да бих га могао некако ухватити.

БРАНКО: Можда бих га некако могао и ја дохватити?!

ПЕТРАК: Хајдемо, одмах!

ДЈЕД: Баја, куда ћеш?

ПЕТРАК: Е, бре парипе један, пусти дијете. Тако сам и ја као млад, кренем у нешто сав устрептао, кад неко подвикне, а он – цоц!

ДЈЕД: Сва срећа што доћеш само једном годишње, јер за вријеме твојих развезаних дана свака ради шта хоће.

ПЕТРАК: Пази ти на казан, а пусти нас да мало ватамо мјесец.

БРАНКО: Дједе, би л' се мјесец могао дохватити грабљама?

ПЕТРАК: Хех, шта њему паде на ум! Хоће да докучи мјесец.

Петрак уздахну и погледа гјега преко чаше.

ПЕТРАК: Па нека, има дјечак право.

ДЈЕД: Шта има право?

ПЕТРАК: Па нек проба. Камо среће да сам и ја некад тако радио, можда би ми друге тице данас пјевале.

ДЈЕД: Ма шта тице, шта... Ти се већ напио ко мој весели Ницо.

ПЕТРАК (*шмурно*): Јок, побратиме! Сјећам се као да је вечерас било: помоли се мјесец над гајем, сто метара над нашом кућом, а мене ноге саме понесу к њему. Куда? – дрекне ћаћа, па за машице, за камџију, за... ма не бира чиме ће. Затуче ме тако, утуца, изгубих душу још од малих ногу. А да сам се једном отео и пошао, Раде, брате мој...

ДЈЕД: Ено га сад види. Ма немој ми ту кварити унука.

ПЕТРАК: Е, Раде, Раде... ако је за нас двојицу касно, није за овога дјечака. Хајде ти, душо, устај, тражи грабље, па да ја и ти кренемо, ето њега сад иза брда.

Бранко одмах донесе најдуже грабље, док Петрак полако устџаје.

ПЕТРАК: Нас два одосмо, а ти чувај казан, старо млинско кљусе.

ДЈЕД: Ехеј, будале, враћајте се!

Улази мајка.

МАЈКА: Гдје ми одведе онај твој дијете?

ДЈЕД: Одоше да улове мјесец!

МАЈКА: Треба да га окупам! Иди по њега.

ДЈЕД: Окупаћеш га кад улове мјесец!

МАЈКА: Ви сте сви полудили!

Долази СТРИНА задихана.

СТРИНА: Не ухватих га!

МАЈКА: О мајко моја, и ти си га ловила?

СТРИНА: Него ко ће, и таман му се прикучим и да га оним послужавником закачим, а он смота иза Пајића брдо, и низбрдо се скотрља и нестаете!

МАЈКА: Мјесец?

СТРИНА: Шта мјесец?

МАЈКА: Па мјесец. Мјесец се скотрља и ти га не ухвати.

СТРИНА: Ех, ледна ли сам ти ја, да и ти ниси пробала оне дједове ракије с казана!

МАЈКА: Лепо ја кажем, овде кад дође Петрак, то сви побенавимо.

СТРИНА: Јест, сви смо бенави, а само је мој Ниџо мјесец. Ух, кад га доватим само.

Оглази сџрина, а за њом и мајка.

МАЈКА: Дједе, молим те доведи Брану на купање.

ДЈЕД: Ех, ове жене, не дају човјеку ни одморити. Ехеј, ехеј, гдје сте ловци!

Деда оглази иза сцене, а на сцени се појаве само Пеџрак и мали Бранко, у даљини се виде брдо и Месец.

БРАНКО: Ха, ту су грабље, само га заквачимо и повучемо, ево га зачас у крилу, је ли тако чика Петраче?

ПЕТРАК: Јашта, него је тако. Само да га заквачимо и наш је!

ДЈЕД (из даљине): Ехеј, ехеј, враћајте се будале!

ПЕТРАК: Умукни, ти доље, кењац један!

БРАНКО: Да се ми ипак вратимо, до топле ватрице, дјед ће бити љут?

ПЕТРАК: Шта зна дјед? Види овај мјесечев пожар, све рујнији и шири.

БРАНКО: Прибојавам се како ће то бити, лице у лице с оноликачким мјесецом.

ДЈЕД (из даљине): Ехеј, магарци, вантазије, озепшћете, бог вас убио! Брано, ајде на купање!

ПЕТРАК: У шталу, сивоњо стари, па тамо њачи!

БРАНКО: Ево га, ево га! Ево га!

ПЕТРАК: Аха, видиш ли? Сада ћемо ми њега да стигнемо!

Пеџрак узима Бранка за руке ња мало пожуре.

ПЕТРАК: Ха, ево нас на брду!

БРАНКО: Нема га, чика Петраче!

ПЕТРАК: Аха, утече ли, је ли! (победоносно) Препео се грабаља, а, лола једна!

Самарџија чврсто придрли малој Бранка.

ПЕТРАК: Не буди тужан, утеко лопов. Па да. Нека, нека, Хајде ти мени наћи у селу дјечака од кога је мјесец клиснуо тако брзо. Нема га. То си ти, само ти, а и ја с тобом.

БРАНКО: Ја сам ту, ја...

ПЕТРАК: Делија наша! Паметна дједова глава.

БРАНКО (*шужно*): Чика Петраче...

ПЕТРАК: Само храбро, није ништа страшно. Тако ти је мој Баја у животу, сви смо распети између топле долине и оне доље неуморне ватрице, и мјесечевог пожара. Не брини, само полако. Идемо, делијо, идемо. Опет ћемо ми овамо доћи, има кад.

Враћају се ђолако. Појављује се гјег Раге.

ПЕТРАК: Хе, хе, ипак нас чека стара парипина. Не отписују се тако лако оваке двије делије.

ДЈЕД: Ево их, враћају се будалаши! Шта је, дохватисте ли мјесец?

ПЕТРАК: То тебе не буди брига. Ти само сједи под том твојом колницом и пеци ракију, а нас двојица знамо свој посао.

Дјег ђријрли Бранка, седну на сђолице, а мали Бранко засђи у крилу.

ПЕТРАК: Узбуђен је и преморен од чудесног ноћног доживљаја, велика делија, смјели ловац на мјесец.

ДЈЕД: Ћути и ти и твој бенасти коњски мјесец! Дете ће ми сад да бунца свакакве вантазије.

Долази мајка.

МАЈКА: Стигао је мој ловац.

ДЈЕД: Тихо. Нека га, нек мало дремне!

МАЈКА: Е и мени је доста, и ја би се могла одмарати. Купаћу га сјутра.

ДЈЕД: Јашта, ја сам се окупао, чини ми се прошлог мјесеца.

ПЕТРАК: А ја прошле зиме.

Дјег и Пеђрак се смеју. Мајка одмахне руком и одлази.

Појављује се сђриц Ниџо ђирилично ђријиђ.

СТРИЦ НИЏО (*шђуцајући*): Добро вече, хик. Имате ли шта за попит!

ДЈЕД: Доћи овамо да ти пришијем двије-трије уз образ, срамото једна!

СТРИЦ НИЏО: Хик, може! Ако су љуте, могу и уз образ, хик! Уф, јао!

Сђаје на ђрабље које ђа расђале ђо ђлави.

СТРИЦ НИЏО: Та ко остави ове грабље овде где им није мјесто?

ДЈЕД: Е, тако ти и треба, иди још једном на те грабље, можда се дозовеш памети!

СТРИЦ НИЏО: Шта требају грабље, хик (*осђавља ђрабље око ракије*), знате ли ви расипници како је тешко набавити добре грабље!

ДЈЕД: Јест, ти знаш само!

СТРИЦ НИЦО: Ја знам него шта, ова кућа се раскућава, хик, док мене нема!

ПЕТРАК: Дај се већ једном смири, коњска муво! Шта смо радили? Скупљали мјесечину и дјели у стогове, ето шта смо радили. Могао си и ти с нама да се нијеси наљоскао.

СТРИЦ НИЦО (оглазећи): Вала, ни мјесечари нијесу богзна колико паметнији од пијанаца.

ПЕТРАК: Оде да спава.

ДЈЕД: Нека, нека, тако је много кориснији у овој кући!

Док мали Брана сјава између гјега и Пеџрака, ђојављује се сџарији Бранко који излази ђред ђублику и шири руке, док му са десне сџране ђрилази Пеџрак, а са леве гјег. Мали Брана чучне исџред њеџа.

БРАНКО: И како тада, тако и до данашњег дана, стојим распет између смирене дједове ватрице, која постојано горуцка у тамној долини, и страшног бљештавог мјесечевог пожара, хладног и невјерног, који расте над хоризонтом и силовито вуче у непознато. Па се онда, каткад, жаловито упитам, као да сам нагазио на оне стричеве грабуље из дјетињства: Је ли паметније бити мјесечар или с миром сједити код своје куће, па кад загусти, тјешити се ракијом као мој стрикан? Шта ви кажете драга публико?

Наилази ђриџиџи сџриц Ницо.

СТРИЦ НИЦО: Хик, и ја исто то кажем, синовче!

Изненада излази сџрина на сцену, хватајући Ницу.

СТРИНА: Е сад си мој!

СТРИЦ: Е сад сам твој!

Сви се ђоклањају.

ЧИНОВНИКОВА СМРТ

I

СТАН ЧЕРВЈАКОВА — ЧЕРВЈАКОВ УЛАЗИ ПЕВУШЕЋИ И ИГРАЈУЋИ ОКО СТОЛИЦЕ. ВАДИ ЈЕДАН ПОКЛОН БРИЖЉИВО ГА ПРИПРЕМАЈУЋИ. УЛАЗИ ЖЕНА, ОН ГА БРЗО СКЛОНИ ИЗА ЛЕЋА.

ЖЕНА: Брзо си се вратио данас с посла.

ЧЕРВЈАКОВ: Изашао сам раније.

ЖЕНА: Ниси то смео, ако чује Шостакович!

ЧЕРВЈАКОВ: Нисам рекао да сам самосвојно изашао. Сви смо раније изашли, цело наше одељење.

ЖЕНА: А шта то кријеш иза леђа?

ЧЕРВЈАКОВ: Ако ме пољубиш, можда ти и кажем!

ЖЕНА *прилазећи му:* Уцењивачу један!

ЧЕРВЈАКОВ: Имам две карте за вечерашњу представу *Корневиљска звона*. И цар ће доћи лично на представу!

ЖЕНА: Јао, дивно! Дивно, никад нисам била у позоришту.

ЧЕРВЈАКОВ: Знам, зато сам и измолио две карте од наше управе.

ЖЕНА: За колико почиње представа!

ЧЕРВЈАКОВ: За сат времена, зато је генерал нашег одељења све који иду у позориште, пустио мало раније с посла.

ЖЕНА: Морам брзо да се спремам.

ЧЕРВЈАКОВ: Ајде, ајде, ја сам спреман.

Жена оглази, а Червјакров певушећи иледа у карше и играјући оглази са сцене.

II

Уред Червјакова — Чиновничка просторија у којој седи генерал док два чиновника стоје слушајући његове хвале, додворавајући му се.

ГЕНЕРАЛ: И тако ја уђем синоћ на представу *Корневиљска звона*. Наравно, касним!

ЧИНОВНИК 1: А сви поглед у вас.

ЧИНОВНИК 2: Наравно, кад улази наш дивни генерал.

ГЕНЕРАЛ: Уђем ја, а у ложи седи цар.

ЧИНОВНИК 2: Ја бих се одмах скаменио и не бих могао ни да мрднем.

ЧИНОВНИК 1: И ја.

ГЕНЕРАЛ: Вас двојица да, али не и ја. Ја се правим да га не видим!

ЧИНОВНИК 2: Уф, сунце ли ти жарко!

ГЕНЕРАЛ: Осећам ја да се он већ љути!

ЧИНОВНИК 1: Ја то више не смем да слушам!

ГЕНЕРАЛ: Неће он мене да позове, па ја седнем у први ред, терам и ја инат!

ЧИНОВНИК 2: Свака вам част! Ја сам сав претрнуо слушајући!

ГЕНЕРАЛ: Ма шта, цар ко цар, знам ја те цареве, има царева колико хоћеш, али један је генерал Брижалов.

ЧИНОВНИК 2: Право вала велите.

ГЕНЕРАЛ: То је ваљда схватио и цар, па је послао ађутанта по мене. Ја онда одглумих врхунски: „О па ви сте ту, прекрасни царе, нисам вас видео, а баш сам се питао где је ваше величанство”.

Улази лајано Червјаков, зјурен, мали чичица, сћидљиво да ја нико не чује не желећи да смејта. Кад их ујледа, прво засћане, ја се враиш, ја ојеиш бојажљиво крене да прође поред њих. Генерал је окренуи леђима. Таман кад је пролазио поред јенерала поче да се савлађује да не кине. Чиновници ја појледаше са чуђењем. Червјаков је сћавио руку на усћа и сав се зајајурио. Генерал видећи да ова двојица јледају са чуђењем иза њеја, окреће се и баш у шом шренуику Червјаков кине право у њејово лице. Чиновници су занемели. Червјаков се скаменио. Генерал прво не верује шћа му се десило и шражи марамицу у џеју. Червјаков се сћройошћа на јод. Чиновници прилазе јенералу и бришу ја. Червјаково се полако придиже.

ЧЕРВЈАКОВ: Опростите, опростите господине, било је случајно (покушава да својим шалом обрише одело јенералово).

ЧИНОВНИЦИ: Бежи, ми ћемо, остави тај свој прљави шал.

ГЕНЕРАЛ збуњено: Ништа, ништа.

ЧЕРВЈАКОВ: Опростите ми, на немарности, сад ћу ја вама марамицу чисту да купим.

ЧИНОВНИК 1: Остави више генерала, досадо једна.

ЧИНОВНИК 2: Треба још једном да га плунеш, па да господин добије неку болест.

ГЕНЕРАЛ: Болест! Болест!

ЧЕРВЈАКОВ: Неће господине, неће, здрав сам.

ГЕНЕРАЛ: Ма добро, у реду је.

ЧЕРВЈАКОВ: Тако вам бога, опростите. Ја... ја нисам хтео...

ГЕНЕРАЛ: Пустите ме више, све је у реду.

ЧИНОВНИЦИ: Ајд', склони се.

Червјаков се склања и седне за свој сто. Чиновници љепорно љегају Червјакова, а заштим излазе. Улази Червјаковљева жена весело носећи горучак.

ЖЕНА: Где је мој радник гладни.

Червјаков ћуши.

ЖЕНА: Нарadio се, мили мој! Шта је било? Нешто се десило?

ЧЕРВЈАКОВ: Кинуо сам на генерала Брижалова, и попрскао га по лицу!

ЖЕНА (крикне): Како си то могао?

ЧЕРВЈАКОВ: Како, тако, незгода.

ЖЕНА: Јер он твој надређени?

ЧЕРВЈАКОВ: Није. Он је из другог одељења.

ЖЕНА: То је олакшавајућа околност, али требало би да се извиниш.

ЧЕРВЈАКОВ: Извинио сам се, каже да је то ништа. Неће ни да говори са мном, а требало је да му објасним да ја то никако нисам хтео... да је то природни закон, иначе ће помислити да сам га хтео плунути. Сад не мисли, али ће после помислити!

ЖЕНА: Мислиће како не умеш да се понашаш у друштву!

ЧЕРВЈАКОВ: У томе баш и јесте ствар! Ја сам се извињавао, а он некако чудно... ниједне честите речи да каже. Али није било ни времена за разговор.

ЖЕНА: Узми свој нов мундир и иди у генералову собу за примање.

ЧЕРВЈАКОВ: Идем, одмах, и подшишаћу се пре тога.

Генералова соба за ђримање у којој сџоји још неколико молилаца око ђенерала.

ГЕНЕРАЛ: Ништа се не брините, узео сам папире, уписала вас је секретарица, учинићемо све што је у нашој моћи

МОЛИЛАЦ: Хвала вам велико, господине генерале.

У шом шренушћу улази Червјаков у новом мундиру дошера и ђоносан, ђочињући ко из шоба одмах да рајоршира:

ЧЕРВЈАКОВ: Пре подне код нас у одељењу, ако се ваше превасходство сећа, ја сам кинуо и... нехотице вас попрскао... Опрос...

ГЕНЕРАЛ: Којешта... Важна ствар! Шта сте ви желели? (*обраћа се молиоцу ђоред себе*). Червјаков не мрда, укочен. Генерал оглази са молиоцима. Червјаков је сам на сцени и даље у сшаву мирно не мрдајући се.

ЧЕРВЈАКОВ: Неће да говори! Дакле, љути се... Не, то не може остати... Објаснићу му... Чекаћу га.

Генерал се враћа са молиоцима, исѓраћајући их.

ГЕНЕРАЛ: То би све било за данас, господо. Заџим се окрене и види Червјакова како сџоји и даље на свом месшћу.

ГЕНЕРАЛ: Ви сте још ту?

ЧЕРВЈАКОВ: Ваше превасходство! То што се усуђујем да узнемирим ваше превасходство, ја чиним, могу рећи, једино из осећања кајања! Није намерно, само изволите видети!

ГЕНЕРАЛ (*бесно оглазећи*): Па ви се просто подсмевате, милостиви господине.

ЧЕРВЈАКОВ: Али, какво подсмеваше, то је неспоразум. Нема ту баш никаквог подсмеваша! Генерал, а не може да разуме! Можда неће намерно! Кад је тако, нећу се више ни извињавати таквом фанфарону. Нека га ѓаво носи. Написаћу му писмо, али нећу ићи. Богами, више нећу ићи!

Червјаков се и даље на ђомера са месша. Ѓуши и даље чека.

СЕКРЕТАРИЦА: Господине генерале, оставила сам вам на столу прекуцане молбе, већ је касно вече, морам да идем.

ГЕНЕРАЛОВ ГЛАС: Само ти Наталија иди, и ја крећем за који трен.

Секретшарица ѓледа Червјакова без речи, зачуђена излази. Червјаков се не ђомера и даље. После неколико шренушака излази ђенерал, који се ѓренерази видећи Червјакова у исшож ђози, који се не ђомера.

ЧЕРВЈАКОВ: Ја сам данас поподне долазио да узнемирим ваше превасходство, али не зато да се исмевам, како сте ви изволели рећи. Ја сам се извињавао зато што сам вас кијајући попрскао... а нисам ни мислио да се подсмевам. Смем ли се ја подсмевати? Ко смо ми да се подсмевамо вашој личности? Кад бисмо се ми подсмевали, онда, значи, никаквог поштовања према личностима... не би било, ништа не би ваљало, ми смо ту да, да, да...

ГЕНЕРАЛ (вичући): Напоље! Напоље!

ЧЕРВЈАКОВ (уплашено шапатам): Шта?

ГЕНЕРАЛ (лујајући нојом): Излази битанго напоље! Мене си нашао, је ли? Напоље!

Червјаков као да не види ништа и не чује, њека рукама око себе и узмиче према враћима, зајим најјавиши једну столицу поред враћа, трчевишо се хваћа за њу, седне, ојкојча мундир шешко дишући, зајим му лава клоне. Генерал пролази поред њега презриво.

ГЕНЕРАЛОВ ГЛАС: Милорадовичу! Иди у моју собу види шта је са једним господином, и изнеси га, нећу више да га видим код мене.

Милорадович долази, додиће му руку, она падне. Прекрсти се, зајим ја ухвати за руке и износи са сцене.

СВИЊАР²

На сцени седи млади краљевић, тужан, сам и замишљен. Улази Луда, која се обраћа публици.

ЛУДА: Био једном један принц који је волео живот и све што он носи. Волео је сунце, шуму, птице, ма волео је све! Јесте! Да, да! То је овај младић, који седи овде, расејан. Млади краљевић зна истину коју су људи заборавили: „Без љубави смо ништа. Она све трпи, свему се нада и у све верује.“ И краљевић је нашао своју љубав, цареву кћи из суседне земље. Но, погледајте га сада. Прво је био тужан јер није имао љубав, а сада је тужан јер се заљубио. И од тада је краљевић тужан. И ко је сад ту луда, шта кажете? Ха, краљевићу? *Оглази.*

КРАЉЕВИЋ: Шта, шта кажеш! *(окреће се, али не види нико)* Мора да ми се учинило.

СЛУГА: Хоћете ли сада да вечерате?

КРАЉЕВИЋ: Не, не могу ништа да окусим.

СЛУГА: Нисте јели већ неколико дана.

КРАЉЕВИЋ: Један њен поглед и био бих сит. Један њен осмех, само један њен осмех и моја је вечност.

СЛУГА: Ја бих, ваше величанство, пре да ми поједемо једну свињску плећку.

КРАЉЕВИЋ: Како је тужно без њеног погледа, без њеног мириса...

СЛУГА: А тек како је тешко без чорбе, паприкаша, пребранца...

КРАЉЕВИЋ: Куд она погледа, то се све топи од њеног сјаја...

СЛУГА: Као телећи бифтек који се лагано топи у устима...

КРАЉЕВИЋ: А тек њена дуга сјајна коса која нежно пада на њена дивна рамена...

СЛУГА: Краљу мој, ја сам толико гладан да бих и њену косу смазао уз мало парадајза.

КРАЉЕВИЋ *(шприне се):* Што ми досађујеш! Иди једи!

² Кратка драмска представа Свињар добила је 2009. године повељу Драгослава Симића за најуспешнију драмску представу кратких драмских форми деце Београда (најбољи текст, режија и глуму).

СЛУГА: Пошто ви тако данима не једете, кувар је дао отказ.

КРАЉЕВИЋ: Нек' ти жена скува нешто!

СЛУГА: Уф, онда је боље да гладујем!

КРАЉЕВИЋ: Добро. Извини што сам мислио само на свој бол, а не и на своје пријатеље. Узећемо новог куvara.

СЛУГА: То! Браво! Узећемо новог куvara и направићемо дивну гозбу. Славље! Журку! Ууу!

КРАЉЕВИЋ: А шта ћемо да славимо?

СЛУГА: Живот! Вас! Ви сте се вратили и запросићемо цареву кћи.

КРАЉЕВИЋ: Ко ће запросити цареву кћи?

СЛУГА: Ми, овај, ви ћете је запросити.

КРАЉЕВИЋ: Запросити? Али, како? Она је царева кћи!

СЛУГА: Па шта! И ви сте краљев син. Покажите се и поклоните јој нешто велико.

КРАЉЕВИЋ: У праву си. Знам шта ћу јој показати! Моју силну љубав! Поклонићу јој ружу која рађа сваких пет година и која тако дивно мирише да свако заборави своје бригае.

СЛУГА: Ето!

КРАЉЕВИЋ: Поклонићу јој и славуја који анђеоски пева.

СЛУГА: Добро, не морамо претеривати, али како хоћете.

КРАЉЕВИЋ: Упакуј лепо те поклоне и однеси јој.

СЛУГА: Хоћемо прво јести?

КРАЉЕВИЋ: Јешћемо касније.

СЛУГА: Можда тамо нешто грицнем...

Оглазе. Слуга је шужан јер је оћет осћао љадан.

Царев двор. Приказати додворавање дворана, који хвале све што цар и принцеза кажу, а дворани уздишу. Само дворска луда не уздише.

ЛУДА: Дошао је војвода да донесе поклоне за вашу кћер.

ЦАР: Је л'? Па нек уђе! Шта чека?

ЛУДА: Не може да нађе врата.

ПРИНЦЕЗА: Какав је то глупи војвода? Нећу! Не треба ни да улази, нек само остави поклоне.

ДВОРАНИ: Вау, како је паметна наша принцеза!

ДВОРАНИ: А тек што је дивна и лепа!

ДВОРАНИ: Лепша је него...

ЦАР: Него?

ДВОРАНИ: Него, овај, него – врба!

ЦАР (шайше): Да, врба! Него шта! То је моја кћерка!

ЛУДА: То јој је највећа мана.

ЦАР: Јес' ти луд?

ЛУДА: Јесам!

ПРИНЦЕЗА: Каква врба? Врба је ружна!

ЛУДА: Откуд ти знаш кад не знаш ни шта је врба!

ПРИНЦЕЗА: Знам! Врба је животиња која има рогове и буљаве очи!

ЛУДА: То је пола сова, пола крава.

ПРИНЦЕЗА: Све их баците у окове! Они ми се ругају!

ЦАР: Сад ћу их све бацити у окове!

ЛУДА: Онда неће имати ко цара увеселити!

ЦАР: Е, што си ме насмејао, убило се!

Улази војвода.

ВОЈВОДА: Ваше величанство, изволите ове дивне поклоне из мог војводства.

ПРИНЦЕЗА: Који си ти?

ВОЈВОДА: Војвода од Елингтона!

ПРИНЦЕЗА: Онај што не може да погоди врата!

ВОЈВОДА: Ви мене вређате.

ПРИНЦЕЗА: Вређам, и шта ћеш сад?

ВОЈВОДА: Ништа, и увреде са ваших усана су као најлепши бисери које могу да чујем.

ПРИНЦЕЗА: Стварно, онда их сакупљај! Мичи ми се с очију док те нисам претворила у бисерну огрицу!

ВОЈВОДА: Нећу вам ја више сметати, никако, никако, али доћи ћу опет!

ПРИНЦЕЗА: Хоћу још поклона!

Улази слуѓа младог краљевића.

СЛУГА: Ваше величанство, ове дивне поклоне послао је мој млади краљ. Гладан и жедан сам журио да увеселим ваше срце.

ЛУДА: То што си гладан и жедан њих не занима.

ЦАР: Да, шта то мене брига што ниси јео, него, вади те поклоне.

ПРИНЦЕЗА: Да! Поклони, поклони!

Слуѓа ошвара ђоклон и ђружа јој ружу.

ПРИНЦЕЗА: Каква дивна ружа! Баш је дивна, је л' да?

ЛУДА (ођијен мирисом): Какав мирис! Ништа ме више не боли.

СЛУГА: Ни ја више нисам гладан.

ПРИНЦЕЗА: Мирис, какав мирис, ја сам мислила да је то вештачка ружа!
Срамота, фуј, фуј, фуј! Уф, убола ме је! Она је права, права, права!
Баците је на ђубриште!

ДВОРАНИ: Катастрофа! Баци је, брзо, баци је! Ми ћемо те спасти!

Дворани скачу и ђазе ружу.

ЛУДА (шужно): Гле вајних јунака како се храбро боре с ружом!

СЛУГА: Ја сам опет гладан.

ЦАР: Тај краљевић је луд! То је атентат!

ЛУДА: Ја сам луд.

ПРИНЦЕЗА: Срамота! Шта је у другој кутији?

Слуѓа ђоказује куђију.

ПРИНЦЕЗА: Славуј?

Слуѓе ђрилазе и ошварају ђоклон, а славуј излеће и ђочиње да ђева најдивнију ђесму које је ђудско ухо икад чуло.

СЛАВУЈ:

Тамо где је сунчан стан
голема шума снива сан,
тамо живот радосни
славимо ми!

У ноћи, под сјајем звезда,
на грању њишу се гнезда,
шума спава тихим сном
то је ваш дом, наш дом, наш дом, наш дом!

Сви су занесени ђесмом, осим ђринцезе, којој је досадно.

ПРИНЦЕЗА: Уф, тај славуј пева! Супер! Тако је *šarmon* та играчка!

СЛУГА: Та играчка је права, принцезо. Она је жива.

ПРИНЦЕЗА (вришићу): Зар је и тица права, глупа тичурина, ох, угасите то
чудовиште, пишти, то је прави, прави, фуј, фуј, одвратно!

ЦАР: Одмах упуцајте тог славуја! Одмах!

ЛУДА (*скачући*): Зовите гладијаторе, зовите појачање, напао нас је славуј, упомоћ, упомоћ!

ПРИНЦЕЗА: Не треба ми ништа више од тог тупавог краљевића.

ЦАР: Објавићу рат тој земљи! Какав је то начин, какви су му то поклони?

ЛУДА: Живи!

ЦАР: Показаћу ја њему шибу живу!

ПРИНЦЕЗА: Затворите тог слугу који ми се подсмевао!

Дворани хваћају слују.

СЛУГА: Хоће ли бити тамо нешто да се поједе?

ЛУДА: Ха, па наравно, затворска храна је боља него дворска.

СЛУГА: Ура! Живео затвор! Хоћу у затвор!

ЛУДА: Ура, добили смо још једну луду!

Оглазе слује, дворани и Принцеза. Цар остаје сам, узима ружу и мирише је, задивљен. Улази краљевић преобучен у свињара.

СВИЊАР: Добар дан, царе.

ЦАР (*ошчијен мирисом*): Добар дан, момче. Какав диван дан!

СВИЊАР: Има ли код вас посла за једног свињара, ваше величанство?

ЦАР: Има, има, наравно! Дошао си у прави час! Баш ми треба један свињар. Знаш ли ти чувати свиње како ваља?

СВИЊАР: Знам, ваше величанство!

ЦАР: А знаш ли чувати и овце?

СВИЊАР: По потреби.

ЦАР: Одлично! Баш сам послао овчара у превремену пензију, ал' ето, ти ћеш ми радити оба посла, наравно, за исту плату!

СВИЊАР: Мени треба само мало хране и место да преноћим.

ЦАР: Одлично! Ја свима говорим да паре само чине човека несрећним!

Улази Луга.

ЛУДА: Паре људе кваре, а и вештачке руже.

ЦАР: Руже! (*брзо баца ружу*) Одвратне ли руже, грозно мирише! И, шта сам оно рекао... а да... значи, радићеш без пара и бићеш срећан.

ЛУДА: Наш цар је добар, жели да му сав народ буде срећан, па је од народа покупио сав новац.

ЦАР: Наравно, ја сам цар и морам да бринем о јадном народу.

ЛУДА: Јесте, наш народ је јадан, али је зато срећан!

ЦАР: Ако се будеш показао добар, и ти ћеш бити срећан, а даћу ти да радиш и око живине. Ма, све ћеш ми радити кад си тако добар. А сад на посао, одмах!

Цар и Луда оглазе. Луда се враћа и узима ружу. Свињар осћаје сам на сцени и прави лончић. Долази му војвода који га загледа сумњиво.

ВОЈВОДА: А, је л' ти, где си чувао све свиње?

СВИЊАР: А шта тебе брига?

ВОЈВОДА: Овај, ако имаш добру биографију, можда те и ја запослим.

СВИЊАР: Ја већ имам посао.

ВОЈВОДА: А да немаш ти неког брата који је краљевић?

СВИЊАР: Да имам таквог брата, зар бих чувао свиње?

ВОЈВОДА: Оно јест. Али сличност је велика. А шта то правиш?

СВИЊАР: Неки лончић.

Свињар прави лончић, а он лајано почиње да свира.

ЛОНЧИЋ:

Аугустине, сети се, сети се, срећнице,
живот брзо промиче, пролази све,
игре у младости, бриге и радости,
све на свету пролази, све је ко сан.
слава и страдања, љубав и надања
све на свету пролази, све је ко сан.

живот брзо промиче, пролази све,
игре у младости, бриге и радости,
све на свету пролази, све је ко сан.
све на свету пролази, све је ко сан.

Док песма шраје, прилази принцеза са својим дворанима и задивљено слуша лончић.

ПРИНЦЕЗА: Јао, какав диван инструмент! Морам да га имам! Морам! Молим вас, одмах да сте отишли до тог свињара и да сте купили то! Не питам шта кошта!

Дворани оглазе до свињара, прећоварају, не чује се ништа говоре. Војвода се ишчуђава разговору. Принцеза машта.

ПРИНЦЕЗА: Како је дивна та играчка! Кад је будем имала, бићу најславнија у царству. Направићемо балове на којима ћемо пуштати песме, а лончић ће сам свирати.

Дворани се враћају све задихани.

ПРИНЦЕЗА: Колико кошта?

ДВОРАНИ: Боже!

ПРИНЦЕЗА: Шта „Боже“?

ДВОРАНИ: Ми не смемо ни да кажемо шта је тражио!

ПРИНЦЕЗА: Не интересује ме, даћу му што год тражи! Ваљда моја ризница може то да плати!

ДВОРАНИ: Тога нема у вашој ризници.

ПРИНЦЕЗА: Нема? Како нема? Шта он мисли? Шта хоће тај бедни свињарчић?

ДВОРАНИ: Он хоће...

ПРИНЦЕЗА: Да?

ДВОРАНИ: Он хоће...

ПРИНЦЕЗА: Да?

ДВОРАНИ: Он хоће...

ПРИНЦЕЗА: Шта више хоће?

ДВОРАНИ: Хоће, овај, тражи десет пољубаца од вас!

Дошрчава војвода.

ВОЈВОДА: Јесте ли чули колико кошта онај лончић?

ПРИНЦЕЗА: Шта се ти мешаш, чула сам, па шта?! Десет пољубаца?! Каква дрскост! Од тога нема ништа! Може да добије пољупце једино од вас. Идите и питајте га!

ВОЈВОДА: Од мене?

ПРИНЦЕЗА: Од мојих дворана, а ако хоћеш, можеш и ти да га љубиш.

ВОЈВОДА: Не пада ми на памет!

ПРИНЦЕЗА: Онда никад нећу бити твоја жена!

ВОЈВОДА: Вала, ако морам да љубим свињара да би ми била жена, онда ћу пре да оженим свињарку!

ПРИНЦЕЗА: Ију, ију какав простак!

Дворани оглазе. А за њим и војвода.

ПРИНЦЕЗА: Како се све променило! Замисли да једна принцеза мора да љуби свињара! Ма, зваћу оца и он ће га одмах у тамницу! Што се ја замајавам, чик да видим да не пристане!

Дворани и војвода се враћају.

ДВОРАНИ: Неће! Или принцеза, или ништа.

ПРИНЦЕЗА: Ухапсићу га, нема шта ту да се прича!

ДВОРАНИ: Али, онај лончић тако лепо свира.

ПРИНЦЕЗА: Ах, како је то charmon! Ништа, морам се жртвовати за уметност, то су радили сви велики уметници, па морам и ја. Пољубићу га, доведите ми га.

Дворани оглазе, а војвода се смеши.

ПРИНЦЕЗА: Шта се ти смејеш?

ВОЈВОДА: Ето, ниси хтела војводу, а сад си на свињара пала да га љубиш, а кад би мене пољубила, ја бих десет лончића оних набавио.

ПРИНЦЕЗА: Набави један онакав, па ћемо да причамо.

ВОЈВОДА: Добро.

Оглази војвода, а враћа се свињар са дворанима.

ПРИНЦЕЗА: Овако ћемо. Ви ћете ме заклонити и ја ћу га пољубити, али за то нико не сме да зна. Ја сам царева кћи!

ДВОРАНИ: Дабоме, дабоме!

ПРИНЦЕЗА: Ајд, ја ћу један, а ви ћете осталих девет.

СВИЊАР: Неће моћи, или десет или ниједан.

ПРИНЦЕЗА: Их, какав си тврдоглав, рећи ћу оцу да те у окове баци.

СВИЊАР: А ја ћу рећи да сте ме љубили, па ћемо заједно у окове.

ПРИНЦЕЗА: Добро, нема ми помоћи. Бројте.

Принцеза љуби у образ свињара, а дворани броје.

ПРИНЦЕЗА: Ево и последњег. Дај ми тај лончић сад.

Узима лончић, и чује се музика.

ПРИНЦЕЗА: Ако коме кажете за ово оде вам глава, а тебе више нећу да видим свињарчино једна!

Оглазе сви са сцене. Појављују се војвода и луга.

ВОЈВОДА: Јеси ли видео онај лончић што свира по цео дан?

ЛУДА: Нисам га видео, али чуо јесам!

ВОЈВОДА: Можеш ли да ми набавиш један такав?

ЛУДА: Колико ми платиш?

ВОЈВОДА: Бићеш мој саветник кад оженим принцезу.

ЛУДА: Јок, море, боље је бити луда, него дај ти мени 20 златника.

ВОЈВОДА: Ух, ал' си скуп.

ЛУДА: Скупо је и краљевство, па га за коња дају.

ВОЈВОДА: Добро. Кад могу да добијем лончић?

ЛУДА: Ево одмах, причекај.

Војвода с'поји у једном ућлу, а у другом луда ровари по кућији шражећи неке лончиће. Баца их на под, и извуче велики лонац.

ЛУДА: Ево твог лончића.

ВОЈВОДА: Ово?

ЛУДА: То!

ВОЈВОДА: Па не пева!

ЛУДА: Не пева, мора женска рука да га мало почисти, и запеваће.

ВОЈВОДА: То је дивно, принцеза ће пасти с ногу.

Војвода повуче лонац, а луда му не да, и шако неколико пуца док војвода не извади девет златника и да му.

ВОЈВОДА: Ево ти, имам само девет, а један ти дођем.

ЛУДА: Данас сам добре воље и мека срца, пристајем.

ВОЈВОДА: Дерикожо!

ЛУДА: Цицијо.

Луда оглази, а војвода шрчи с лонцем. Појављују се принцеза и дворани.

ВОЈВОДО: Колико ћеш драга моја да ми даш пољубаца за ово?

ПРИНЦЕЗА: Могу само веш да оперем у том лонцу.

ВОЈВОДО: Нећеш да чујеш како пева мој лонац?

ПРИНЦЕЗА: Како пева?

ВОЈВОДО: Пева као ниједан певач на овом свету!

ПРИНЦЕЗА: Па нек запева!

ВОЈВОДО: Мора само принцезина рука да мало почисти и запеваће.

ПРИНЦЕЗА: Да почистим?

ВОЈВОДА: Мало кажипрстом.

ПРИНЦЕЗА: Је ли овако.

Принцеза љовуче кажи љрсћом љреко лонца, а за љим љо љлега у свој љрљави љрсћ, за љим љовуче линију на војводином челу.

ВОЈВОДА: Тако.

ПРИНЦЕЗА: Не пева!

ВОЈВОДА: Можда ниси добро протрљала.

ПРИНЦЕЗА: Онда овако?!

Неколико љу ља исћо ради док војвода не буде скроз љарав.

ПРИНЦЕЗА: Види га, сад је као наш свињар.

Сви се смеју. Принцеза узме лонац и сћавља ља војводи на љаву.

ПРИНЦЕЗА: Ево, запевај ти испод лонца.

ВОЈВОДА: Ако се дочепам оне луде, скуваћу га у овом лонцу.

ДВОРАНИ: Је л' чујете, сада се код свињара чује друга песма.

Док се чује музика, дворани ићрају.

ЛОНЧИЋ:

Код обућара пилећа чорбица кува се,
код пароха прасенце дебело пече се,
кнедле код столара, каша код колара,
а код апотекара паприкаш љут.
Фазан код крчмара, риба код стаклара,
код трговца дебелог срнећи бут.

Појављује се свињар, са чећрћалком.

ПРИНЦЕЗА: Ах, то је тако супер! Идите брзо, видите колико тражи за чегрталку.

ДВОРАНИ: Да, супер је, стварно је тако шармон!

ПРИНЦЕЗА: Али да зна, нећу га пољубити ниједном!

Сама на сцени док се чује музика. Дворани се враћају.

ДВОРАНИ: Хоће сто пољубаца од царева кћи!

Војвода љресне онај лонац о земљу, а љринцеза се замало онесвесћи и љага у руке дворанима.

ПРИНЦЕЗА: Он је полудео! Шта он мисли! Па ја сам царева кћи!

ДВОРАНИ: Али та чегрталка је предивна!

ПРИНЦЕЗА: Ако је тако, онда се опет морамо жртвовати за добробит уметности. Добиће од мене опет десет, а од вас осталих деведесет.

ДВОРАНИ: Али ми то нерадо чинимо!

ПРИНЦЕЗА: А ја радо чиним? Кад могу ја десет, можете и ви остало. Ја вас храним, плаћам и одевам.

Појављује се свињар.

СВИЊАР: Жао ми је, али ја хоћу само пољупце од принцезе!

ДВОРАНИ: Али не можеш тражити сто пољубаца од принцезе!

СВИЊАР: Зашто? Могу и хоћу! Ако неће, онда ништа. Није мени стало до њених пољубаца колико до моје чегртаљке.

ПРИНЦЕЗА: Сто пољубаца нема шансе! Може да добије само сто од вас.

ДВОРАНКЕ: Али ми нећемо!

ПРИНЦЕЗА: Има да 'оћете!

СВИЊАР: Нећу ја! Или сто од принцезе или ништа!

ПРИНЦЕЗА: Добро, али да знаш, после овога ћу те прогнати из царства!

Свињар и принцеза се крију иза завесе, а дворанке броје. Војвода покушава да подметне образ не би ли добио неки пољубац, али ја принцеза и дворани ћурају. Док оне броје, улази цар, љушиш, и ређује уз музику док остали стоје на сцени, залеђени.

ЦАР:

Шта то чујем, шта је сада,
око свиња нека вика,
биће суза, биће јада
кад ухватим преступника,
идем сад да средим ствар,
па ја сам ваљда неки цар,
бацићу га на тортуру
два'ест пет по туру.

ЦАР: Срамота! Шта је ово, куплерај? Сви сте отпуштени, а тебе, кћери моја, срам да буде!

ПРИНЦЕЗА: Али, тата, то није као што изгледа!

ЦАР: Јесам ли ја луд или ћорав? Чујеш ли ти то, лудо моја? Ја као глуп и ћорав!

ЛУДА: Срам да те буде, тако свом паметном татици.

ПРИНЦЕЗА: Али, нисмо ми ништа, ми смо спремали приредбу за...

ЦАР: Лепа приредба, нема шта! Слободно можеш да ухватиш тог свињара под руку и с њим напоље. Ја ти тражим принца, а теби се свиђају свиње. Срећа те имам још једну кћерку, она ће бити паметнија.

ЛУДА: Ако је повукла на мог цара, онда нема ту памети ни грама.

ВОЈВОДА: А ту си лудо, сад ћеш да видиш колико памети ја имам.

ЛУДА: Извините драги гости, имам нека посла у Бангкоку!

Луда бежи са сцене, а војвода са лонцем за њим оштрчи. Сви оглазе презирући принцезу, која остјаје сама на сцени.

ПРИНЦЕЗА: Ето, како сам била глупа! А одбила сам оног краљевића, и шта ћу сад сама овако.

Појављује се свињар, скида кабаницу и остјаје у свечаној одори.

КРАЉЕВИЋ: Знај да те презирем, ниси хтела честитог краљевића, ниси имала осећај за ружу и славуја, а свињара си пољубила за играчке!

ПРИНЦЕЗА: Али, ја нисам крива, ја сам тако одрасла.

КРАЉЕВИЋ: Ја сам крив што сам те волео.

ПРИНЦЕЗА: Шта ћу ја сад сама, научила сам лекцију. Сад све знам.

КРАЉЕВИЋ: Сада је касно!

Краљевић оглази. Принцеза остјаје сама на сцени.

ПРИНЦЕЗА:

Аугустине, сети се, сети се, срећнице,
живот брзо промиче, пролази све,
игре у младости, бриге и радости,
све на свету пролази, све је ко сан.
Слава и страдања, љубав и надања,
све на свету пролази, све је ко сан.

Игре у младости, бриге и радости,
слава и страдања, љубав и надања,
све на свету пролази, све је ко сан.

Принцеза оглази тужна. Појављује се луда.

ЛУДА: Ха, добро вече. Морате опростити Андерсену на тужном крају, то је његова бајка. Но, пошто сам ја овде задужен за смех, ја тужан крај не могу поднети, а Андерсен ће ми опростити. У ствари, мислим да је он већ опростио принцези то што је била уображена.

Оглази и доводи краљевића и принцезу.

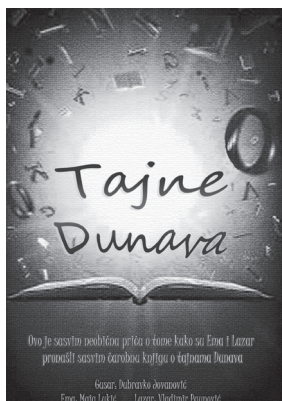
ЛУДА (љублици, пре неџо шџо се краљевић и џринцеџа џоклоне): И тако су они живели срећно до краја живота. Муџика и весеље нека крену!

Уџрчава оџеџ војвода џокушавајући да лонцем удари луду.

Муџика, џоклон.

НА ЛЕПОМ ПЛАВОМ ДУНАВУ³

Некада давно на **ушћу реке Саве у Дунав**, у широју који дохвата Београд и Земун биле су велике мочваре. Данас на њим местима нећакнуће природе, налазе се Велико и Мало рајно острво. Једног лепог дана на Великом рајном острву појавила се једна чудна и шајансљива кућица на дрвешу. Осмојођишњи Лазар и његова шестојођишња сестра Ема појели су се у тој кућици и на њихово огромно зајрејашћење у тој кућици се налазило чаробна књица о шајнама Дунава.

ЛАКИ: Ема, знаш ли ти уопште одакле нама Дунав долази?

ЕМА: Знам! Из Гардоша!

ЛАКИ (смеје се): Тако је Ема, долази из правца Гардоша, али он ту не настаје већ у Немачкој.

ЕМА: Вау, у Немачкој чак. Мора да је тамо још већи кад је успео да стигне чак овамо.

ЛАКИ: То сви мисле, а заправо није. Дунав постаје велика река спајањем две реке, Бреге и Бригаха, или тако нешто, али тај почетак Дунава јесте овај мали извор који није већи од кућног базена!

³ Представа за децу је од 2015. године извођена у оквиру еколошких радионица у децим позориштима и школама. Радња је интерактивна, а у току представе на биоскопском платну деца се упознају са 3Д анимираним животињама које су некада живеле у околини Великог ратног острва, а могу се сусрести и сада.

ЕМА: Из базена чак доведе да дође! Ја сам чула да је Дунав највећа река на свету!

ЛАКИ: Није највећи, али је за мене Дунав најлепши!

ЕМА: Да ли су некад постојали гусари на Дунаву?

ЛАКИ: Зашто ти то сад пада на памет?

ЕМА: Зато што у обданишту има један Паја који се свако јутро у обданишту претвара у гусара и плаши ме.

ЛАКИ: Ајде, да видимо, можда пише нешто о томе у овој прашњавој књизи. (*крајка љауза... чииа*) Ха, ево га. Ево, пише да су на реци Дунав постојали и гусари!

ЕМА (*приближава се и љеда у књију*): Види, на овој слици је брод са гусарском заставом.

ЛАКИ: Види стварно. Као да се мало мрда ова застава?

ЕМА: Да, па он стварно плови.

ЛАКИ: Хајде брзо да се сакријемо и да видимо шта ће се десити.

ГУСАР: Здраво свима, ја сам Гусар Жика, као што видите леп сам као слика. Ви сте до сада само виђали гусаре у књигама, ал' сада видите право гусара! Ми гусари смо много добри људи, ми никоме не чинимо ништа лоше... (*чује се кијање, шаман нешто да каже, ља љоново кијање*).

ГУСАР: Ми смо веома храбри, јаки и никога се не бојимо. (*у њом нешто шушне у трању, Гусар одскочи и крије се*) Овај... Ко је то тамо... Овде страшни гусар Жика... Немој да вам ја дођем тамо... Јер ако вам ја дођем тамо... ако вам ја дођем тамо, ја ћу... ја ћу...

ЛАКИ: Добар дан чика Жико.

ГУСАР (*прво уљашено, а затим прилази му*): А ти си та шуњалица?

ЛАКИ: Нисмо се шуњали, само смо...

ГУСАР: Јесам те ја нешто питао? Кад ја причам, сви ћуте! Је л' јасно!

ЛАКИ: Јасно!

ЕМА: И мени је јасно, али да вам кажем, ми смо овде залутали и наишли смо на ову кућицу на дрвету и нашли смо ову књигу у којој се налазите и Ви.

ГУСАР: Шта сам ја рекао?

ЕМА: Овај, рекли сте да ви ћутите, ми причамо!

ГУСАР: Не, ви ћутите док ја не кажем да причате!

ЕМА: Аха, добро, онда да причам.

ГУСАР: Не, ћути!

ЕМА: Добро, ево ћутим, и ћутим и ћутим, и докле да ћутим?

ГУСАР: Ти си права пркосна мала гусарка. Ево имаш дозволу да причаш.

ЕМА: Шта да причам?

ГУСАР: Ко сте ви и шта радите овде?

ЛАЗАР: Ја сам Лазар, а ово је моја сестра Ема.

ГУСАР: Није ваљда да читате те књиге, ту нема ништа паметно да се прочита!

ЕМА: Како нема чика гусару, па мени моја мама свако вече чита приче за лаку ноћ!

ГУСАР: Па зато и јеси остала тако мала, зато што ти читају књиге, а види колики сам ја!

ЕМА: Ви јесте велики, али сам ја паметнија, иако имам само 6 година.

ЛАКИ: А ја имам 8 година и идем у други разред и обожавам да учим.

ГУСАР (*ћали лулу*): Ја никад нисам ништа учио и баш се лепо осећам!

ЕМА и **ЛАКИ:** Е, не пали ватру у шуми, јел' хоћеш да изазовеш шумски пожар?

ЛАКИ: Јеси ли ти видео на телевизији колико је пожара било током лета?

ГУСАР: Каква телевелевизија, ја за тај мач никада нисам чуо! Ја само знам да пљачкам, отимам и крадем робу, злато и слаткише са других бродова!

ЕМА: Срам те било, па ти крадеш?

ЛАКИ: Има и слаткиша?

ГУСАР: Нормално! Па шта треба друго да раде гусари, неће ваљда да помажу другим људима?! Ал сте ви нека досадна деца, одох ја одавде, не може човек на миру ни да попуши лулу. И будите срећни што сам добре воље, па нећу да вас отнем и продам у робље!

ЕМА: Јеси ли видео како је опасан овај гусар Жика, ја не смем више да идем на Дунав.

ЛАКИ: Немој бити смешна Ема, јеси ли чула да је рекао да је добре воље и, уосталом, знаш ли ти да гусара на Дунаву нема од давнина.

ЕМА: Ма не верујем ти ништа, и прошли пут кад си ме водио у позориште рекао си да неће бити мрака, а само што смо сели угасило се светло и ја сам се јако уплашила, а ти си се смејао.

ЛАКИ: Нисам се смејао теби већ мраку који нам не може ништа! У позоришту се увек гаси светло кад представа треба да почне и на

крају када се представа заврши и када глумци треба да изађу да се поклоне публици.

ЕМА: Види, овде има и нека риба. Баш је чудна, никада нисам видела овакву рибу. Има страшно смешан нос, као Пинокио, ево ти, прочитај ми шта пише.

ЛАКИ: Ова риба се зове кечига.

ЕМА: Баш бих волела да нам и ова кечига каже како изгледа живот под водом.

ЗД АНИМАЦИЈА РИБЕ: Здраво драга децо, ја сам риба кечига и цео свој живот проводим у реци. За разлику од осталих врста, ја не идем на море, и зато ми је битно да вода у којој пливам буде чиста. Шта мислите колико има воде на планети?

ЛАКИ: Има око 700 литара.

ЕМА: Мислиш тона?

ЛАКИ: Мислим.

ЗД АНИМАЦИЈА РИБЕ: Мислите да има много, и то јесте тачно, али је само мали део употребљив за људе, а велики део воде се налази у виду леда у морима и океанима као слана вода.

ЛАКИ: Ја имам у чесми воде колико хоћу!

ЗД АНИМАЦИЈА РИБЕ: Та вода долази из река, и тужно је што је прљате.

ЕМА: Ја не прљам, ја само перем руке водом.

ЗД АНИМАЦИЈА РИБЕ: У води је настао први живот и без чисте воде не би било живота и зато нам је битна свима.

ГУСАР (*долази носећи пластичну флашу*): Мени је битан и рум уз воду. Али... Нема ништа горе него кад пловим бродом па закачим за флашу у рукавцу, а још ми је горе кад нађем неку поруку у боци.

КЕЧИГА: Зато што бацамо све и свашта у реке, а не у канте и контејнере. У нашој земљи су реке међу најпрљавијим у Европи. Јуче сам се једва провукла између конзерви сардина.

ГУСАР: Ајде, ћути тамо рибо, да те не уловим овом флашом. Откад то рибе причају, најбоље сте док ћутите и пржите се.

КЕЧИГА: А ви гусари сте најбољи кад тонете скупа са том лађом!

ГУСАР: Сад ћу да ти покажем ја како ми гусари правимо котлић од кечиге!

КЕЧИГА: Само дођи, а ја ћу да ти покажем правог мамута.

ЕМА: Шта су то мамути?

ЛАКИ: Овде пише да су, када су биле велике хладноће и када се Дунав заледи, преко њега прелазили и мамути.

КЕЧИГА: Мамути су ти животиње које су јако давно живеле на земљи, али њих више нема и личили су јако на слонове! Па јел' се сећаш оног мамута из цртаног филма „Ледено доба“?

Појављује се мамуџ.

МАМУТ: Ко каже да нас више нема!

КЕЧИГА: Ето га, мој друг Јоле.

МАМУТ: Ја вам могу причати каква су то била дивна времена, кад је Дунав био залеђен, а снегови около, а ми се ваљамо и горимо од хладноће.

ГУСАР: Нисам ништа мислио лоше, кечиго, мајке ми.

МАМУТ: Сада је постало много врело, ваше стаклене баште и загревање и за вас постаје неподношљиво.

ЕМА: Ја сам једном била у стакленој башти.

ЛАКИ: Није то та башта!

МАМУТ: Ех, кад се сетим, ал' се некад лепо живело. Једном смо организовали и клизање по Дунаву, на леденом плавом Дунаву. То је био живот.

КЕЧИГА: Сећам се, и ми смо се клизали с друге стране леда.

МАМУТ: Сада више нема мамута, само кости. Чуо сам да су скоро пронашли кости мог другара Срлета у неком Виминацијуму, близу Пожаревца. Он није био среће да заврши у књизи као ја. А ви, наставите ли да се понашате као овај гусар остаћете и без риба, и без моје браће слонova и других животиња. Ех, што је живот тужан.

Мамуџ оглази.

КЕЧИГА: Опростите му, увек се растужи што је сâм.

ГУСАР: Да има срца ко ми гусари, не би тај мамут цмиздрио ко сека Перса, него би се јуначки борио. Него децо, треба ми за нов брод, треба да исечем читаво ово ратно острво.

ЕМА: Зашто чика Жико, оно је тако лепо?

ГУСАР: Мени је лепо само оно што је корисно, а шума је бескорисна, а брод је користан, и шума треба да нестане.

ЛАЗАР: Како бескорисна, па шума су наша плућа.

ГУСАР: Дечко, ја имам своја плућа, и друга ми не требају!

ЛАЗАР: Али ово су плућа Београда!

ГУСАР: А је л'? Е, па остаће сад без плућа, зато што није оставио пушење на време! Хахаха, схватате ли шалу! Плућа, и дуван!

ЕМА: Ја не схватам!

ГУСАР: Па плућа страдају од пушења, а ја ћу да страдам шуму, а дуван уништава плућа, то јест шуму, ма шта се ја с вама објашњавам. Где је моја секира? Аха, ево је! Гледај сад!

Удара дрво, два-три џуџа, али џочну да џагају само џране, Жика џокушава да их избејне, али џраво џоглеџи џог једну џовећу џрану. Ема и Лазар се смеју.

ГУСАР: Шта је ту смешно! Сад ћу да вам покажем, само ме извуците одавде.

ЛАЗАР: Не можемо да те извучемо, то дрво је много тешко.

ЕМА: А ми смо мала деца.

ГУСАР: Онда зовите оног мамлаза, мамута, брзо, не могу више издржати!

ЕМА: А зашто би ти он помогао, кад ти хоћеш да уништиш наша плућа!

ГУСАР: Зато што ја тако наређујем!

ЕМА: Онда му нареди!

ГУСАР: Мамуте, ој, мамуте, одмах да си дошао да ме ослободиш! Одмах! Док сам рекао један, два, три, четири, пет, шест, седам, осам...

ЛАЗАР: Докле знаш да бројиш?

Гусар: Не знам даље! Али то нема везе, мамуте, одмах да си дошао!

Појављује се кечиџа.

КЕЧИГА: Видите децо како није добро уништавати природу.

ГУСАР: Видим и ја, и тешко ми је да носим то бреме! Молим вас кечиго, ослободите ме, зовите вашег другара мамута.

КЕЧИГА: Да ли се децо слажете да га ослободимо?

ЕМА: Ја бих га ослободила ако нам обећа да неће дирати наша плућа.

ЛАКИ: И ја, ако обећа да ће да иде у школу за заштиту животне средине!

ГУСАР: Ја у школу, па јесте ли ви паметни, не пада ми на памет!

КЕЧИГА: Добро, онда ћеш остати под тим стаблом до даљњег.

ГУСАР: Добро добро, има ли неки краћи курс, сигурно има, идемо и ја и цела моја посада. И нећу више бацати флаше, и сећи дрва, загађивати реке и...

ЕМА: Пљачкати бродове!

ГУСАР: Али то нема везе са животном средином! Од чега да живимо ја и моја посада!

ЛАКИ: Од тога што ћете сада да штитите острво.

ГУСАР: И да будемо сиромашни!

КЕЧИГА: Али богати духом!

ГУСАР: Ех, који је то гусар богат духом. Значи, то је то. Морам да одем у пензију као мој стриц Пиплфокс. А говорио ми је он да ће доћи то време кад ћу гусарску капу морати окачити о клин! У реду. Обећавам, више нећу бити гусар, сада сам само чика Жика, и можете слободно да ме ослободите.

КЕЧИГА: Да ли му верујете децо!

ЕМА И ЛАЗАР: Да, верујемо, живео чика Жика!

КЕЧИГА: Јоле, Јоле, дођи ослободи Жику.

Долази мамуџ, без речи.

КЕЧИГА: И даље је тужан. Овај Јоле, само мрдни мало ово стабло и нећемо те више узнемиравати.

Јоле склања сџабло и оглази. Жика усџаје, ђоїлега их све злочесџо.

ЖИКА: Ха, хаха, само сам се шалио, сад ћу све да вас отмем и у робље пошаљем, држите се сад!

Ема и Лазар врисну, а Жика се насмеје!

ЖИКА: Ха, ха, ха. Шалио сам се, и ми гусари имамо неку реч, и како каже наш народ, во се веже за рогове, а човек за реч, а пошто ја нисам во, већ човек, тј. Жика, ја ћу одржати реч.

ЕМА: Ура, чика Жика се држи за реч, а во за рогове. Ура!

ЖИКА: Морам да вам покажем шта смо све нашли на дну Дунава. На стотине бродова, шајки, лађа. Ето, за почетак идемо да очистимо реку од тога и да вам то предам за музеј.

ЛАКИ: Стварно ћете нам то дати!

ЖИКА: Стварно. Ако неки златник ме частите, частите, ако не онда ништа.

ЕМА: Ми немамо златнике.

ЛАКИ: Са вама је баш тешко трговати. Добро, добро, скроз ћу постати добар и не треба ми ништа заузврат, осим мало љубави!

ЕМА И ЛАЗАР: Браво чика Жико! (*заїрле їа обоје, и оглазе*)

КЕЧИГА: Ето, драга децо, то је био један дан на нашем Ратном острву са овом чаробном књигом. Видимо се опет, можда сутра када ћемо вам испричати легенду о томе где је закопан чувени хунски ратник Атила, или где је подигао римски цар Трајан мост, а можда вам покажемо и неког диносауруса. До тада, уживајте у лепом плавом Дунаву и чувајте наше реке. Живели!

ЕРО(Евро) С ОНОГА СВИЈЕТА (драматизација)

ИНА СЦЕНИ ЈЕ НАЦРТАН МОСТ. ТУРЧИН СЕДИ У ХЛАДОВИНИ, ПОД МИШКОМ ДРЖИ КОЊИЋА ОД СТИРОПОРА, ЈЕДЕ ПРШУТУ И ПИЈУЦКА ВИНО. ПОЈАВЉУЈЕ СЕ ЕРО.

ТУРЧИН (*прогере се*): Ево иде Еро без памјети (*умире од смеха*), не, не, грешка, Еро са коњском памјећу (*смеје се, ђочне и Еро да се смеје*). Ето (*обраћа се коњићу од сширојора и шайше ја*), видиш ли ти мој Шароња да и ти имаш памјети, а овај нема три чисте у глави.

Еро долази до мосџа и ђагне.

ЕРО: Јооој мене до бога милога, ајој, ајој, шта ћу сада, куку леле мој Еро.

Турчин наслони коњића уз дрво, ђошайше ја и ђриђе Ери, нојом ја мало удари.

ТУРЧИН: Ајде Еро, устани, шта је било? Да се ниси ђегод ударио?

ЕРО: Не смијем никако устати, видиш да је мост испред мене.

ТУРЧИН: Па шта ако је мост, није слон па да га се плашиш.

ЕРО: Ех, да је слон ја бих лако, него је ово мост, господару.

ТУРЧИН: Не будали Еро безвезе. Ево види како ћу ја преко моста!

Турчин оде до ђола мосџа и враџи се.

ЕРО: Алал вјера господару, ја ти преко моста ни за живу главу нећу прећи.

ТУРЧИН: Е, стварно си ти неки магарац Еро.

ЕРО: Не смијем, стра' ме је, ако би мало гуцнуо вина, можда се и окуражим.

ТУРЧИН (*ђружајући вино*): Ево ти мало мог вина, баш да видим 'оћеш ли смјети отићи преко.

Еро ђије и ђије и ђије.

ТУРЧИН (*оџима му балон*): Еј бре, доста је, сад можеш и препливати. Ајд сад да те видим. *Еро крене, сџане на ђочешак мосџа снебивајући се, крене мало, ја сџане, и џако сџијне до ђоловине мосџа, онда се брзо окрене и враџи.*

ЕРО: Не смијем, цабе ти је.

ТУРЧИН (*смеје се*): Знао сам (*гере се*), јеси ли видео Шароња, лијепо ја рек'о, него слушај море, шта ћеш дати, да те пренесем ја на леђима?

ЕРО: А што иштеш господару?

ТУРЧИН: Даћеш ми три дуката.

ЕРО: Чуј три, даћу ти и четири, море.

Турчин узима на леђа Еру и носи ја преко моста. Сјусиши ја на земљу, а Еро се сшаде иијати и извршати цеоове.

ЕРО: Господару, ја немам ни паре, а комоли дуката, биће да су ми испали кад си ме носио преко моста.

ТУРЧИН: Немаш, а? Лопове један, мозак је теби испао на мосту, а не дукати. 'Оди сад опет на леђа, па сѝм пређи мост ако смијеш.

Еро ојетш узјаше Турчина и он ја пренесе ојетш наџрај.

ТУРЧИН: Ето ти сад, па цркни ту.

Турчин некако појурен оглази у хладовину, једва сегајући, а Еро скочи на ноје ја појрча преко моста.

ЕРО: Еј Турчине! Гледај како и твој шароња има памет, а Еро је нема! Еле он тебе прејаха двапут преко ћуприје.

II

Туркиња прекрштених ногу седи и чита новине, улази Турчин погурен.

ТУРКИЊА: Господару мој, изгледаш ко да те је неко јахао.

ТУРЧИН: Мучи море жено док нисам тебе упрегао умјесто Шароње.

ТУРКИЊА: Ето, опет сам ти ја крива, али ипак ти мени изгледаш ко да те је неко чак два пута јахао.

ТУРЧИН: Доста бре, јесам рек'о!

ТУРКИЊА: Извини, нисам чула.

ТУРЧИН: Ех, ће су ми очи биле кад сам се женио?

ТУРКИЊА: Што? Шта ми па фали?

ТУРЧИН: Јесам ја рек'о, доста више задијевања са мном!

ТУРКИЊА: Добро бре, немој да галамиш.

ТУРЧИН: Ово је моја кућа и драћу се кад ја хоћу.

ТУРКИЊА: Онда се дери.

ТУРЧИН: Доста више! Ја сад идем да обиђем имање, и кад се вратим хоћу да ме чека ручак на столу. Је л' то јасно?

ТУРКИЊА: 'Оћеш и музичку жељу?

ТУРЧИН: Шта рече?

ТУРКИЊА: Овај, питала сам, 'оћеш ли врућ или хладан ручак?

ТУРЧИН: Нек бидне мало 'ладнији, и немој да и разговараш са странцима док ја нисам код куће.

ТУРКИЊА: Је л' ко у бајци са вуком и јарићима? Обожавала сам да ми бака прича ту бајку. Била једном једна коза и она каже, јарићи моји мали...

ТУРЧИН: Ма ријеч више да нисам чуо!

Турчин се окрене да крене, а Туркиња се руја иза леђа. Турчин се најло окрене.

ТУРКИЊА: Нисам рекла ни ријеч.

Турчин оглази. Појављује се Вук С. Караџић са њушчијим њером и харџијом. Туркиња у руци држи ванџу и варјачу и ради. Вук љега као да џражи некој на сцени, зајим кад уљега Туркињу обрадује се и љође љрема њој.

ВУК: Добар дан, кадо.

ТУРКИЊА: Који си сад па ти?

ВУК: Ја сам Вук Стефановић Караџић.

ТУРКИЊА: Ко?

ВУК: Вук, бре! По мени се зове пола школа у Србији.

ТУРКИЊА: Жао ми је, али муж ми је забранио да причам са странцима.

ВУК: Али ја сам познати српски списатељ.

ТУРКИЊА: А списатељ, онда може, важно је да ниси странац. Кажи шта 'оћеш?

ВУК: Знаш ли неког Тешана Подруговића, треба ми да узмем неке пјесме од њега.

ТУРКИЊА: Алаха ми, не знам за њега.

ВУК: А да можда не знаш старца Милију, можда је он ту кад овог нема.

ТУРКИЊА: Јок вала. Да си ме питао за Мују, Хасу, Кулина, Мехмеда, па и Јусуфа, некако бих и знала. За те твоје не знам.

ВУК: Е, они ми не занимају, њих ће тражити Филип Вишњић кад им буде сјекао главе у пјесмама.

ТУРКИЊА: Ко ме болан главе?

ВУК: Ма ја то у шали, кадуно.

ТУРКИЊА: Иди се ти шалит негде другде, а мене остави на миру, видиш да сам у послу.

Туркиња одлази. Појављује се Еро.

ВУК: Ха, ево мог Ере, он мора нешто знати о Тешану. Помоз бог Еро!

ЕРО: Бог ти добро дао.

ВУК: Је ли Еро богати, знаш ли ће могу наћи гуслара Тешана Подруговића, остао ми је дужан пјесме о Марку Краљевићу?

ЕРО: Тешана? Мог земљака из Херцеговине?

ВУК: Да, да, баш тог.

ЕРО: Онај што је један човјек и по другог?

ВУК: Јесте, баш тај.

ЕРО: Онај што пева пјесме о Марку Краљевићу?

ВУК: Тај, човече, тај.

ЕРО: Е, немам појма ће је.

ВУК: Е, и ја сам магарац, наш'о Еру да нешто питам.

Еро одлази, а улази Турчин са коњићем и од мишком.

ТУРЧИН: Женооооо! Женооооо!

Улази Туркиња.

ТУРКИЊА: Што се јопет дереш јадан, да ти не гори под ноге?

ТУРЧИН: Гладан сам, ће је мој ручак?

ТУРКИЊА: Ено га у шпорет, још није готов.

ТУРЧИН: Како?

ТУРКИЊА: Шта како, ето тако! Ево ти сад мало проје, а дођи за два сата, тад ће ручак бити готов.

Турчин њунђа. Појављује се Вук.

ВУК: Ја се извињавам, да нисте можда виђели Тешана?

ТУРЧИН: Који је овај?

ТУРКИЊА: Он ме замајав'о, зато ти и нисам спремила на вријеме ручак.

ТУРЧИН: Да није неки везиров човек?

ТУРКИЊА: Ма јок море, списатељ.

ТУРЧИН: А писатељ, па што не кажеш одма'. Је л' ти писатељу, што ти мене не даш да ја једем?

ВУК: Није свијетли аго, ја само тражим једног пјевача.

ТУРЧИН: А пјевача тражиш?

ВУК (обрадује се): Тражим га већ два дана, да га нисте ви виђели?

ТУРЧИН: Нисам, ал' ако тражиш неког за бенд, ја ти могу свирати у шаргије.

ВУК: Какав бенд?

ТУРЧИН (остави коњића и тражи нешто у хрџи иџрачака, и извлачи малу гечју ииџарицу): Свеједно какав, не бирам ја, може и рок и хеви, ма и техно ако треба. Могу ја и пјевати, нисам ја ко тај Тешан да побјегнем пред концерт. 'Оћеш да чујеш?

ВУК: Какав море концерт?

ТУРЧИН: Па јеси рек'о да тражиш певача? Јеси, и ја сам одмах сконт'о да ти треба за неки концерт, иде Нова година, незгодно је остат' без пјевача у групи, и ја ево 'оћу да певам уместо њега. *(из џеџа извади микрофон)*

ВУК: Ма иди с милим Богом, и ти и Тешан и Милија и сви.

Вук оглази љуџиџо.

ТУРЧИН: Ето, наљути се човек.

ТУРКИЊА: Видиш да га је напустила читава музичка група, а он не зна да пјева.

ТУРЧИН: Ти си још ту, бјежи код шпорета док те нисам у шерпу убацио, бедевијо једна. Прави ручак док ти нисам запјевао.

ТУРКИЊА: Немој само пјевати, одма' ће бити ручак готов.

III

ТУРКИЊА СПРЕМА РУЧАК. ПОЈАВЉУЈЕ СЕ ЕРО.

ЕРО: Помоз Бог, кадо!

ТУРКИЊА: Бог ти помог'о кмете!

ЕРО: Ех, Кадо моја, па мене је Бог и послао да помогнем ако треба штогод на земљи.

ТУРКИЊА: Ајд, болан, не будали кмете, откуд ти знаш Бога?

ЕРО: Знам, кад ти кажем, ми га тамо сви познајемо.

ТУРКИЊА: А оклен си ти кмете!

ЕРО: Ја сам, кадо, с онога свијета.

ТУРКИЊА: Уф, баш сам ти повјеровала.

ЕРО: Ја ти кажем најозбиљније.

ТУРКИЊА: Озбиљно велиш? И баш с онога свијета?

ЕРО: Баш вала с онога. Зар ти личим на неког ко је вала, с овог свијета.

ТУРКИЊА (загледа ња): Право да ти кажем, не разликујеш се много од нас са овог свијета.

ЕРО: Ето видиш како си ме мудро разоткрила. Не може тебе ништа промакнути. Маскир'о сам се, али тебе не могу преварит.

ТУРКИЊА: Знала сам одмах чим сам те виђела, да ти ниси одавле, изгледаш као ми, ал јопет, некако другачије.

ЕРО: А ја сам одмах виђео да ти имаш око соколово.

ТУРКИЊА (обрадује се): А ниси ли виђео тамо мога Муја, који је умро прије неколико мјесеци? Отиш'о је на онај свет некако пребрзо, честито га не послах тамо.

ЕРО: О! Како га не би виђео! Он је мој први комшија. Нас двојица ти сваки дан сједимо, попијемо коју и запјевамо уз гусле.

ТУРКИЊА: Мој Мујо да пјева?

ЕРО: Ма не пјева он, ја пјевам, он потпомаже, али више пије него што пјева.

ТУРКИЊА: Е, то је мој Мујага, воли он добру ракију.

ЕРО: Воли, воли, но нема је.

ТУРКИЊА: Како нема?

ЕРО: Па и горе, снајка, нема ништа цаба, ваља се и тамо платит оно што се попије и поједе.

ТУРКИЊА: А значи и тамо ударају порезе. Па како се, богати, Мујо сналази? Како живи? Он и овђе није нешто волео много радит.

ЕРО: Вала Богу, здраво је, али се доста мучи без ашлука: нема зашто да купи дувана, нити има чим да плати каве у друштву, а ракију, ја по ваздан плаћам. Ето само мене дугује 300 евра. А сваки пут наздрави и каже – уздравље моје миле сестре.

ТУРКИЊА: Аууу, брука. Па зар на онај свијет да му име на срамоту оде. А је ли? Оћеш ли ти јопет натраг? Не би ли му могао понијети, да му пошљем мало ракије, 'ране, а даћу ти и чекмече дуката, па ти замјени горе у те евре.

ЕРО: Браво кадо, има да се наш Мујага обрадује. Ево, ја ћу право из овијех стопа вратит се на они' свијет да орасположим мога Муја.

Онда Туркиња извади кесу с новцима, и шћојод буде новаца у њој, да Ери, да понесе Муји. Еро докоја новце, ја мејне у негра, ја побегне са сцене. Тек шћо Еро оде, ал ејо ши Турчина, води коња да најоји (ученици нека јанћомимом симулирају коња).

ТУРКИЊА: Да видиш, мој човјече! Туда сад прође један кмет с онога свијета, па каже за нашега Муја да се мучи без ашлука: нема за што да купи дувана, нити има чим да плати каве у друштво; те сам му ја дала оно новаца што је било у твојој ћеси, да му понесе. Они горе имају неке друге новце, ал' се ти не сјекирај, промјениће он то у њи'ове. Дадо' му и мало ракије, могла сам му балон дати ал' не нађо у кућу. Каже кмет да Мујо и тамо воли попит.

ТУРЧИН: Ајој, женска главо, балон ћу ти направити од главе па пуштит низ поље. Куд оде тај Мујов пријатељ? Куд оде?

Жена му јокаже руком, Турчин брже боље скочи на коња, ја за њим.

IV

Воденица: Воденичар брашњав, везује џак. Утрчава Еро.

ЕРО: Бјежи, јадна ти мајка! Ето Турчина, да те посијече; већ дај мени твоју капу, а на теби моју, па бјежи узбрдо туда око воденице.

Воденичар се извирује, видевши Турчина да долази на коњу, пошлаши се, и, немајући кад јишати, зашћо ће и кроз шћо да ја посијече, да Ери своју кају, а Ерину баци на љаву, ја побегне са сцене. Еро мејне воденичарева кају на љаву, ја још узме мало брашна, ше се јосје, и начини се јрави воденичар. Ушом и Турчин дошрчи јед воденицу, ја сјаше с коња и улеши у воденицу.

ТУРЧИН: Камо море они човјек, што је сад ту ушо у воденицу?

ЕРО: Ено га видиш, ће утече узбрдо.

ТУРЧИН: Држи ми море коња, држ!

Турчин јружи коњића Ери. Крене, али се враћи.

ТУРЧИН: Нешто си ти мени познат?

ЕРО: Познат но што сам, па ја сам воденичар.

ТУРЧИН: Јес' богати, у праву си. Чувај тог коња док ја стигнем оног лопова, немој да му грива фали с главе док не дођем?

ЕРО: Свијетли аго, длака с главе му неће пасти!

Турчин оглази са сцене.

ЕРО: Што ми је данас дан берићетан, и коња доби. Боље да утекнем док се не врну.

Еро пошайша коња и оглази са сцене. Ушрчавају Турчин и воденичар.

ТУРЧИН: Камо, цукело новци, што си преварио моју жену, те узео да понесеш Мују на они свијет?

ВОДЕНИЧАР (*крсти се и снебива*): Бог с тобом, господару! Ја нити сам виђео твоје жене, нит Муја, нит новаца.

ТУРЧИН: Лажеш море, фукаро!

ВОДЕНИЧАР: Нисам уз'о, љеба ми.

ТУРЧИН: А што си бјежо, ако ниси узео.

ВОДЕНИЧАР: Рече ми онај човјек што је ушао у воденицу да ме 'оћеш посјећи.

ТУРЧИН: Који човјек?

ВОДЕНИЧАР: Онај човјек што си га срео у воденицу.

Хваћа се за главу.

ТУРЧИН: Е овце ли смо и ја и ти воденичару. Ја видим да ми је човјек однекуд познат, но како и неће кад ме је чак двапут јахо.

Долази жена.

ТУРКИЊА: Шта радиш то човјече те бијеш нашег воденичара? И ће ти је коњ?

ТУРЧИН: Иди к врагу жено, је л' ти јасно! Ти си Мују послала новаца да купи каве и дувана, а ја сам му посло и коња да не иде пјешке, може бит са другаром 'оће мало по атару јахат.

ТУРКИЊА: А нека, онда, нек си му дао, а готов је и ручак па дођи кад се мало ладне.

Улази неки човек.

ТУРЧИН: Је л' море, жено, личи ли ти онај на твог Мујагу?

ТУРКИЊА: Вала, да знаш да му има лика.

ТУРЧИН: Е жено, вала сад ти иди пред Мујагу твога, па нек и тебе води на онај свијет, ја га чекат нећу.

Турчин и воденичар љубећу са сцене, а за њима и Туркиња. Тешан са љулама остијаје сам на сцени.

ТЕШАН: Ће сви несталоше?

Појављује се Вук.

ВУК: А, сад сам те ухватио?

ТЕШАН: Ће си Вуче, вучино стара, откуда ти у овом крају?

ВУК: Тебе ћерам по Србији дабодгда не пуко.

ТЕШАН: Па што ми ниси јавио, сачекао би те ја неће.

ВУК: Како да ти јавим кад те овђе нико не зна?

ТЕШАН: Јест и то што кажеш. 'Оћу Вуче да идем у Ерцеговину да се борим мало с Турцима.

ВУК: Није Ерцеговину, већ Херцеговину, зар ниси чуо да сам увео слово Х у азбуку?

ТЕШАН: Ће ћу ја то чут, мој Вучино, а мене је вала доста и оно мало слова што знам.

ВУК: Добро вала, како ти је воља, него да ти мени пре него што јопет нестанеш, испјеваш оне пјесме о Марку Краљевићу што си ми обећао.

ТЕШАН: 'Оћу вала, како нећу, ево истог трена.

Вук седне и сџави на колено харџију и љочиње да љише љушчијим љером. Тешан крене да брзо изјовара љесму.

ТЕШАН(брзо изјовара): Вино пије Краљевићу Марко, са старицом Јевросимом мајком...

ВУК: Станидер Тешане, морам ја то да запишем, ајд полако.

Вук седне, узима љајир и љеро и зајисује док Тешан изјовара сџихове:

Вино пије Краљевићу Марко
са старицом Јевросимом мајком,
а кад су се напојили вина,
мајка Марку стаде бесједити:

.....

НЕМУШТИ ЈЕЗИК

I

ЧОБАНИН ЧУВА ОВЦЕ. ЧУЈЕ СЕ ЗАПОМАГАЊЕ.

ЗМИЈА: Чобанине, забога, избави ме из ове ватре!

ЧОБАНИН: Нисам ваљда полудео. Ко је још видео да се змији помаже?

ЗМИЈА: Ако ме спасеш, испунићу ти три жеље

ЧОБАНИН: Уф, баш сам ти поверовао. Ниси ти златна рибица, већ змија.

ЗМИЈА: Али ја сам син змијског цара.

ЧОБАНИН: А ја сам син Алексе Радовановића из Горње Коцељеве.

ЗМИЈА: Е, сад си ме изнервирао, ако ме не спасеш, послаћу све змије овога света на тебе.

ЧОБАНИН: А како кад ћеш изгорети?

ЗМИЈА: Послаћу их са оног света.

ЧОБАНИН: Спасео бих ја тебе, него се плашим да ћеш ме ујести.

ЗМИЈА: Ма, нећу, обећавам ти, веруј ми.

ЧОБАНИН: Верујем ја, није да не верујем, али опет некако си ти змија, а ја човек, а то не иде једно са другим.

ЗМИЈА: Нећеш ме женити, него помагај човече, ако Бога знаш!

ЧОБАНИН: Јест, ево спасићу те, па нек буде што мора. Ухвати се за мој штап.

Змија се ухватила за штап и чобанин је извуче из вајре, на сцену.

ЧОБАНИН: Ето, сад ти мене уједи па да завршимо.

ЗМИЈА: Нисам ја незахвална као људи, него идемо сад мом оцу, он је змијски цар.

ЧОБАНИН: Не могу оставити овце.

ЗМИЈА: Сад не можеш, а кад си ашиковао са чобаницама овце се саме враћале кући. Неће њима ништа бити.

ЧОБАНИН: Како бре да идем у змијско легло и да останем читав?

ЗМИЈА: Ништа се не секирај, него кад дођемо у двор к моме оцу, он ће теби давати штагод заиштеш: сребра, злата и камења драгога, али ти не узимај ништа, него ишти немушти језик. Он ће се дуго затезати, али ће ти најпосле опет дати.

ЧОБАНИН: А шта ти је то?

ЗМИЈА: Уз помоћ њега ћеш разумети све шта људи причају, и говор биљака и животиња.

ЧОБАНИН: Па је већ тебе разумем.

ЗМИЈА: Ма ја сам била у школи па сам научила ваш језик.

II

Чобанин и змијски цар

ЗМИЈСКИ ЦАР (*гпрли свој сина*): Где си до сада био, синко?

ЗМИЈА: Упао сам у ватру и овај чобанин ме избавио. Да није њега, мене више не би видео.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Ходи да и тебе загрлим.

Чобанин се склања.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Ајде не плаши се, па зар бих ја нажао учинио спасиоцу. Него шта ћеш да ти дам за то што си ми сина избавио?

ЧОБАНИН: Овај, па не знам.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Хоћеш блага?

ЧОБАНИН: А колико?

Змија му сћане на ноју.

ЧОБАНИН: Уф, овај, нећу, ја бих хтео немушти језик.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Немушти језик? Није то за тебе, јер да ти то дам, па да коме кажеш, ти би одмах умро, него ишти друго штагод хоћеш, даћу ти.

ЧОБАНИН: Онда ми дај то благо.

Ојетџ му змија сћане на ноју.

ЧОБАНИН: Онда добро, ако ћеш ми што дати, дај ми немушти језик, ако ли ми то не даш, а ти с Богом остај! Мени друго не треба ништа.

Чобанин љође да иде, али ља цар враџи наџраџ.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Стани! И баш само то хоћеш?

ЧОБАНИН: Ја баш само то хоћу, ако ћеш ми дати, ако нећеш, а ти онда остај у здрављу. Ионако сам читав дан са вама змијама провео, бојим се сањаћу вас.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Ако баш ти хоћеш тај језик, а ти отвори уста да ти плунем.

ЧОБАНИН: Ко ме море да плунеш?

ЗМИЈСКИ ЦАР: Како мислиш да ти дам језик, кад ми је у устима. Морам ти плунути у уста.

ЧОБАНИН: Плуну ти неком другом, но мени вала плувати у уста нећеш.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Ето човека!

ЧОБАНИН: Шта ето човека, јеси ли чуо ти за хигијену? Ниси наравно, треба неку болест да добијемо обојица.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Е ја ћу ти плунути у уста, баш сад намерно, придржи га мало синко.

Змија му ухвати руке, а Змијски цар отвори уста чобанину и плуне му.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Е, сад плуну ти мени.

ЧОБАНИН: Са задовољством.

Чобанин плуне цара. Цар узима мараму и брише се.

ЗМИЈСКИ ЦАР: У уста идиоте, не у лице. Морамо сад три пута тако.

Чобанин и цар се неко време плују и играју на сцени.

ЗМИЈСКИ ЦАР: Е, добро, сад имаш немушти језик и у добру га користи, али за главу своју ником не казуј, јер ако кажеш коме год, одмах ћеш умрети.

ЧОБАНИН: Добро, добро, само да се више не плујемо.

III

Чобанин спава на ливади. Појављују се два гаврана.

ГАШО: Види ово лудо чобанче што спава.

ГАВРО: Е да ми је његов мозак да се одморим мало.

ГАШО: Ууу, а теби као пуна глава.

ГАВРО: Имам више и од тебе и од њега.

ГАШО: Ај докажи.

ГАВРО: Видиш где спава овај чобанин. Е ту, на том месту има кеса дуката.

ГАШО: И?

ГАВРО: Закопали Турци.

ГАШО: И?

ГАВРО: Шта и, и, и?

ГАШО: Па и, какво то везе има с твојом памећу.

ГАВРО: Има, да је чобанин паметан он би узео ту кесу дуката и живео ко гроф.

У шом шренућку чобанин устјане ошкoйа кесу с дукаћима.

ЧОБАНИН: Хвала вам браћо, ако сте некад гладни, а ви свратите на коју мрву на моју трпезу. *Оглази.*

ГАВРО: Гашо, јес видео ти то. Он нас разуме.

ГАШО: Е мој гавро, ко сад нема мозга?

Чобанин и жена.

ЧОБАНИН: Ружо, о Ружо.

РУЖА: Шта с дерњаш. Запео ко сивоња, Ружо, Ружо.

ЧОБАНИН: Види шта сам нашао у пољу.

РУЖА: Вау, сунце моје.

ЧОБАНИН: Мичи те руке отале!

РУЖА: Одма' да си ми купио хаљину на цветиће.

ЧОБАНИН: Какве те хаљине спопале, ово није наше.

РУЖА: Како бре није наше, наше је, дај ми то овамо.

ЧОБАНИН: Не може, већ сам звао газду. То је његова земља, и мора да је његово.

ГАЗДА: Помоз бог!

ЧОБАНИН: Бог ти помогао газда.

ГАЗДА: Шта је то било тако хитно?

ЧОБАНИН: Овако је то било, јутрос ја кренем да чувам овце, кад нешто пишти.

Жена је нервозна.

РУЖО: Добро бре Лазо, скрати мало.

ЧОБАНИН: Пишти, а ја јутрос доручковао само леба и млека, па мислим од глади.

РУЖО: Да није господин хтео и бурек да му развијем.

ЧОБАНИН: Пишти оно, а мени оно млеко ври.

ГАЗДА: Пусти Лазо млеко, него шта пишти.

ЧОБАНИН: Ма, змија пишти ко млеко кад се узвари у лонцу.

РУЖО: Разбићу ти о главу тај лонац, кажи човеку шта имаш да кажеш и готово.

ЧОБАНИН: Ево, одма избавим змију и добијем ја н...

ГАЗДА: Шта добијеш?

ЧОБАНИН: Овај, ништа, рекли су ми да не кажем.

ГАЗДА: Ко?

ЧОБАНИН: Змије.

РУЖА: О худе ли сам среће, опет си пио код брата Живорада.

ГАЗДА: Одбићу им обојици од плате!

ЧОБАНИН: Нисам ништа пио, свега ми, него сам од два гаврана чуо да на је...

РУЖА: Гаврани?

ЧОБАНИН: Јест, Гашо и Гавро. И код оне њиве Меиновке, рекоше ми да је закопано благо!

ГАЗДА: Гашо и Гавро?

ЧОБАНИН: Јест, па сам те звао да ти даднем то благо.

РУЖА: Ал' двадесет посто налазачу, газда.

ЧОБАНИН: Ма ништа нам не треба.

ГАЗДА: Слушај ти Лазо, нека тог гавранског блага теби, ја имам довољно, а и ти узми одмор, па лези мало, чини ми се да имаш грип.

ЧОБАНИН: Није газда, стварно ти кажем, ево чек да видиш...

ГАЗДА: Само ти лези Лазо и слободно потроши то благо, а сад журим да обиђем имање.

IV

ЧОБАНИН: Јеси ли спремио коња?

СЛУГА: Све је спремно.

РУЖА: И кажи свињару да ми две-три буткице упакује.

СЛУГА: Одмах.

ЧОБАНИН: Шта ће ти буткице, идемо на једнодневни излет.

РУЖА: Ја без буткица нигде не крећем.

ЧОБАНИН: Још мало па ћеш бити једна велика буткица.

РУЖА: Шупљоглавче један. Да ти није мене, био би гољо.

ЧОБАНИН: Да ниси ти можда нашла дукате?

РУЖА: А ко те спречио да даш газди?

ЧОБАНИН: Газда је мени поклонио.

РУЖА: Поклонио зато што зна да немаш мозга у глави па је мислио да бунцаш.

ЧОБАНИН: Ја немам мозга, а види какво сад имам имање, и слугу и свињара, и коњушара и...

РУЖА: Чобане.

ЧОБАНИН: Јест, и чобане, и моју чобаницу. (*Ња ђојури за Ружом*)

РУЖО: Чекај Лазо, шта ти је= *Оглази*.

Улази чобанин шихо, шражећи жену.

ЧОБАНИН: Ружо, Ружице, где си?

С друје сшране улазе ђешао и ђас.

ПЕТАО: Ето будала, јуре се у таквом стању.

ПАС: Каквом стању?

ПЕТАО: Па у њеном стању! Коњ ми рекао!

ПАС: Ти си мој петлу, зрео за Палмотићеву. Имаш кризу идентитета.

ПЕТАО: Нисам рекао ја да сам у стању коња, већ да ми је коњ рекао да је газдарица у стању.

ПАС: Каквом стању.

ПЕТАО: Тако људи кажу, треба да снесе јаје.

ПАС: Мислиш да се оштени.

ПЕТАО: Газдарица да се оштени? Како се каже кад људи носе јаја?

ПАС: Газдарица је скотна.

ПЕТАО: То каже пас!

ПАС: Па ја сам пас!

ПЕТАО: Их бре, јеси добар, но си много глуп.

ПАС: Ја глуп, а ти мислиш да си коњ! И одакле коњ зна да је газдарица скотна!

ПЕТАО: Није глуп ко ти, осећа ваљда кад носи да је газдарица мало отежала.

ПАС: Отежала је море она од погаче и пршуте.

ПЕТАО: Немаш ти појма.

ПАС: Имаћеш ти појма кад те газдарица за супицу спреми.

Чобанин је све прислускивао и почиње да се смеје. Газдарица ујага, пас и пеџао беже. Чобанин и даље се смеје.

ЖЕНА: Ако ми не кажеш Радовановићу што се смејеш, истог трена ћу да се разведем!

Не пресџаје.

ЖЕНА: Чујеш ли ти мене!

ЧОБАНИН: Чујем, чујем, него сам се сетио једног вица.

ЖЕНА: Којег вица?

ЧОБАНИН: Оно кад...

ЖЕНА: Уф што је смешно, није то, знам кад лажеш.

ЧОБАНИН: Ма нећу да ти кажем.

ЖЕНА: Је л' нећеш!

ЧОБАНИН: Е, нећу!

ЖЕНА: Добро, ја сад идем.

Ћушање.

ЖЕНА: Ја сад идем! Чујеш ли!

ЧОБАНИН: Чујем!

ЖЕНА: Ја сад идем.

ЧОБАНИН: Иди с милим Богом!

ЖЕНА: Да идем?

ЧОБАНИН: Иди!

ЖЕНА: Ја!

ЧОБАНИН: Ти!

ЖЕНА: Е баш сад нећу!

ЧОБАНИН: Онда немој!

ЖЕНА: Сваких пет минута ћу ти досађивати да ми кажеш због чега си се смејао!

ЧОБАНИН: Али, ништа није било битно!

ЖЕНА: Не занима ме, хоћу да знам, битно или небитно!

ЧОБАНИН: Ако, ти кажем, одмах ћу умрети.

ЖЕНА: Немој да ту изводиш, а сем тога умро-неумро, ја то морам знати!

ЧОБАНИН: Тако?

ЖЕНА: Тако!

ЧОБАНИН: Ево сад ћу лећи овде да ти кажем, и кад ти кажем одмах ћу умрети!

Чобанин лејне.

ЧОБАНИН: Прво, да одеш и однесеш нешто хране за мог верног кудрова.

Жена оглази, долази шужно ђас, а за њим се шејџури ђеџао.

ПЕТАО: Има ли се шта појести у овој кући? Оде жена, а ми овде!

ПАС: Несрећо несита, теби је до јела, а видиш где газда хоће да умре?

ПЕТАО: Ко да умре?

ПАС: Газда!

ПЕТАО: А овај блента, па нек умре кад је луд!

ПАС: Не ућутиш ли, истог тренутка остаћеш без главе!

ПЕТАО: Што?

ПАС: Како ти није жао да тако причаш?

ПЕТАО: Није ми жао, нек умре кад је луд. У мене има сто жена, па их свабим све на једно зрно проје кад где нађем, а кад оне дођу, ја га прождерем, ако ли се која стаде срдити, ја је одмах кљуном, а он није вредан једну да умири!

Кад је џо чуо чобанин, он узме шџај у ујлу и сакрије ђа иза леђа. И џочне да виче.

ЧОБАНИН: Жено, о жено!

ЖЕНА: Шта се дереш, ево идем!

ЧОБАНИН: Ходи да ти кажем што сам се смејао!

Жена дође, чобанин извади шџај ђа се вијају на сцени, луџајући у џог.

ЖЕНО: Ију, Радо, шта ти је болан?

ЧОБАНИН: Шта шта ми је, ето то ми је. Ето томе се ја смејем.

ЖЕНА: Ма ја се шалила, шта ме брига чему се ти смејеш!

ЧОБАНИН: Тако, тако жено, наравно да те није брига!

Тако вијајући оглазе са сцене.

ПЕПЕЉУГА

ПЕПЕЉУГА чисти собу. ОЧУХ седи на столици и чита новине НЕЗАИНТЕРЕСОВАНО.
Долази МАЋЕХА.

МАЋЕХА: Јеси ли била на пијаци?

ПЕПЕЉУГА: Да, мајко!

МАЋЕХА: Рекла сам да ме не зовеш тако. Ја сам мадам за тебе!

ОЧУХ: Мадам из Малог Мокрог Луга!

ПЕПЕЉУГА: Да, мадам.

МАЋЕХА: Тебе ништа нисам питала. Да ли је доручак готов?

ПЕПЕЉУГА: Само да се лосос скува.

МАЋЕХА: Лосос?! Лосос? Какав лосос?

ПЕПЕЉУГА: Синоћ сте ми рекли да узмем лосос на пијаци и да направим
бродет.

МАЋЕХА: Ти кажеш да сам ја расејана, то кажеш, да не знам шта говорим?

ПЕПЕЉУГА: Не мајко, овај мадам, никако.

МАЋЕХА: Рекла сам ти да спремиш пијаног шарана.

ПЕПЕЉУГА: Опростите ми мадам, одмах ћу.

ОЧУХ: И ја бих нешто попио. У овој кући само шарани пију!

ПЕПЕЉУГА: Да Вам донесем једну ра^кџу!

МАЋЕХ: Куш! Марш на пијац, даћу му ја, једну ракију по глави!

Пепељуга одлази на пијацу.

ОЧУХ: Лепо ја рекох, само за шарана има, а...

МАЋЕХА: Ти си синоћ био пијан ко шаран! И не треба ми за доручак два
пијана шарана.

ОЧУХ: Нисам био пијан, славио сам!

Долази с^тарија кћи. Мајка јој у^тађа.

МАЋЕХА: Ма ти славиш откада си рођен. А ево и мог чеда. Је ли лепо
спавала, мајкина душица?

Ћушање.

МАЋЕХА: Оћеш белу кафу?

Ћушање.

МАЋЕХА (*мазећи је њо коси*): Дремљива моја цура.

ОЧУХ: Ленштина!

МАЋЕХА: Ћудер море, бабуну један!

ОЧУХ: Шта? Бабубубубу...

МАЋЕХА: Мајмуне!

СТАРИЈА КЋЕРКА: Остави ми жено, косу на миру.

МАЋЕХА: Да почешља мамица.

СТАРИЈА КЋЕРКА: Зови Пепељугу.

МАЋЕХА: Где је та девојчурa, долази овамо! Мала!

ОЧУХ: Оставите то дете више на миру.

Ушрчава Пеџељуџа.

МАЋЕХА: Чешљај ми кћерку.

ПЕПЕЉУГА: Али морам шарана да очистим.

СТАРИЈА КЋЕРКА: Шарана? Каквог шарана, мрзим те смрдљиве рибе!

МАЋЕХА: Шта, шарана? Ко ти је рекао да правиш шарана?

ПЕПЕЉУГА: Али ви, мадам!

МАЋЕХА: Тишина! Шта ће моје пиленце за доручак?

СТАРИЈА КЋЕРКА: Хоћу прасетину.

МАЋЕХА: Прасенце, мало је л' да? Одма'. Ти мала уштво, одма' вади оно прасе из замрзивача.

СТАРИЈА КЋЕРКА: А да ме очешља?

ОЧУХ: Оће ли и то прасе да буде пијано?

МАЋЕХА: Што је смешно.

ОЧУХ: То је жалосно када у мојој кући и свиње и шарани могу да пију, а ја ни чашицу!

Улази млађа кћерка.

МЛАЂА КЋЕРКА: Ти си толико ружна да ти ни пеглање не може помоћи!

СТАРИЈА КЋЕРКА: Мајко, шта она рече!

МАЋЕХА: Шали се, сине.

МЛАЂА КЋЕРКА: Не шалим се. И бежите од мене. Где је она пепељава, није ми ставила јутрос пасту на четкицу за зубе, сада има да ми опере зубе.

МАЂЕХА: Бештија једна, саће она, само да припреми прасе.

МЛАЂА КЋЕРКА: Какво прасе! Свињу да једем за доручак? То је за сељанке као што сте ви!

ОЧУХ: Не кћери, она је мадам Батерфлај из Малог Луга!

СТАРИЈА КЋЕРКА (оглазећи): Ти си сељанчуро!

МЛАЂА КЋЕРКА: Оћу лигње!

МАЂЕХА: Девојко! Трчи на пијац по лигње!

Улази Пейељуја.

ПЕПЕЉУГА: Тек сам ставила у рерну прасе!

МАЂЕХА: Какво прасе, то је за сељанку ко што си ти. Лигње и плодове мора да сам одмах видела, и пожури, већ касниш, оћеш да ми деца добију анорексију.

МЛАЂА КЋЕРКА: А моји зуби?

Улази сћарија.

СТАРИЈА КЋЕРКА: А моја коса?

МАЂЕХА: Мама ће и да чешља и да пере!

СТАРИЈА: Нећу, хоћу да ме она чешља.

МАЂЕХА: Добро, одох и ја да се припремим за журку, чекам вас тамо, а ви се дотле лепо слажите.

ОЧУХ: Шта ћеш ти, матора кокошко на журци!

МАЂЕХА (оглазећи): Не слушам те, ти си за мене ваздух!

МЛАЂА КЋЕРКА: И где је мој Забавник?

ПЕПЕЉУГА: Али данас је четвртак?

МЛАЂА КЋЕРКА: Шта ме брига, хоћу Забавник!

ОЧУХ: Шта ће теби, сине, Забавник, када ти не знаш да читаш!

Пейељуја јој даје Забавник.

МЛАЂА КЋЕРКА: Ово је стари, знам по сликама, хоћу нов.

ПЕПЕЉУГА: Излази тек сутра.

МЛАЂА КЋЕРКА: Одмах да си отишла у фабрику, нек ми одштапају један.

СТАРИЈА КЋЕРКА: Стани! Прво да ме очешљаш.

МЛАЂА КЋЕРКА: И мени зубе да опереш!

Пејџељуџа шрчи, ојслужује мало једну, мало грују.

СТАРИЈА КЋЕРКА: Јеси ли ми заказала код фризера?

ПЕПЕЉУГА: Јесам.

МЛАЂА: А мени?

ПЕПЕЉУГА: Јесам!

СТАРИЈА: Зови ми такси!

МЛАЂА: И мени!

(Оглази да зове шакси)

СТАРИЈА: И да урадиш домаћи из хемије, математике, српског, географије, историје, биологије.

МЛАЂА: Енглеског, француског, ликовног, техничког, физичког!

СТАРИЈА: Вечерас је журка код најбогатијег дечка у школи!

МЛАЂА: Мора бити мој!

СТАРИЈА: Баш ће тебе такву! Он је мој!

Враћа се Пејџељуџа.

ПЕПЕЉУГА: Такси вас чека!

Сесшре оглазе свађајући се. Очух и даље чиша новине. Долази најбољи грујар.

ПЕПЕЉУГА: Откуд ти овде? Склони се брзо док се нису вратили!

ДРУГАР: Дошао сам по тебе. Идеш са мном на журку, па јесмо ли ми најбољи другови?!

ПЕПЕЉУГА: Не смем, имам толико тога да урадим.

ДРУГАР: Има да идеш, ја ћу да те средим, изгледаћеш ко Анђелина.

ПЕПЕЉУГА: Која Анђелина?

ДРУГАР: Нека Анђелина!

ПЕПЕЉУГА: Свеједно, не смем, оне ће ме појести.

Друјар је сређује све време, облачи је и сл.

ДРУГАР: Ништа се не секирај, неће те препознати. Сада ћемо да вежемо косу, види крпице које сам ти донео, тако, лепо. Баш си слатка.

ПЕПЕЉУГА: Али морам да урадим домаће задатке.

ОЧУХ (најло усшаје): Е то ћу ја да урадим. Нема ништа у овим новинама што није било и јуче!

ПЕПЕЉУГА: Не знам како да Вам се захвалим.

ОЧУХ: Ништа драго дете, само се врати пре 12 да те не открију.

Журка. Маћеха їра млађу и сїарију кћерку їред їринца, оне иїрају са њим. Појављује се Пеїељуїа и друїар, сви засїану, їрави се шїалир. Друїар се їрикључује, їринц заїїра са њом, Пеїељуїа їлега на саїш, а заїїм усхићено бежи осїављајући циїелицу.

СТАРИЈА: Где је она уштва, хоћу кафу!

МЛАЂА: Идем да је пробудим.

СТАРИЈА: Јесте ли видели ону профукњачу?

МАЋЕХА: И због ње да нам одлете милиони!

МЛАЂА: Срамота!

МАЋЕХА: Нечувено. Нек ми се скува чај за смирење!

СТАРИЈА: А могла сам једну банку од њега да добијем.

МЛАЂА: Ја више волим тржни центар!

Улази очух уводeћи їринца, који гржи велику рибарску чизму.

ОЧУХ: Ево, доводим вам госта, али чини ми се да греши чим је дошао вас да тражи.

ПРИНЦ: Бонжур!

МАЋЕХА (*изненађено и збуњено*): Бон, дабом, бон.

ПРИНЦ: Морам да видим да ли је ово ваша ципела. Уф, пардон, ово је ципелица.

МАЋЕХА: Коми фо, коми фон, наша, наша. Облачите је.

СТАРИЈА: Не могу да уђем у њих.

МАЋЕХА: Само да исече нокте. Саће она.

МЛАЂА: Дај овамо ту ципелу, она треба прсте да сече.

ОЧУХ: Кад ти видим та стопала, богме, ти ћеш сећи пету.

Улази Пеїељуїа сїидљиво.

ПРИНЦ: Хоћете ви да пробате да обујете ову ципелицу?

МАЋЕХА: Шта! Она да проба!

ОЧУХ: Нека проба дете, што да не проба!

Пеїељуїа облачи циїелицу.

МЛАЂА: Види сељанчице, молим те. Обу их.

ОЧУХ: Наравно да је обула кад су њене.

ПРИНЦ: Хоћеш ли да пођеш са мном?

МАЋЕХА: Зете драги, овај пардон, младићу, то је моја најдража усвојеница, можемо да се договоримо ако хоћете да је узмете.

Пепељуга скида крћу, баца је маћехи.

ПЕПЕЉУГА: Изволите, мадам. Припазите на шпорету је пијани шаран, прасе у рерни, а лигње се одрмзавају.

ОЧУХ: Одох и ја, жено, да поједем тог шарана у кафани, не бих да ризикујем с вашим бућкалицама!

Оглазе. Мајка и кћерке забезекнуше.

СТАРИЈА: Јеси ли видела ти вашку!

МАЋЕХА (*разјарено*): Вашка, вашка, а паметнија него вас две заједно. Батај варјачу и у кухињу, па да кувате док не дође принц по вас тамо. (*Исцхерује их, крај*)

ТАМНА СТРАНА МЕСЕЦА

I

УЧИОНИЦА. ДВЕ КЛУПЕ И КАТЕДРА НАСТАВНИКА. КЛУПЕ СУ НАКОСО ОКРЕНУТЕ ПРЕМА ГЛЕДАОЦИМА. У ПРВОЈ КЛУПИ СЕДИ КЕФАЛО, ПОРЕД ЊЕГА ЈЕ ПРАЗНО МЕСТО, КАТАРИНА. ЗВЕНИ ЗА ПОЧЕТАК ЧАСА, ПРОФЕСОР УПИСУЈЕ ЧАС, УЛАЗИ ЋУРО.

ЋУРО: Добро јутро, извињавам се што сам касним!

ПРОФЕСОР (крајко ћуши мрко пољегавши ученика): А што касниш?

ЋУРО (изговара разне пољупасове не знајући шта да каже): Овај, ммм, па, знате, ммм, ја, знате ја.

ПРОФЕСОР: Седи!

(Ћуро седне поред Кефала.)

КЕФАЛО (уштаје): На часу нису...

ПРОФЕСОР: Ко је тебе шта питао?

КЕФАЛО: Да кажем ко није на часу!

ПРОФЕСОР: Ко је редар?

КЕФАЛО: Шпанац са Лекиног брда.

ПРОФЕСОР: Ко?

КЕФАЛО: Бошко Милосављевић, звани Шпанац!

ПРОФЕСОР: Јеси ли ти Шпанац?

КЕФАЛО: Ја сам Стојан Драговић, звани Кефало!

КАТАРИНА: Ни други редар није на часу!

ПРОФЕСОР: А ви сте резерве?

КЕФАЛО: Ја сам трећи редар, одмах сам после њих у дневнику.

(Професор ошвара лајано дневник.)

ПРОФЕСОР (шрља руке): Пошто сте само ви храбро остали, сигурно сте спремни за испитивање?

КЕФАЛО: Професоре, ја сам задовољан својом оценом!

ПРОФЕСОР: Јединицом!?

КЕФАЛО: Моја бака каже да је и јединица за ћака!

ПРОФЕСОР: А шта тата каже?

КЕФАЛО: Он још не зна.

ПРОФЕСОР: Идемо даље (*гледа у дневник*). Катарина има пет, Марија има пет, аха, Ђуро!

ЂУРО (*скочи најло*): Извол'те, господине професоре.

Док Ђуро одговара, Кефало чита из књиџе, а и Ђуро повремено гледа има ли шта на клупи из чеџа би прочитао. Катарина и Марија иза њих тихо причају, понекад их професор ојоме.

ПРОФЕСОР: Јеси ли учио Ђуро?

ЂУРО: Нисам!

ПРОФЕСОР: Како?

ЂУРО: Тако, мислио сам да нас нећете питати пошто је цело одељење побегло.

ПРОФЕСОР: Мислим да си погрешно мислио.

ЂУРО: Могу и ја сад да одем!

ПРОФЕСОР: У ствари, њима ћу да дам јединице и укор, а тебе ћу да питам. Ето, даћу ти шансу.

ЂУРО: Сад ми је много лакше.

ПРОФЕСОР: Ево једно лагано питање за тебе. По ком научнику је прозван кратер на месецу?

ЂУРО (*сијурно*): Никола Тесла!

Професор ћуши.

ЂУРО (*сасвим сијурно*): Наравно, Никола Тесла, по њему је прозван и наш аеродром!

ПРОФЕСОР (*иронично*): Чак и аеродром? И шта још?

ЂУРО: Овај, па имамо и једну хеви метал групу Тесла!

ПРОФЕСОР: Је л' ти то озбиљно, Ђуро!

ЂУРО: Најозбиљније!

ПРОФЕСОР (*немоћно*): А знаш ли још неког нашег научника сем Тесле! Физичар, математичар, бавио се космичким питањима?

Ђура удара Кефала да му шајне нешто.

КЕФАЛО (*шајуће*): Милева Анштајн.

ЂУРО: Не знам. У ствари знам, Ајнштајн!

ПРОФЕСОР (*иронично*): Одлично, Ђуро, само он није наш научник.

ЋУРО: Па, добро он је светски научник, а и ми смо ваљда у неком свету!

КЕФАЛО (*шајће*): Рекао сам ти Милева Ајнштајн.

ЋУРО: Ја сам професоре мислио на Милеву.

ПРОФЕСОР (*ушћино и љезриво*): Коју Милеву?

ЋУРО (*сијурно*): Милеву Ајнштајн, Ајнштајнову сестру!

ПРОФЕСОР (*сћави руку на чело и уздахне*): Сестру? Е мој Ћуро, шта с тобом да радим.

ЋУРО: Што професоре, све сам знао!

ПРОФЕСОР: А јеси ли чуо ти за Милутина Миланковића?

ЋУРО (*удара Кефала*): Јесам, како да нисам, ех, Милутин знам га, он је, овај...

КЕФАЛО: Географ!

ЋУРО: Географ.

КЕФАЛО: Писао о Сунцу и космосу.

ЋУРО: Писао о Сунцу и космосу.

ПРОФЕСОР: Кад ти тако, Драговићу, добро знаш да причаш свом другару, онда да тебе мало припитамо?

КЕФАЛО: Не, не, ја нисам ништа говорио, ја сам све време ћутао, ја нисам ништа...

ПРОФЕСОР: Па и ниси ништа, вама обојици могу да поделим јединицу.

ЋУРО: Онда је то по 0,5.

ПРОФЕСОР: Видим, математика ти добро иде.

ЋУРО: Немојте, професоре, сви остали су побегли, а ми смо храбро остали!

ПРОФЕСОР: Е, па кажи ти храбри Јуначе нешто о...

ЋУРО: Овај, па

ПРОФЕСОРЕ: Ти Драговићу?

КЕФАЛО: Ево овако

ПРОФЕСОР: Видиш како је кад се зна!

ЋУРО: Видим !

ПРОФЕСОР: Е кад тако лепо видите, даћу ти Ћуро једну јединицу, а теби Драговићу...

ЋУРО: Али што професоре, видите да све зна?

ПРОФЕСЕР: Теби ћу дати исто једну јединицу.

КЕФАЛО: Али није у реду што сам добио јединицу само зато што сам шапутао!

ПРОФЕСОР: Ниси ти добио јединицу што си шапутао, већ што си погрешно шапутао!

КЕФАЛО: Нисам се био сконцетрисао, због њега, ево сад могу све да вам кажем: Миланковић се бавио рујацијалним космичким сунцем и ледом, на месечевом планетоиду и кратеру по чему је добио име и од њега зависи појава и опстанак живота у свемиру.

ПРОФЕСОР: Е сад могу да ти дам један и за следећи разред!

ЋУРО: Немојте тако, професоре, имајте милости!

Кефало и Ћуро ја молећиво їлегају.

ПРОФЕСОР: Опет ти!

КЕФАЛО: Научићу и о Милеви, и о Милутину и о Тесли и о свим научницима, и...

ПРОФЕСОР: Доста, ко је овде професор, слушајте обојица! За следећи час хоћу да ми Ћуро, знаш све о Миланковићу и његовим теоријама, а ти Драговићу, пошто већ волиш да помажеш, хоћу да заједно с њим урадиш реферат!

КЕФАЛО: Нема никаквих проблема.

ЋУРО: Ни за мене нема проблема, никаквих, ако треба ја ћу и да одем тамо, на месец тај да све то извидим.

ПРОФЕСОР: Боље ћути да се не предомислим.

(Ћуро истовремено разјовара мобилним шелефоном.)

ЋУРО: Да, добио сам један, али поправићу, не, немој долазити, нема потребе!

ПРОФЕСОР: Излазите напоље!

Ученици излазе, а Ћуро и даље разјовара шелефоном. Професор диже ноје на кашедру и сјави лежерно руке иза љаве, клаићећи се на сјолици. На неколико шренушака ужива у шишини. Чује се бука и їлас бесне жене у учионици.

ЖЕНА: Јесте ли ви тај Архимед?!

ПРОФЕСОР (*їрейадне се и замало їадне са сјолици*): Само полако, госпођо.

ЖЕНА: Шта море, полако?!

ПРОФЕСОР: Полако! Прво, ко сте ви?

ЖЕНА: Ја сам мајка, а ко си ти?

ПРОФЕСОР: Ја сам Браца Перовић.

ЖЕНА: Па тај ми и треба, Браца звани Архимед, професор физике!

ПРОФЕСОР: Не знам за тај надимак!

ЖЕНА: Знаћеш сад кад те распалим овим кишобраном!

ПРОФЕСОР: Ја се извињавам госпођо, ви мора да сте погрешили.

ЖЕНА (виче): Ко бре погрешео, 'оћеш да кажеш да сам луда, ја луда, а?!

ПРОФЕСОР (ућлашено, муцајући): Полако госпођо, све ће да се среди, само ми објасните у чему је проблем

ЖЕНА: Полако, полако, а мом сину на брзака кеца.

ПРОФЕСОР: Само моменат!

ЖЕНА: Немам моменат, изашла сам с посла и хоћу да поправиш ту јединицу! 'Одма! Је л' то јасно!

ПРОФЕСОР: Не могу ја тако, нисмо ми на пијаци па да се ценкамо, молим вас госпођо.

ЖЕНА: Богами, ћеш моћи!

Бука, фрка, професор побегне. Сцена исцпа као прешходна, улазе ученици и седну на клупе. Кефало чица Харија Потера.

КЕФАЛО (успане и хода изнервирано): Ето, како сам глуп што сам ти шапутао, сад и ја имам кеца.

ЋУРО: Ја сам тупан, што си ми шапутао глупости.

КЕФАЛО: Тупан си, што си ме слушао кад си тако паметан.

ЋУРО: Кога да слушам кад су сви побегли.

КЕФАЛО: Знам шта ћемо да радимо! (*шражи по шорбици и вади шцаић*)
Не, стварно, знам, имам ту негде један Потеров штапић.

ЋУРО: Ког Потера?

КЕФАЛО: Па Харија Потера, ево га, ха!

ЋУРО: Е мој Кефало, кога сам ја слушао док сам одговарао?

КЕФАЛО: Гледај сад, док махнем штапићем хоп, хоп, хоп. Јеси ли видео?

ЋУРО: Шта?

КЕФАЛО: Како машем.

ЋУРО (иронично): Дивно машеш! А што машеш?

КЕФАЛО: Да бисмо отишли на Месец да видимо Миланковића.

ЋУРО: И сад смо као на Месецу.

КЕФАЛО: Да!

ЂУРО: Како мислиш да одемо тамо!

КЕФАЛО: За Милутина Миланковића време као да не постоји. Присутан је свуда и он је крстарећи небеским сводом оставио за собом светли траг.

ЂУРО: Ви сте сви полудели!

КЕФАЛО: Не верујеш, само зажмури да те проведем кроз време!

Сцена 3: Кефало жмури, Ђуро ња љега бленљаво, а зашћим слејне раменима и он зажмури. Ђуро у шренушћу ошћвори очи.

ЂУРО: Где смо?

КЕФАЛО: Мора да смо се изгубили у простору и времену.

ЂУРО: Је л' теби нешто хладно?

КЕФАЛО: Хладно ми је, него нешто и много дува, а и тешко се дише, као да нема атмосфере.

ЂУРО: Ти знаш шта је атмосфера!

КЕФАЛО: Ха, ево иде нам неки човек.

ЂУРО: Таман да нам објасни зашто је нестала атмосфера. Добар дан!

МИЛАНКОВИЋ: Добар дан, децо!

ЂУРО: Јесмо ли стигли сад на Марс?

КЕФАЛО: На Месец смо путовали!

ЂУРО: Ма све је то исто!

МИЛАНКОВИЋ: А ко сте ви, децо!

ЂУРО: Дивно, а ко сте ви?

МИЛАНКОВИЋ: Ја сам Милутин Миланковић.

ЂУРО: Па због тебе да идем на поправни?

КЕФАЛО: Ућути, Ђуро!

ЂУРО: Што да ућутим, што није ко мој тата грађевински предузимач, па да не морам да учим што не знам како се који кратер зове. И шта ме брига за кратер! Кад мој тата крене багером, да видиш колики он кратер може да направи, ал не један, може кол'ко волиш

МИЛАНКОВИЋ: Децо, и ја сам био грађевински инжењер.

ЂУРО: Ето, сад ћу морати и о оцу да знам на часу физике!

КЕФАЛО: Ђуро, ти ћути и учи. Узми ову свешчицу и записуј све за реферат.

Ђуро љонавља наћлас и љише.

ЂУРО: Одакле сте ви, Милутине? Ми смо из Београда.

МИЛАНКОВИЋ: Леп је то град. Био сам на Београдском универзитету професор небеске механике и теоријске физике, основао сам катедру за небеску механику и...

ЂУРО (*и даље ђонавља зајписујући*): Професор небеске физике.

МИЛАНКОВИЋ: Потпреседник САНУ, дописни члан ЈАЗУ. Били су то лепп дани.

ЂУРО: Како рекосте, то... Оаза?

КЕФАЛО: ЈАЗУ, бре!

ЂУРО: Аааа, Јазу... Јазу, а шта му је то ЈАЗУ?

МИЛАНКОВИЋ: Југословенска академија знаности и уметности!

ЂУРО: Па што не кажете тако, да вас разумемо. Ми долазимо из 21. века, нема тога сад код нас.

МИЛАНКОВИЋ: Ви сте, значи, путовали кроз време!

КЕФАЛО: Да, главом и брадом!

МИЛАНКОВИЋ: Онда мора да сте читали моју књигу *Кроз васиону и векове*.

КЕФАЛО: Нисмо ми, читала је Марија, ал' то је исто, ко да смо и ми, оне нам раде све контролне, па док преписујемо ми и научимо.

ЂУРО (*записује наџлас*): Кроз васиону и векове... Да, и ето нас на Месецу!

МИЛАНКОВИЋ: Мало сте погрешили! Нисмо сада на Месецу, већ на крају наше планете. Видите, на површини земље у њеном примитивном стадијуму, температуре су биле изнад 1600 степени и није било атмосфере.

ЂУРО: Ау, ал' је било вруће.

МИЛАНКОВИЋ: Земља је затим еволуирала, и променила слику атмосфере, формирала се вода и слободни кисеоник.

КЕФАЛО: Лепа наша мајчица земљица.

МИЛАНКОВИЋ: Да, али таква не може остати, атмосфера ће опет нестати. Коначна равнотежа биће достигнута у коначној будућности или времену које називамо плус бесконачност, а ти тренуци означаће и коначни крај једне планете на којој је наш живот био сасвим обична појава. Ту смо сада и нас тројица, на крају времена!

КЕФАЛО: Јесам ли ти рекао да нема атмосфере!

ЂУРО: Добро је, нас тада неће бити!

КЕФАЛО: Ако бисмо ми могли да кренемо сада, не бих баш да остајемо предуго без атмосфере.

ЂУРО: Могли бисмо да скочимо до Месеца, кад смо већ ту.

КЕФАЛО: Шта си запео за тај Месец.

ЂУРО: 'Оћу да видим тај кратер због којег сам добио кечину ко врата!

МИЛАНКОВИЋ: Можемо, то је на тамној страни месеца.

ЂУРО: Како да видим кад је тамна?

КЕФАЛО: Шта има да гледаш кад ти кец ко кратер стоји у дневнику!

ЂУРО: А шта има на том тамном месецу?

МИЛАНКОВИЋ: Приликом облетања око Месеца, руски научници су једном кратеру на невидљивој страни месеца дали моје име. Астрономи су били одушевљени јер су видели да је друга страна Месеца рошава исто као и предња, што се уосталом могло и очекивати. Ипак, постојала је једна разлика. Испоставило се да другој страни Месеца недостају мора којима обилује нама окренута страна.

ЂУРО: Онда нећемо да идемо тамо, ја, брате, волим море, а да шта би ми тек рекли другари кад почну да се хвале како су ишли у Анталију, па на Халкидики, а ја кажем био на Месецу на мору!

КЕФАЛО: Рекли би да си луд!

МИЛАНКОВИЋ: Да ли су сада на земљи усвојили мој календар?

ЂУРО: Не знамо ми о томе ништа, зато смо и добили јединице.

КЕФАЛО: Ми рачунамо по неком Григорију, чини ми се!

МИЛАНКОВИЋ: Грегоријански календар.

КЕФАЛО: Е тај!

МИЛАНКОВИЋ: Тај календар није баш најтачнији, јер се губи један дан сваких 3300 година.

ЂУРО: Кад би то био дан кад имамо физику!

КЕФАЛО: А тај ваш календар?

МИЛАНКОВИЋ: Он је нешто прецизнији, закасниће један дан тек за 43 000 година.

ЂУРО: Е тог дана сигурно нећемо имати ни физику, ни математику ни...

КЕФАЛО: Ни тебе нећемо имати, што ће бити велики корак за човечанство.

ЂУРО: А с тобом се усрећила планета.

КЕФАЛО: Јеси ли ти све записао?

ЂУРО: Само да напишем овај календар.

КЕФАЛО: А где ћете ви сада, господине Миланковићу?

МИЛАНКОВИЋ: У царству наука има увек ненасељених и необрађених крајева изван или између густих научничких насеља. Ја још увек размишљам где се налазе ти сасвим или недовољно обрађени

крајеви да бих онде могао стећи свој скромни научнички посед, а можда и цело властелинство. За мене време не постоји, раздвојио сам прошлост од будућности, и шетам по сутрашњости и прошлости.

Кефало се окреће Ђури, док се окрене, Миланковић несјаше.

КЕФАЛО: Јес' чуо шта каже човек. Зашиши то, дај да видим шта си то нашкабао.

ЂУРО: Чек, само ово, шета по сутрашњици.

КЕФАЛО: Прошлости.

ЂУРО: А ко да је битно, кад бих то рекао Архимеду, пренео би ми јединицу и у средњу школу!

КЕФАЛО: Где несташе?

ЂУРО: Па отишао човек, је ли ти лепо рекао да шета по времену.

Улази професор са завијеном ѓлавом.

ПРОФЕСОР: Јесте ли урадили ваш задатак?

КЕФАЛО: Јесмо, али мало, јер нисмо стигли. Били смо на крају света.

ЂУРО: Урадили бисмо ми и више, али нестале су нам Марија и Катарина.

КЕФАЛО: Оне су сигурно завршиле у кратеру на Месецу.

ПРОФЕСОР: Ђуро, да те није мајка мало дохватила кишобраном?

ЂУРО: Није, не бије ме кишобраном.

КЕФАЛО: Само оклагијом!

ПРОФЕСОР: Онда сам ја добро прошао. Кажите ми шта сте написали!

ЂУРО (*ваги белешке и чишћа*): Милутин Миланковић је професор небеске физике, члан Оазе, такозване југословенске знаности, на површини земље је 1600 степени, тада је крај планете на којој је наш живот био сасвим обична појава. Астронаути су приликом облетања око Месеца видели да нема мора, и назвали тамну страну месеца Милутин Миланковић. За 43 000 година нећемо имати час из физике пошто ћемо каснити један дан. А Милутин Миланковић је отишао до ненасељених и необрађених крајева да шета по сутрашњости.

КЕФАЛО: И прошлости!

ЂУРО (*поносно*): И прошлости!

ПРОФЕСОР: Браво, ево по једна двојка и бежите ми с очију.

ЂУРО: Ја бих још да одоговарам!

ПРОФЕСОР: Нека, не треба

ЂУРО: Али ми смо стварно били са Миланковићем!

КЕФАЛО: И на Месец и на Марс смо хтели да одемо, но нема мора!

ПРОФЕСОР: Веома креативно је то ваше излагање. Да нисте срели и неког Марсовца?

ЂУРО: Нисмо, али мислим да стоји иза ваших леђа!

Улази ученик у косџиму ванземаљца.

ВАНЗЕМАЉАЦ: Која је ово планета, покварио ми се свемирски брод на путовању кроз васиону?

ПРОФЕСОР (уџлашено): Не знам ја ништа, ово није стварно, ово није стварно.

Професор расејано ђонављајући ђоследњу реченицу оглази.

ВАНЗЕМЉАЦ: Стани море. Шта му би?

ЂУРО: Оде да поправи свој брод да види да л' смо тачно описали Месец.

ВАНЗЕМАЉАЦ: Онда могу ја с њим до Месеца.

Ванземаљац оџрчи за ђрофесором.

Музика весела, крај.

ШКОЛСКИ САН

I

УЧИОНИЦА: САРА, МИРА, МАРА

САРА: Је л' урадио неко реферат о Светом Сави?

МИРА: Ја сам!

САРА: Штреберима се не обраћам.

МИРА: Што, је л' смо шугави?

САРА: Шугави сте, ето!

МАРА: Шугави и глупи!

МИРА: Ти боље да ћутиш, ни реченицу не знаш да саставиш!

МАРА: Ал' удем да ти саставим шамар!

МИРА: Зваћу разредну.

МАРА: Тужибаба!

САРА: Ако добијем још једну јединицу, скалпираћу се!

МАРА: Ма, она је сенилна сморуша. Сигурно је заборавила!

МИРА (злобно): Саро, неће заборавити, због прославе Светог Саве!

САРА: Ти да ућутиш, да ти не размажем шминку!

МАРА: Ево је!

Улази професорка српског језика. Тишина. Зайисује час, тишина.

ПРОФЕСОРКА: Шта је ово, где су ученици?

МИРА: Вероватно су побегли због реферата!

(Сара је љовуче за косу. Професорка, замишљена, не види)

ПРОФЕСОРКА (ућутило, љокушава да се сећути): Реферат? Реферат, да, реферат, наравно, реферат! Ко није урадио реферат?!

МИРА: Ја сам урадила, професорка!

ПРОФЕСОРКА: Драго моје дете, знам да си ти урадила!

МИРА: Да кренем да читам *(не чекајући одговор)*, Свети Сава је наш први архиепископ и утемељивач српске писмености и културе.

ПРОФЕСОРКА: То је дивно речено!

МИРА: Сама сам то смислила!

САРА: Шлихтаро!

ПРОФЕСОРКА: Саро!

САРА: Није ту.

ПРОФЕСОРКА (уџисује): Како није ту? (збуњено) Па ти си Сара, а ово је Мара!

САРА: Ја сам Мара!

ПРОФЕСОРКА (љуџиџо): Мара, добро, да видимо ко још није на часу?

САРА: Е, Саша Ћорђевић.

ПРОФЕСОРКА (џише): Ћорђевић. Даље!

САРА: Владе Дивац!

ПРОФЕСОРКА: Владе Дии... (засџаје, скида наочаре и џоїлега љуџиџо у Сару) Устани Саро!

САРА: Али ја нисам Сара, ја сам Мара!

ПРОФЕСОРКА (обраћа се Мари, иронично): Онда си ти Сара, претпостављам!

МАРА: Не, не, никако, ја сам Дара!

ПРОФЕСОРКА (бесно): Доста! Тишина! Какав је то начин! Замајавате се са мном. Тишина!

САРА: Већ је тишина!

ПРОФЕСОРКА: Тишина! Је л' јасно! Јеси ли урадила реферат о Светом Сави!

САРА (узима од Мире рефератџ): Јесам!

МИРА: То је мој реферат, врати ми!

САРА (чиџа): Свети Сава је утемељивач српске културе и писмености. Сама сам то смислила!

МИРА: Она ми се руга!

ПРОФЕСОРКА: Е, сад је стварно доста, Саро.

САРА: Ја сам Мара!

ПРОФЕСОРКА (љуџиџо): Ти упорно не престајеш. Добро, онда ћемо други лист. Кажи ти нама (иронично, наїлашавајући) Маро, јеси ли прочитала роман *Орлови рано летје*?

САРА: Какве то има везе са рефератом за прославу Светог Саве?

ПРОФЕСОРКА: Нема никакве, али те ја питам да ли си прочитала лектиру!

САРА: Јесам, али прошле године!

ПРОФЕСОРКА: Кажи нам ко је написао тај роман?

САРА: Тај роман је написао, ммм... Бранислав Ћопић!

ПРОФЕСОРКА: Мислиш, Нушић!

САРА: Да, Нушић!

ПРОФЕСОРКА: Е, није, него Бранко Ћопић.

САРА: То сам и ја рекла!

ПРОФЕСОРКА: Рекла си Бранислав, а то се разликује од Бранко.

САРА: Бранко му је надимак.

ПРОФЕСОРКА: А о чему се ради у том роману?

САРА: Па, орлови који су мали, су рано полетели и порасли велики орлови.

ПРОФЕСОРКА (*ућисује јединицу*): Седи! Ти можеш да полетиш само из школе!

САРА (*бесно*): Ко ме сте то дали један?!

ПРОФЕСОРКА (*иронично*): Упс, Маро, извини погрешно сам уписала и дала је Сари. Ево уписаћу је и Мари!

МАРА: Али ја нисам ништа одговарала!

ПРОФЕСОРКА: Шта се ти буниш, кад си ти Дара!

МАРА: Буним се због Маре.

САРА (*ћрилази крадом и узима дневник, и ћовиче*): Не можете то тако, ја не дозвољавам!

ПРОФЕСОРКА: Миро, зови, психолога!

МИРА (*сва срећна*): Одмах!

(*Мира оглази.*)

САРА: Ја нећу више да добијам јединице, не дам вам дневник!

ПРОФЕСОРКА: Врати дневник и све ће бити у реду!

САРА: Не прилазите ми, исцепаћу све странице и прогутаћу.

(*Мира долази са ћсихолоћом.*)

ПСИХОЛОГ: Саро, желим да се смириш!

САРА: Желим и ја, ал' не могу!

ПСИХОЛОГ: Остави дневник и све ће бити у реду.

САРА (*ћисћерично*): Шта ће бити у реду, ова ми је уписала један, ви ћете да ме пошаљете на друштвено користан рад, директор ће да ме избаци из школе! Је л' то у реду!

ПСИХОЛОГ: Ма неће бити ништа од тога ако мирно вратиш дневник.

Улази директорка. Сара све време држи дневник спремна да га поцепа. Психолог и директорка јој се примичу, она се одмиче.

САРА: Ето, стигла је и директорка.

ДИРЕКТОРКА: Саро, врати дневник да не правимо скандал.

САРА: Вама је само до скандала, а за мене вас баш брига. Не прилазите! Поцепаћу га!

ПСИХОЛОГ: Наравно да нас је брига, лепо ћеш вратити дневник, отићи ћемо до моје канцеларије да разговарамо.

САРА (хистерично): Ви бисте само да разговарате. Нећу нигде да идем. Нећу да идем.

ДИРЕКТОРКА: Смири се Саро, отићи ћеш кући, а сутра ћемо разговарати о овом проблему.

Професорка се приближава иза леђа ученици.

САРА: Дневник, дневник, он вам је најважнији на свету, ево вам дневник, па се сити наједите!

Баца дневник, а професорка је хваћена иза леђа, Сара се ипак ослободи и одјури са сцене.

САРА: Видећете ви сви!

ПРОФЕСОРКА: Ја желим да се она избаци из школе! Јуче су ученици затворили наставницу математике у тоалет, данас је Сара мени отела дневник, сутра ће директорку с палицом напасти.

ДИРЕКТОРКА: Ју! Зашто мене? Зашто с палицом?

ПСИХОЛОГ: Ја ћу попричати са њеном мајком, нешто ћемо се договорити.

ПРОФЕСОРКА: Ви психолози само причате, нема ту шта да се прича!

ПСИХОЛОГ: Није то као у ваше време да се клечи на кукурузу!

ПРОФЕСОРКА: Док су деца клечала на кукурузу, знали су и да седе на часу!

Оглазе сви уз музику Pink Floyd – The wall

II

Мајка се шминка и ђрелистишава часојис. Не слуша Сару и не їлега је док їрича са њом. Сара је шужна, врзма се око мајке, али је ова не їримећује.

САРА: Мама?

МАЈКА: Већ си потрошила паре.

САРА: Нисам,

МАЈКА: Онда је све у реду, иди у собу и заврши домаћи задатак.

САРА: Немам домаћи задатак!

МАЈКА: Како немаш? Добро, немаш.

САРА: Истераће ме из школе!

МАЈКА: Добро, иди сад у своју собу па ћемо после о томе.

САРА: Чујеш ли ти мене?! Истераће ме из школе!

МАЈКА: Из школе. Шта?! Из школе?

САРА: Истераће ме зато што нисам написала домаћи задатак!

МАЈКА: Шта, због тога?

САРА: И онда је професорица хтела да ми да јединицу, и ја јој нисам дала!

МАЈКА: Срамота, не може то тако, шта мисле ти наставници, ко су они?

САРА: И ја сам то рекла!

МАЈКА: Све ћу да их тужим. И телевизију ћу да позовем, и новине, све, направићу скандал!

САРА: Мама, идем ја напоље?

Сара излази шужна, мајка је већ не чује, разјовара шелефоном.

Школа

МАЈКА: Какав је то начин да моје дете избацујете из школе!

ПСИХОЛОГ: Нико није рекао да ће ваше дете да избаце из школе!

МАЈКА: Ја ћу свашта да урадим!

ПРОФЕСОРКА: А да ли знате шта је ваше дете урадило?

МАЈКА: Јака ствар, домаћи задатак није урадила.

ПРОФЕСОРКА: Узела је дневник и хтела да га поцепала!

МАЈКА: Ма, идите молим вас, то је обична дечја шала!

ПРОФЕСОРКА: То је озбиљан преступ!

ПСИХОЛОГ: Смирите се, о свему можемо да поразговарамо.

МАЈКА: Немам ја шта са вама да причам!

ПРОФЕСОРКА: Да ли знате где вам је сада кћерка?

МАЈКА: Наравно да знам, напољу је!

ПРОФЕСОРКА: Да ли знате да има седам јединица и укор одељенског већа?

МАЈКА: Моје дете? Седам јединица. Моје дете? То није тачно.

ПСИХОЛОГ: Мислим да је требало раније да дођете у школу, али можемо и сада нешто да предузмемо!

МАЈКА: Нећете ви мене учити како да васпитавам децу, ово није школа, ово је срамота, и моје дете ћу да упишем у неку приватну школу!

III

Музика, усљаванка. Сара сјава на клуџи. Док шраје музика, долазе и сегају у клуџе директор, психолог, професорка и мајка. Кад се заврши музика. Сара усљане, прољетне се. Тишина. Окреће се према осалима.

САРА (вече и удара кључевима о сџо): Тишина, реч да нисам чула!

ДИРЕКТОРКА: Али сви ћутимо!

САРА: Јесам ли Вас нешто питала!?

ДИРЕКТОРКА: Али...

САРА: Нема али, седите доле!

ПСИХОЛОГ: Па не може да седне горе!

САРА: Уписани сте у напомену!

ПСИХОЛОГ: Баш сам се уплашила!

САРА: Хоћу да ти сутра видим родитеље! А ви? (*професорки*) Устаните.

ПРОФЕСОРКА: Зашто ја?

САРА: Да нисте можда нерасположени?

ПРОФЕСОРКА: Нисам.

САРА: Нисте били ни јуче, нерасположени?

ПРОФЕСОРКА: Јуче? Који је био јуче дан?

САРА: Кажите Ви мени све што знате о јерменској музичкој групи Sistem of down.

ПРОФЕСОРКА: Нисам стигла да учим, морала сам да одведем децу у обданиште, па сам после ишла до фризера, па сам била на часовима италијанског.

САРА: А увече?

ПРОФЕСОРКА: Увече сам правила ручак за сутра, и нисам стигла.

САРА: То ме не занима, уопште!

ПРОФЕСОРКА: Али, наставнице, нисам стигла!

САРА: А јеси ли урадили реферат?

ПРОФЕСОРКА: Али ја не знам ни једну песму од Рамштајна, нисам чула ни за тај Фифти сент. А је л' могу да вам отпевам нешто од Томе Здравковића! Ето, на пример, *Уморна сам од живоџа*.

САРА: А ја морам да знам: „Тврд је орах вођка чудновата, не сломи га ал зубе поломи!”

ДИРЕКТОРКА (*сејшно и ђоносно*): „Коме закон лежи у топузу, трагови му смрде нечовјештвом!”

САРА: Опет се ви мешате, а нико вас ништа не пита.

ПСИХОЛОГ: Шлихтара и штреберка!

САРА: А ви? Јуче сте закаснили на разговор с родитељима, ученици су вас тражили а ви нисте били у школи!

ПСИХОЛОГ: Јавила сам се разредном старешини!

САРА: Жао ми је, много изостајете из школе, мораћете да попричате са педагогом!

ПСИХОЛОГ: Али, нисте фер, молим вас да о томе поразговарамо!

САРА: Маро, води је у ПП службу на информативни разговор! И после тога на један друштвено користан рад. А ви?

ДИРЕКТОРКА (*ућлашено*): Шта ја, ништа нисам урадила!

САРА: Ништа и не радите, никог не чујете и ништа не видите!

ДИРЕКТОРКА: Како, па чујем те!

САРА: Не интересује ме, сви сте добили јединице! Сви!

ПРОФЕСОРКА: Ти си једно размажено дериште!

САРА: Тако, тако, само се ви љутите. Добили сте још једну тзв. педагошку јединицу, и изађи напоље!

МАЈКА: Немој тако, сине.

САРА: Ти, да ћутиш!

МАЈКА: Зар мајка да ћути!

САРА: Кад немаш шта паметно да кажеш!

МАЈКА: Мајци тако! А што сам ти купила дигиталну камеру?

САРА: А када си задњи пут пољубила своју кћерку?

МАЈКА: Како када, па овај...

САРА: Ја ћу да ти кажем! Прошле године за рођеднадан!

МАЈКА: Па пољубићу те и ове године за рођендан!

САРА: А кад си са мном попричала?

МАЈКА: А ко ти је купио најновију генерацију лап-топа да сурфујеш целу ноћ?

САРА: Никад ниси код куће!

МАЈКА: Како никад, сваке недеље сам читав дан с тобом.

САРА: Доста! И ти си добила и један, и укор, и изађи, и ти, и сви изађите напоље!

Оглазе са сцене. Сара лејне ојеш на клуџу. Чује се звоно. Сара се буди. Долазе Мара и Мира.

МАРА: Види ње, откуда ти на првом часу?

МИРА: Решила да буде добар ђак!

САРА: Сад ти почињеш свађу!

МИРА: Извини.

МАРА: Шта извини, тресни је!

САРА: Маро, уђути!

МАРА (за себе): Шта јој је од јутрос!

ПРОФЕСОРКА (весела, срдачна): Добро јутро, децо.

УЧЕНИЦИ: Добро јутро!

ПРОФЕСОРКА: Срећна вам школска слава. А *(обраћа се Сари)* ми ћемо јучерашњи инцидент заборавити! Ипак је данас Свети Сава, школска слава.

САРА: Хвала вам професорице! Извињавам се због мог јучерашњег понашања. Трудићу се да поправим своје понашање и оцене.

ПРОФЕСОРКА: Маро, јеси ли завршила реферат?

МАРА: Професорице, ја се извињавам, до касно сам вежбала балет и нисам стигла!

ПРОФЕСОРКА: Не можеш тако. Мораш да испуниш своје обавезе. Шта сад да радимо? Људи су дошли на прославу, а ти немаш реферат.

МАРА: Знам, али обећавам да ћу завршити до сутра. А сад може Мира гостима да прочита свој реферат.

ПРОФЕСОРКА: Добро, нека буде тако, али за следећи час бих волела да будеш спремна за наставу.

МАРА: Обећавам!

ПРОФЕСОРКА: Миро, изволи.

(Мира се љоклони љред љубликом и љрочиџа краћи реферати или лиџерарни рад о Свеџом Сави.)

БАСНОПОЗОРЈЕ⁴

(Драматизације Доситејевих басни)

ЗЕЦ: Драги моји гости, част ми је да отворим прво Баснопозорје у нашем малом шумском позоришту поводом две стотине година од смрти нашег великог баснописца Доситеја Обрадовића. Он је ту у гостима и молим публику да га поздрави.

Айлауз

ЗЕЦ: Све драмске секције животиња су се удружиле и придружиле нам се на првом Баснопозорју. Молим вас да поздравите и цењене госте, Езопа и Ла Фонтена, Лесинга и многе друге баснописце који су ту са нама.

ЕЗОП: Наравно да ми је велика част што сам ту, али молим вас, не желим да умањим значај господина Обрадовића, али молим да се напомене да сам ја претеча и госн' Обрадовића, а и господина Ла Фонтена. Хоћу да се зна!

ЗЕЦ: Наравно, драги Езопе, чим утврдимо и тачан датум твоје годишњице ми ћемо да направимо још веће позорје у твоју част.

ЕЗОП: Ја знам да сам рођен у шестом веку пре нове ере.

ЗЕЦ: Онда ћемо направити такмичење за ваших, ух, како се то рачуна, шести век пре нове ере, јубилеј би онда био 2006. године пре нове ере.

ЛА ФОНТЕН: Како зеко, да идеш уназад? Компликовано је то. Пошто је његов датум компликован, ето мој није, ја сам рођен 1621. а умро 1695, па бирајте коју годину хоћете.

ЗЕЦ: Твој јубилеј ће бити онда 2021, као онај филм Одисеја 2021.

ЛА ФОНТЕН: Мислиш 2012.

ЗЕЦ: Мислим.

ТЕРБЕР: Ја се извињавам, али ту сам и ја.

ЗЕЦ: Да извињавам се, ту је са нама и писац новије генерације, господин Џејмс Тербер, само не знам шта хоће! Ја бих сад замолио Доситеја

⁴ Баснопозорје је драматизација Доситејевих басни написана поводом 200 година од смрти Доситеја Обрадовића, 2011. године.

Обрадовића да нам каже поздравну реч, а затим ћемо кренути са програмом.

Илази Доситеј Обрадовић на сцену.

ДОСИТЕЈ: Драги моји, ја сам стварно ганут овом приликом што сте приредили овакву свечаност, а још више ми је драже што су ту моји цењени узор и чувени баснописци. Изузев господина Тербера, са чијим радом нисам упознат, али не сумњам да је овде дошао без заслуге, овај са заслугом. Ја се захваљујем! И да вам кажем: *Млада је душа љодобна меком воску – у какав ја калуј метнеш, онаки образ од њега добијеш*. Зато одрасли, пазите на младе душе и потрудите се око њихових калупа. Живели!

Доситеј оглази у први ред, Тербер њоново усћаје.

ТЕРБЕР: Е сад ја. Драги моји ја сам...

ЗЕЦ: Чекај ти, ко те је уопште звао? Само Доситеј прича.

ТЕРБЕР: Ма шта ме брига за Доситеја, 'оћу ја!

ЗЕЦ: Молим господина лава да одведе овог господина на један информативни разговор.

ТЕРБЕР: Лава, а? Сав сам се најежио.

Појављује се лав, иза њега и куцака ја њо леђима. Тербер се окреће, претрне од страху. Лав ја милује њо лави и лајано одводи иза сцене.

ЗЕЦ: Е кад смо се тако лепо договорили, ПРВО БАСНОПОЗОРЈЕ може да почне! Молим нашу публику, пре свега цењене госте да нам помогну да пронађемо или истумачимо наравоученије које нам наши глумци својом драмском басном желе рећи.

Улазе славуј и орао.

СЛАВУЈ: Како те обожавам, орлу мој. Какав си ти цар, достојан си да те назовемо царем свих царева. Како се славно винеш међу небеса па одозго гледаш сву небеску лепоту, а ми смртници одоздо само блејимо у ваше величанствено лебдење.

ОРАО: Е мој, славујчек, ти мислиш ја гледам лепоту горе. Ја се винем да бих лакше спазио корњачу, јежа или каквог зеца на земљи, још кад огладним и славуј би ми добро дошао. Него сам видео управо једног зекана, да се ту мота, а о естетици ћемо после. Хехе, мој славујчек. Лепота, пих.

Оглећи шражећи зеца.

СЛАВУЈ: Е, какво траћење времена и живота, нек те хвали ко оће мој орлу, ал ја нећу кад ти Бог дао да гледаш одозго лепоту овоземаљску, а ти о свом трбуху мислиш.

Оглећи славуј, долази зец.

ЗЕЦ (публици): Мислим да ме јури неки тупави орао, а наравоученије ове вајне басне је да бедни просјак и убоги сиромас ни о чему не мисли до како ће утолити своју глад и празну утробу задовољити!

ДОСИТЕЈ: Тако је зеко, то је наравоученије!

ОРАО (улазећи): Сад ћу му ја показати наравоученије.

Улази лисица.

ОРАО: Охоохо, здраво Лијо, ако не уватим зекана, доћи ћу по тебе, срце моје.

ЛИСИЦА: Мислим да сам мало тежи залогај за тебе.

ОРАО: Хватао сам ја и веће лисице, без бриге.

Оглази орао.

ЛИСИЦА: Што сам гладна, и што би ми легла једна кокошка.

Чује се кокодакање и бежање кокошака.

ЛИСИЦА: Друштво, где побегосте, па нећу вам ништа, ја сам лија, другар стари.

ПЕТАО (из жбуња): Здраво другар, ал' буди нам на дистанци молићу.

ЛИСИЦА: Та шта се плашиш, па зар мене? Видим ја, нисте чули новост што је јуче на скупштини изгласано. Нисте?

ПЕТАО: Нас нико није ни звао ни обавестио, ни о скупштини а ни о одлуци.

ЛИСИЦА: Па данас је изашло у Службеном гласнику. Хе, хе, мени муштулук. Закључен је мир, свеопшти мир међу свим људима, мислим животињама, тј. нама. Одсад ће вуци пасти с јагањцима, орлови са зечевима, а лисице, наравно, са кокама. Нико се више не сме бојати ни плашити. већ изађите да се поиграмо и празнујемо овај празник. А, петле, шта кажеш?

ПЕТАО: Јупи, јупи, слатке ли вести. Кокошке моје, чусте ли ово?

Чује се кокодакање у знак одобравања.

ПЕТАО: А зато оно видим те трче наши пси овамо да нам јаве гласове мира. 'Оће и они да се поиграју и с нама да попасу траву.

ЛИСИЦА (викне): Пси! (бежећи) Нека паса нек пасу с вама, ја одох на други жур.

ПЕТАО: Стани, шта ти је, та није ли мир учињен?

ЛИСИЦА: Ех, пси и мир. Они ти никог не слушају, боље ја да се на време уклоним.

Лисица одијаје сама у дну сцене.

ЛИСИЦА: Што се изменило време данас, шта је овим петловима те су постали овако промућурни. Ни петлови нису што су некад били!

ПУБЛИКА БАСНОПИСАЦА: Хоћемо наравоученије! Наравоученије!

ТЕРБЕР (ушрчава): Ни петлови нису што су некад били, па данас није лако петла скувати за супу!

КРОКОДИЛ (улазећи): Не лупај! Ово је лепа поука како се ваља владати с лукавима; клин се клином истерује, разуман човек кад зна да с поштеним људима има посла, онда је и сам незлобив, као јагње, а кад пак дозна да други о лукавству и превари мисли, онда и он узима лукавство у себи у помоћ. Није лепо да зли добре варају и да их држе за будале, то није никаква доброта да те вара свако ко хоће. Сви морамо бити достојанствени!

ПУБЛИКА: Браво! Браво!

ЛИСИЦА: Шта си ти, мајке ти? Портпарол пернатим животињама!

КРОКОДИЛ: Слушај лијо, немој да те отплачем!

ЛИСИЦА: Ал си ми јунак! Мене овако малу и жгољаву да једеш!

КРОКОДИЛ: Не дирај ми јунаштво, моји су овом земљом ходали пре стотину милиона година. Лично мој деда је био онај чувени тираносаурус! Како се тад живело, Т-рекс, па бронтосарус, па онај, како се зваше, аргентосаурус или тако некако.

ЛИСИЦА: Нека, не мораш више, види се и по твојој кожи да ни за чизме више ниси, но ђаба се ти хвалиш тим саурусима, кад си сад обичан ружни гуштер.

КРОКОДИЛ: Е вала Лијо, сад ћу да ти покажем ко је ружан.

Крокодил ђојури лију и оглазе са сцене, улази мајмун, иџра ђо сцени. Чују се џласови одијалих животиња.

ЖИВОТИЊЕ: То мајмуне, хоћемо мајмуна за краља, то је краљ мајмуна и свих нас.

Улази лисица задихана.

ЛИСИЦА: Ти да будеш краљ. Мајмун?

МАЈМУН: Па шта ми фали?

ЛИСИЦА: Значи, ти си ми сад краљ?

МАЈМУН: Ја, па шта?

ЛИСИЦА: Ништа, ништа, само сам нашла тамо у ћошку једно парче меса, па нисам смела да га једем, кажем ово мора бити само за владара!

МАЈМУН: Имаш право, не зову тебе џабе мудра лисица! Где велиш да је то парче.

ЛИСИЦА: Ето, ту мало лево, па право па... то још мало... е...!

Чује се јавк мајмуна који је ухваћен у замку.

ЛИСИЦА (смеје се): Е, баш ту!

МАЈМУН: Ово је замка, јао што боли, јао!

ЛИСИЦА: Играј сад! Памет је потребна оном ко хоће да управља, а не за неко мајмунисање!

ПУБЛИКА: Браво лијо

Лија се љоклони, зашћим осврне око себе и збрише са сцене. Долази лав.

ЛАВ: Ех како сам био јак кад сам било млад и здрав, а сад гладан, жедан и бедан. Како ћу ловити кад ми сила и снага отишла. Него слушајте ме, ја ћу да се направим болестан, а ви разгласите свуда по царству да све животиње дођу да ме виде и опросте се са мном.

Оде лав. Долази мајмун носећи љоморанце и банане, наиђе лисица

МАЈМУН: Хоћеш са мном у посету лаву. 'Оће д'умре.

ЛИСИЦА: Е јеси мајмун, па где лав да ти поморанце једе, он ће и тебе и те банане да изједе.

МАЈМУН: Не тупи лијо, лав мртав ко клада, ја понео ово да једем и гледам како се болестан мучи.

ЛИСИЦА: Само ти иди.

Оде мајмун, чује се лавов љлас.

ЛАВ: Лијо море, чујем да си ту, одидер до мене да се опростимо.

ЛИСИЦА: Опрости чико, немам кад, можда си болестан али ниси без памети, видим многе трагове до пећине и тебе, а ни једне од тебе.

ЛА ФОНТЕН: То је моја басна!

ЕЗОП: И моја!

ДОСИТЕЈ: То су наше басне, а наравоученије је да луди, пакосни и неправедни што не могу са силом и снагом, то са хитрошћу и лукавством чине.

Долази маџарац, ђоносић.

ЛИСИЦА: Шта си се узнео ко да ниси маџарац већ коњ?

МАГАРАЦ: Како нећу кад сам са лавом читав дан ловио. Еј, са царем да ловим.

ЛИСИЦА: Како си ти, молим те, ловио?

МАГАРАЦ: Ја сам се дерњао овако... *(ђочне се гераћи и њакаћи шако да лисица и баснойисци морају да зачећи уши).*

ЛИСИЦА: Доста, доста.

МАГАРАЦ: А кад се животиње поплаше, онда их је лав таманио.

ЛИСИЦА: Тако је то кад мислиш да је сам ђаво дошао, а оно то обичан маџарац!

МАГАРАЦ: Шта кажеш, лијо?

ЛИСИЦА: Филозофирам како људи не треба да се плаше онога што не виде.

МАГАРАЦ: Јест, у праву си, ту си у праву, него дошао сам да узмем мој део.

Појављује се лав.

ЛАВ: Који део?

МАГАРАЦ: Договорили смо се да што уловимо и поделимо. Ево уговора. *(ђоказује неке исцеђане харћије)*

ЛАВ: Теби није доста било оних батина што си добио кад си сам делио.

МАГАРАЦ: Зато сам дошао да ти поделиш, ево лија нек дели.

ЛИСИЦА: У чему је проблем?

ЛАВ: Овај маџарац магарећи не зна да дели плен. Како би ти, лијо, поделила?

ЛИСИЦА: Ја бих за себе оставила само мали део, а теби све што остане.

Лав, насмеје се, ђа зађрли лију која се ђуши у зађрљају.

ЛАВ (оглазећи): Е то је већ како ваља, видиш магарче како се дели. Од сада лијо, ти ћеш да ми будеш шеф рачуноводства па да делиш тако паметно.

МАГАРАЦ: Нећете ме преварити! Хоћу свој део!

ЛИСИЦА: Ћути, магарчино једна, хоћеш обоје да изгубимо главу. Лав је силовит и неправедан и њему ништа није право ни паметно што није на корист. Можеш само без главе остати ако наставиш да њачеш. И следећи пут памет у главу, не дружи се са силнијима већ са равним себи.

Чују се медвед и лав.

ЛАВ: Лијо, лијо, дођи да нам поделиш овог јелена.

Долазе на сцену вукући ѓлен свак на суђрођину сђрану.

МЕДВЕД: Нећеш море појести ни реп од овог бамбија.

ЛАВ: Остави цару цареву, а ти носи своје медвеђе шапе даље од мог плена.

Почну се рвађи и свађађи и на крају ѓагну на сцену рвеђи се. Лисица ѓриђе, узме ѓлен.

ЛИСИЦА: 'Ајд овамо магарцу, ако не желиш бити плен овој двојици будала.

МАГАРАЦ: Ето, неситост и лакомство хиљаду зала на људе навлаче, сеју свуда раздор па се завађају и сродни и пријатељи.

ЛИСИЦА: Не филозофирај, него бежи!!!

Медвед види да је лисица ѓобеђла са мађарцем ѓа луђи лава шађом и за њима.

ЛАВ: Ето моје памети. Мислио сам се између овог јелена или зеца који ми је био пред носем, и ево ти моје памети, ођу јелена неђу зеца, сад имам шипак! Бољи је један зец у чанку, него два у пољу.

Уђрчава Тербер.

ТЕРБЕР: Боље два млака пива него једно ладно.

Ођрчи, а за њим ѓролеђи зец јуређи ѓа. Појављује се човек.

ЧОВЕК: Кад си глуп ко тај магарац, а да знаш какви смо ми људи, вредни, мудри, а вала и јачи!

ЛАВ: Ви јачи, па кад будеш могао у трку ухватити газелу за три секунде, ти ми се јави! **ЧОВЕК:** А видиш ли ову слику на којој Херкул дави чувеног Немејског лава?

ЛАВ: А ко је то насликао?

ЧОВЕК: Па ми, ко би насликао?

ЛАВ: Ех, да ми знамо сликати, ја бих теби сто слика за једну показао како лавови људе даве!

ЕЗОП: Тако је лаве, тако је, не ваља ласно веровати што један човек или народ о себи говори и пише, јер свако себе описује како лепше зна и може.

ДОСИТЕЈ: То јест тачно, али сва та снага и јунаштво не вреди без науке и мудрости човечије.

ЧОВЕК: Право велиш старче.

Човек оглази, долази вејар.

ВЕПАР: Дај да се напијем воде!

ЛАВ: Можеш се пити, али за пола сата, кад се ја наждерем!

ВЕПАР: Тако?

ЛАВ: Тако!

Скочи вејар на лава да се рву, у шом дођу мегвед, лисица, маћарац навијајући свако за некога. После дуже рвања сћану обојица легајући џублику.

ЛАВ: Слушај море вепру, или смо луди или смо постали ко овај магарц те се овде деремо и убијамо на радост наших душмана. Него попи ти мало воде, па ћу ја мало. Ти лијо, одидер овамо, имам посао за тебе, сад кад сам испао глуп, применићу исти метод да се опаметим.

Вејар љојице и оглази, а лисица љриће лаву бојажљиво.

ЛАВ: Има тамо поред Милатоваца у шумару једна ливада са три бика. Не могу им ништа много су јаки заједно, него ти иди да их завадиш, па ћу ја једног по једног уловити.

Сви оглазе са сцене сем лисице, а љојављују се бикови.

ЛИСИЦА: Рудоња, јеси ли ти онај чувени бак што си победио царског бика код Петра Кочића.

БИК 1: То је био мој отац.

ЛИСИЦА: Мора да сте сви од те лозе.

БИК 1: Само сам ја прави бик, ова двојица су више волови него бикови (смеје се).

БИК 2: Кад су моји били бикови и ходали слободно Америком, твоји су овде у некој селендри у блату се ваљали са кравама и козама.

БИК 1: Немој да ми вређаш фамилију!

БИК 3: А ти нама што извређа?

БИК 1: Ја сам истину рекао! Сви из историје уче о том чувеном мегдану мог оца и оног швапског бика!

БИК 3: Кад нису имали мозга шта паметније радити!

БИК 1: А тако значи, е од сад немој да ми је ко пришао ближе од сто метара јер ће проћи ко тај Шваба! (*оглази на страну*)

ЛИСИЦА: Наш цар лав је чуо за твоју чувену породицу из Америке и твој племенити род те ти жели одати почаст.

БИК 2: Биће ми задовољство!

Крену до лава, а лав седи на пресијолу, иза њега окачени бивољи ројови и казанче на вајри.

ЛАВ: То ли је тај чувени бик!

БИК 2: То ли је ручак за нас.

ЛАВ: Јест, спремам нешто лепо.

Бик се окрене и почне оглазићи.

ЛАВ: Стани пријатељу, оди поседи мало, сад ће част готова бити!

БИК 2: На части ти твоја част, части се с ким си се и до сад частио, нисам ја онај глупи Рудоња, па да моји рогови висе изнад твог престола.

Бик оглази.

ЛИСИЦА: Све сам урадила како ваља, добронараван бик је лако поверовао и лако се преварио, но овај инострани бик није више тако глуп.

ЛАВ: Паметна и мудра лијо, најпаметнија од свих мојих животиња, дођидер ми ближе да се дивим твојој мудрости.

ЛИСИЦА: Хе, нисам ти ја бик, ко ме год ласка више него обично, или ме је преварио или ме преварити оће.

ЛАВ: Вала ћеш ми доћи милом или силом

ЛИСИЦА: Лаве мој, ја сам ти мала и крзнена, слабо на мени имаш шта појести, него дођи да ти покажем ону ливаду, има тамо још два глупа бика, па ћеш једног по једног таманити.

ЛАВ: Води ме брзо, лавић ми је гладан!

ЛИСИЦА: А шта мислиш како је мени. Твоја лавица породи једнога, а шта ја да радим са мојим лисичићима.

ЛАВ: Роди моја лавица ретко и по једног, али кад роди она роди лава!

Оглазе са сцене, чује се њлач деџеџа, њојављује се баба у наручју с њим.

БАБА: Ако не престанеш, даћу те вуку да те поједе.

Појављује се вук. Деџе се мало умири.

БАБА: Рано моја, шали се бака, чедо моје, неће она дати тебе вуку, већ ће га набости на онај гвоздени ражањ што стоји иза куће. *(оглази бака)*

ВУК: Види бабе у овом селу једно говоре, а друго мисле.

Смех из њублике.

ЛА ФОНТЕН: Кад си глуп, тако је и с људима који све раде из користљубља те лако верују и нимало не размишљају је ли то могуће или није. Људи су ко бака, кад су срдити свашта изговоре, али то не мисле.

ДОСИТЕЈ: Тако је! Када је Август отпуштао свог учитеља Аполодорија замолио је за последњи савет, и учитељ му рече: „Кад год се расрдиш, немој ништа ни учинити ни заповедати док не очиташ греческо азбуки од алфа до омега”.

ЕЗОП: А Август рече: „Ал’ док ја то очитам, проћи ће ме гнев. Што је учитељ и хтео”.

ДОСИТЕЈ: Гнев уподобљава човека зверу, а нечовек ништа не ваља да чини као звер без расужденија.

У џом џренуџку њоче вук кашљаџи њоџио се заџрцнуо.

ВУК: Има ли ми ко помоћи, даћу му све благо овога света.

Пролеће ждрал, и иза леђа ња удари њо леђима, џе лаву би боље.

ЖДРАЛ: Де ми је богатство?

ВУК *(њоказујући му зубе):* Зар ти је малена плата то што си из оваких зуба извукао главу здраву и читаву?

ЖДРАЛ: Ко познатом злочинцу помаже и добро твори, шта ће од њега чекати? Сам сам крив, кад се сви добри насупрот злих сложе и подигну тад ће зли нестати.

Аџлауз. У џулу сцене се њојављује јаџње које њије вогу.

ВУК: Ту си ти дошло мутити ми воду, да од тебе не могу с миром ни бистре воде напити се, је ли?

ЈАГЊЕ: Та вода господару, од тебе к мени тече, како ћу ти ја замутити? То није могуће!

ВУК: Ха, ха. По гласу те познајем, ти ли си онај који ми се лане у ово доба ругаше?

ЈАГЊЕ: Прошле године у ово доба, па тада ме није ни било на свету, ја сам се тек овог пролећа ојагњио.

ВУК: Залуд, све ти то данас преда мном неће помоћи да те не прождерем.

Вук оштрчи за јагњетом које побеђује са сцене.

ЖДРАЛ: Имати право онде где насиље и неправда влада и суди, то је толико колико и сасвим у криву бити. У таквим ситуација је најбоље к небу очи подигнути и отуда прави суд чекати. *Оглећи се са сцене. Враћа се вук изнемогао.*

ВУК: Што јагње брзо трчи, е да сам ја млађи, видело би оно. Што сам жедан, има ли кога, ооо, има ли кога да ми донесе воде.

Долази овца.

ОВЦА: Ја бих ти ласно и радо учинила но, ако си изнемогао и уморан, и тако си вук, пак се бојим да си гладнији него жеднији.

ДОСИТЕЈ: Пакостан и сасвим зао човек, ако ће не знам у какву невољу пасти, и ако ће колико смирити и молити, нико се у њега не верује и сваки га се одвраћа и гнуша.

Појављује се лав.

ЛАВ: О курјаче, леп плен си одвојио за себе.

ВУК: Неправедно моје отимаш, неће ти то проћи!

ЛАВ: Е баш! Зар си је ти с правдом стекао или од пријатеља на дар добио?

Лав хвата овцу и оглази. Појављује се коњ.

ВУК (за себе): Хм, коњ, ово би могао бити добар залогај, него, да ми не утекне овако уморном, морамо употребити лукавство. *(коњу)* Драги мој, коњу, како ти је здравље, изгледаш ми нешто болесно?

КОЊ: Добро сам, него имам трн у копиту.

ВУК: То је најлакше, оди да ти зубима извадим трн.

Коњ подиже ногу, а кад види да му је вук близу, лупи је по лицу, вук падне, а коњ оштрчи.

ВУК: Е мој вуче, и досад си лагао, а сад си баш долагао! *Појављује се лисица без репа.*

ЛИСИЦА: Тако се догоди сваком ко се у неправду, лаж и превару узда.

ВУК: Уф, ко ми каже. Због превара си вероватно и остала без репа.

ЛИСИЦА: Није тачно, сама сам одсекла реп, јер је лепше и лакше без њега.

ВУК: Хаххаха. (*Смејући се оглази*) Е вала, свашта сам чуо, али овако глупу лисицу нисам.

ЛИСИЦА: Можда ћу га сад без репа лакше дохватити.

Лисица погледа јоре изнад себе и види јрожђе, поче скакаћи да ја дохвати.

ЛИСИЦА: И даље је кисело, ништа не ваље, треба зуби да ми трну због њега.

ПАС: Оно шта ко не може имати нек се чини као да неће, а ко ће да му ко не рече: мац!

ЛИСИЦА: Ти ћеш да ми кажеш, псино једна.

У шоме долећи врана са комадом меса.

ЛИСИЦА: Врано, мила, јао ли красне птице, а види што има перје.

ПАС: Што му је перје, све црно.

ЛИСИЦА: Што си ти глуп, окани ме се. Не ласкам, богами си красан, нема такве птице нигде на свету, него кад би још запевао да чујем тај диван глас, но си мутав чини ми се?

Врани то није мило било да ја лисица при толикој њејовој лејоћи за мушава држи, отвори клун пак сјане крешићи, пагне месо доле, уграби ја лисица, и јрождере, јоворећи и подсмевајући се.

ЛИСИЦА: Е, мој врану, имаш свашта, а памети немаш, ето ти па се дружи са псом, за боље нисте.

Улази Тербер, хоће нешто да каже, али само климне главом, поздраву јублику и оглази, оду зајим и лисица и врана, а улази вук обраћајући се јублици.

ВУК: Кад нас ко превари, жао нам је и тужимо се, а у исто време толико не желимо да нас други варају, пак ко нам је вешт и ко нас лепо уме варати, онако баш како ми желимо преварени бити то је наш човек!

Враћа се Тербер.

ТЕРБЕР: Тако је мудролије! *Оглази.*

ВУК (јсу): Оди ти малени, нешто сам гладан, па би ми добро дошао ко ужина.

ПАС: Немој мене драги вуче, јер сам ја одвећ мршав, него сутра ће свадба бити па ћу се ранили и одебљаћу. Дођи кући после четири дана, пак ћеш барем имати шта изести.

ВУК: Паметан си ти неки пас, паметан.

Оглази њас.

ВУК (*чека мало, чека*): Море гладан сам, доста ће ми бити и онај мали псић. (*Оде иза сцене, чује се лавез њаса и шрчање, њојављује се задихан вук на сцени*)

ВУК: Шта је ово, па нисмо се овако договорили да ме нападате.

ПАС: Кад ме други пут нађеш пред авлијом, немој чекати свадбу, од напасти и зла ваља да се гледа како год знамо да се спасемо.

Вук шужан, ошћјаје на сцени, а њојављује се из њрикрајка један овећи њас.

ВУК: Ти си баш отежао и одебљао, но џабе ми кад те не могу појести, ти би мене могао за ужину.

ПАС: Ма не бој се вучино, жилав си много за мој укус.

ВУК: А како би ти мене могао упутити да се и ја тако удебљам.

ПАС: Добро, кад је тако, а ти 'ајде са мном, ја ћу ти наћи господара у нашем селу који ће те добро ранили само да му чуваш кућу од лупежа.

ВУК: Нико неће боље чувати од мене! А само ми реци зашто ти је тако огуљен врат?

ПАС: Ништа не питај.

ВУК: Ма реци ми нека знам, свашта је добро знати.

ПАС: Преко дана вежу ме ланцем за врат, а обноћ пуштају ме слободна.

ВУК: Шта то рече, јадан? Ланцем за врат?

ПАС: Ја, за врат. Шта је ту чудно?

ВУК: Дакле, на част ти твоја господска 'рана, ја се томе нисам научио.

ДОСИТЕЈ: Ко би рад у једном општетеству што добро уживат, треба му је и своје дужности прилежно и верно исполњавати.

ПАС: Тако је, ти би вуче да те други рани и пуни трбух, а ланац нећеш, е лако је тако о туђој муци живети. То је врло ласно, нема ту много памети и науке.

Пас види нешто у даљини и крене да ђојури. То је лав у уљу, но лав само јасно рикне и настјави лајано да оглази. Пас се ђојлаши и сјировали на сцену. Вук се смеје.

ВУК: Е, луда главо, како ли се усуђујеш гонити, којег ни самог гласа не можеш поднети.

ПАС: Ко би се надао да он тако риче?

ВУК: Прво се ваља познати снагу непријатељ, па онда изабрати начин како се борити с њим.

ПАС: Нисам ти ја за спрдњу, ево ти магарца па њему спочитавај филозофију.

Вук оглази кад види да се ђојављује и човек с мајарцем. Пас јочне да се умиљава око човека, шје ја овај милује. Мајарац јлега љубоморно.

МАГАРАЦ (за себе): Ја се толико мучим воду и дрва носећи, пак једва толико ми дају да од глади не погинем; а она поган мала са својим улизивањем толико добра ужива! Можда би требало да се и ја улизујем не би ли ми било боље.

Мајарац се јривуче лајано човеку иза леђа, јрислои му јлаву на раме и хшеге да зацвили као јас, но мајарац јласно грекну, шје се човек ујлаши ја ја звизне из окреша, шје мајарац јаде на сцену.

ЧОВЕК: Кога к чему природа није створила нека се у оно не претвара.

Оглазе човек и јас ијрајући се, а долази официјски коњ.

МАГАРАЦ: Неће он мене више ударати, има да одем код другог газде!

ОФИЦИЈСКИ КОЊ: Ко је принуђен служити, не би требало да мења често господара.

МАГАРАЦ: Лако је теби!

ОФИЦИЈСКИ КОЊ: Кад имаш добро место, онда га мораш и чувати.

МАГАРАЦ: Уф, што ми је добро место, а види тебе како одевају, хране, мазе и пазе.

ОФИЦИЈСКИ: Не иде се сваки дан у рат. *(Оглази јоносишћо уздијнушје јлаве)*

МАГАРАЦ: Зато ли тебе онако господски хране! Ја сам се дакле у добри час родио, а не ти, коњу један!

Долази врана и јочне да мајарца кљуца јо леђима, шје онда јо сцени јочну шрчајши, а мајарац бежајши од вране. У шом се чује смех човека и коња, јојављују се вук.

ВУК: Шта је овде смешно?

КОЊ: Па не видиш како бежи овај магарац од вроне!

ВУК: Е, јадни ми, курјаци, несрећни смо ти на свету! Врана вам једе живо магаре, а човек се смеје. А нас кад магарац упаци, стане га вика као да се помами.

КОЊ: Неке ствари су саме по себи тако смешне да и невесео мора им се смејати, ето пијан човек кад посрће.

ВУК: Јест, ал кад стари и немоћни падне? Грбаву, сакату и лишену ума смејати се то не ваља!

ДОСИТЕЈ: Браво вуче, јесте, то је знак хуле и неваљала воспитанија. Шалити се и просто смејати, веома су различите вешти од ругања и подсмејавања: прве происходе од добра и незлобива срца, а последње из зла и пакосна.

Појављује се маџарац у лављој кожи.

МАГАРАЦ: Ко се овде смејао магарцу?!

ВУК (ућлашен): Ооовај, па нникооо, ја управо то и кажем да је сррамотттта се смејати!

МАГАРАЦ: Магарац је мој велики пријатељ и појешћу сваког ко му се подмехне

Појављује се лав иза леђа.

МАГАРАЦ (риче, шј. више њаче): Беж'те док вас нисам све појео! (Рикне, живошћине се насмеју јер виде лава иза њега. Лав рикне, маџарац се ућлаши шће му сћадне лавља кожа, али и живошћине се поћлаше па побећу са сцене, у шом шренушћу се појави пошћао па кукурикне шако жесћоко да се и лав ућлаши, а маџарац помисли да се од њега ућлашио, шће пошћрчи за лавом. Чује се рикање и њакање маџарца. Враћа се маџарац исћребијан, ућадне у блашћо, шће пошћне заћомаћашћи.)

ЖАБЕ: Сваки паметан се стиди онога у чему није вешт. Видиш каква си ти рђа, седиш и уздишеш глуп у том блату.

МАГАРАЦ: Мучите, будале! Зар мислите где је вама место да ту сваком мора бити!

ЖАБЕ: Још нас и вређаш, е сад ти нећемо помоћи!

МАГАРАЦ: Ви ћете да ми помогнете, немој да вас изгазим!

Долази човек водећи коња. Помоћне маџарећу да усћане, шће сав шћерешћ шћћо је носио коњ сћћави на маџарца, заћћим оде. Маџаре се клашћи пог шћерешћом ходајући као пошћишћи по сцени.

МАГАРАЦ: Ех, што сам баксуз данас. Прво врана, па благо, па сад ово.
Дедер пријатељу, помози ми мало да ми буде лакше овај терет.

КОЊ: Не пада ми на памет. Знаш ли ти ко сам ја?

МАГАРАЦ: Ти си један обичан коњ!

КОЊ: Наравно, коњ, а ти си магарац, и ти теглиш, а ја галопирам.

МАГАРАЦ: Није ми добро, врти ми се у глави.

КОЊ: Не фолирај, него вуци то!

МАГАРАЦ (*посусџаје и полако пада на сцену певајући шужбалицу*): О драги моји, поздравите ми моју фамилију, умирем у овом часу. Остајте ми моји драги пријатељи, моје магарице и зобнице. О животу мој, што си тако кратко сјао и лишћа зеленог ја видети више нећу!

КОЊ: Умри више, ил' заћути!

Магарац се сгропошља на под. Долази чоек, узима шерет с магараца и сивља на коња, а и самог магараца га понесе.

КОЊ: Е, што сам глуп, требало је да послушам глупог магараца раније!

Коњ и човек одлазе са сцене.

ЛА ФОНТЕН: То је моја басна!

ЕЗОП: И моја, и није битно чија је, битно је да је сви знају.

ДОСИТЕЈ: Управо тако, колеге, важно је да људи знају наравоученије. Ко је немилостив према скоту, немилостив ће бити и к човеку, само ако му се власт над њим да. Човек који зна да је маловремен на овој земљи, и који мисли о правди и о бесмртију душе, може ли кад бити немилостив и немилосрдан?

ЕЗОП: Не може, али јесте!

ДОСИТЕЈ: Зато ми учитељи служимо да просветлимо народ, да га научимо и из мрака извадимо.

ЕЗОП: Тише, тише, представа се наставља.

ЗЕЦ: Настављамо даље са програмом, драго ми је што су се наши славни писци укључили у програм. Морам рећи да тиме стварамо једно модерно позориште, модерну интерактивну представу!

ТЕРБЕР (*из публике*): Не досађуј мудролије! 'Оћемо представу!

ЗЕЦ: Да, да, представа стиже, стиже, идемо даље, где су глумци, крените!

Долазе, јелен поносић се олега и лаги своје ројове.

ЈЕЛЕН: Како су ми лепи ови моји рогови. Прави сам лепотан, само ми ове ноге нешто танке!

Чују се ѿовици људи.

ЉУДИ: Ено га онај красни јелен, види му рогове, хватај га!

Јелен ѿобеїне са сцене, чују се їласови.

ЉУДИ: Не можемо га стићи, види како брзо трчи. Стао је, стао! Хахаха, заплели су му се рогови у грању, сад га држите, браћо!

Долази груїи јелен који има їреко левої ока завој.

ЈЕЛЕН: Е мој другар, касно си познао да су ти ноге од рогова много боље биле! Лепота је без разума цвет у блату, зато се и варамо ценећи лепоту тела, а разуму ништа. Зато ћу ја паметан бити, па ћу да окренем према мору ово моје болно око и мирно пасем. Нема ловаца на води!

После країшке їишине, чују се їласови рибара с мора.

РИБАРИ: Види јелена, не види нас. Ћорав је. Кад већ не уловисмо ону штуку, биће добар и јелен капиталац. Живог ћемо га ухватити. Хватајте га!

Рибари се ѿојављују и хваїају живої јелена и одводе.

ЈЕЛЕН: А, неверно море, баш ти ли ме издаде, од кога сам се ја надао да ће ме сачувати.

РИБАР (оглазећи): Никад нико не може знати откуда га беда и напаст може наћи.

ДОСИТЕЉ: Многократно избегнемо велика бједствованија, а онде гди мислимо да смо у безопасности изненада и напрасно нађе нас невоља. Размно је, дакле всегда чувати се!

ТЕРБЕР (из їублике): Којим ти, деда, језиком говориш да ми је знати?!

Док су рибари одвели јелена, їроїрчи їрећи јелен и сакрије се у лозу. Кад су оїишли и кад је Досиїеј завршио разїовор, узе їолако да чуїка и једе лозу. Уїом се оїеїш чују їласови и долазе ловци оїеїш носећи роїове.

ЛОВАЦ: Е, јесмо срећни данас били те ухватисмо оног јелена у шуми.

ЛОВАЦ 2: Јадан, уплели му се рогови.

ЛОВАЦ: Чек, чек, види тамо ону лозу, ено га још један!

ЛОВАЦ 2: Ауу, што нам је данас срећан дан, држ' га!

ЈЕЛЕН: Праведно страдам, зато што сам увредио и појео лозу која ме је сачувала.

Јелен оштрчи, за њим ловци, чују се љуцњи. Појављују се јелен и јеленче.

ЈЕЛЕН: Видиш, мој сине, како никад никога не ваља врећати, а понајвише оне који су нам кадгод добро учинили и љубав показали.

ЈЕЛЕНЧЕ: Бабо, како то бива, ти си много већи од пса, и гледај колики су ти рогови, пак зашто бежиш ако чујеш да пас лане?

ЈЕЛЕН: Пси су, синко, кавгације, а ја до природе на кавгу мрзим, пак се волим уклањати.

ДОСИТЕЈ: Срећан је човек таква сложености која се ласно не расрди, који може у време срдитости расуждавати. Ко мрзи на кавгу и уклања је се, избежава и избавља се многог зла и немира у животу.

Уштрчава дивљи мачак јурећи ђеџла, џе ја ухваћи.

МАЧАК: Удавићу те зато што у ноћи вичеш и не даш људима с миром почивати!

ПЕТАО: Моје појање људма у ноћи је врло мило, јер по њему познају које је доба ноћи, и ком је потреба да устаје, а коме није, он спава спокојно.

МАЧАК: Ма немој, а што сте без икаквог закона, имате више жена него Турци, и нимало не гледате на сродство и пријатељство!

ПЕТАО: Али какве то има везе, то је по нашем закону допуштено, и из тога се нашим домаћинима излегу многа јаја.

МАЧАК: Слушај море, не могу се ја овде с тобом ваздан инатити, јер сам ја гладан (ђојурџи за њим).

Јурећи се мачак и ђеџао оглазе са сцене. Враћа се мачак бришући се око устја.

МАЧАК: Хмм, укусна ова глава од петла.

МИШЕВИ: Зао човек тражи узрок за учинити зло, а кад не може да нађе, а он опет уради што је наумио.

МАЧАК (за себе): Их, што би ми добро дошао један миш као десерт. Де сте мишићи, де сте, није ми добро, загрцнуо сам се, ха, стала ми је петлова коска у грло, помагај, аахах умирем.

Мачак ђага на сцену исђружен.

МИШЕВИ: Глупи мачору, мешину од твоје коже да видимо, не би к њој приступили, некамоли теби још неодераном. Лукав си и зао, а таквом се не верује.

Усџаје мачак наїло разіоройађен но не нашавши мишеве оглази са сцене. Појављује се љеїао са завојем на їлави, и їас.

ПАС: И тако се ти, мали рођо, извуче од оног мачка.

ПЕТАО: Шта извуче, видиш да ме је осакатио.

ПАС: Све ће то зарастати, ја сам био више рањаван него што ти имаш перја на себи. Него, ми да залегнемо мало.

Пас одмах леїне и захрче, а љеїао не може да засїи.

ПЕТАО: Их, каква мрцина, шта сад ја да радим, да читам књигу пред спавање?

Чује се шушкање и извирује лија.

ЛИСИЦА: Петлићу мали, ја сам од старине имала велико пријатељство с твојим родом и рад би се с тобом загрлити и мало попричати, ни ја не могу да спавам, па мало да нам прође вече док не задремамо.

ПЕТАО: Није проблем, него дођдер овамо па пробуди мог пријатеља да идемо сви скупа.

Лисица излази.

ЛИСИЦА: А је л' то нека кокошка или још један тако сочан, овај, диван петлић?

ПЕТАО: Је, је, дођи да се сви упознамо.

Долази лисица, но се сїоїаакне о усїаваної їса, овај бунован скочи на лисицу, но измакне му, а љеїао осїа смејући се.

ПЕТАО: Можда сам петао, али доста ми је два пута за данас да ме једе ко стигне. Мора тим лукавим и злим да неко стане на пут и да их научи памети, је л' тако мој вујо (їоїаїше їса)?

ПАС (бунован): Шта ли је то било?

ПЕТАО: Хтела лисица да ти откине реп!

ПАС: Замисли! Зна ли она с ким је нашла да се игра. Е, глупе ли лисице. Одох ја спавати негде где нема глупих животиња.

Пас оглази, а їојављују се још два љеїла и једна їреїелица.

ПЕТАО 1: Каква си ти то кокошка?

ПРЕПЕЛИЦА: Ја сам препелица.

ПЕТАО 2: Ма немој. (Ћушне је)

ПРЕПЕЛИЦА: Што ме дираш?

ПЕТАО 2: Што ти ниси петао, или бар кокошка! (*Ћушне је*)

ПРЕПЕЛИЦА: Видиш како ти је овај другар добар.

ПЕТАО (*ћушне је и он*): Него шта, него сам добар.

ПРЕПЕЛИЦА: Зар и ти, сине петле!

ПЕТАО: Нисам ти ја син, тата!

Петлови скоче да је ћушкају, препелица некако им се исцрпине и љобеће.

ПЕТАО 1, 2: Види шта си урадио, пустио си да побегне.

ПЕТАО: Ви сте је пустили, не можете да се изборите са обичном препелицом!

Почну да се шуку.

ПРЕПЕЛИЦА (*иза ујла*): Међер су ови зли и проклети, који и сами себи очи ваде.

Док се шуку петлови, Доситеј усџане.

ДОСИТЕЈ: Е моји људи, видите какви су ови петлови, такви сте и ви, нек се не уздамо да ћемо икада мира и спокоја с оним моћи имати који између себе нису кадри у миру и слоги живети. Који се између себе не љубе и не почитају, лудо се уздају да ће и други или љубити или почитовати.

ЕЗОП: Нема ту без закона ништа, где је највећа слобода, ту је најгори неред. Слобода без мудрих закона, то ти је варваризам највећи. Знам ја то најбоље како је било у моје време у земљама без закона!

Оглазе са сцене петлови и даље се шукући, но за њима се љојављују кокошке.

КОКОШКА: Шта је овим нашим мангупима, само се бију.

КОКОШКА 2: Мало им је по нас десет на једнога, но је проблем што један нема све.

КОКОШКА: Ех, да сам ја човек, не бих ја њима ни једну дала.

КОКОШКЕ: Ију, ију, па шта бисмо ми без иједнога, остави нам макар једнога, може и неки ћиран мали.

КОКОШКА: Ћиран мали, боље ми је да будем сама, нег да имамо те ћиркице смешне.

КОКОШКА 2: Ти узми ћирана, мени моје, да се не сметају.

Лисица с краја сцене.

ЛИСИЦА: Кокошке моје, чусте ли да је сад учињен мир међу свим животињама и да се сад не имају бојати нас лисица, него одите овамо да погледамо неки филм.

КОКОШКА 2: Не гледамо ми филмове.

КОКОШКА: Ако имаш шта да грицкамо док гледамо филмове, вала, могли бисмо док се не врате ови наши петлови.

ЛИСИЦА: Има како да нема, свачег што вам душа иште!

Крену кокошке ђрема лисици, али ушрчава рањени ђешао.

ПЕТАО: Видиш те сте луде, праве кокошке без мозга! Ко је икад до данас чуо да ће лисица што добро казати кокошкама? А?

Пешао кљуцне једну коку у ђлаву.

КОКОШКА 2: Видиш ли ти, моја коко, какви су наши петлови, праве мушкарчине!

ЛИСИЦА: Доћи ћу ја теби главе, петлићу мој.

Лисица оглази.

ПЕТАО: Моје коке, много пута добри човек и љубезни пријатељ може нам из незнања недобар савет дати, као ова што воли да грицка, али за ове лукаве који говоре за своју корист и своју политику из злобе, њих никако не слушати. Ако будете ишле за трбухом, а не за разумом, никад нећете знати пресудити.

КОКОШКЕ: Живео наш петао!

КОКОШКА 2: Где је онај други!

ПЕТАО: Шта те брига, ако ти треба други, даћу ти ја обојицу. (*Пешао и њу кљуцне ђе оглазе. Појављују се две жабе, сћарија и млађа.*)

МЛАЂА ЖАБА: Глупе су ове живинарке.

СТАРИЈА ЖАБА: Немој тако брзо судити.

МЛАЂА ЖАБА: И сама си чула шта лупетају, него слушај, ова наша барица се осушила, има ту један бунар, 'ајмо да скочимо у њега.

СТАРИЈА ЖАБА: Можемо ласно скочити доле, али ако се и та вода осуши, 'оћемо ли моћи напоље скочити?

МЛАЂА ЖАБА: Сто му даброва, у праву си.

СТАРИЈА ЖАБА: Не призивај ми даброве!

МЛАЂА ЖАБА: Неће они на ову врућину!

отишла под копито коња да је поткује, илити на латинском *zabastra poktivasta, mel de potkivoriora qopitoquore!* Што значи, кад хоћеш да поткујеш ногу, нађи лакшег коња! Или...

Зеџ улази са орлом.

ЗЕЦ: Ено, то је тај, хватај га.

Тербер изјури, а за њим и орао.

ЗЕЦ: Извињавамо се због ових саботажа, молио бих мишеве да изађу на сцену!

Зеџ оглази, два миша се појављују.

ГРАДСКИ МИШ: Добро ми дошао у госте, драги мој рођаче са села.

СЕОСКИ МИШ: Вала, боље те нашао. Морао сам доћи да видим шта је то тако добро кад сви побегоше у град.

ГРАДСКИ МИШ: Како и неће побећи. Ономаде кад сам био код тебе, шта сам појео, шаку ораја, лешника, и комадић окорелог сира, и то ли је ваша на селу храна? Да видиш шта је живот овде.

СЕОСКИ МИШ: Ту храну коју ми покуди, сам сачувао од празника специјално за тебе.

ГРАДСКИ МИШ: Нисам ја хтео да те увредим, него да видиш овде какав је рај, у подруму код мог домаћина.

СЕОСКИ МИШ: Не љутим се, на селу је тешко живети. Нико данас не мисли на сељака, све у град сипај, сипај, сипај, а ко вам сипа, него ми са села. На крају за нас ништа не остане.

ГРАДСКИ МИШ: Зато ћеш ти код свог рође да живиш ко бубрег у лоју. Шта ћеш јести?

СЕОСКИ МИШ: Дај ми мало проје и шољицу млека, ако има.

ГРАДСКИ МИШ: Их, какве проје, види шта све овде има, шунке, печења, а сир, сир пармезан, мој брајко! Једи од свега помало.

Таман да зајризе мало сира, чује се лавез ђаса, чује се ђруб ђлас домаћина, како ђозива жену да му сѓреми вечеру. Миш исѓусѓи онај комад ђа ђобеѓне у дно сцене.

ГРАДСКИ МИШ: Не плаши се рођо, није то ништа. Домаћин се вратио из лова па је гладан.

СЕОСКИ МИШ (излазећи): Ех ништа, виче ко да је суманут. Не може миш с миром јести!

ГРАДСКИ МИШ: Само ти узми и не бој се.

Таман да миш оћеш заїризе сир, кад се оћеш чују враїа како се оїћварају и слушкиња која улази у їогрум. А мишеви свак на своју сїїрану.

СЛУШКИЊА: Господарице, шта да понесем господару да једе?

ЖЕНСКИ ГЛАС: Донеси му печења.

Слушкиња узима їечење и оглази. Излазе мишеви.

ГРАДСКИ МИШ: Није ово ништа, то само с вечери, неће више долазити, буди без бригае.

СЕОСКИ МИШ: Ех, није ништа, како је кад је нешто?

Таман да заїризе, кад оћеш се чују враїа и долази слушкиња.

СЛУШКИЊА (сама за себе, љуїа): Шта ме брига што он воли сира. Заборавила си сир, па што ниси рекла господарице, јест што ниси рекла, могу и сами да дођу по сир, а не иди овде иди онде, и где јој је сад тај сир. Ију, ево га на поду, вала за боље и нису.

Слушкиња узима сир са їода и оглази. Извирују и мишеви.

СЕОСКИ МИШ: Вала, рођо, води ме из овог града како знаш. Фала ти, брате, и аратос господству с толиким немиром. У ствари сам ћу ја, не мораш ме ни пратити, знам пут.

ГРАДСКИ МИШ: Рођо, не буди луд, то је само сад, али пун трбух кад је, све се може издржати.

СЕОСКИ МИШ: „Блажен онај који далеко од метежа, оца свога њиве с својим оре волови.”

ПУБЛИКА: Охо, види миша те Хорација чита.

СЕОСКИ МИШ (їублици): Ако смо са села, нисмо ми необразовани! Нашли мени да се смеју они који мисле да су богати, а глава им виси у торби. Бољи је мој окорели сир, него сав овај француски овде. Идем ја мом селу, мојој слободи где се јасно зна разделити разум од неразума, вредна и поштана сељака од ленштине и здрава и читава без нужде просјака. А ти рођо, дођи код рођака на село, да видиш да л’ те сме неко прекинути кад загризеш сирац!

ГРАДСКИ МИШ: Иди море, кад ти се иде и престани филозофирати. Ја сам хтео да ти помогнем, откуд сам знао да си ти такав плашљивац!

СЕОСКИ МИШ: Откад је мачак мог брата смазао за доручак, знам шта значи слобода! А лепо му је мајка говорила да је мачак опако зло и да не излази из рупе. А он хтео да види изблиза то зло, па право њему у доручак. Е, та моја мајка је говорила и да је град зло, а ето

ја нисам хтео да је слушам! Тако бива деци кад оца и матер не слушају!

ГРАДСКИ МИШ: Иди више у то твоје село, па буди сељак кад не знаш шта паметније радити. Овде у граду имаш могућност да постанеш неко и нешто, а тамо можеш само да једеш буђав лебац и сир!

У шом шренушкy се ойей чује бука и сиктање змије, и мишеви свак на своју сшрану збришу. Долази домаћин.

ДОМАЋИН: Где си видела ту змију, давно сам ја њој дошао главе, још кад нам је ујела дете!

ЗМИЈА: Овде сам, и ниси ми дошао главе, него репа.

ДОМАЋИН: А ту си, па изађи на светло, некад смо били пријатељи. Заборавимо шта је било међу нама.

ЗМИЈА: Све је то залуд, мој комшија. Док год ти гледаш гроб сина твога, а ја мој одсечен реп, прави мир међу нама не може бити!

ДОМАЋИН: Можда јеси у праву, људи који један другом велико зло учине, ако се кад помире, опет нек се један другог чувају. Али ја опет хођу да се ми у миру измиримо, што да стално у страху живимо. Сећаш се како сам те смрзнуту нашао и уз огњиште те неговао?

ЗМИЈА: Па си ме после бацио опет на зиму.

ДОМАЋИН: Зато што си почела по кући да ми јед просипаш, и дете си ми ујела за ногу.

ЗМИЈА: Што он не гледа куда иде, него замало главу да ми згњечи?

ДОМАЋИН: Е, вала злоба је најгори варварин, гнусна и мрска, каже наш народ, спомени се хлеба и соли! Но, кад си таква, истераће тебе одред за борбу против змија и осталих гамади!

Оглазе сви, у шом се ђојављује Тербер са неколико љишца, љауном и чавком.

ТЕРБЕР: Ходите, ходите птице моје, овде је за вас обећана земља, само одаберите вашег полавара и уживајте.

Наилази орао, сви се ђојлаше, Тербер ойрчи са сцене. Излази љаун и љочне да се шейури сценом.

ПАУН: Видите какво је моје красно перје, има ли краснијег поглавара од мене!

ЧАВКА: Шта се ту печиш, што ће нама твоје перје помоћи кад почнемо с орлом војевати! Први си збрисао у шипражје кад наиђе овај

орао! Најмудријега, најслободнијега и најјачега за владоца ваља изабрати, а то је орао!

Враћа се орао задихан.

ОРАО: Уф, што је брз овај баснописац. Уф, уф. Шта ме гледате, 'ајд устајте, шта сте полегали?

ПТИЦЕ УГЛАС: Ти си наш поглавар од сада.

ОРАО: Море какав поглавар, мене то не интересује!

ПТИЦЕ: Избрале смо те за цара!

ОРАО: За цара! Цар! (*шећури се*) Цар! Цар може. Може. А шта ћу да радим као цар!

ПТИЦЕ: Бранити нас, мудро одлучивати кад има неких проблема!

ОРАО: А кад нема проблема?

ПТИЦЕ: Онда ништа!

ОРАО: Пристајем!

ПТИЦЕ: Живео орао, цар!

ОРАО: Е, сад да уватим једно јагње да ужинам, а овна ћу за вечеру.

ПТИЦЕ: Ура, јагње, ован, ура, ура!

Орао оглази. Осџаје само чавка.

ЧАВКА: Хм, обичан надувенко. (*Руја му се и ђодражава.*) Ја сам цар, орао свих орлова, птица и сад ћу да мазнем једну краветину за малу ужину. Он ће да узме овна, ко да само он може овна да узме. Видећете, сад ћу ја да ухватим пет овнова.

Чују се јауци иза.

ЧАВКА: Уф, јао, јао, немојте, нисам хтела, нисам убиће ме луди чобанин, уф, јао, јао, тако ми је то кад се упуштам у нешто што нисам кадра. Уф, јао.

Појављује се мрав који носи џак. Зачује се виолина и долази цврчак.

ЦВРЧАК: Комшија, да ли сте за једну песму?

МРАВ: Нисам, ја немам времена за песме, видиш да радим.

ЦВРЧАК: Онда неку песму о раду. (Почиње да пева)

Другарска се песма ори, песма која слави рад,
срце нек нам громко звони,
да нам живи, живи рад 2X
Подигнимо увис чела, ми јунаци рада свог,

наша земља биће цела
да нам живи живи рад 2X.
У дивљака лук и стрела, железница село и град,
то су наших руку дела,
да нам живи, живи рад 2X.

Мрав не слуша, већ доноси грући цак жиџа.

ЦВРЧАК: Е сад, комшо, можемо ли нешто појести, нисам јео већ два дана.

МРАВ: А је л', а што?

ЦВРЧАК: Па немам ништа за јело.

МРАВ: Шта си летос чинио, што ниси спремио зимницу?

ЦВРЧАК: Свирао сам.

МРАВ: Свирао си?

ЦВРЧАК (*џоносно*): Свирао, свирао!

МРАВ: Е, па ти сад лепо играј и свирај, да те глад прође.

ЛА ФОНТЕН: Оваква је иста и моја басна.

ДОСИТЕЈ: Већ смо рекли да су све те басне народно благо, ја сам то преводио и дао мом роду да бих га просветлио.

ЛА ФОНТЕН: Како си га то просветлио?

ДОСИТЕЈ: Учећи га шта је добро, а шта лоше. Ето, у овој басни сам га учио да је лењост смртни грех. Из ње се рађају многа зла; скудост, убожество и несрећа из ње производи.

ЛА ФОНТЕН: Скудост? Шта ти је то?

ДОСИТЕЈ: Сиромаштво?

ЛА ФОНТЕН: Тако реци!

ДОСИТЕЈ: Жени и човеку ружно је и срамотно без посла стајати, ако су иколико имућни. Ко год не мисли о добру, мора о злу мислити. Сунце и месец и сва божја створења чему нас непрестаним и неуспаватим својим движенијем уче него да се сведе упражњавамо...

ТЕРБЕР: Добро, добро, де просветлио си нас, сви треба да радимо, и радимо, и ја сам радио и да видите ви мој крај ове басне.

Приђе цврчку и нешто му шајне.

ЦВРЧАК: И шта кажеш, нећеш да ми даш мој део?

МРАВ: Који твој део?

ЦВРЧАК: Онај што сам зарадио.

МРАВ: Ти ниси радио, ти си свирао.

ЦВРЧАК: Јесте, отпевао сам ти песму о раду да ти буде лакше, тако да сам зарадио свој део.

МРАВ: Терај се из моје куће.

ЦВРАЧАК: Тако значи?

МРАВ: Тако!

ЦВРЧАК: Е, онда ћемо овако.

Цврчак удари мраву, који се скљока на земљу и узима џак.

ЦВРЧАК: Е, па кад ниси хтео да поделиш, сад ћу да ти узем и свој и твој део, а ти опет ради а ја ћу опет да свирам.

ТЕРБЕР: Наравоученије је да треба свирати и за појас заденути џак кукуруза. Ха, ха ха.

Оглазе.

ЛА ФОНТЕН: Нечувено.

ЕЗОП: Каква је данас омладина, страшно.

ДОСИТЕЈ: Срамота! Ето, зашто нам је потребно просветљење.

Долази славуј њеевајући.

МРАВ: И ти певаш, немам ништа више за тебе, немам ништа више, оставите ме.

СЛАВУЈ: 'Де ћеш, јеси ли луд, нећу ништа од тебе. Осим можда да те поједем тако нагојеног.

Појављује се јасџреб.

ЈАСТРЕБ: Шта си се ти распевао?

СЛАВУЈ: Овај, а, па, ништа, ништа нисам урадио, ништа.

ЈАСТРЕБ: Шта је, шта си се уплашио?

СЛАВУЈ: Немој мене убијати, ја сам млад, ја сам здрав, ја још не треба да умрем, ја, ја...

ЈАСТРЕБ: И ниси нешто млад, нешто си се офуцао.

СЛАВУЈ: Јесте, и то је тачно, али немој ме убијати, видиш како ме људи радо слушају и називају ме слатким пролећним певцем.

ЈАСТРЕБ: Шта је мени до пролећа и до оних који те слушају? Мени је само о томе како ћу ја мој трбух напунити.

Славуј њобеће са сцене, а Јасџреб за њим. Појављује се кукавица која је све њо њледала сакривена.

КУКАВИЦА: Е мој славују, мудрост, наука, песма, све то онима за ништа који све своје блаженство траже у бокалу и свом стомаку. Него, да запевамо нешто. Ла кукарача, ла кукарача, лала кукукуку куку. Ла кукукуку куку.

МАГАРАЦ: Ња, ња, ња ња ња.

КУКАВИЦА: Здраво магарче, дивиш се мојој песми.

МАГАРАЦ: Ња, ња.

КУКАВИЦА: Збрисао ми је славуј, иначе би могао да процениш ко лепше пева. Он се шепури као да је најбољи певач, јеси ли чуо мене?

СЛАВУЈ: Ко је збрисао, то што певаш је обична кукњава која најмање личи на песму.

КУКАВИЦА: Ти ћеш да кажеш, ево нек процени магарац, види колике уши има!

СЛАВУЈ: Шта зна магарац шта је славујево појање?

КУКАВИЦА: Само ти запевај, нема за цабе ове уши него да буде певачки судија.

СЛАВУЈ (*пева*): „Запевала, сојка птица, мисли зора је, аман, аман, мисли, зора је”.

КУКАВИЦА: Доста! Магарче, шта кажеш!

МАГАРАЦ: Ња, ња, ња.

КУКАВИЦА: Готово, победила сам, победила, идемо сад да прославимо и разгласимо моју победу.

СЛАВУЈ: Али то су глупости, то су глупости, какав је то начин.

Наиђе човек са нарамком дрва.

ЧОВЕК: Немој да се секираш славујче, не стиди се, за тебе је то веће поштење што се твоје појање магарцу не допада. Колико је људи, толико је ћуди. Кад би сви људи били довољно и разумни и правдољубиви, не би било међу њима ни кавге ни свађе, и много би боље за све њих било, недостаје неком једно, неком друго, а неком и обадва. Него да ја мало одморим...

Скида са себе бремене и сџавља ђорег себе.

ЧОВЕК: Е да знаш, мој славујче, како је тежак живот, мучим се и да није твоје песме било би ми много тешко. Хе, проклета смрти, гди си ти, што не дођеш да ме узмеш с овога света, да се не мучим овако више ко бедни пас, већ одморим ко човек.

Појављује се смрт са косом у руци.

СМРТ: Нешто си ме звао?

ЧОВЕК: Уф, што си брза.

СМРТ: Ја путујем брзином мисли!

ЧОВЕК: Овај, кад је тако, овај...

СМРТИ: Што си ме звао?

ЧОВЕК: Овај, па ја у ствари... нисам ја ништа хтео, онако, овај..., али већ кад си овде, помози ми натоварити ово бремене на леђа да идем брже кући јер ме чекају.

СМРТ: А тако значи, е мој луди човече, само причаш, причаш. Нисти с вашом вољом дошли у овај живот, нити ваља да желите из њега изаћи док вас не позове Онај који вас је овде поставио, а кад вас позове, хтео – не хтео, мораћете путовати. Бежи ми сад с очију док те нисам повео пре времена.

Човек и славуј оду, а смрт несћане на грују сћрану. Прошећа лав, док се бик крије на грујој сћрани. Прошрчи јарац и удара бика.

БИК: Мируј, добри јарче док само лав прође, нећу ти остати дужан.

Јарац оћет удари бика. Лав се удаљава, а бик се окрене и расћали јарца да овај одлећи са сцене и ћоче бекћати.

БИК: Е бекећи сад ту, говорих ти ја да мирујеш! Да си слушао, сад би био читав.

Појављује се жаба.

ЖАБА: Мислиш да можеш да радиш шта хоћеш кад си толики!

БИК: Мислим!

ЖАБА: А ти мислиш да ја не могу да постанем толика.

БИК: Мислим!

ЖАБА: Е, види сад!

Почне жаба да се надувава.

БИК: Ајд море жабо, прођи ме се, има да пукнеш ко бугарска скупштина.

Шућне је и она одлећи ван сцене.

БИК: Не мерите се са већим од себе, и не завидите богатијима!

Саће се бик и ћоче ошћрићи ројове. Ућом дође дивљи већар ће ићто узе ошћрићи зубе. Наћће лисица и ћлега их у чуду.

ЛИСИЦА: Ово мора да ће бити добра битка. Немојте се још тући док не позовем публику, има да зарадим на клађењу.

ВЕПАР: Не мислимо се ми тући, али ако дође до невоље, боље нек су зуби оштри.

БИК: Е, тако је мој добри вепру, тако. Било би лепо на свету да се не мора мислити о злу, и благо оном ко не мисли учинити зло, нити се томе од другог боји, али док год га било на земљи мораћемо бити спремни.

Долази крава.

КРАВА: Зову те на орање, доста си пландовао ту. Лепо сам ти рекла неки дан да је боље да се ниси ни отелио.

БИК: Видећемо ко се у бољи час отелио кад те буду водили на клање. Нека се нико не поноси свом блаженству јер не знате какви нас све доживљаји још на свету чекају.

КРАВА: Ти мора да си неки филозоф бик.

БИК: Ено вукова, бежи!

Сви побеђу.

ВУЧИЋ: Мама, зашто су сви побегли од нас? Нас нико не воли!

ВУЧИЦА: Воле нас, него се само праве.

ВУЧИЋ: Имамо ли ми неког пријатеља на овој планети?

ВУЧИЦА: Е, моје злато, ми смо вукови, зле и опаке нарави, само се о себи и о штети другима старамо. Ко нам може таквима у невољи пријатељ бити?

ВУЧИЋ: Ја ћу да будем добар са свима, шта ми вреди све кад немам пријатеља ниједног око себе, зато ћу се на време покајати.

ВУЧИЦА: Јесте сине, наравно, види га зец у жбуњу.

ВУЧИЋ: Где, где?

Вучић одјурџи за њим, вук се смеје.

ВУЧИЦА: Не можемо ми мимо своје ћуди. Чекај мене, мали, чекај.

Дође зец.

ЗЕЦ: Ето, каква је нама судбина, није доста што нас људи лове и једу, што нас пси терају, што нас орлови истребљавају, него и миш да протрчи и лишће да зашушти, уплашимо се! Шта ће нам такав живот кад смо осуђени да пре смрти сваки час од страха умиремо? Него ћу ја са свим мојим зечевима у језеро, да се удавимо. Ионако нам ни ова

представа баш и не иде најбоље, видим да вам је досадно, зевате ли зевате.

ДОСИТЕЈ: Немој тако зеко, све што је Бог створио премудро је и расположио; свако има свој конач и намјереније. Ето, док тебе не уфате, ти пасеш, скачеш по купусу и по снегу, плодиш се, али и ти мораш имати крај. Зато си и створен, тако и друге различне животиње и рибе у води, једно се другим рани.

Прошрчи ђас са месом у усџима.

ЗЕЦ: Е, сад си ме вала утешио много. Боље да идем док ме не звекне онај вул, а иде и неки касапин са сатаром.

Ушрчава месар са сашаром.

КАСАПИН: Где оде, где оде?

ЗЕЦ: Ко?

КАСАПИН: Онај пас.

ЗЕЦ: Он је већ стигао до Калифорније.

КАСАПИН: Е такав је значи он, нека, нек се наједе, али други пут ћу знати како ћу се с њим опходити. Каже наша пословица: „Ко ме брзо превари, фала му. Ако ме и други ред обмане, још му већа фала: моја је кривица што га се нисам чувао, знајући какав је.”

Пас проговара иза сцене.

ПАС: Не бих те ја преварио, али кад ме ти држиш гладна, јер ти више не могу ловити, шта да радим. А зашто се не сетиш моје прве службе и верности? Ја сам остао исти, али шта ћу кад немам зубе и снагу да ловим као пре.

КАСАПИН: А да моје месо које ниси уловио једеш, имаш зубе.

ПАС: Побегло сам ја кад сам видео да не дође ред на мене кад виђех како своје овце и свиње кољеш. Чувати се ваља онога који са својима лепо не живи.

КАСАПИН: Шта се ја с тобом препирем, али кад те видим, има кожу да ти одерем.

Оглази касапин, ђојављује се ђас.

ПАС: 'Ајд са мном зеко, да се наједемо, звао ме другар, код њега праве свадбу, биће свега и костију.

ЗЕЦ: Хвала, молим, ја сам вегетаријанац.

ПАС: Кад не знаш шта ваља.

*Пас оглази, али се чују њовици: 'Види, чији је овај пас, није наш, угри
ја, угри, море нећемо ми и шуће псе хранићи.' Чује се цвиљење пса и он се
појављује са завијеном лавом.*

ЗЕЦ: Нешто си се брзо вратио с весеља.

ПАС: Право да ти кажем, навеселио сам се и најео и напио да нисам
могао погодити врата.

ЗЕЦ: Јест оно, види се, да си главом кроз зид кренуо.

ПАС: Јесте, јесте.

ЗЕЦ: Нећеш ти да кажеш да ти се ја не бих ругао, али да ти свеједно опет
речем, немој ићи тамо где ниси позван, јер се незвану госту место
заврати па после са завојем иде.

Чује се њешилово кукурикање и долази лав задихан.

ЗЕЦ: Шта ти је лаве, те си се кукурикања уплашио, таква страшна звер?

ЛАВ: Е мој зеко, на земљи нико није савршен, и ако ће неко ма како славан
и силан бити, мора имати неку слабост.

ЗЕЦ: Ха, значи зато и ми зецови, како чујемо псе а ми се уплашимо па
чистац, додуше не овог овде са завојем на глави.

ПАС: Ти си нашао да се поредиш са лавом.

ЛАВ: Нека, зеко, шта ће друго радити него причати бесмилице.

ПАС: Пст, сакријмо се, чујем људе, мора да је то онај касапин.

Наилазе човек и касапин, касапин оштрчи и доноси секиру.

КАСАПИН: Ха, види шта сам нашао. Секира.

ЧОВЕК: Та, брате, кад скупа путујемо, ваљало би да рекнеш, нашли смо,
а не: нашао сам.

КАСАПИН: Јест, баш то тако иде, ја сам је видео, моја је секира.

*Чују се људи и њовици. 'Неко нам је украо секиру, у оном правцу су,
штрчиће за њима.'*

КАСАПИН: Шта ћемо сад? Рећи ће да смо им украли секиру, само смо је
нашли и узели.

ЧОВЕК: Реци сад, нашао си је, кад малопре ниси хтео рећи нашли смо, па
сам види куда ћеш.

*Човек оглази на једну страну, касапин баца секиру и побеће на групу.
Појављује се пијанац који се просиће на сцени. Долази смрт.*

СМРТ: Дижи се.

ЧОВЕК: Ко си ти?

СМРТ: Ја сам, ко сам, него дижи се, жена те чека, није те срамота да ту пијан лежиш, а кућа ти пропада.

ЧОВЕК: Ма ко си ти да ми солиш памет, и шта ме брига за моју жену која ми никад не да пити колико волим!

СМРТ: Ја сам она што мртвима јело носим.

ЧОВЕК: Ко мари за јело, нека пође с тобом, мени донеси нешто пити ако оћеш да кренем.

Смрт слетне раменима и ујрши човека који се мало љуљано буну, али ја зашћим огнесе иза сцене. Излазе зец, мајмун и медвед.

ЗЕЦ: Видиш ли лаве, ха, где ли су нестали, о, то си ти медо.

МЕДВЕД: Здраво зеко, мало ћемо да се поиграмо.

ЗЕЦ: Ево ти мајмуна па се играј са њим.

Мајмун се одмах најрави мршав.

МЕДВЕД: Е, да знаш, ми медведи смо дивне животиње.

ЗЕЦ: Је л'? А што?

МЕДВЕД: Зато што не једемо никакву мртву животињу.

Ушом мајмун скочи.

МАЈМУН: Ако 'оћеш да си тако добар, у живе ти не дирај, а с мртвима чини што ти драго.

МЕДВЕД: А тако значи, сад ћеш ти да видиш како се ја играм са живима.

Медвед љојури мајмуна и оглазе са сцене.

ЗЕЦ: Ех, што ти је овај живот досадан, и ова представа. Треба нам нека радња, неки заплет, мора неки рат да се под хитно објави. Хитно!

Пролази лисица.

ЗЕЦ: Лијо, хоћеш ли као наш савезник да кренеш у рат на орлове. Доста је било његове владавине птица, ми морамо да се боримо са тероризмом који је претња нашем животињском царству.

ЛИСИЦА: Ајд море зеко, не будали, кад будете имали рат са кокошкама, онда ћемо вам ми помоћ дати, јер ту знамо да ћете и ви нешто моћи чинити, а не да се хваташ у нешто што ниси кадар себи помоћи. Него оди ти Душко Дугоушко да ти покажем једну чорбицу за коју сам добила рецепт.

ЗЕЦ: Нека, лијо, нека, сам ћу ја кувати.

Оглазе јурећи се. Враћа се лија задихана. Прилази вук лајано иза леђа.
Пауза. Вук залаја ђоред, лија се уйлаши, ђочиње да узмиче.

ВУК: Здраво, лијо, лутко моја слатка.

ЛИСИЦА: Полако, вуче, полако, сећаш се кад сам ти рекла како да...?

ВУК: Сећам се сећам, како си ме сваки пут прешла, зато си сад долијала.

ЛИСИЦА: Немој ме дирати, ја сам сад остарила, бедна, сама кожа и кост.

ВУК: Није лоша ни кожа, ха...

ЛИСИЦА: Добро, добро, ако баш мораш, поједи ме.

ВУК: Да те поједем?

ЛИСИЦА: Поједи, кад си навалио, ево, почни од репа.

ВУК: Како, сад тек тако да те једем, јеси ли бре ти нормална. Треба да цвилиш за живот!

ЛИСИЦА: Рекла сам ти да сам остарила па ми нису све на броју.

ВУК: Аха, и шта сад да радимо. Стварно си кост и кожа, не једеш ми се.

ЛИСИЦА: Онда ме пусти.

ВУК: Да те пусти. Хм, добро. Пустићу те.

Лисица крене да иде.

ВУК: Стани!

ЛИСИЦА: Шта је сад опет, вуче? Одлучи се, већ једном!

ВУК: Ако ми кажеш три истине у које ћу морати веровати, пустићу те.

ЛИСИЦА: Важи. Ево, прве: Проклињем час кад сам те сусрела!

ВУК: Шта, у ствари да. У праву си, то ти верујем.

ЛИСИЦА: Друго: ако те још једном сретнем, желим да те слепа сретнем!

ВУК: Верујем ти и то, само не разумем.

ЛИСИЦА: Како бре, вуче, не разумеш, ако сам слепа не видим те и не плашим се.

ВУК: Да, да, нешто ме сунце ударило у главу. Добро, и трећа?

ЛИСИЦА: Треће: дабогда да пропаднеш и да те нестане, да те ја слепа била или не, више никад не видим.

ВУК: Молим? Ја да пропаднем?! Ма море, лијо...

ЛИСИЦА: Тако смо се договорили, ти верујеш и пустиш ме!

ВУК: У праву си. Верујем ти. Ај сад бежи, даћу ти десет метара форе.

ЛИСИЦА: То се нисмо договорили.

ВУК: Нисмо. Нужда правду мења! Ај сад! На ноге лагане, да се појуримо, ваља за кондицију!

Лисица ђојури, а за њом и вук. Долазе комарац и во.

КОМАРАЦ: Видиш како није ником истина мила.

ВО: Шта то филозофираш?

КОМАРАЦ: Не филозофирам, него говорим да се свету уста не дају запушити да говоре оно што је тачно и истинито.

ВО: А је ли, ко си ти, тачније шта си ти?

КОМАРАЦ: Ја? Ја? Питаш још ко сам ја?

ВО: Да, ко си ти, никад те нисам видео?

КОМАРАЦ: Ја ти сваки дан стојим на роговима, ево малопре сам стајао на десном рогу, па сам се уплашио да сам ти тежак јер ниси навикао.

ВО: Ти мени тежак, море ја тебе и не осећам, колико да те и нема на свету.

Во оглази.

КОМАРАЦ: Ето ти сад. Он мене и не осећа. Е, вала ћеш ме ноћас осетити још како.

Устјане Доситијеј да нешто каже, но ја прекине Тербер, који ојетш улази шрчећи на сцену.

ТЕРБЕР: Знам, знам шта бисте ви сад рекли, да је ова басна за оне који о себи одвећ много више мисле, да су својељубиви, да... бла, бла, бла.

ДОСИТЕЈ: Ја бих рекао ону чувену пословицу: „Ко се одвећ фали, он се и завали”.

ТЕРБЕР: Ја бих рекао: „Боље печени во у у тањиру него комарац на глави”.

Чују се ђрајроци ја Тербер оглази ућлашен. Појављују се два миша који се свађају око ојрлице која звечи.

МИШ: Моја је.

МИШ 2: Није, него је моја.

МИШ: Шта ће теби па да све поплашиш кад ходаш?

МИШ 2: Зато ми и треба, а шта ће теби?

МИШ: Немам појма, у ствари, не треба ми ни за шта.

МИШ 2: Је л’? Онда не треба ни мени.

МИШ: Па шта да радимо са тим прапорцима?

МИШ 2: Знам! Слушај.

МИШ: Знаш? Одлично.

МИШ 2: Знам! Ево, овако ћемо.

МИШ: Како ћемо?

МИШ 2: Овако ћемо. Рекао си да ти треба огрлица да би поплашио све око себе.

МИШ: То си ти рекао, ја сам рекао да мени не треба ни за шта.

МИШ 2: Добро, ја сам рекао, нема сад то везе!

МИШ: Има везе, ти си рекао, а ја сам рекао да мени ништа не треба, ја не желим да имам ништа са тим.

МИШ 2: Ма добро, добро, ја сам рекао! Ти ниси рекао то што сам рекао, него... ма пусти сад то, хоћеш ли ти да чујеш нешто због чега ће читав мишји род после да нас слави као велике мишеве.

МИШ: Ауу, па оћу, оћу. Ајд, кажи!

МИШ 2: Видиш, ове прапорце ћемо да мачку привежемо на врат тако да се чује сваки пут кад наилази и више нема страха од његовог прикрадања!

МИШ: Страва, страва, супер, супер, одлична идеја, одлична.

МИШ 2: Наравно, кад сам геније.

МИШ: А ја, а ја, јесам ли и ја геније?

МИШ 2: Ти, ти ћеш бити још већи геније. Да, да, геније, јер ћеш ти тај прапорац морати да закачиш мачку око врата.

МИШ: Што ја?

МИШ 2: Па ти си геније!

МИШ: И ти си геније.

МИШ 2: Али ти си већи геније!

МИШ: Зато што сам ја већи геније, онда не морам ништа да радим, а ти ухвати тај прапорац па закачи сам мачки око врата. Ја сам ионако рекао да мени тај прапорац не треба ни за шта.

Миш оглази.

МИШ 2: Видите ли, драга моја публично да у сваком саветовању и предузимању мора се прво промислити да ли је то изводљиво. Што год год мора бити данас, то је сутра у невреме.

ДОСИТЕЈ: Тако је, тако је, и многа су општества у сви' народа сачињавала, сва таквим намјеранијем или под видом такова намјеренија да иду свему народу добро какво учинити, пак мало-помало саставили су особито тело у телу и општетсво у општетству, а потом сопственим

самољубијем заслепљени, не само своју особиту корист општој ползи претпочтели су и свој народ су варали а сами се обогаћивали.

ЛА ФОНТЕН: Е, де ти сад оде.

МИШ 2: Ни ја га исто нисам разумео, али ако си га ти разумео, ево ти ови прапорци па стави ти где год хоћеш.

Миш баци прапоре и оглази. Појављује се лисица, а на грујој сћрани рис који се оілега.

РИС: Како је моја красна кожа, јао види ову шару. А види ми брке, уф, каква ми је кожа, па чак да имам сто очију не бих могао да је се нагледам. Кажи нешто лијо? Је л' дивна?

ЛИСИЦА: Да, да, јесте дивна је, дивна.

РИС: То ти, иронично, знам ја, љубоморна си, али ипак види каква је, просто човек да у њој заспи од дивоте.

ЛИСИЦА: Слушај бре, ти балавац, сад ми је јасно одакле реч нарцис, само што је дошло до гласовне промене избацивања гласа Н и А испред Р, и Ц испред И. Него кажи ти мени, мој брајко, имаш ли ти толико разума и памети да учиниш да ти кожа на вашар не дође? А без тога, колико је лепша, толико горе за те! Моја нити је лепа, нити шарена као твоја, но ништа мање не вреди, сваки ми час глава на концу виси, а рашта? Ради коже!

РИС: Шта ту лупеташ, ко ће моју кожу носит, до мене?

ЛИСИЦА: Ено их они путници с пушкама, чини ми се носе сви по једно крзно око врата?

РИС: Где, где, где?

Побеіне рис.

ЛИСИЦА: Е, нек виде сад сви они који мисле да су лепши него други, ако не буду имали довољно памети, стида и чедности, толико горе за њихову лепоту. Свако се лакоми на лепу ружицу, а како увене, баце је под ноге.

Лисица оглази, а дођу два пушника и леіну исіод шойоле да се одморе.

ПУТНИК 1: Штета да тако велико дрво плодно и бескорисно тако стоји!

ПУТНИК 2: Јест, брате, било би добро да сад поједемо неки плод, али ове тополе само грања рађају.

ТОПОЛА: Видите ли какви сте нерасудни и неблагодарни људи!

ПУТНИК 1: Чини ми се да ова топола нама нешто каже?

ТОПОЛА: Вама, вама, мене која сам вам дала хлад, која вам у зими дрва за грејање дајем, и грађу за домове ваше, нисам корисна? Ви само на ваше трбухе мислите, а то је корисно?

ПУТНИК 1: Чини ми се да ова прича.

ПУТНИК 2: Ма лези ту, од врућине си побудалио.

ТОПОЛА: Ви мислите да сте сами на свету, но знате да кад би очи ваши могле видети, ви би се ужаснули колико се милиона људи само мојом кожом храни.

ПУТНИК 1: Ма јест, нама.

ПУТНИК 2: Не будали! Види! *Удари нојом грво, грво ја шљеи ираном. Обојица скоче и побегну.*

ТОПОЛА: Тако је то свим људима којима памет не иде даље од носа, те онај који је ни на чему другому него на јелу и на пићу, не познаје ни себе ни свог творца.

Дојеи се кокошка гржећи се за шрбух, а корњача падне на сцену гржећи се за леђа.

КОКОШКА: Корњаче падају са неба! Стигло је последње време! Што се држиш за леђа?

КОРЊАЧА: А што ти за трбух?

КОКОШКА: Зато што ме боли.

КОРЊАЧА: Па и мене боле леђа.

КОКОШКА: Видим, а што те боле?

КОРЊАЧА: А што тебе трбух?

КОКОШКА: Ти бре, каква си ти нека неуљудна корњача, уопште нећеш да конзервираш. **КОРЊАЧА:** Конверзираш.

КОКОШКА: То! Ајд?

КОРЊАЧА: Шта?

КОКОШКА: То! Конверзирај!

КОРЊАЧА: Ај ти прва!

КОКОШКА: Имала сам газдарицу којој сам носила сваки дан по једно јаје. То јој није било довољно, па је почела да ме храни све више јечмом мислећи да ја могу да носим што више једем!

КОРЊАЧА: И?

КОКОШКА: И то је то, ја престала да носим, нисам могла од стомака, онда сам схватила да ћу овако товљена под нож, и ја побегнем.

КОРЊАЧА: Да ти кажем, видиш како сам ја витак у овом оклопу.

КОКОШКА: Не видим. У оклопу си.

КОРЊАЧА: Витак сам, зато што водим рачуна о телу, и дужни смо га ранили на умерени начин да буде здраво и крепко. Само у таквом телу је душа наша здрава и трезвена.

КОКОШКА: Лако је сад бити паметан, и какве ја имам везе с тим, нисам се ја ранила што сам хтела, него што је газдарица била похлепна.

КОРЊАЧА: Што си јела?

КОКОШКА: Пробај ти, одоли, код газде да не једеш!

КОРЊАЧА: Ја немам газде!

КОКОШКА: Ми имамо газду и основно правило: „Вежи коња где ти газда каже!”

КОРЊАЧА (*осврће се око себе*): Где је коњ? Разбиће ми оклоп, где је?

КОКОШКА: Ма то се само тако каже, нема га, не разумеш ти то, него што тебе боле леђа?

КОРЊАЧА: Што се нисам измерио и познао себе, већ се угледао на веће и високо.

КОКОШКА: На кога?

КОРЊАЧА: Сигурно нисам на тебе! На орла сам се угледао.

КОКОШКА: Ха, ха, ха. Ти и орао!

КОРЊАЧА: Глупа кокошко! Ја сам молио орла да научим летети, а он ми лепо рече да летим и даље пониско ко и досад.

КОКОШКА: И?

КОРЊАЧА: И ништа, ухвати мене орао, и ми полетимо, и пусти ме, и видиш како сам слетео!

КОКОШКА: Ха, ха, не можеш ти летети ако ти није тај оклоп аеродинамичан.

КОРЊАЧА: Аеродинамичан!

КОКОШКА: А гле, како ја то радим, хоп, хоп, хоп...

Оглази скакућући.

КОРЊАЧА: Уф, 'ал ти је лет!

КОКОШКА: Оклопција, пробај ти и толико!

Оглазе. Долази један сџарчић који нешто закопава. Дрући који се крио и видео, дође, откопа, узме, насје нешто и оде. Долази сџарац да обиђе закопано, кад види шљунак који је био у кошлу, почне да јачуе.

СТАРАЦ: Јао, мени, јао мени. Леле, куку, леле!

Дошрчи неколико људи.

ЧОВЕК: Што лелечеш тако тешко?

СТАРАЦ: Како што лелечем? Како?

ЧОВЕК: Зашто?

СТАРАЦ: Зато што сам све распродао што сам имао и претворио у злато, а злато ставио у катао, а катао закопао овде, и сад кад отворих, оно тамо шљунак! Шљунак!

Људи се изненаде.

ЧОВЕК: То су демони, то су сигурно демони. Ево нек Митар каже. Он је био у манастиру и изучио све школе.

МИТАР (*чешка се њо љави*): Овај, да, да... Демони, чудна ствар, у ствари, ха! То је то!

СВИ: Шта то?

МИТАР: Па то! То је то!

СВИ: Кажи више једном, шта то? То, па то!

МИТАР: То ти је оно што сам ја у моје младо доба, кад сам у манастиру Студеница ђаковао, у Староставнику књижи не једанпут, ни два, него, ихај пута оволико реда проучио!

СВИ: Шта? Шта си проучио, кажи шта кажу књиге староставне?

МИТАР: Слушајте сад. Злато кад стоји задуго закопато, оно се мора претворити или у угљевље или у шљунке, ал' оно је злато те злато. Него слушајдер ти, кумашине! Немој тужити, већ чувај добро те шљунке, и теши се с њима како си се и пре тешио, то је све за те живо злато како и прво, закопано стојећи. А сад, лака вам ноћ.

СТАРАЦ: То ми је нека школа. Је л' он нормалан?

ЧОВЕК: Е, мој Митре, шта ли си ти читао тамо, а ти си мој дедо требао то злато узети и паметно на многа добра с њима чинити, а сад ко зна у какве је то руке злато дошло. Сад тај шљунак у џепове па опет згрћи злато.

Оглазе сви, водећи сѣарчића, наиђе њеѣао кљуцајући и око шљунка наиђе на ѣрумен златѣа. Покушава ѣа љојесѣи.

ПЕТАО: Види какво зрно, сија, а не може се прогутати. Знам ја да није то зрно, немојте се смејати. То је злато, али да вас ја питам. Видели сте ове људе, сви се окупили око злата које ничему не вреди. Ево ни за шта не ваља. Не може се јести. А штета. Лепа ствар, нема шта. Ал' да вам кажем, волио би' ја више наћи једно зрно јечма, него 'иљаду оваки блистајући златних камења. Сад тек видим да су људи без

памети, који толико маре за једну ствар што није ни за јести ни за попити!

Оглази ђеџао. Долази Тербер.

ТЕРБЕР: Сам вам је петао рекао паметну поуку. Боље зрно јечма у желуцу, него грумен злата у тањиру!

ДОСИТЕЈ: Није тачно. Ова басна није тачна! У мојој је петао наишао на драги камен.

ТЕРБЕР (*оглазећи*): Онда исто то, само ставите уместо злата драги камен.

ЕЗОП: Седи доле, нема то везе, ово су драматизације, није све како си ти написао, а и како би могло све стати колика си ти наравоученија писао.

ДОСИТЕЈ: Али важно је, јер код мене драги камен значи мудрост и науку, а петао и његово говорење представљају онога који ништа не почитују развити што је пријатно његовим телесним осећањима. Султан Омар владавши Александријом, ужасне се кад види ону славну библиотеку за коју су гречески цари милионе потрошили и коју сва учена Европа никада без велике жалости не спомиње.

ЕЗОП: Пусту сад Султана, јасно нам је свима да су они који свет разума мрзе – нељуди. Него да наставимо даље са баснама, молићу вас лепо.

ДОСИТЕЈ: Добро, добро, ево седам и наставите, молим вас. Наставите.

ЕЗОП: Зеко, настави!

Долази зеко, доноси кавез, затим долази ђаџаџа и улази у кавез почињући да пева. Долази мачак, обилази кавез, ђега ђаџаџа, боцне ђа.

МАЧКА: Ко си ти?

ПАПАГАЈ: Ја сам птица, папагај!

МАЧКА: Оклен си ти?

ПАПАГАЈ: Чак из Индије. Овдашњи домаћин купио ме је данас.

МАЧКА: О, нерасудни створе. Ниси стигао ни честито да се упознаш са новом кућом, а већ си оплео да скичиш и вриштиш.

ПАПАГАЈ: Ја да вриштим? Ја певам, човече. Певам!

МАЧКА: Можда то теби тако изгледа јер немаш слуха, али нама осталима попуцаше бубне опне од твог вриштања!

ПАПАГАЈ: Домаћину се, видим, свиђа!

МАЧКА: Ни он изгледа нема слуха! Ај, у овој кући сам рођена, и одрасла, и кад бих десети део твоје галаме учинила, господар и госпођа и сва кућа би ме најурили!

ПАПАГАЈ: Ето, видиш да ни ти не знаш да певаш.

МАЧКА: Нема то више везе са певањем, већ ти не знаш обичај места у коме си, не бојећи се никог, ти ствараш толику буку, срам да те буде.

ПАПАГАЈ: Не буди ти жао, госпа мацо, немој. Међу мојим и твојим гласом нешто не ваља чим те нико радо не слуша да маучеш, а мене колико више говорим и вичем толико ме драже купују.

МАЧКА: То и ја кажем, то је неправда!

ПАПАГАЈ: Нисам ја томе крив.

МАЧКА: Неке видиш да много говоре, лепо и разумно и сви их слушају, ако ће и цели дан говорити. То јесте особити дар, али да ти кажем ја, треба знати и заћутати. Јесте, ко год није кадар на време заћутати и друге слушати, тај само брбља. Зато се и каже за њих, говори као папагај, нити мисли, нити суди о ономе што говори.

ПАПАГАЈ: Јесте, па нек је и тако, али свеједно опет мене држе да блебећем. Али слушај ти и ово, иста ствар која неком може лепо стајати, другом стоји ружно, а не да се сравњујемо као мачка с папагајем.

МАЧКА: Охохо, ти си неки паметни папагај, али да ти кажем ја и ово, ко год је красноречив, ако он своје красноречије злоупотребљава, сва његова красноречивост не вреди ни пет пара.

Мачак што каже ђоносно и оде.

ПАПАГАЈ: Блажен је онај ко лепо говори, а лепше твори!

Појављује се неколико ђишица ђлегајући око кавеза чудно.

ПТИЦА 1: Одакле си ти?

ПАПАГАЈ: Идемо испочетка. Из Индије.

ПТИЦА 2: А што су те ставили у позлаћен кавез?

ПАПАГАЈ: Вероватно зато што сам ја отмен и мудар папагај.

ПТИЦА 3: А тамо, у тој Индији, је л' си и тамо у златном отменом кавезу?

ПАПАГАЈ (уздахне): Ех, тамо. Не, тамо нисмо, већ смо као и остале птице, баш као ви овде, нисмо отмене, али нисмо ни у кавезу.

ПТИЦА 1: А како то бива, да се теби овде у иностраној земљи толика слава и част показују?

ПАПАГАЈ: Зар ви не знате да достојанство у својој домовини никад није признато!

ПТИЦА 2: Чуо сам ја ту изреку, „нико пророк у свом селу“. Или тако нешто.

ПАПАГАЈ: Управо тако.

ПТИЦА 3: То је глупо, паметни људи ваљда треба своје да себи пригрле, а не ко варвари да их одбацују и презиру.

ПАПАГАЈ: Требало би тако, но свет има пуно неразумности које морамо прихватити или се борити против тога.

СВИ: Хоћеш са нама на реку да се играмо?

ПАПАГАЈ: Не могу да изађем из кавеза, а и кад бих изашао, заборавио сам како је то хранити се и борити се, брзо бих ја скончао на слободи. Овако сам у кавезу.

ПТИЦЕ: Али отменом!

ПАПАГАЈ: Отмени затвор.

ПТИЦА 2: Ми ћемо ти помоћи, па пробај, ако видиш да не можеш, а ти се опет врати у кавез.

ПАПАГАЈ: Ви сте дивни пријатељи и отменији него било ко кога познајем.

ПТИЦЕ: Хвала.

Птице отшварају кавез и одлазе са сцене. Уштрчавају деца, виде љузан кавез.

БРАТ: Види, побегао нам папагај.

СЕСТРА: Није могао да нам побегне кад су била затворена врата, неко јој је помогао.

БРАТ: Јест, баш, долетеле су друге птице, отвориле врата и пустиле је.

СЕСТРА: Можда је баш тако и било.

БРАТ: Тога има само у твојим измишљеним бајкама и баснама.

СЕСТРА: Има, има, па шта.

БРАТ: Глупа си као и оне, а ево ти огледало па види да си и ружна.

СЕСТРА: Нисам ружна!

БРАТ: Види како сам ја леп, е, ти си толико ружна!

СЕСТРА (ћлачући): Тата, тата, бато ми рекао да сам ружна.

БРАТ: Тужибабо.

Долази отац.

ОТАЦ: Шта је било?

СЕСТРА: Прво је побегао папагај, па је брат рекао да сам глупа, и показао ми огледало и рекао да сам и ружна.

ОТАЦ (*зајрли их блајонаклоно*): Ја хоћу да се ви сваки дан у исто огледало огледате, не сине мој, зато да би се поносио и сестру своју ружном називао, него да не би своје лице својом злонамерношћу оскрнавио. А ти, лутко моја, да гледаш не да би тужна била, већ да с твојом добром и красном нарави недостатак свој надокнадиш. Ви сте обоје леви ако будете благонравни и добри.

СЕСТРА: Хвала ти татице.

БРАТ: Извини, секо, заборавио сам да ко је год преко мере поносит и у своју лепоту заљубљен, нимало није леп!

ОТАЦ: Тако је, децо моја, а сад напоље на играње, а папагаја ћемо пронаћи. Отишао мало да своју душу провесели малим гутљајем слободе.

Оглазе. Наилази лисица ђоносно, но се оклизне и ђагне у бунар.

ЛИСИЦА: Упомоћ, упомоћ!

Наилази вук.

ВУК: Што јаучеш ту, него искористи своје лукавство да изађеш.

ЛИСИЦА: Нема овде лукавства, него ми треба твоја снага!

ВУК: Е сад снага, а до јуче глуп и непотребан.

ЛИСИЦА: Уже, уже ми донеси.

ВУК: Хоћу, хоћу, нећу да те носим на души, него ми реци како си ту упала, а хитра си и брза зверка. Није ми јасно.

ЛИСИЦА: Уже! Уже, вуче! Помагај, видиш да мени није до разговора, извади ме пре, пак ме онда питај што год хоћеш.

ВУК: Е, кад си вала запела, ево.

Извади је најпоље.

ВУК: Па, како си упала?

ЛИСИЦА: Како? Нисам гледала и упала.

ВУК: Ја мислио сад ћеш ми нешто занимљивије испричати.

ЛИСИЦА: Кад ја главу спасох, пусти сад занимљивости, кад видимо кога у нужди и невољи, ако можемо, помозимо му, ако не можемо, онда не треба да зановећамо и приговарамо му. Кад погрешимо и пострадамо, тад и сами видимо да нисмо најбоље поступили.

ВУК: Не тупи, спасао сам те, а сад немој да сам чуо да си реч рекла како сам глупа сировина и тако то.

ЛИСИЦА: Нећу, вујо, мајке ми.

Вук оглази, лисица се осврће и види лава како сјава. Гледа ја, іледа, онда нешто шушну, а лав скочи и зарежа, а лисица се пресправи.

ЛИСИЦА: Шта ти би? То је миш, обичан миш, а ти скачеш ко на вола!

ЛАВ: Миш, миш, па шта ако је миш. Не бојим се ја што је год мишева на планети, али нећу да се тај обичај уводи, кад ја спавам да се они мени преко носа утркивају. Могу трчати куд су и пре тога, широко им поље, а код мене могу само у желуцу завршити, мада не једем мишеве.

Лав се окрене и оде.

ЛИСИЦА: Није ни овај лав глуп. Злим обичајима се сваки пут испочетак ваља супротстављати, јер кад једном почну да се понављају, онда силом и на срамоту хоће да се поштују.

ДОСИТЕЈ: Тако је, тако је, кад би људи све једнаки остајали, никада ниједан народ не би се побољшао ни просветио. Разумни иду све набоље, а неразумни или остају како су били или што је вероватније, све на гори. Зато сам ја дошао мој род да просветлим.

Улеће вук, лисица побегне.

ВУК: Где је та лија, где је да је ја видим, чуо сам опет да прича како сам глупак.

Уіледа јаіње.

ВУК (*улизујући се*): Охо, хо, јагње моје мало, па где си ти био мени, луче моје.

ЈАГЊЕ: Ево мене у храму богова, не можеш ми ништа.

ВУК: Ех, ти глупави малац, кад те ту попови нађу, заклаћу те на жртву боговима.

ЈАГЊЕ: Волим боговима жртва бити него твојим крвожедним чељустима храна.

ВУК: Немој да ти дођем горе.

ЈАГЊЕ: Чујем неког попа, дођи слободно. Умрети мало пре, или после, сви морамо, али кад је ко принужден пре времена живот оставити, барем нек се стара како ће са њим најславније поступити. Тако су ме учили моји, тако ја сад поступа.

ВУК: Не видим ту неке логике, свеједно ћеш бити печени јагњећи котлет, али како год. Одох ја код оне крмачице, да смажем пљескавицу.

Крмача њирилази ближе, а вук њој.

ВУК: Чујем да ћеш да се опрасиш, па сам дошао да ти припомогнем. Знаш како ја волим те мале пљескавице, овај, прасиће.

КРМАЧА: Што ћеш ми ти? Фала лепо, не треба!

ВУК: Немој тако, треба неко врпцу да ти пресече.

КРМАЧА: Слушај море, вуче, хвала на твојој доброти, али како сам се ја и досад прасила без ичије помоћи, тако ћу и сад и унапред.

ВУК: Што си ти нека тврдоглава свиња, ко да си магарац.

КРМАЧА: Ако добро желиш мени и мом породу, како сам кажеш, а ти се удаљи колико можеш од нас, тако што наша је нарав таква да колико знамо курјаке даље од нас, толико су нам пријатнији; а како помислимо да су где близу нас, нешто нам се стужи, па оштримо зубе, ко што ја сад радим.

ВУК: Е, јеси незахвална, не каже се цабе не бацај бисере пред свиње, свињо једна, кад будем позвао мој чопор има да самелемо и направимо шваргле од тебе.

КРМАЧА: Ако стигнеш до чопора.

Крмача њојури вука и оглазе са сцене, излази лисица сакривена.

ЛИСИЦА: О људи моји, да сте видели ово да крмача јури вука. И после, ја нисам у праву кад вукове сматрам за чељуст без моза. Кад је ко познат да је двострук и лукав, не ваља му веровати, то сам ја искусила много пута, иако сам лепо да лепше не може говорила. Али драга моја публико, шта ми можемо, кад свако на овој планети ради за своју корист, то је природно и нужно, е сад, на нама је да то урадимо с правдом и неправдом. Кад сам гладна праведно ил' неправедно, мени је свеједно.

ТЕРБЕР: Нећемо ти лијо, то опростити, нећемо никад, никад не заборављамо, идемо сви на све злотворе овог друштва, неправедне, јуриш!

Тербер ушрчава, лисица се зачуди, њошкачи Тербера, овај њагне, она мирно уштане и оде.

ТЕРБЕР: Ко нема у ногама, нема ни у рукама лисицу! *Оглази.*

Долазе јасшреб и кукавица.

ЈАСТРЕБ: У ком ресторану се ти храниш, сестро моја?

КУКАВИЦА: Ја ти се, слатка сестро моја, храним мравима, свакојаким црвићима, но најлепша ми је част кад уфатим младог пољског миша.

ЈАСТРЕБ: Пољског миша? Хе, моја кукавице, ти си права кукавица, та ето те по величини тела лик ја, а ни перје ти није од мог перја различито; зашто не хваташ онда голубове, кокоши и пилиће? То је права сласт и рана!

КУКАВИЦА: Скупо је то за мене, моја драга!

ЈАСТРЕБ: Скупо? Шта море скупо, гледај сад.

Несћане јастреб иза сцене, чују се јауци и кокошке и љуцањ сељака, ше проћрче сценом сељак и с љушком и рањени јастреб.

КУКАВИЦА: Сад ми кажи ко се боље рани, ја или ти, сестро моја? Ништа није безбедније, мирније и поштеније него се својим праведним трудом хранити и суздржавати, нити пак срамотније него на туђе лакомити се и с неправдом себи помоћ тражити.

Долази љаун шељурећи се.

КУКАВИЦА: Ево га овај шепурко, не могу то да поднесем.

Чује се љесма славуја, љаун остјаје залеђен, наилази славуј који пресјаје да љева дивећи се љејовим шарама.

ПАУН: Зашто си престао да певаш?

СЛАВУЈ: Овај, па...

ПАУН: И што ме тако гледаш?

СЛАВУЈ: Ко те не би гледао, какав си леп и красан!

ПАУН: Да, да, диван сам, но лепота није прелазна, тако да љабе гледаш! Него сад певај!

СЛАВУЈ: А што ти мене гледаш, ја нисам тако леп као ти.

ПАУН: Ко те не би гледао и кад тако слатко певаш?

СЛАВУЈ: Охохо, имам и ја кеца у рукаву. Наравно да певам слатко. Свако мора имати нешто због равнотеже међу звездама.

ПАУН: Ми ћемо остати пријатељи за сва времена, јер они који се мрзе и себи завиде су слепи и залудни од мржње.

Паун оглази. Славуј љева, но љочне да ља праји и љесма цврчка.

ЦВРЧАК: Јесте ти паун рекао да лепо певаш, али он нема слуха, те се немој поносити твојим појањем јер ти ја могу показати толике који и мене по читав дан тако радо слушају ко и тебе.

СЛАВУЈ: Који су то, баш ме занима?

ЦВРЧАК: Косачи, жетеоци и остали пољски радници, за које знаш да су добри и поштени људи.

СЛАВУЈ: Нећу рећи ништа против њих, они јесу дивни и корисни људи, али то не значи да имају слуха.

ЦВРЧАК: А ко је теби сем неког пауна рекао да имаш слуха?

СЛАВУЈ: Чујеш ли ову фрулу?

ЦВРЧАК: Чујем.

СЛАВУЈ: Док год њега ти с твојим појањем себе не привучеш и не учиниш га да остави фрулу и да тебе слуша, дотле ником немој рећи да лепо појеш.

ЦВРЧАК: Сваком је своја песма мила.

СЛАВУЈ: Јест, али што је простији мозак, толико тај више о себи мисли.

ЦВРЧАК: Ја прост? Ја прост?

СЛАВУЈ: Види какав си мали, наравно да си прост. Организам!

ЦВРЧАК: Идем ја певати оном ко ме воли слушати, њима ће увек бити добро. Без мене море, не би било море, ниједна ноћ не би била тако романтична да је ја не украсим гласом.

Цврчак оглази љуџиџио, за њим и славуј.

СЛАВУЈ: Шта се љутиш одмах, тражио си истину, добио си је.

Оглазе, ђојављују се ђолубови весело ђевајући и дружећи се, смејући се. У шом шренуџку се ђојављује Феникс; ђолубови ђа задивљено ђледају.

ГОЛУБ 1: Каква птица.

ГОЛУБ 2: Јеси ли видео некад овакву птицу?

ГОЛУБ 3: Никад, прелепа је.

ГОЛУБ 1: Од каквог си ти рода, племенита птицо?

ФЕНИКС: Ја сам феникс. Родила сам се из пепела.

ГОЛУБ 2: Аха, а мене доносе роде.

ГОЛУБ 3: Шта булазниш, и ја сам то чуо да постоји таква птица.

ФЕНИКС: Рађам се из пепела сваки пут изнова, и живим дуго, па опет тако и у круг.

ГОЛУБ 1: А колико је то дуго?

ФЕНИКС: На пример, сто година.

ГОЛУБОВИ: Сто година! Аууу!

ГОЛУБ 2: О, благо теби. Кад бих ја живео сто година.

ГОЛУБ 3: А где је теби друг?

ФЕНИКС: Ја немам друга, ја сам сам и један од овога рода на свету.

ГОЛУБОВИ: САМ НА СВЕТУ!

ГОЛУБ 1: Како сам на свету, па то је ужасно?

ГОЛУБ 2: О, несрећне на свету птичице!

ГОЛУБ 3: Како ли ће толико дуги и бедни преживљети и провести живот?

ГОЛУБ 1: И без брата?

ГОЛУБ 2: И без пријатеља?

ГОЛУБ 3: Без сестрице?

ФЕНИКС: И без верна друга!

ГОЛУБОВИ: И без верна друга!

ФЕНИКС: Хвала вам, браћо моја, што саосећате са мном.

ГОЛУБОВИ: Ево, ми ћемо ти бити пријатељи.

ФЕНИКС: Хвала, али морам да вас одбијем. Ви ме не можете пратити и нестаћете пре мене, а мени ће бити још теже кад вас не буде. Знам да је творац подарио да човек без жене како год голуб без голубице, риба без воде.

ГОЛУБОВИ: Како онда живиш?

ФЕНИКС: Тешко.

ГОЛУБОВИ: Мора да има неко подобно створење и за твоју љубав.

ГОЛУБ 2: Има, има вас у свим митологијама, и у египатским, европским, азијским, има још феникса.

ФЕНИКС: Никад нисам срео ни једног.

ГОЛУБ 1: То не значи да нема, већ да га ниси довољно дуго тражио.

ГОЛУБ 3: Дођи, ми ћемо ти помоћи да га потражиш, док можемо. Ништа нећеш изгубити.

ФЕНИКС: Добро, другари.

Оглазе. Долазе неколико ђусака од којих се једна шећури и враић поносно гржи покушавајући да буде шћо виша.

ГУСКА 1: Види ову гуску како се шепури, ко лабуд.

ГУСКА 2: Ја сам више него и лабуд, а ви сте тупаве једне гускице.

ГУСКА 3: Гуска, остаје гуска.

ГУСКА 4: Једном гуска, увек гуска.

Гуска која се шећури, пошто не види удари љавом и љадне, а остале ударе у смех.

ГУСКЕ: Лепо смо ти рекле да си ти обична гуска, само за разлику од нас разума немаш.

Оглазе на једну сћрану, а гуска која се шећури на грују. Долази рода, с грује сћране лисица.

ЛИСИЦА: Вау, рода, никад тако нисам била близу роде.

РОДА: Ниси ништа пропустила.

ЛИСИЦА: Можда, а је л' истина да доносите, децу.

РОДА: Мислим да не. Бар ја то не радим, али жабе преносимо.

ЛИСИЦА: Жабе? А одакле?

РОДА: Свуда где пролазимо.

ЛИСИЦА: А куда ти пролазиш? То мора да је лепо, одозго видети читав свет.

РОДА: Идем кроз Индију, Египат, Кипар, Грчку, Италију и Далмацију.

ЛИСИЦА: Јао, што је то добро, и шта све видиш.

РОДА: Видиш, у Индији су слабе баре, некако су углавном жабокречина, али зато жабе нису лоше тамо, подебеле су, док је у Египту обрнуто. Вода одлична, а жабе никакве, а да видиш тек Кипар и Грчку, жабе некако суве. У Италији нема ниједне жабе, не може да се стигне на ред од Италијана, све поједу, тако да обично летим одмах из Грчке за Македонију.

ЛИСИЦА: Ала си једно обично ништа. Толики пут пређеш и толике лепе земље видиш и то са каквим погледом, а ти ништа друго не знаш казати него какве су где жабе.

То рече окрене се и оде.

РОДА: Шта ме брига за неку тамо лисицу.

Долази сова.

СОВА: Разуман свуда гледа да што паметно види, позна и научи, какви су људи, њихове нарави, обичаји, науке. Ко тражи разум, разумнији кући дође, а луд се луђи врати него што је кад пође.

РОДА: Кад је тако, ја одох кући луда, а теби ево оног орлића, па њега учи памети.

Оглази рога, долази орлић.

ОРЛИЋ: Све те јурим да те питам, шта ти по читав дан радиш у шупљини дрвета.

РОДА: Мој мали орлићу, ја ти ту мислим и размишљам.

ОРЛИЋ: А о чему мислиш? О добру или злу?

СОВА: Та падне ми каткад и што зло на памет, али, волела бих да се може све о добру мислити.

ОРЛИЋ: А кад толико мислиш, ти онда знаш што више него ми остале птице, које и не мислимо, а понешто знамо.

СОВА: Не бих да се хвалим, то није разумно, али рецимо да знам доста.

ОРЛИЋ: Можеш ли ми рећи онда да ли је истина што људи кажу за некакву птицу меропу кад лети у висину с тртицом к небу, а главом окренута к земљи.

СОВА (смејући се): Јест истина. Али, ваља да знаш да је та птица као људи који тобож веле да би радо небо да заслужи, сасвим су к земљи прилепљени.

ОРЛИЋ: Не разумем, ипак ја нисам мислио баш толико!

СОВА: И да знаш и царска фамилија и силни цареви на земљи као и други људи су болесни и умиру, и ни богатство ни власт их не могу спасти. Дакле, сви ћемо, који мало пре, који мало после, путем смрти одавде поћи.

ОРЛИЋ: Е тек ми сад ништа није јасно, биће да си ти тамо у тој дупљи преучила па заборавила да причаш разумним језиком са мном, ил' сам ја толико глупав да ништа не разумем. Одох ја до дупље да и ја мало мислим, па ћемо видети 'оће ли бити боље.

Орлић оглази. Досићеј усџаје и џајше.

ДОСИТЕЈ: Браво, браво, то је предивна басна небеснога Лесингова ума. Сви треба да љубимо ови времени живот и ову земљу нашу, која нам је дата за време како учестије обиталишта нашега, у томе право имамо и добро творимо, следујући врођеном и природном јестетства закону.

СОВА: Е, вала ово ни ја не разумем, одох и ја до дупље да размислим.

Долазе бик и јелен.

БИК: Ја разумем, све сам разумео, иду тешка времена, све је мање у шуми хране.

ЈЕЛЕН: Да, ова економска криза ће нас скроз дотући.

БИК: По мом скромном мишљењу, а завршио сам у школи сова-курс банкарства, наступиће глад.

ЈЕЛЕН: Ја нисам завршио никакав курс, па ми је јасно да ће бити глади. Но видиш, ми се хранимо биљем, тако да нас више погађа суша и лето него остало.

БИК: Да, али ипак можеш бити храна онима који не могу јести маховину. Слушај, обојица имамо здраве рогове, па да ми лепо склопимо савез ако на нас удари лав или медвед, да се одбранимо и спасемо пропасти.

ЈЕЛЕН: Мој бикоња, слаб ти тај курс из економије, требало је да идеш из политике. Нећу те лагати, какви год су моји рогови, опет се ја више у своје ноге уздам, јер могу побећи.

БИК: Каква си кукавица!

ЈЕЛЕН: Ја ти лепо саветујем да не тражиш помоћи од онога ко ти није кадар дати, и треба да будеш ми захвалан на чистосрдачности и што ти не ласкам. Још сам ти дао савет да у нужди изаберемо она средства која су извеснија и безбеднија.

Јелен оглази поносић а бик љутић. Излази маџарац на сцену, нешто шражи, кад види Езопа, обрадује се.

МАГАРАЦ: Езопе, Езопе!

ЕЗОП (*окреће се стигљиво око себе*): Мене тражите?

МАГАРАЦ: Да, да, тебе птичице!

ЕЗОП: Овај, добро, ту сам. Шта сам ти ја скривио?

МАГАРАЦ: Како шта си скривио, читаво ово твоје позорје покушавам да те пронађем и приупитам две-три.

ЕЗОП: Кажи, ако могу шта помоћи.

МАГАРАЦ: Што ти нас у свим баснама правиш да смо глупи?

ЕЗОП: Није у свим.

МАГАРАЦ: У већини смо глупи.

ЕЗОП: Али ово су Доситејеве басне.

МАГАРАЦ: Ма исти сте сви ви, само ти си први почео. Да си ме ти ставио да сам лукав, ја бих данас овде поносит стао.

ЕЗОП: Сад је то тако, не може се променити.

МАГАРАЦ: Може, може, напиши да сам и ја кадгод што паметно рекао и учинио!

ЕЗОП (*смејући се*): Онда бих ја био маџарац, а не ти!

ДОСИТЕЈ: Ко жели у каквом похвалном делу себе отменим показати, право је да о том попеченије имаде и да се труди.

ЛА ФОНТЕН: Ово је Лесингова басна, и њом мудри баснописац пороке представља под симболом илити знаком магарета, о којима ко би што добро говорити морао и сам магаре бити.

МАГАРЕ: Нема мени овде леба, видим ја, сви ви у исту тикву дувате!

ЕЗОП: И стварно, где је тај Лесинг, што он није дошао, баш бих га приупитао шта он мени има да замера са магарцима.

ЗЕЦ: Лесинг је рекао да ће доћи касније, имао је неодложна посла.

ЕЗОП: Неће тај доћи, зна он да сам овде и да имамо непријатан разговор.

ЗЕЦ: То није разлог да не наставимо са нашим позорјем.

Улази Тербер.

ТЕРБЕР: Кад ћу ја, кад ће моја басна, хоћу ја неку басну.

ЗЕЦ: Опет овај досадни, дај се склони већ једном.

ТЕРБЕР: Не можеш бити пророк у свом селу.

ЗЕЦ: Ти јеси сељак, али ово није твоје село. Херкулес, Херкулес!

ТЕРБЕР: И шта, сад се као Херкулес појави.

За то време Херкулес се појављује иза леђа.

ТЕРБЕР: И где је тај. Ево и ја ћу. Херкулееееееес! Херкулес.

Иза њега Херкулес, мало га куцне по рамену, овај умал' не падне.

ХЕРКУЛЕС: Изволи!

ТЕРБЕР: Овај, да, нисам ја звао, то је овај зекоња. Нека, нека, не дирај ме, све ћу сам, сам ћу.

Побеђне.

ЗЕЦ: Хвала ти, јуначино. Никад га не бих могао отерати да није тебе. А је ли, откуд теби таква снага?

ХЕРКУЛЕС: Од богова, и захваљујем свима њима. Па и Јунони.

ЗЕЦ: Јунони?

ХЕРКУЛЕС: Грчки Хера, римски Јунона. Она ми је душу истерала док нисам све задатке испунио.

ЗЕЦ: Шта се онда захваљујеш неком ко ти је највише прогањао?

ХЕРКУЛЕС: Треба можда чак и највише да се захвалим, зато што да није било њеног гоњења, ја ни пола моје славе не бих заслужио.

ЗЕЦ: Добро, иди сад, видим да ипак имаш више мишића него нечег другог. Ајде, ајде, морамо да наставимо даље, ајде, треба да се ово позорје једном и заврши.

ЕЗОП: Ово је опет била Лесингова басна.

ДОСИТЕЈ: Јесте, али сам ја ту ставио наравоученије на две стране, јер је природно да сваки вредни паметан човек љуби како славу и чест тако и своје спокојство. Такви сваки труди се и настоји да заслужи лепо име и да стече колико му је довољно да може потом у лепој чести и задовољном спокојству живити.

ЛА ФОНТЕН: Теби су наравоученија била већа него басне.

ЕЗОП: Моја су била од једне до две реченице.

ДОСИТЕЈ (љушишо): Ја сам мом народу тим наравоученијима доносио просвећеност у доба кад је он заборавио онај сјај разума који је владао пре доласка Турака на Балкан.

ЛА ФОНТЕН: Де, де, у реду је, не једи се, само смо питали.

Долazi змија, зец кад је сјази љобеће.

С групе стране долази дете с оцем и носи шпай.

ДЕТЕ: Не приступај к мени, јер ћу те с овим расцопати посред главе!

ЗМИЈА: Зашто се мене плашиш кад ти ја ништа нисам урадио?

ДЕТЕ: Ја сам чуо како је нека од вас једно дете ујела и смрти га предала.

ЗМИЈА: Чуј сад, и оно што још ниси чуо, а ваља да чујеш, ако си рад знати ствари до краја. То дете хтелo је убити змију, здерати јој кожу и на свој штап ставити. Шта је моја сестра могла да уради? Зато га је ујела.

ДЕТЕ: Је л' то истина, тата?

ОТАЦ: Може бити лако да је тако, зато немој никад веровати стварима које напола чујеш, него сачекај док је не чујеш од свих, па онда добро размисли како гласи истина.

ЗМИЈА: Добро је лепе ствари и знања достојне знати, али је истовремено поштено и паметно оно што не знамо казати да не знамо, и покушати до жељеног доћи!

ОТАЦ: Право вели змија, зато запамти, што се год може са здравим општим разумом јасно познати, то није потреба замршавати ни потамњавати; а што се год чисто не разуме, за то се не ваља инатити ни мрзити, но без пристрасности о томе расуђивати.

ЗМИЈА: Најпаметнији је онај који је најбољи.

Дошрчава шеле.

ТЕЛЕ: Бик, онај велики опет је роговима пребио горњи праг.

ОТАЦ: Ех, Рудоња, Рудоња, нек је он живи и здрав!

ТЕЛЕ: А што мене не волиш тако, ја ти никакве штете не правим.

ОТАЦ: Расти ти брже и ојачај, пак се нимало ти не старај за штету што ћеш ми причинити, она ће се мени тобом обилно наплатити! Идемо сад да поправимо то.

Сви оглазе.

ЕЗОП: Е стварно више не могу да слушах ове Лесингове басне. Ми му овде чинимо славу, а он се није удостојио ни да нас посети!

ДОСИТЕЈ: Свемогући Бог не натерује никога силом да у њега верује: ко оће да не види, може; и кад је сунце насред неба, нека само веже очи.

Појављује се лисица.

ЛИСИЦА: Ни ја не волим баш Лесингове басне, ето у једној ја треба да гледам како гавран узима слободно парче мяса која су на жртву приношена, и нико му не смета, поштујући га свака за птицу која будућност прориче.

Појављује се шишар.

ТИГАР: Па шта онда? Ништа ми то не смета.

ЛИСИЦА: Ја бих рада знати да ли је зато гаврану слободно место са олтара узимати што је он пророк; или га зато за пророка поштују што он посвећено месо, никога не питајући, носи пак једе.

Езој, Доситеј и Ла Фоншен се смеју.

ЕЗОП: Јест Лесингова, ал' је добра.

ТИГАР: Вас тројица! Тишина! Не прекидајте моју тачку иначе...

Ућуше се баснописци.

ЛИСИЦА: Тако, тако, мој тигре. О, да ми је твоја снага и брзина, шта бих све ја могла.

ТИГАР: Сад ја, сад ја кажем... е, шта кажем сад, еј вас тројица, збунили сте ме. Како иде моја реплика? Ти, ти, дугокоси.

ДОСИТЕЈ: Кажеш: „А зар за моју шарену?...”

ТИГАР: Знам, заћути. Шта се мешаш ти! А зар за моју шарену кожу не мариш? Онда би се показала и споља суштина каква си изнутра, хитра и шарена.

ЛИСИЦА: На томе ти лепо фала! Ја не желим да се покажем таква каква сам.

ТИГАР: Шта ти то значи?

ЛИСИЦА: То значи да није добар знак кад ко не би рад да се покаже такав какав је у самој ствари. Притворност је природно сумњичава, није добро се распознавати, мора да се крије змија под травом.

ТИГАР: Каква сад змија? Ти мислиш да сам глуп? Је л' то хоћеш ми рећи? То?

ЛИСИЦА: Ма не, не, доћи овамо, сад ћу да ти објасним.

Крену, лисица љобетне, шипар за њом.

ТИГАР: Чекај, чекај, не могу тако брзо, чек, па где си се сад изгубила.

Појављује се овца.

ОВЦА: Је ли овде нека басноревија?

Сви ћуше и немо је легају.

ОВЦА: Шта сви ћутите? У ствари, ћутите, знам што ћутите. Овца је глупа, тако сви кажу, ње се нико не плаши, само служи да је једу. Ни у басни не могу бити бар мало опаснија.

Долази Јупитер.

ЈУПИТЕР: Можда ти ја могу помоћи?

ОВЦА: А ко си па ти? И зашто би помагао глупој овци?

ЈУПИТЕР: Ја сам врховни грчки и римски бог Јупитер!

ОВЦА: Вау! Бог! Па ти ми онда можеш помоћи!

ЈУПИТЕР: Могу, али морамо онда да твоје злочинце одбијемо од тебе тако што ће те се плашити кад их видиш. На пример, да ти дам уста и очи да буду такве да на неког дунеш или погледаш, а ти га га отрујеш!

ОВЦА: Их, их, не говори то. Ко би то хтео имати? Зар 'оћеш да сам гора од змије?

ЈУПИТЕР: Кад ти се не допада, да ти дам зле зубе и нокте као у лава?

ОВЦА: И то је зло, нећу. Дај ми што друго.

ЈУПИТЕР: А хоћеш ли величину бика и страшне рокове да те се свако боји?

ОВЦА: Нећу ни то, ја не желим да ме се ко плаши.

ЈУПИТЕР: Е вала, па шта ти хоћеш? Ја могу још једино да ти дам хитрост и лукавство лисичје?

ОВЦА: Нећу! Ни то ми није мило. Волим страдати, кад се сама без зла не могу избавити.

ЈУПИТЕР: Е вала, онда ћу да ти дам да увек имаш пастира који ће се вама овцама хранити и одевати, али и чуваћете и пазити ко очи у глави.

ОВЦА: Е, ал си ми помогао, да ме једе и чува, ај молим те, немој више ми помагати, доста је било.

Овца одлази.

ЈУПИТЕР: Како себи ко простре онако ће и лежати, то јест, како сеје тако ће и жети.

Долазе две козе.

КОЗЕ: Јеси ли ти Јупитер?

ЈУПИТЕР: Зависи за шта вам треба?

КОЗА 1: Чуле смо да си овцама хтео да даш рогове, но оне нису хтеле, али зато ми хоћемо.

ЈУПИТЕР: Ако вам дам рогове, морам вам дати још нешто што није по вољи, тако да вам је боље бити без рогова!

КОЗА 2: Немој ти нас одговарати, ми смо одлучиле, и то је тако!

ЈУПИТЕР: Кад је тако, онда нек вам нарасту рогови!

Јуџиџтер им сџавља ројове и браду.

КОЗЕ (ујлас): Јао, шта је ово, шта је ово, помагај, шта ће нам брада?

Љуџиџџим џркком одлазе са сцене.

ЈУПИТЕР (слејне раменима): Лепо сам им говорио, но не зна коза да је жеља иста ко и отров змије, која кад уједе човека или животињу, таква љута и неугасива жеђ нападне на њ. Зато, пазите шта желите!

Долазе лав и онај мајарац шџо се свађао са Езојом.

МАГАРАЦ: Е, сад да видим ко ће ми прићи. Ха, Езопе, ко је сад глуп, а ја са лавом идем у лов.

ЕЗОП: Наловићеш се балеге и мушица!

Долази грујо мајаре радосно џоздрављајући.

МАГАРЕ: Поштовање, господине лаве. (*мајарцу*) Комшо, где си ти ових дана, нема те на кафи?

МАГАРАЦ: Јеси ли ти нормалан, магарчино једна. Та ниси слеп, видиш ли ти с ким ја сад ходам. Видиш ли?

Док је њо њоворио, лав је настјавио даље оглазећи са сцене.

МАГАРЕ: Не видим.

МАГАРАЦ: Не видиш! Не видиш! (*окреће се, види нема лава*) Уф, где оде? Видећеш ти, видећеш. Лаве, лаве! Лаве! Чекај мене!

МАГАРЕ: Биће да је мој комшија изгубио и оно мало магереће памети што је пре имао. Е, мој комшо, не знаш ли да све што не ваља само ће од себе пропасти.

Оглази и мајаре са сцене. Долази један сћарац.

СТАРАЦ: Е, вала ова врба, сав сам се исцепао у овој шуми од њеног трња. Је ли, богати, врбо, што бре бодеш?

ВРБА (*иза сцене*): Опрости, добри старче, нисам ја крива, трн се сам качи.

СТАРАЦ: Ма немој, шта ће трњу ове хаљине, па се качи за нас?

ВРБА: То сам га и ја питала, и знала да њему не требају хаљине, него му мило дерати их и парати!

СТАРАЦ: Ето, пакосног ли срца свак ко ужива другом правити штету из простог задовољства! Него, да одморимо ми.

Сћарац лејне, кад еџо џи духа.

СТАРАЦ: Мислиш ли да ћу да те се плашим?

ДУХ: Не треба, ја сам добри дух.

СТАРАЦ: Као онај из лампе? Имам ли три жеље?

ДУХ: Немаш жеље, ја сам Соломонов дух, и дошао сам те питати како живиш.

СТАРАЦ: Кад не можеш да испуниш жеље, шта има и да ме питаш како живим. Не живим лако сигурно. Ти си ме саветовао да од мрава научим се марљивости, те сам од младости то и чинио. И сад овако стар, непрестано радим, и радим, и радим!

ДУХ: Е, мој старче, само си пола мог савета примио. Требало је да гледаш мало боље тог мрава и видиш да се он труди у лето, али, у зиму одмара и труд свој ужива. Тако си и ти се трудио и мучио у лето, тј. младости, зашто сад у зиму, кад је старост и слабост наступила не уживаш?

СТАРАЦ: Ех, што. Можда, зато што смо неразумни или зато што смо дошли на овај свет да се мучимо.

ДУХ: Кад си био сиромашан, имао си право, али сад кад имаш свега у изобиљу можеш спокојно живети и лепо за собом и име оставити. Него, ко ће ти памет дати, кад је ти нећеш, ти због свог среброљубља хоћеш да будеш многострадални мученик.

Дух оглази.

СТАРАЦ: Он ће мени нешто да каже, ко да зна он шта нама људима треба. (Њауза) Мада, не би било лоше да одем до неке бање и одморим моје реуматичне кости. Па да, тако ћемо, све ћемо оставити и правац на одмор, доста сам ја радио, и радио, и радио, а дана се не одморих. Највећи нерпијатељ човеку не може већег зла желити него што он сам себи причињава.

Долази Херкулес са великом лоптом.

ХЕРКУЛЕС: Ало, баснописци, може ли ми неко рећи шта је ово?

ЛА ФОНТЕН: Лопта Херкулесе, шта би било.

ХЕРКУЛЕС: Не правите се паметни, знам да је лопта, али је ова била као тениска лоптица. Што сам је више ударио, то је била све већа.

ДОСИТЕЈ: Не дирај ту лопту, то ти је и Минерва рекла. То је инат! Колико је више будеш ударао, толико ће она расти, а ако је не будеш више пипао, смањиће се.

ХЕРКУЛЕС: Стварно? Пази, старче, уколико кад се вратим ово не буде тениска лоптица, ти ћеш постати избушена лоптица.

Оглази.

ДОСИТЕЈ: Нема ти горе муке инаџије него кад се нема с ким инатити и терати процес. И после се питамо зашто је међу разумним створењем вечна, луда и срамотнога кавга, која им огорчава живот?

ЕЗОП: Добро је, Доситеју, идемо даље. Зеко! Зеко! Дај даље, почиње да ми буде досадно!

Долази ѓавран.

ЃАВРАН: Слушај, ти, Африканац, ил' већ шта си? Немој кварити представу!

Долећи славуј и зајева.

СЛАВУЈ: Донеси вина, крчмарице...

ЃАВРАН: Ти! Опет ти! Само певаш! Певаш! Кад већ певаш толико, колико година живиш на земљи?

СЛАВУЈ: Седам година, некад мање, некад више. Ми се не старамо колико ћемо живети, него да лепо и мирно поживимо!

ТАВРАН: Мора да се људи у певање ништа не разумеју кад су заљубљени
у вас, а је ли икада могуће да певате лепше од нас, који по сто
година живимо? „Дооооонееееесиииии виинннннннннннннна,
крчмарrrrrrrrrрииццице... дај да ппппијjjjјем...”

ЛА ФОНТЕН: Зеко, зеко, води ову крешталицу са бине.

Долази Херкулес.

ХЕРКУЛЕС: Био си у праву, ево сад је тениска лоптица. (Баца је Досиџеју)

ДОСИТЕЈ: Наравно, а сад, би ли нам учинио и склонио тог гаврана са бине.

ХЕРКУЛЕС: Наравно!

Херкулес ујрѣи ѣаврана и однесе ѣа са сцене, овај и даље ѣева.

ДОСИТЕЈ: Славујева година, вреднија је него сто гавранових!

Славуј заїева, кад му се ђридружи ластѡавица.

СЛАВУЈ и ЛАСТАВИЦА: „Запеевала соојка птица, миисли зорааа јеее.“

ЛАСТАВИЦА: Сестро моја, колико ми је драго што те видим.

СЛАВУЈ: И мени. Сећаш се како смо певале некад.

ЛАСТАВИЦА: Сећам се, и волела бих да опет певамо. Што не дођеш у град и певамо као некад?

СЛАВУЈ: Не пада ми на памет, зар си заборавила да су нас грађанска господа љуто увредила? Тада смо се претвориле у ове птице далеко од зла људског.

ЛАСТАВИЦА: Сад вас нико неће вређати. Дођи да певаш господи и госпођама, а овде коме певаш, неком сеоском пастиру и пастирки који нису за такву музику?

СЛАВУЈ: Грешиш, пастири су човечнији и вернија љубавна срца него многи градски становници. Лепше и благородније играју, а ако неко од тих грађана хоће да осети красоту, нек дође у шуму где се мириси разлежу долинама и потоци шуште даљинама.

Славуј одлази.

ДОСИТЕЈ: Ја сам провео живот и са сељанима и са господом и могу рећи да су сељани праведни, распевани и...

ЕЗОП: Нека, Доситеју, нека, јасна нам је ова басна.

Уџага Тербер.

ТЕРБЕР: Ја бих овде рекао да су укуси различити, или боље пастир у лугу, него госпођа у цугу и боље...

ЕЗОП: Заћути и ти већ једном. Идемо, идемо.

Појављује се Лесинџ.

ЛЕСИНГ: Добро вече свима. Опрости ми, драги Доситеју што касним, увек сам се дивио твом делу и жао ми је што се нисмо упознали у животу.

ДОСИТЕЈ: Не, мени је већа част – величанствени Лесингу.

ТЕРБЕР: Ако сте завршили са вашим културним конверзацијама, ја бих сад да имам представу.

ЕЗОП: Ту ли си птицо, а ја те чекам све време.

ЛЕСИНГ: Езопе, стари чангрисави маторцу.

ЕЗОП: Ја маторац, а ти, ти си онај магарац из твоје басне што тражи памет.

ДОСИТЕЈ: Немојте се више свађати.

Долазе зец и Тербер.

ТЕРБЕР: Удри га, набоди га, удри га!

ЗЕЦ: Ћути ти, да ти не зовем Херкулеса. А вас двојица – МИР! Имамо још ову последњу представу!

ТЕРБЕР: Како последњу? А ми остали?

ЗЕЦ: Који ви остали? Све су то ваше басне, и Езопове, и Лафонтенове и Доситејеве.

ЛЕСИНГ: И моје, извињавам се!

ЗЕЦ: И ваше, господине, и ваше.

ТЕРБЕР: А ми остали?

ЗЕЦ: Који остали, ви сте само преписивали!

ТЕРБЕР: А Толстој, а Парелман, Белок, Мајков, Чосер?

ЗЕЦ: Ма, то је боранија. Ни да се изговори не може. Зато седите, па да приводимо крају!

ТЕРБЕР: Неће то тако моћи, ја вама кажем, Н Е Ћ Е! Видећемо се ми још!

Тербер оглази.

ЗЕЦ: Ајмо, сви на своја места! Ластавицо, настави!

Луџа у звоно, долазе све њишце које су љумиле.

ЛАСТАВИЦА: Молим све птице и птичијег рода да се јаве на овај збор. Е тако, кад сте се окупили, чујте. Сељани су почели да сеју конопљу, из тога семена изаћи ће таква материја из које ће се птицама плести мрежа којом ће хватати птице. Зато, ако хоћемо да се добру надамо, морамо да се сви сложимо и све им то уништимо. Од тога ћемо имати две користи. Најешћемо се, а после ћемо безбрижно живети!

СЛАВУЈ: Ми се хранимо мушицама, шта ћемо ми земљу копати и јести неко семење.

СОВА: Ми једемо мишеве...

ГУСКЕ: Гусенице су права ствар, а и неки црв може да пролети, или глиста, то је прави деликатес.

КОКОШКЕ: Ми једемо све то.

ОРАО: Ја једем све вас, но би ми ваљало да се сви мало подгојите и тим зрњевљем.

ПТИЦЕ (ујлас *тракћу*): Не можемо, имамо сад посла и око јаја, и да копамо ко сељаци по земљи не пада нам на памет!

ОРАО: И је л', ко је тебе поставио за цара птица? Је л' нисам ја тај, јесмо ли тако одлучили!

ПТИЦЕ: Јесмо!

ОРАО: Шта онда хоће ова ластвичја празна глава?

КОКОШКА: Она хоће да се покаже паметнија и боља од свих осталих птица.

ГУСКЕ: Јесте, јесте, имаш ли ти некакав други посао?

СОВА: Нашла ластавица да исправља свет!

ЛАСТАВИЦА: Добро, онда ћемо овако.

Долазе људи и ластавица им се обраћа.

ЛАСТАВИЦА: Да ли бисте, драги моји људи, дозволили да гнездо градим код вас, и увесељавам вас својом песмом.

ЉУДИ: Ти никаквог зла људима не чиниш, а и пролеће кад дође, па кад запеваш са славујима, биће прелепо. Може!

Све животиње се поклоне џублици и џисцима.

ЗЕЦ: Молим да изађе Доситеј и каже нам завршну реч.

ЕЗОП: Доста је причао и до сада.

Доситеј се џоине на бину.

ДОСИТЕЈ: Не судите, да не осуђени budete, а то ће рећи, не мрзите и не гоните друге, ако хоћете да нисте мржени, гоњени, не проклињите, ако хоћете да нисте проклети, благослављајте и љубите, ако желите да сте благословени и љубими; имајте мир мој и љубов моју, ако сте ради да сте моји ученици и братија моја ибо: „*ѿ* слуша слово моје и ко твори вољу полсвшаго мја, тај је брат мој и сестра и мати моја.”

Досићеј се наклони, айлауз. Ујага наоружан Тербер са осталим животињама које су плумиле, лав, медвед, мајаре ишг.

ТЕРБЕР: Стој! Стој!

ЗЕЦ: Шта сад ти опет хоћеш!

ТЕРБЕР: Слушај ти зеко, има да завршиш у лонцу још само једну пустиш реч!

ЗЕЦ: Херкулес, Херкулес!

ТЕРБЕР: Херкулес је отишао да чисти штале по задатку. Молим вас, овог тренутка сматрајте да је ово позориште окупирано и да се успоставља револуционарна влада. Ја, Џејмс Тербер се питам за све. Уколико се неко не слаже са мојим мишљењем, поразговараће са медведом и лавом, који су изузетно добри преговарачи.

Медвед и лав ваде салвете и сћављају око вратиша.

МЕДВЕД И ЛАВ: Да, да!

ДОСИТЕЈ: Али, колега, зашто ово лудило?

ТЕРБЕР: Лудило, лудило. Извели су ваше басне и ја их поштујем. И вас, и Лесинга, и Езопа и Фонтена и све пре мене. Али зар није ред да видите какве су наше басне биле!

ДОСИТЕЈ: Није проблем, погледаћемо и то.

ТЕРБЕР: Зец није дозволио, зато дижемо револуцију. Седите сви на своја места и шоу може да почне. А пре тога, одведите овог зеца и направите од њега послужење за госте.

Лав и медвед хваћају зеца.

ЗЕЦ: Станите, станите, па немој тако, ја сам млад, здрав, ја сам жив!

ТЕРБЕР: Сад ћете видети шта су то наравоученија! Ајмо, девојчица и вук на сцену!

Девојчица – црвенкаја са корпицом долази, пресрећне је вук.

ВУК: Носиш ли ту корпу својој баки?

ДЕВОЈЧИЦА: Носим.

ВУК: А где ти бака станује?

ДЕВОЈЧИЦА: У Дринчићевој 34.

ВУК: Хвала.

Вук оглази иза сцене и враћа се на сујројшну сцрану са ноћном кошуљом и кайом на љави.

ВУК (измењеним љасом): Шта си то баки својој донела?

ДЕВОЈЧИЦА: Слушај, нисам ја тупава Црвенкапа да те сад питам за уши, главу и зубе. Ти личиш на моју баку ко Метроголдвинов лав на председника Сједињених држава.

Девојчица извуче из корљице револвер и љриљуца на вука, који љобеже. Тербер се једини смеје.

ТЕРБЕР: Е, то је модерна басна, и кажите наравоученије. Ај ти, Езопе?

ЕЗОП: Носи пиштољ са собом и говори тихо.

ТЕРБЕР: Ха, ха, ха. Добро је, бољи сте него малопре, а моје наравоученије је да „данас није тако лако преварити девојчице као некада.”

Ушрчава лав свађајући се са козом, кравом и овцом.

ЛАВ: Онај јелен је само мој, је л' вам то јасно!

Долазе шри мала лисца са лисицом нешљо заљисујући.

ЛИСАЦ 1: Узећу трећину јелена уместо новчане казне јер немаш дозволу!

ЛИСАЦ 2: А ја узимам трећину за твоју удовицу, јер је такав закон.

ЛАВ: Ја немам удовицу!

ЛИСАЦ 3: Не будимо цепидлаке, него и овај део је наш за случај неке гладне године.

ЛАВ: Али ја сам краљ животиња!?

ЛИСИЦА: Е, у том случају ни рогови ти неће бити потребни, јер имаш круну.

Оглазе сви осим збуњеној лава.

ЛАВ: Данас није тако лако уграбити лавовски део, као што је то некада било. Лав код Езопа, Доситеја и Ла Фонтена никад није остао гладан!

ТЕРБЕР: Ново време, нове басне!

Долази корњача.

КОРЊАЧА: Да нисте видели негде зеца?

ТЕРБЕР: Зеца смо одстранили.

КОРЊАЧА: Молим вас да ми доведете зеца.

ТЕРБЕР: Шта ће ти зец?

КОРЊАЧА: Треба ми да се тркамо, читала сам да корњача увек победи зеца, и желим опет да се надмећем.

ТЕРБЕР: Доведите зеца.

Доводе зеца у ланцима и одвезују га.

ЗЕЦ: Шта сад хоћете од мене?

КОРЊАЧА: Хоћу да се тркаш са мном!

ЗЕЦ: Одакле теби ноге за трке?

КОРЊАЧА: Ништа се ти не секирај за то, прочитај шта овде пише.

ЗЕЦ: Шта пише?

КОРЊАЧА: Онај ко је брз није баш увек и страшно хитар!

ЗЕЦ: Трице и кучине, ти не можеш превалити петнаест метара ни за сат и по, а ја превалим петнаест метара за секунд и петину.

КОРЊАЧА: Шио ми га Ђура, по свој прилици нећеш стићи ни други на циљ!

ЗЕЦ: Лако ћемо за то!

ТЕРБЕР: Доста приче, припреми се за старт.

Тербер ојали њишњољем увис. Зец брзином муње ојрчи и несџаде са сцене, док је корњача превалила једва двадесет један центиметар и осам и шри четвртине милиметра.

ТЕРБЕР (док корњача и даље лајано хода на сцени): Е, моја корњачо, можда нова метла боље чисти, али никада се не уздај у стару тестеру и стару пословицу!

ЛА ФОНТЕН: Ја мислим да је било доста овог терорисања, ја ово више не могу да гледам.

БАСНОПИСЦИ (ујлас): Ово је незамисливо, молим вас, зовите специјалне јединице, ми смо таоци!

ТЕРБЕР: Немате слуха за модерну басну!

Улази зец са осталим животињама које су учествовале у коадима.

ЗЕЦ: Ето мене, ето вас, рат Терберу и модерној басни! Урааа.

ДОСИТЕЈ: Људи, полако, младост је таква, немојте јој пребрзо судити!

Тербер и његове животиње се повлаче иза сцене, и остали за њима, остаје само зец на сцени са засијавом.

ЗЕЦ: Драги моји, е сад је стварно завршено прво Баснопозорје у част Доситеја Обрадовића. Имали смо малих техничких проблема, али сваки почетак је тежак, те не замерите. Наставићемо и даље нашу манифестацију за све остале баснописце и басне широм света, а једном ће доћи на ред и овај Џејмс Тербер. Нисам осветољубив, мада због ове револуције требало би га казнити. И тако драги гости, представа је ове године завршена, видимо се следећих година. Уживајте и не заборавите басне и приче. Живот без добре басне је као и без слатког зеленог купуса. Живели!

МАЛА ПРИНЦЕЗА⁵

Редителски:
Лепосава Станковић и Драгана Петровић Јордан

Музика:
Горан Марковић (ex Rain Experience)

Сценографија:
Студентима Факултета примењених уметности у Београду:
Борана Николић, Ивана Ловре, Милена Ђокић и Александар Живковић

Костим:
Јована Миросављевић

Сценски дизајн:
Ивана Караџић

Улоге:
Краљ: Александар Николић
Краљица: Тијана Ђокић
Принцеза: Вања Ђековић
Алутант: Милош Аћелковић
Специјалац I: Зоран Ђековић
Специјалац II: Александар Петровић
Краљ шуме: Милан Милојевић
Краљица шуме: Александра Ивковић
Принц Виктор: Самир Биџак
Принц Дубравко: Дубравко Филипи
Дамјан: Дамјан Диклић
Лале: Ратко Вукобратовић
Мишко: Мишко Панчевић
Павле: Павле Јанџанин
Слуга Ивица: Ивица Ђокић
Деца: Вања Станковић, Ена Ненадовић, Теодора Петковић, Катарина Петровић, Драгана Петровић
Шумска вила: Јелена Ђигоријевић, Драгана Вукса, Наташа Миловановић, Сања Николић, Ђула Ардеми, Рамајана Јашаревић
Становници шуме:

ПРЕДСТАВУ ПОМОГЛИ:
Народно позориште у Београду
Теолошки факултет у Београду
Центар за културу «Стари град»
Предузеће „WURTH“ Панчевачки пут 38
Предузеће „Icofin“ д.о.о, Београд, Кнеза Милоша
Кнез Милош АД, Аранђеловац
Colonial Sun
Communis д.о.о, Београд, Љутице Богдана 1а
Fush д.о.о, Београд
Штампарија «Графодром» д.о.о, Београд
Холмид студио, Београд, Народни фронт
Блазими Милодиновић, Драгана Џитлић,
Александра Павићевић, Милан Драгојевић

⁵ Драма *Мала принцеза* је писана за драмску секцију Удружења Живимо Заједно, главни глумци су са смејњима у развоју, а шема је инклузија и еколошка свесћ. Премијерно је изведена у Народном позоришту, сцена Раша Плаовић, а 2009. *Мала принцеза* је још била у Југословенском драмском позоришту, Позоришту на Теразијама, Малом позоришту Душку Радовићу, Позоришту Бошко Буха, Центру за културу Панчево, Београдском драмском позоришту, Центру за културу у Непошину.

ЛИКОВИ:

КРАЉ: принцезин отац

КРАЉИЦА: принцезина мајка

ПРИНЦЕЗА: кћерка

МИЛОШ: краљев ађутант

СПЕЦИЈАЛАЦ: Зоран

СПЕЦИЈАЛАЦ: Александар

МИЛАН: краљ шуме

САШКА: Миланова жена, краљица

ДУБРАВКО: Миланов син

САМИР: Миланов млађи син, слепи принц

ДАМЈАН: Самиров водич и друг

ЛАЛЕ: Дубравков друг

МИШКО

СЛУГА

ДЕЦА из школе

ДЕЦА из шуме

Двор. Музика. „Принцезин рођендан без бубња“. Диге се завеса. Краљица и Краљ, седе за сцолом и ћуше. Ушишава се музика кага Краљ и Краљица седну за сцо.

(СВЕТЛА НА ДВОР У ЛЕВОЈ СТРАНИ ПОЗОРНИЦЕ)

КРАЉ: Јеси ли пробудила принцезу?

КРАЉИЦА: Нисам, нити ћу! Немој да је случајно будиш! Тек је дванаест сати!

КРАЉ: Дванаест сати?

КРАЉИЦА: Знаш да она не устаје пре вечере.

КРАЉ: Е па ред је да данас устане!

КРАЉИЦА: Е баш данас не мора да устаје!

КРАЉ: Па је л' ми сами да прослављамо њен рођендан?

КРАЉИЦА: Треба да устане овако рано, па да ми дете буде нервозно читав дан.

КРАЉ: Ех, како је некад било у моје време...

КРАЉИЦА (заједљиво): У девет се легало!

КРАЉ (сешно): У девет у кревет!

и на грућу сїрану, нудећи принцези да седне на њихове сїолице. Принцеза прво ђође код краљице, ђа седне код оца. Ошац ликује.

ПРИНЦЕЗА: Хоћу један капућино!

КРАЉ: Одмах. Милоше! Милоше!

КРАЉИЦА: Шта се дереш ко магарац, то ће мама да јој направи!

Улази Милош.

КРАЉ: Одмах да си донео један капућино за принцезу.

МИЛОШ: Али то је посао вашег слуге!

КРАЉ: Јесам ли те ја нешто питао?

Милош слeтне раменима и крене, али ђа зауставља принцеза.

ПРИНЦЕЗА: Не, нећу капућино, хоћу лимунаду.

Милош крене, али ђа зауставља краљица.

КРАЉИЦА: Е, то ће мама да направи.

КРАЉ: А ја ћу капућино.

ПРИНЦЕЗА: И хоћу једно пиле.

МИЛОШ: Добро, ево ја ћу да средим пиле!

КРАЉ: Какво пиле?

МИЛОШ: Мало пиленце!

ПРИНЦЕЗА: Пиле, шта се чудиш?!

КРАЉИЦА: Али немамо пиле, имамо само петлове што су будили тату од ране зоре.

ПРИНЦЕЗА: Нећу петла, хоћу пиле!

КРАЉ: Пустите маму, прича глупости, сад ће тата да увати једно пиле.
Пи пи пи пи...

КРАЉИЦА: Кад би ти знао да разликујеш петла од пилета!

ПРИНЦЕЗА: Нећу петла!

КРАЉ: Остави се тих петлова више, а ти пиле, немој да се јутис, саће тата једно пиленце да ћапи!

ПРИНЦЕЗА: Нисам ти ја пиле, и нећу пиленце да ми ваташ, зовите ми моје другаре.

КРАЉ: Али ћерко, нисмо никад спремали за ручак твоје другаре!

ПРИНЦЕЗА: Глупане, нећу да их једем, већ да се играм!

КРАЉИЦА: Али, деца су сада у школи.

ПРИНЦЕЗА: Не занима ме, лоше се данас осећам, хоћу другаре. Доведите ми другаре!

КРАЉ: Милоше, иди по децу!

Милош крене, али га краљица заустави.

КРАЉИЦА: Какав си ти краљ кад не можеш мобилним да решиш ствар!? Назови их и реци да данас нема школе!

КРАЉ: А што нема школе?

КРАЉИЦА: Ето, тако, државни празник – принцезин рођендан.

ПРИНЦЕЗА: Хоћу луду, да ме забавља док не дођу деца. Досадно ми је!

КРАЉ: Па сине, ону прошлу луду си избацила кроз прозор и немам у магацину ни једну више луду.

ПРИНЦЕЗА: Хоћу луду, хоћу луду!

КРАЉ: Милоше, Милоше!

Уштрчава Милош.

КРАЉ: Узми капу и буди луда, док не набавим нову луду!

Милош сјавља лудину капу и оглази до принцезе покушавајући да је насмеје. Она ћуши. Краљ зове мобилним телефоном.

КРАЉ: Директора молим... Данас нема школе... Шта како? Ето тако, нема! Јесам ли ја Краљ или ти! Упиши у календар, јесте, да, државни празник, принцезин рођендан... Наравно, и пошаљи ми 4/7, нек дођу да ми се дете забаља... Да, и остале, остале... Да... Одмах!

Почиње музика. Принцезин рођендан. Милош изводи акробације, Краљ по завршетку разговора прилази и придружује се Милошу. Краљица, Милош и Краљ певају и играју око принцезе, док она незадовољно ћуши. Милош скаче, изводи акробације, кревеле се, Краљ и Краљица се као смеју, онда виде њу како ћуши бесна, онда се и они умире. Принцеза узима неке предмете или поморанџе са стола и гађа Милоша, што јој се допадне, онда скочи на њега па почне да га бије, Милош јауче, она се смеје, а родићељи шајшу, онда одједном ућуши и враћи се, а Милош остаје да лежи на догу. Музика се умишљава.

ПРИНЦЕЗА: И ова луда се покварила.

КРАЉ: Прошла је трајала две недеље. Ајде Милоше, устај, шта се излежаваш!

Милош једва устане.

ПРИНЦЕЗА: А поклони? Поклони! Где су поклони?

КРАЉ: Где су поклони?

КРАЉИЦА: Где си оставио поклоне?

МИЛОШ: А да, да, поклоне. Да увезем оног ферарија у собу!

КРАЉ: Не тај поклон, будало! Донеси оне хаљине код врата!

МИЛОШ: Одмах!

Милош јој доноси хаљину.

ПРИНЦЕЗА (*бацајући на Милоша сукње*): Не свиђа ми се, сваке године добијам сукње.

КРАЉ (*показујући кључеве*): Купио ти је тата и кола. Новог ферарија.

КРАЉИЦА: А мама је донела два лаптопа са два језгра.

КРАЉ: И мп4.

КРАЉИЦА: И мп3.

КРАЉ: И мп2 и мп1 и све мп-еове.

Милош уводи децу из школе.

ПРИНЦЕЗА (*деци*): А ви, шта сте ви донели?!

ДЕЦА: Ми смо ти донели слаткише.

ПРИНЦЕЗА: Шта ће ми слаткиши?

ДЕЦА: Али...

ПРИНЦЕЗА: Добро, доста ми је поклона, сад хоћу да ме мало хвалите и волите! Досадно ми је.

КРАЉИЦА: Ајмо децо, мало да похвалите своју другарицу.

ДЕЦА: Јао, што ти је дивна коса.

КРАЉ: Јесте.

ДЕЦА: А што имаш лепе руке...

Краљ ћушне Милоша да се придружи хвали.

МИЛОШ: Јао да, руке, како су дивне, па ноге па...

ДЕЧАК: А што су ти очи, а глас ти је као у врапца.

ПРИНЦЕЗА (*ћренеражено*): Врапца? Каквог врапца, врабац је мали и никакав, затворите тог малог у тамницу!

Милош одводи гечака.

ПРИНЦЕЗА: Доста хвале, а сад ћемо да се играмо жмурке. Ви жмурите, а ја ћу да гледам.

ДЕЦА: Ми бисмо ипак да се играмо напољу.

МИЛОШ (враћајући се): Могу да их одведем у Топчидерску шуму.

КРАЉ: Не може тамо, принцеза не сме да излази из дворца!

ПРИНЦЕЗА: Е баш хоћу, идемо у ту шуму.

КРАЉИЦА: Али, шума је опасна, тамо свашта има.

МИЛОШ: Шума је безбедна, ја ћу штитити принцезу.

ПРИНЦЕЗА: Баш ме брига, хоћу у шуму и тачка, иначе ћу да вриштим!

КРАЉИЦА: Па добро, ево, нека иде у парк, тамо је баш лепо.

КРАЉ: Не може ни у парк, принцеза не сме да излази из дворца!

КРАЉИЦА: Пустите је нека иде у тај парк, шта ће јој бити!

КРАЉ: Добро, ајде, ајде, нека иде у тај парк. Милоше, спреми два-три специјалца за обезбеђење!

МИЛОШ: Док се ви спремите, све ће бити готово. Ајмо децо!

Сви оглазе. Долази специјалац Зоран, сега за сћо. Убрзо долази Милош, ње специјалац најло устјаје и војнички ја поздравља.

СПЕЦИЈАЛАЦ: Послао ме краљ да вам се јавим.

МИЛОШ: Идемо у Топчидерску шуму, спреми два-три најбоља човека!

СПЕЦИЈАЛАЦ: Шта ћемо у тој шуметини?

МИЛОШ: Видећеш, имам план.

СПЕЦИЈАЛАЦ: Какав план?

МИЛОШ: Мука ми је више од овог деришта. Дај ово, дај оно. Шта сам ја бре!

СПЕЦИЈАЛАЦ: Десна рука, краља!

МИЛОШ: Што мало не ради левом руком?

СПЕЦИЈАЛАЦ: Кад си му секретар!

МИЛОШ: Нисам му секретарица! Ја сам ађутант, него слушај, идем да одвезем децу у шуму, а ти ћеш да урадиш следеће...

Музика почиње „Шума и опасност“. (Осветљава се шума у десном ујлу позорнице. Шуму чине деца из шуме правећи фигури различитиој дрвећа и држећи по неку трану лишћа.) Деца у шуми шрче, итрајући се жмурке оглазе са сцене. Принцеза остјаје сама. После десетак секунди музика се утишава, појављују се два специјалца. Специјалац Зоран маше принези:

СПЕЦИЈАЛАЦ: Дођи овамо.

ПРИНЦЕЗА: Ти треба да ме чуваш, не да се шуњаш!

СПЕЦИЈАЛАЦ: Хоћу да ти помогнем, дођи, одвешћу те у шуму!

ПРИНЦЕЗА: Тамо је забрањено да се иде.

СПЕЦИЈАЛАЦ: Не бој се, ја сам с тобом, показаћу ти место где те никад неће пронаћи деца.

Одведе принцезу иза грвеџа.

СПЕЦИЈАЛАЦ: Буди ту, и чекај, кад видим да не могу да те нађу, доћи ћу по тебе да прославимо победу!

ПРИНЦЕЗА: Супер!

Специјалац оглази. Гласови деце се чују све даље. Тишина. Принцеза се њлаши и џражи децу.

ПРИНЦЕЗА: Тата! Стража! Где су сви нестали? Хоћу да сте се сместа појавили овде, сместа! Хоћу да посечете ову шуметину, и сунце одмах да изађе, тата!

Принцеза њлаче, скаче у месџу, џрчи, хода, заџим наиђе на Лала, који куји оџџаџке и њласџичну амбалажу џо шуми, вриџџе и уџлаше се обоје.

ПРИНЦЕЗА: Ти мали, врати се одмах, наређујем.

Лале џобеџне са сцене.

ПРИНЦЕЗА (џлаче): Стража, стража, тата, мама, где сте?

Баца оџџаџке, разбацује, шуџира, ломи џране. Дубравко, који је био иза једној грвеџа се џокрене.

ДУБРАВКО: Не би требало то да радиш!

Принцеза и Дубравко врисну. Дубравко крене да бежи.

ПРИНЦЕЗА: Стани!

ДУБРАВКО: Стао сам!

ПРИНЦЕЗА: Води ме мом тати!

ДУБРАВКО: А ко ти је тата.

ПРИНЦЕЗА: Мој тата је Краљ.

ДУБРАВКО: Шта је то краљ?

ПРИНЦЕЗА: Краљ влада народом, коњу!

ДУБРАВКО: Знам шта је коњ, али немамо ми овде коње!

ПРИНЦЕЗА: Краљ, краљ ми треба.

ДУБРАВКО: Немамо ми краља.

ПРИНЦЕЗА: Хоћу тату, је л' ти јасно! (*развлачећи на слојове*) ТА-ТУ!

ДУБРАВКО: А тату, одвешћу те тати!

Дубравко доводи принцезу пред свој оца, шумској краља, Милана.

ПРИНЦЕЗА: Ко сте ви, ти ниси мој тата?

МИЛАН: Нисам! Ја сам Дубравков тата.

ДУБРАВКО: Рекла је да хоће код тате!

ПРИНЦЕЗА: Ја хоћу код мог тате. Краља!

МИЛАН: Ја сам краљ ове шуме, али нисам твој тата.

ПРИНЦЕЗА: То видим, нисам слепа!

Ојет се појављује Лале с ошћацима, вришће обоје кад се виде и Лале побеће.

ПРИНЦЕЗА: Шта је ово, где је ово, све ћу вас тужити мом тати, има да вас позатвара.

САШКА: Слушај ти, мала бештијо, не можеш овде да изводиш своје бесне глисте.

ПРИНЦЕЗА: Слушај ти, море краво, водите ме кући!

САШКА: Нечувено.

МИЛАН: Молим те да се тако овде не изражаваш према мојој жени. Ми не говоримо ружне речи.

ПРИНЦЕЗА: Баш ме брига, хоћу кући, хоћу кући и хоћу кући!

САШКА: Ма иди кући, ко ти брани.

ПРИНЦЕЗА (*оглазећи бесно*): Баш идем и сви ћете ми платити, и војску ћу на вас да доведем!

МИЛАН: Требало је да је ипак изведемо из шуме.

САШКА: Јест, па да открију где се налазимо.

ДУБРАВКО: А зашто се ми уопште кријемо?

МИЛАН: Сине мој, нас су протерали из краљевства да нас не гледају.

ДУБРАВКО: А зашто?

МИЛАН: Зато што смо посебни.

ДУБРАВКО: Како то посебни?

САШКА: Тако што знамо само да волимо!

МИЛАН: Нека то сине, једном ћу ти боље објаснити. А она ће се вратити, ионако не може наћи пут.

ДУБРАВКО: Идем да пронађем Лалета, уплашила га ова вришталица.

Музика. Шума. Принцеза је сама у шуми, оћеш разбацује оћићашке и шућира, ђојављују се слећи гечак Самир и Дамјан, који ћа води. Дамјан скућља флаше. Принцеза се намерно ићра шућирајући иласћичне флаше. Дамјан узме мирно сваку флашу, док се ићринцеза смеје. Звук шуме се ућишава.

ПРИНЦЕЗА: Зашто се ти не наљутиш?

ДАМЈАН: А зашто ти мени бацаш флаше?

ПРИНЦЕЗА: Ето, забавно ми је.

ДАМЈАН: Мени није.

ПРИНЦЕЗА (молећиво): Па зашто се онда не наљутиш?

САМИР: Зато што ми то не користи.

ПРИНЦЕЗА: Како не користи, ми бисмо се онда сваћали, и не би нам било досадно.

САМИР: Мени никад није досадно. Ја увек нешто радим.

ПРИНЦЕЗА: А шта ће ти те флаше?

САМИР: Скупљам их па ћемо да рециклирамо, и тако чистимо шуму.

ПРИНЦЕЗА: А шта ће вам чиста шума?

САМИР: Кад човек заврши своје улепшавање, треба пажљиво да урећује и своју планету. То је наш дом и морамо да водимо бригу о њој!

ПРИНЦЕЗА: А зашто ти нећеш да седнеш поред мене, и дивиш се мојој коси?

САМИР: Хајде да се дивимо заласку сунца!

ПРИНЦЕЗА: Моја коса је дивнија!

САМИР: Уображени људи желе да чују само похвале!

ПРИНЦЕЗА: Свеједно, мораш да ми се дивиш.

ДАМЈАН: Пријатељ је нешто најдивније на планети!

ПРИНЦЕЗА: Нарећујем ти да будеш мој пријатељ!

ДАМЈАН: Е, па тако се не постаје пријатељ.

ПРИНЦЕЗА: Зашто?

САМИР: Људи све мање имају пријатеља. Пријатељ се не купује, он мора да се припитоми.

ПРИНЦЕЗА: Шта то значи припитомити?

САМИР: Припитомити значи успоставити везе, онда ћеш ти за мене бити једини на свету.

ПРИНЦЕЗА: Хајде, хоћу да ме припитомиш!

САМИР: Мораш бити стрпљива, мораш да волиш и осећаш јер говор је извор свих неспоразума. Знаш ли ти шта је љубав?

ПРИНЦЕЗА: То је кад сви мене воле.

ДАМЈАН: То је кад се сви воле.

ПРИНЦЕЗА: То сам и ја рекла.

САМИР: Пријатељи морају прво да се воле.

ПРИНЦЕЗА: И то сам рекла, хајде, воли ме!

САМИР: То долази одавде, из срца, не из главе!

ПРИНЦЕЗА: Ако ме не будеш волео, онда ћу ти извадити то срце!

САМИР: Онда не можеш постати мој пријатељ, и опет ћу бити усамљен. Човек је данас усамљен и међу људима.

ПРИНЦЕЗА: Онда ћемо сви бити усамљени. Стража, стража, извадите му то срце!

Тишина.

ДАМЈАН: Ти си нека невоспитана и уображена принцеза. Имаш срце, али га не користиш. Лепа си, али си празна.

ПРИНЦЕЗА: Ти ћеш да ми кажеш! А ти си некултуран, а овај је слеп!

САМИР: Очи су следе, треба тражити срцем. Оно што је важно, не види се очима.

ПРИНЦЕЗА: Све сам те разумела!

ДАМЈАН: Ми не можемо да будемо пријатељи, ти си размажена и невоспитана.

ПРИНЦЕЗА: Е, баш ме брига.

Тишина.

ПРИНЦЕЗА: А може ли и невоспитан и размажен да има пријатеља?

САМИР: Људи су заборавили шта траже, зато данас и лутају. Ако тражиш пријатеља, онда морам да те припитоим.

ПРИНЦЕЗА: Ајде, хоћу да ме припитомиш!

САМИР: А јеси ли читала *Малој принца*? Он је припитомио лисицу.

ПРИНЦЕЗА: Не, ја сам принцеза.

САМИР: Па, шта?

ПРИНЦЕЗА: Принцезе не читају.

ДАМЈАН: Пази молим те, а чему служе принцезе?

ПРИНЦЕЗА: Да буду лепе, да наређују и да се забављају.

САМИР: А како се постаје принцеза?

ПРИНЦЕЗА: Рођењем.

САМИР: Мој отац је краљ ове шуме.

ПРИНЦЕЗА: Онда си ти принц.

САМИР: Али ја свако јутро обиђем шуму, скупим отпад који бацају твоји дворани, помогнем животињама и биљкама.

ПРИНЦЕЗА: Онда ти ниси принц, ти си слуга.

ДАМЈАН: Ми волимо шуму, животиње и волимо природу.

ПРИНЦЕЗА: А ја волим да ништа не радим.

САМИР: Зато ти је и досадно, мораш да научиш да осећаш и волиш.

ПРИНЦЕЗА: Слеп, а мене треба да научи да видим!

САМИР: Суштина се види срцем, а теби је срце слепо. Мораш да прогледаш, мала принцезо!

Самир устџаје, покупи неколико ошџадака и оглази. Музика, Макарена. Шумски двор. Принцеза је усамљена и издалека ђеда како се деца играју, смеју и забављају. Лале јој ђриђе и зове да се ђридружи ђри. Деца је ђоздрављају без ђреграсуда. Краљ Милан и краљица Сашка их блаџонаклоно и сређно ђосмаџрају. Музика се ђолако уџишава док се не издвоје Лале, Мишко, Самир и ђринцеза. Лале, Мишко, Самир и ђринцеза чисте шуму, или веђ неџто раде.

ПРИНЦЕЗА (обрађа се Мишку): А шта ти волиш да радиш?

МИШКО: Ја сам хтео да будем водитељ, хођеш тебе да интервјуишем?

ПРИНЦЕЗА: Хођу.

МИШКО (свечано као ђред камерама): Тон! Камера! Светло! Добро вече, драги гледаоци, данас нам је у гостима мала принцеза.

ПРИНЦЕЗА: Добро вече.

МИШКО: Да ли бисте нам рекли какво ће време бити сутра?

ПРИНЦЕЗА: Али, ја сам принцеза.

МИШКО: Па шта, и принцезе користе време, дакле, реци нам какво је време.

ПРИНЦЕЗА: Време ће бити сунчано и топло.

МИШКО: А шта мислите о проблему отопљавања ледника?

ПРИНЦЕЗА: Не знам ништа о отопљавању.

МИШКО: А како можемо да закрпимо рупе у озону?

ПРИНЦЕЗА: Врло лако.

МИШКО: Хвала.

ПРИНЦЕЗА: То није интервју за принцезу.

МИШКО: Откуд ти знаш!

ПАВЛЕ: А како изгледа интервју за принцезу?

ПРИНЦЕЗА: Ево овако. Ти буди принцеза.

ПАВЛЕ: Зар ја нисам принц?

ПРИНЦЕЗА: Може и принц. Шта мислите о новом дезодорансу за мушкарце од Карла Лагерфелда?

ПАВЛЕ: Не користим дезодоранс, он уништава озон.

ПРИНЦЕЗА: А јесте ли видели нови модел бунде, од Ривијере?

ПАВЛЕ: Не користим бунде зато што због њих убијају животиње.

ПРИНЦЕЗА: Ти не знаш да будеш принц.

ПАВЛЕ: Не желим да будем такав принц!

ЛАЛЕ: Могу ли ја да питам нешто принцезу?

ПРИНЦЕЗА: Хајде.

ЛАЛЕ: А колико ћеш ти да останеш код нас?

ПРИНЦЕЗА: Докле год ме не пустите.

ЛАЛЕ: Ко те држи, слободна си.

ПРИНЦЕЗА: Али не знам пут.

МИШКО: Не можемо да ти кажемо пут да не би довела војску.

САМИР: Мораћеш принцезо, сама да нађеш пут.

ПРИНЦЕЗА: Хоћеш ли да ми будеш водич?

САМИР: Како ће слеп да води принцезу?

ПРИНЦЕЗА (смиђљиво): Ниси, ја сам те вређала јер сам љута, а ти видиш више него сви око мене.

Двор. Освећљење на леву сцену позорнице где је двор. Краљ и Краљица нервозно шетају сценом.

КРАЉ: Рекао сам лепо, не може у парк! Мене нико не слуша, јесам ли ја краљ? Шта сам ја овде. *(Долази слуша.)* Где је?

СЛУГА: Нема је нигде. Отели су је!

Краљица пада у несвесност у наручје краља.

КРАЉ: Да ли су тражили откуп? Дајем пола царства!

КРАЉИЦА: Ти си краљ!

КРАЉ: Добро, пола краљевства!

КРАЉИЦА: Ево, ко год да је нађе, постаће принц!

МИЛОШ (*улазећи*): Ево могу ја да је нађем, ако ми дате принцезу за жену.

КРАЉ: Јес' ти паметан!

МИЛОШ: Онда ништа!

КРАЉИЦА: Она је још мала!

МИЛОШ: Мала је, али порашће!

СЛУГА: Јавили су нам доушници да је принцеза вероватно у шуми.

КРАЉ: У шуми!

КРАЉИЦА: Како у шуми, тамо јој је забрањено да уђе.

КРАЉ: То је еколошка зона!

КРАЉИЦА: То је национални парк у коме ми одлажемо отпад!

КРАЉ: Тишина, то је државна тајна.

КРАЉИЦА: Ју, ју, они ће тамо да је заразе.

КРАЉ: Да, тамо су и ОНИ!

КРАЉИЦА: Посебни!

МИЛОШ: Оне што сам истерао јер су...

КРАЉИЦА: Тишина! Они су сами отишли.

КРАЉ: Па да, ниси их терао, само си их замолио?

КРАЉИЦА: Страшно, одмах да је избавите, они ће је покварити.

КРАЉ: Милоше, одмах да си звао антитерористичке специјалце!

МИЛОШ: Разумем! Али, могу ја и голим рукама на те терористе!

КРАЉ: Зови војску, полицију, терористе, анти- шта год, само је доведи одмах!

Шума (ОСВЕТЉЕЊЕ НА ШУМУ У ДЕСНОМ УГЛУ ПОЗОРНИЦЕ). Почиње музика „Волећи је гар“, инструментал. Принцеза се весело игра уз музику с новим груперима. Смеје се, раздрајана је. Дубравко је подучава да игра, Лале и Мишко да игра, сви су задовољни и срећни. Упадају наоружани специјалци и ојкољавају их! Музика престаје.

МИЛОШ: Осигурајте одмах принцезу!

ПРИНЦЕЗА: Али ја сам осигурана!

КРАЉ: Само полако.

МИЛОШ: Тишина! Тихо!

Хватају принцезу. Она вришти.

ПРИНЦЕЗА: Пустите ме!

МИЛОШ: Водим те кући.

ПРИНЦЕЗА: Ја нећу кући! Овде ми је лепо!

МИЛОШ: Тишина! Ви остали сте ухапшени због киднаповања. Све што изговорите биће употребљено против вас на суду! Јасно?!

ПРИНЦЕЗА: Али они су ме пазили.

МИЛОШ: Ти си још мала, не знаш!

ПРИНЦЕЗА: Ти си глупан!

Уједе ја и отвори се и стане испред га их брани.

ПРИНЦЕЗА: Ако их пипнеш, рећи ћу оцу да си ме злостављао!

МИЛОШ: Ако не будеш кренула с нама, све ћу их побити!

ПРИНЦЕЗА: Кренућу с тобом, ако их не будеш дирао!

МИЛОШ: Ова шума је продата инвеститорима и направиће од ње зоолошки врт.

ПРИНЦЕЗА: Не, то мој отац неће дозволити.

МИЛОШ: Већ је дозволио!

ПРИНЦЕЗА: Причаћу са оцем, он то неће дозволити.

МИЛОШ: Причај, причај. Нико да се није померио док ми не одемо!

Полако се удаљавају унапширају држећи их на нишану. Двор. Освећење на двор у десном ујлу сцене. Принцеза је са специјалицима у мраку, одводена на столицу испред шуме.

МИЛОШ (ушрчава задихано): Нисам успео, величанство!

КРАЉ: Шта?

МИЛОШ: Добро су наоружани, и нисам могао да им приђем.

КРАЉИЦА: Јадно моје дете, шта ћемо сада!

МИЛОШ: Не знам! Траже откуп!

КРАЉ: Какав откуп!

МИЛОШ: Десет милиона за принцезу.

КРАЉ: Шта ће њима тамо новац?

МИЛОШ: Не знам! А шта ли ће им тек онај црвени ферари, немам појма!

КРАЉИЦА: Шта се мислиш, дај им све!

КРАЉ: Добро, добро, иди у ту шуметину и преговарај, док продам акције и прикупим паре.

КРАЉИЦА: Чекај, зар ми немамо толико кеша?

КРАЉ: Душо, ја сам краљ, нисам банка. Али, добро, можеш да им одвезеш онај црвени ферари.

МИЛОШ: Разумем, краљу, ја могу то да одложим дан-два, али само да знате, они су јако нервозни!

КРАЉ (*одводећи Милоша у сџрану*): За дан ће бити готово, а кад добијем кћерку натраг, нећу да видим ту шуметину и њих. Јасно!

МИЛОШ: Разумем!

Принцеца је везана за сџолицу исџред шуме. Освећљена је само она док је остјали гео шуме иза ње у шами. Сџецијалац Зоран и друџи сџецијалац су на сџражи. Сџавају. Појављује се Милош и буди их.

МИЛОШ: Спаваш, а?

СПЕЦИЈАЛАЦ (*усџајући брзо*): Како ћемо се извући из овога?

МИЛОШ: Лако, ништа се не секирај.

СПЕЦИЈАЛАЦ: Али принцеца ће рећи да смо је отели, и џабе нам новац.

МИЛОШ: Када добијемо паре, отићи ћемо у шуму и све ћемо их тагадагадага!

СПЕЦИЈАЛАЦ: А принцеца?

МИЛОШ: Она ће бити жртва акције спасавања!

ПРИНЦЕЗА: Неће вам то проћи.

МИЛОШ: Шта је мала, недостаје ти свила и кадифа?

ПРИНЦЕЗА: Недостају ми добри људи!

МИЛОШ: Сад ћеш да видиш како је лепо мени било. Донеси Милоше ово, не, немој то, ево ово, купи ми ово, за моје злато, не свиђа се то, шта си то купио будало... Петнаест година сам вас трпео.

ПРИНЦЕЗА: Знам, била сам зла, али променила сам се.

МИЛОШ: Не липши магарче до зелене траве!

СПЕЦИЈАЛАЦ: Не морамо да је убијемо, можемо да с тим парама побегнемо у другу земљу.

ПРИНЦЕЗА: Кога ћете да убијете? Не, не можете то да урадите.

МИЛОШ: Тупсону, што плашиш принцезу, не бој се мала, нећемо ми теби ништа. А ти, ако те још једном затекнем да спаваш, готов си (*показујући кажиџрџом џркљан на враџу*). Чим је Милош оџишао, обоџица сџецијалаца оџеџ засџе.

ШУМА. Освећљава се шума иза џринцезе. После њиховоџ дијалоџа свеџло их џраџи до џринцезе, коџа је везана исџред њих на сџолицу.

САМИР: Осећам да је принцеца још у шуми.

КРАЉ: Мислиш?

САМИР: Они људи су били зли, осетио сам то!

КРАЉИЦА: Шта ћемо сад!

САМИР: Она је близу, морамо је ослободити!

МИШКО: Идем по мотке!

ДУБРАВКО: И ја идем по мотке!

КРАЉ: Где ћеш с мотком на пушке!

ДАМЈАН: Ајмо да се пришуњамо.

Свећло праћи полако трудицу која долази до принцез. Принцеза везана, само два стражара спавају. Лале и Мишко им се пришуњају и ударају у главу. Дубравко одвезује и ослобађа принцезу.

ПРИНЦЕЗА: У опасности сте овде.

КРАЉ: Повући ћемо се дубље у шуму.

ПРИНЦЕЗА: Ја морам до краља, да све објасним иначе ће вас прогањати.

КРАЉИЦА: Самир ће те извести из шуме.

Специјалци устјају и виде да је побегла принцеза. Специјалац Зоран вади мобилни и у њом шренућку се осветљава двор, док је шума у блајој шами. На двору Милош разговара мобилним телефоном.

МИЛОШ: Шта? Ослободили? Будале једне! Опет си спавао! Не не вреди нам ништа. Довезите ферарија иза зграде! Видећу шта могу да урадим.

Долази краљ.

КРАЉ: Аха, преговарао си!

МИЛОШ: Да, да, кажу за пола сата морам да им однесем новац.

КРАЉ (полако пружа кофер њун новца Милошу, али се тешко расјаје од њега): Ево ти, а кад видим своју ћерку, нећу више да видим ту шуму, је л' јасно! Направићу од ње стамбени и пословни простор највећи на планети.

Милош узима новац и крене да изађе.

КРАЉ: Чекај! Идем и ја с тобом.

МИЛОШ: Не краљу, опасно је, брже ћу сам да завршим.

КРАЉИЦА: Нека, он ће сам, где ћеш ти да идеш.

КРАЉ: Нећу да будем кукавица, хоћу с њим.

КРАЉИЦА: Тврдоглава мазго.

КРАЉ: Сачекај да обучем прслук против метака.

Краљ оглази, Милош се насмеје љезриво и оглази. Краљица осмјаје у чуду.

КРАЉ (враћајући се): Где је?

КРАЉИЦА: Оде!

КРАЉ: Како оде? Како то мене нико не слуша овде! Какав сам ја то краљ?!

Појављују се принцеза и Самир иза његових леђа.

КРАЉ: Како, већ те спасао? Што је брз!

КРАЉИЦА: Срце моје.

Грле је.

КРАЉИЦА: Видиш да је боље што ниси ишао, он је то за пет минута.

КРАЉ: Свака му част, немам бољег од Милоша у краљевству од њега.

ПРИНЦЕЗА: Али мене су спасли Самир и његови из шуме.

КРАЉИЦА: Какав Самир? Глупости! Они су те отели.

КРАЉ: Побудалило дете од стреса. Слуго! Слуго! Води принцезу да се одмори.

ПРИНЦЕЗА: Али, станите!

Слуга одвлачи принцезу док се она буну.

КРАЉ: Значи, ти си тај што ми је отео кћерку?

САМИР: Нисам ја, отели су је они људи што сте их послали.

КРАЉ: Шта мислиш, да сам ја магарац?

САМИР: Ви сте добар краљ, али сте наиван.

КРАЉ: Ја наиван? Хоћеш рећи, глуп! Ја глуп! Чујеш ли ти жено шта он мени рече?!

КРАЉИЦА: Глуп си, него шта!

КРАЉ: Молим! Па, ја ћу вас обоје у ланце. Ја сам краљ, ја имам круну у спаваћој соби! И жезло, тј. Мобилни, у рукама!

САМИР: Требало би да слушате више своје срце.

КРАЉ: Шта каже овај?

КРАЉИЦА: Да слушаш своје срце.

КРАЉ: Шта има ја да слушам срце, то слуша мој доктор Грушановић.

САМИР: Слабо он слуша. Он не може да вам излечи срце.

КРАЉ: Видиш ли ти где се налазиш?

САМИР: Не видим, али осећам.

КРАЉИЦА: Остави дечка на миру.

Улази слуџа.

СЛУГА: Ухватили су Милоша на граници.

КРАЉ: На граници?

СЛУГА: Хтели су да побегну с кофером новца.

КРАЉ: Не могу да верујем.

КРАЉИЦА: Лепо ти је рекао дечко да си глуп.

КРАЉ: Наиван! Доведите ми Милоша!

Улази слуџа водећи везаној Милоша и сџецијалце.

МИЛОШ: Краљу мој, решио сам случај!

КРАЉ: Како?

МИЛОШ (*показујући на сџецијалца Зорана*): Ево, овај овде је организовао и испланирао отмицу. Чим сам то чуо од својих доушника, увукао сам се у њихове редове и разоткрио читаву операцију!

СПЕЦИЈАЛАЦ: Лаже, краљу, ја не могу да смислим тако жестоку акцију!

КРАЉ: То је истина! Срам да те буде, био си ми као син!

МИЛОШ (*клечећи и љубећи му сџојала*): Опростите ми, ваше величанство, не знам шта ми је било!

КРАЉ: Е, сазнаћеш у доживотној тамници!

ПРИНЦЕЗА: Немој тата, пусти га да иде.

КРАЉ: Да иде?

ПРИНЦЕЗА: Да, сви смо добро, нико није повређен. Много је лакше судити другима него себи. Ја не желим да му судим.

МИЛОШ: Јесте, тако је, живела принцеза! Ја сам увек говорио да је она једно дивно дете.

КРАЉ: Ћути ти! Прогнаћу те из земље. Одведите их на границу и не желим да их видим више.

Слуџа одводи Милоша и сџецијалца. Принцеза је шужна.

КРАЉ: Што си се растужила, учинио сам како си пожелела?

КРАЉИЦА: Хоћеш ли сока?

ПРИНЦЕЗА: Нећу!

КРАЉИЦА: Капућино?

КРАЉ: Све ћемо да ти учинимо!

КРАЉИЦА: Шта хоћеш? Хоћеш пиле?

ПРИНЦЕЗА: Хоћу да идем у шуму код својих другара!

КРАЉ: Али ми ћемо ти наћи боље другаре.

ПРИНЦЕЗА: Не треба ми нико сем њих.

КРАЉИЦА: Ти си принцеза и не приличи ти да се дружиш с њима.

ПРИНЦЕЗА: Ви не треба да будете краљ и краљица, ви нисте добри, ви сте себични, а они су добри, и никад не говоре ружне речи, и никад не мисле зло.

КРАЉ: Није тако, душо.

ПРИНЦЕЗА: Јесте, они су ме научили да волим, научили су ме да осећам.

КРАЉИЦА: Њој није добро, молим вас позовите одмах доктора Грушановића!

ПРИНЦЕЗА: Не треба ми доктор, схватила сам да на овом свету постоје и други, а не само мој свет.

КРАЉ: Наше дете је у праву.

КРАЉИЦА: Како!

КРАЉ: Тако, лепо. У праву је. Јесам ли ја краљ или нисам!

ПРИНЦЕЗА (*рагујући се*): Ма јеси тата, ти си прави краљ, и хоћу да помогнеш мојим другарима. Тужно је заборавити пријатеље.

КРАЉ: Хоћу, само кажи, како?

ПРИНЦЕЗА: Хоћу да се тамо не одлаже отпад и да им изградиш дом.

КРАЉИЦА: А, не, не, то је скупо!

ПРИНЦЕЗА: Ма није скупо, они су сав отпад већ спремили за рециклажу, ти само треба да направиш национални парк.

КРАЉ: То и јесте национални парк.

ПРИНЦЕЗА: Да, али они би могли да га одржавају и да долазе код нас у госте.

КРАЉИЦА: Хитно ти је потребан доктор! Хитно! Зовите ми амбулантна кола и доктора Грушановића!

КРАЉ: Ћудер, море! Слугоооооо!

СЛУГА: Изволите, ваше величанство.

КРАЉ: Довези ми лимузину, идемо сви у шуму!

Слуѓа оглази, а радосна ђринцеза ђрли оца.

Почиње музика „Волећи је гар“ са ђевањем. Слуѓа оглази, а радосна ђринцеза ђрли оца. Сви се веселе, ђоздрављају, у средини Самир и ђринцеза ђлешу, зађим се сви ђлумци ђоклањају ђублици.

МЕЋУШИПРАЖЈЕ

УВРНУТИ МИТОВИ (ОД ПРОМЕТЕЈА ДО ОДИСЕЈА)

БОГОВИ СА ОЛИМПА

I

ЗЕВС И КРОН

ЗЕВС: Ајде тата, доста си ти владао, ај' сад мало ја.

КРОН: Види ти малог? Је л' те зато нисам појео, да ми и ти сад отимаш власт?

ЗЕВС: Што, шта фали? И ти си је свом оцу отео!

КРОН: Зато нисам луд да дозволим да ме сад неки малишан среди. Сву браћу и сестре сам ти појео, а тебе сам оставио. Много си био јадан, кило и по си имао, ко ће то да једе.

ЗЕВС: Чекао си да се мало ухраним.

КРОН: Мислим да ти је дошло време, додај ми ту портиклу.

Зевс му gogaје.

КРОН: Иди сада уреди се па дођи као готово јело. И молим те, стави на себе што више зачина, нарочито оригана, обожавам га.

ЗЕВС: Да ставим на себе мало и шафрана?

КРОН: Нећу тог шарфрана, али би могао да се окупаш у неком сосу.

ЗЕВС: Већ сам срећен.

КРОН: Тих, бре, што си брз. Најбољи си ми син! Лези сад да те једем.

Зевс, ујери бајтеријску лампу, чује се њом, Крон се брани рукама од свешлости.

КРОН: Киклопи су ти дали муњу!?

ЗЕВС: Мислиш на ову батеријску лампу?

КРОН: Угаси то, угаси, не могу да поднесем.

ЗЕВС: Хоћу да вратиш моју браћу и сестре што си их појео!

КРОН: Хоћу, хоћу, што одмах ниси рекао, а нису били ни укусни, мало сам их причувао у стомаку.

ЗЕВС: Марш с мог престола, је л' јасно!

КРОН: Баш сам размишљао да абдицирам, шта ћу ја да више будем врховни бог, кад може то мој лепо синчић, а ја ћу му помагати и бити саветник, па да. Заједно ћемо вечно срећно владати.

Улазе Хаг и Посејдон.

ЗЕВС: Ево и моје браће.

Поздрављају се као млади у савременом добу.

КРОН: Моји дивни и прелепи синови, види их како су само порасли.

ПОСЕЈДОН: Где си брате, шта има?

ЗЕВС: Ево, управо постајем врховни бог, а овај отац ме смара.

ХАД: Дај ми да га бацим у тамну врећу, да види како је тесно у његовом стомаку.

КРОН: Није хтео татица да вас мучи, само мало да вас чува. Прво мама чува у стомаку, па онда тата мало носи.

ХАД: Ти си нас носио неколико хиљада година.

КРОН: Тата кад ради, он то хоће темељно да ради. Нисам ја нека смотана жена да вас само девет месеци носим у стомаку. Нема сина док га мушкарац не роди, је л' тако синчићи моји драги?

ХАД: Да га Зевсе, сад или одмах убијем?

ЗЕВС: Сачекај!

ПОСЕЈДОН: Ти си нас појео, драги татице! Могли смо да се угушимо у твојем стомаку.

КРОН: Храна, синови моји, на уста улази, а нисте се могли угушити, дао сам вам боцу са кисеоником.

ПОСЕЈДОН: Нас тројица на једну боцу.

КРОН: Криза је, нема се децо моја, а били сте и мали, таман на једну боцу. Видите како сте израсли.

Појављују се Тишани, Кронови шелохранишљеи у кожним каиушима са аушомашима.

АТЛАНТ: Имаш ли неких проблема, владару?

КРОН: Ево и мојих Титана. Где си ти до сада, идиоте?!

АТЛАНТ: Добио сам дозволу за излазак па сам отишао до града мало.

КРОН: Даћу ти ја излаз, видиш да је овде побуна на помолу. Хоћу да је у крви угушиш ил' ћеш добити излаз у мрачни Тартар.

АТЛАНТ (*рејейџира ђушкy*): Ко се буни, да га видим ја?

Посејдон и Хаг дижу руке увис. Зевс ујери ламђу у очи Тиџану, исђага му ауџомаџ.

ЗЕВС: Будале, хватајте оружје!

Несџане свеџла, чују се ђуџњи и јауци. Свеџло. Тиџани и Крон су везани.

ЗЕВС: Водите њега и све његове титане у мрачни Тартар!

ХАД: Ја бих да оставим овог Атланта да држи небо. Нека му то буде казна!

ЗЕВС: Добро онда, све их похватајте и поведите у мрачни дубоки Тартар.

ПОСЕЈДОН: Хоћемо ли све Титане да пошаљемо у Тартар?

ЗЕВС: Оставите Прометеја и његовог брата, они су били на нашој страни.

Посејдон и Хаг одводе везане Тиџане и Крона. Улазе џри суђаје са маказама и ђреслицама.

ЗЕВС: Три моје суђаје, шта то спремате?

Оне ћуџе, узима једна меџар, мери ђа, једна извуче канађ, ова са маказама ђа ђресече.

ЗЕВС: Шта ви то радите, па ја сам врховни бог, видите ли?

КЛОТА: Јеси, јеси, али и ти имаш своју судбу, морамо да те измеримо сад кад си постао краљ, имаш и ти свој крај.

ЗЕВС: Свашта, какав сам то краљ кад и краљ има свој крај?

Суђаје оглазе, улази Хера са Еросом.

ЗЕВС: Ти мора да си Хера, моја сестра? Од данас ћеш бити моја жена.

ХЕРА: Не пада ми на памет, ти си познат као похотљив и насртљив.

ЗЕВС (*ђрилазећи јој*): Ма ко насртљив, душице моја, ја сам фин младић. (*Шџиџне је*)

ХЕРА: Не прилази, не прилази!

ЗЕВС: Пустите тог малог страшила и ходи ми у наручје да видиш шта је прави мушкарац.

ЕРОС: Ја сам бог љубави, нисам страшило.

ЗЕВС: Види ти њега, нема три киле у њему, а 'оће да буде бог. Ти си једно обично страшило, па још мало.

ЕРОС: Сад ће мало страшило да те испраши.

ЗЕВС (иронично): Уф, уф, сав дрхтим!

Ерос исцали стирелицу у њега.

ХЕРА: Јеси ли луд, он је ионако жељан сваке жене, још му и стрелу бацаш.

ЗЕВС: Јесам, луд сам, и управо сам присвојио све жене, а ти ћеш бити моја прва.

Хера бежи, а Зевс је проићања. Оглазе са сцене.

ЕРОС (Њева): Ја сам мали Ерос, нисам Рамацоти,
Некад ме зову Купидон, а некада Амор
Боц, боц, стрелицама, не дирај ме ручицама
Биће суза беж', иде Амор јеж.

Смеје се.

II

ЗЕВС, ПОСЕЈДОН и ХАД

ХАД: Е, лепо, дошао је ред да делимо царство.

ЗЕВС: Што ћемо га делити, кад је овако супер. Је л' да? Ја сам цар, а ви сте... шта сте ви уопште?

ХАД: Браћа!

ЗЕВС: Па да, царева браћа. Еј, знате ли ви шта је то, то је веће и од самог цара. Кад си цар, мораш да владаш, да заповедаш, глуматаш, а кад си брат, само тражиш од цара, само вам је то посао.

ПОСЕЈДОН: Теби јесте лепо, али и ми смо Кронова деца и нама припада нешто, не морамо све да тражимо од тебе.

ХАД: А рођени смо пре тебе.

ЗЕВС: Рођени, живели три секунде и поједени!

ПОСЕЈДОН: Ја хоћу свој део, је л' јасно!

ЗЕВС: И нећеш да те преваре, је л' да?

ПОСЕЈДОН: Да!

ЗЕВС: Добро, ајд, нек вам буде, браћа сте ми, ред је да се делимо.

ХАД: Ред је ред. Ја бих узео, овако, да видим...

ЗЕВС: Стоп, стоп, стоп, не може то тако, већ ко шта заслужи.

ХАД: Како?

ЗЕВС: Ето, обараћемо руку.

ПОСЕЈДОН: Ја нећу.

ЗЕВС: А шта би ти?

ПОСЕЈДОН: Ја бих да играмо фудбал.

ХАД: А ја одбојку.

ЗЕВС (узима боксерске рукавице): А ја бих да избоксујем обојицу, но ајд, играћемо фудбал.

ПОСЕЈДОН: Ууу, супер, ја браним.

Посматрајући људе и играју фудбал, свако штрчи и даје људе за себе рагујући се.

ХАД: Стани, шта радимо ми сад?

ПОСЕЈДОН: Играмо фудбал.

ХАД: Видим да играмо, али нисмо се поделили.

ПОСЕЈДОН: То је лако, ти ћеш бити бели, а ми ћемо бити црни. А можемо и да ја будем репрезентација Бразила, а ви се договорите.

ЗЕВС: Не лупај, Посејдоне, Хад је у праву. Како ћемо да поделимо свет?

ПОСЕЈДОН: Ево овако, нек Зевс пуца, ја браним.

ЗЕВС: И шта онда?

ПОСЕЈДОН: Да видиш како браним, Валтер Зенга ми није раван.

ЗЕВС: Знам, али шта онда кад одбраниш?

ПОСЕЈДОН: Ако ја одбраним, ја узимам море, ако не одбраним, онда мени небо.

ЗЕВС: Добро.

Зевс се намесити, припремају се, раде вежбе, Зевс штрчи али се код лојше заустави и усмреним покретом слабо је шушне, Посејдон се намерно баца на друћу страну, али Зевс онда покушава да појоди Посејдона, на крају ухватају лојшу и ујуре му у руке.

ЗЕВС: Браво, царе, како си ово одбранио, каква само парада, прави си тај Менга!

ПОСЕЈДОН (шужан): Зенга.

ЗЕВС: Ај сад, једно слово горе-доле. Зенга или Менга, али моје је небо.

ПОСЕЈДОН: Добро, ето, сад је моје море.

ЗЕВС: Ето теби, Хаде, нека буде подземно царство, и свет мртвих, а ја ћу бити на Олимпу и владати свима вама.

ХАД: Чекај, нисам се сложио.

ЗЕВС (*пошајше га по образу*): Ма кул је брацо, биће ти доле лепо, али ако баш хоћеш, ево бацаћемо пару, писмо или глава.

ХАД: Писмо,

Зевс баца, погледа.

ЗЕВС: Глава, победио сам

ХАД: Дај да видим,

ЗЕВС: Шта ћеш гледати, кад сам ја видео. Е па тако, сви смо се сад лепо поделили, ајд сад свако у своје царство.

Улази Атена.

ЗЕВС: Ево и татине мудрице.

АТЕНА: Здраво тата, јеси ли чуо да онај блесави Прометеј опет нешто прави и поправља.

ХАД: Добар је тај Прометеј.

ЗЕВС: Не верујем ја њему. Стари је то лукавац.

АТЕНА: Могу ли да се играм са њим доле у песку?

ЗЕВС: Може сине, ал' кад урадиш домаћи задатак.

АТЕНА: Који домаћи задатак?

ЗЕВС: Не знам ја, знаш да не волим школу. Чуо сам то од других родитеља да децу пуштају напоље тек кад ураде неки домаћи задатак.

АТЕНА: Ја сам урадила.

ЗЕВС: Онда можеш да идеш. Стани, стани! А шта је било за домаћи?

АТЕНА: Да створимо један град.

ЗЕВС: Уф, што вас муче у школи. И шта си ти створила?

АТЕНА: Створила сам град Атину.

ЗЕВС: Браво, ти си татина паметница. Иди сад па се играј.

Оглазе.

ПРОМЕТЕЈ

I

ПРОМЕТЕЈ СА МОТИКОМ. НА ЗЕМЉИ ЛЕЖИ ЧОВЕК. ДОЛАЗИ АТЕНА.

АТЕНА: Шта радиш Прометеју, сине Јапетов, добри титане?

ПРОМЕТЕЈ: Узео сам небеско семе, па сам ставио у иловачу, оквасио речном водом и замесио је. Од животињских душа сам узео добре и рђаве особине. Сад баш хоћу да окопам да не затрави плод.

АТЕНА: Лепо су мени рекли да ниси ти баш чист. И шта ће бити од тога?

ПРОМЕТЕЈ: Биће човек, лутаће земљом, хранити се, живети и умирати.

АТЕНА: Зашто онда живи, ако ће опет умрети?

ПРОМЕТЕЈ: То не знам, али што је краће, то је и слађе. Знам из искуства.

АТЕНА: А је л' можемо ми да водимо бригу о њима?

ПРОМЕТЕЈ: Који ви?

АТЕНА: Ми, богови!

ПРОМЕТЕЈ: Ви не знате о себе да водите бригу, а хоћете од мојих људи да направите поданике.

АТЕНА: Свиђа ми се твоја замисао, таман да их ставим у мој град Атину. Даћу им божански дах.

ПРОМЕТЕЈ: Само ако си опрала зубе.

АТЕНА: Јесам, и то пастом за зубе.

ПРОМЕТЕЈ: Онда може.

Сајне се и дуне. Устјане човек, само у ђаћама, који ђокушава да хода, устјане и ђага, ђроба чејвороношке, унезверено се ђо сцени врзма мумлајући нешјо.

АТЕНА: Нешто ти није баш савршен овај човек.

ПРОМЕТЕЈ: Направили смо ипак само човека, не и бога. Позабавићу се њим, видећеш да ће бити добар. Устани! (*обраћа се човеку*)

Човек се окреће, не зна одакле дојире јлас. Прометјеј долази до њеја и ђокушава да му ојћвори очи.

ПРОМЕТЕЈ: Зашто жмуриш, отвори очи, зашто сам ти их ставио?

Човек ојћвара очи и кад ђа види, ујлаши се и ђагне на земљу.

ПРОМЕТЕЈ (*показује му да устјане јесњовима*): Не плаши се, ајде лагано, отвори очи, погледај како ја стојим па и ти устани.

Човек пробa да сјoји на рукама и љави.

ПРОМЕТЕЈ: Не тако, обрнуто, овако.

Човек се окреће леђима према њему.

ПРОМЕТЕЈ: Не тако, коњу један.

АТЕНА: Зар ниси рекао да се зове човек?

ПРОМЕТЕЈ: То ја њему тепам.

Прометјеј прилази човеку и усјравља ља придржавајући.

ПРОМЕТЕЈ: Је л' сад боље?

Човек клима љавом мумлајући. Прометјеј ља усји, овај љагне.

АТЕНА: Видим ја, нећеш се ти дуго забављати с том стварчицом што се зове човек.

ПРОМЕТЕЈ: Богами, и ја имам све мање стрпљења.

АТЕНА: А да га ми опет закопамо и растргнемо кад није ни за шта!

ПРОМЕТЕЈ: Могли смо, ухвати га за једну руку, ја ћу за другу па ћемо да га раставимо.

Човек најло усјане и јочне да ијра казачок мумлајући мелодију.

ПРОМЕТЕЈ: Ха, види како нас је сад брзо разумео.

ЧОВЕК (*клима љавом и мумла*): Азем, азем.

АТЕНА: Шта мазнеш?

ПРОМЕТЕЈ: Покушава да каже да разуме, али му тешко ово р.

АТЕНА: Добро, Р, што не изговори онда У?

ЧОВЕК: Ууу.

ПРОМЕТЕЈ (*мази ља по љави*): Паметна моја пчелица, зна, зна. Уууууу.

ЧОВЕК: Ууууу.

АТЕНА: Нисам му ја безвезе дала божански дах, бар се надам да није безвезе.

ПРОМЕТЕЈ: Ајд богињо, богати, дај му неко одело. Награди га.

АТЕНА (*иружајући му*): Ево имам једне сандале, и ево му један бели чаршав, тако су се облачили у Грчкој тада.

Човек узима прво сандалу, покушава да сџави на љаву, ља на нос, Аџена се смеје, Прометџеј врџи љавом, сџави сандалу на руке и оџеџ хода на рукама. Прометџеј ља удара и љоказује како да је обује. Човек узме чаршав, љробуџи на средини и љровуче љаву.

ПРОМЕТЕЈ: Што поцепа, идиоте?

АТЕНА: Шта фали, сада је ко пончо што носе Мексиканци, само неке боје да додам.

ПРОМЕТЕЈ: Али ово је Грчка пре нове ере.

АТЕНА: Нема везе, пусти га, баш је сладак.

Аџена љрилази и нацрџа на чаршаву смешка. Човек се смеџи гебилно.

ПРОМЕТЕЈ: Нисам створио човека, већ идиота. Идемо, драга Атено, до мог брата, па ћемо наставити сутра учење.

Прометџеј и Аџена оглазе. Човек се још мало клибери, заџим свуче чаршав на љог и баџи ља.

ЧОВЕК (нормално и љаметџно љричајући у љравцу Прометџеја): Ти ћеш да ми кажеш да сам идиот, идиоте један.

Појављује се Прометџеј.

ПРОМЕТЕЈ: Ајде бре, шта чекаш, што си то баџио, полази за мном.

Човек љодиже чаршав, оџеџ мумлајући и кревелећи се, намиџујући љублици оглази за Прометџејем.

II

Зевс и Посејдон седе на столицама. Прометеј стоји поред њих, а Човек мало даље стоји мудро и озбиљно као војник.

ЗЕВС: Видим, Прометеју, да си лепо изучио и обучио те твоје смртнике.

ПРОМЕТЕЈ: Лепо.

ЗЕВС: А каква је наша корист од тога?

ПРОМЕТЕЈ: Корист нам је што помажемо и бринемо за њих.

ЗЕВС: Не видим ту никакву корист. Ред је и да плате неку.

ПРОМЕТЕЈ: Зашто?

ЗЕВС: Зато што смо ми богови, а они мали људи, и мораће да нам плаћају.

ПРОМЕТЕЈ: Је ли то нека врста рекета?

ЗЕВС: Зови га како хоћеш, али ето може и рекет.

ПРОМЕТЕЈ: А шта ће бити рекет за тебе?

ЗЕВС: Откуд ја знам, ти си споменуо да се тако зове, рекет.

ПОСЕЈДОН: Знам ја, то је она справа за тенис.

ЗЕВС: А шта је тенис?

ПРОМЕТЕЈ: Тенис је игра иста као стони тенис, само са већим рекетима.

Туку једну лопту док се не распадне. Онда узму другу па њу ударају.

ЗЕВС: А шта се море ти са мношћем зафркаваш, сад ћу те својом муњом.

Вади батеријску лампу и уљери у Прометеја.

ПРОМЕТЕЈ: Остави Зевсе, ту лампу и да се као људи договоримо.

ЗЕВС: Изгледа да су батерије слабе. Добро, шта предлагаш?

ПРОМЕТЕЈ: Ти хоћеш да штитиш људе са својим боговима, а они да ти за то плаћају порез.

ЗЕВС: Јест, баш тако, порез.

ПРОМЕТЕЈ: Хоћеш да ти приносе жртве.

ЗЕВС: Ако немају новца, може и жртва. А ја ћу им дати нека права, а и обавезе, не волим незаконоће.

ПРОМЕТЕЈ: Уф, што смо паметни.

ЗЕВС: Молим?

ПРОМЕТЕЈ: Ништа, ништа, то ја за себе. И шта ће ти жртвовати?

ЗЕВС: Ето, ти стави две гомиле од бика, а ја ћу одабрати једну и то ће ми давати.

Прометеј оглази украј и намешта две гомиле од којих је једна већа, а друга мања.

ЗЕВС: Сине Јапетов, светли краљу и драги пријатељу, нешто си неједнако поделио ове гомиле.

ПРОМЕТЕЈ: Само ти бирај што ти срце у грудима саветује.

ПОСЕЈДОН (шихо): Овај хоће да нас зезне.

ЗЕВС: Знам, али пустићемо га, па ћемо да му се после осветимо.

ПОСЕЈДОН: Баци коску, царе! Обожавам да се светим!

(Зевс вади коску из џепа и шаваља Посејдону у руку)

ПОСЕЈДОН: Ма не праву коску, поздрав, овако.

(Узме Зевсову руку, окрене глан, а онда својим гланом лупи ња. Зевс ња ошамари)

ПРОМЕТЕЈ: Ако ћете да се играте таши-танана, доћи ћу ја касније.

ЗЕВС *(намигне)*: Чекај! Ја ћу онда ону већу гомилу, је л' тако брате Посеј-доне?

ПОСЕЈДОН *(грчи се за образ)*: Наравно, брате, већу, већу, видиш како, на њој све лој светлуца.

Зевс љилази и открива гомилу, зашћим се враћа са великом коском, као бесан и изненађен.

ЗЕВС: Видим сада, драги мој Јапетиониде да још ниси заборавио уметност варања, ти мислиш да самог Зевса прећеш.

ПРОМЕТЕЈ: Ја сам поделио, како сам поделио, а ти си бирао, како си бирао.

ЗЕВС: И изабрао сам, а ти си под лој ставио само кости.

ПРОМЕТЕЈ: Такав је ред, људи ће вама кости и лој жртвовати.

ЗЕВС: А њима месо? За те мамлазе? Види га, само гледа и ћути, мислиш да си лукав?

ПОСЕЈДОН: У ћутању је мудрост.

ЗЕВС: Ћути ти тамо.

Зевс љилази човеку, маше му љред очима, сћавља му велику коску у зубе.

ЗЕВС: Е нек им буде, видео сам ја твоју превару одмах, али нека, доћи ћу ја теби главе.

ПОСЕЈДОН: Стварно није лепо од тебе Прометеју.

ПРОМЕТЕЈ: Ја мислим да је све било фер-плеј.

Прометјеј и човек оглазе.

ПОСЕЈДОН: Шта ћеш му сад.

ЗЕВС: Шта ћу? Знам ја шта ћу, ускратићу људима ватру. Нек бауљају у мраку.

III

ЗЕВС СЕДИ НА ТРОНУ И ИГРА СЕ СА БАТЕРИЈСКОМ ЛАМПОМ СВЕТЛЕЊИ ПО БИНИ УЗ ПЕСМУ LET THERE BE ROCK. УЛАЗИ ХЕФЕСТ.

ХЕФЕСТ: Свемоћни Зевсе!

ЗЕВС: Изволи

ХЕФЕСТ: Прометеј!

ХЕФЕСТ: Шта Прометеј.

ХЕФЕСТ: Нашао ватру!

ЗЕВС: Ух, јак ми изум, па ватра је код нас богова од постанка света.

ХЕФЕСТ: Код нас јесте, али сад је дао и људима.

ЗЕВС: Штааа!?

ХЕФЕСТ: Узео дугу стабљику огромне мирођије са пуно сржи, приближио се с њом сунчаним колима, док су се возила небом и ставио стабљику у распаљени жар.

ЗЕВС: То си измислио.

ХЕФЕСТ: Нисам измислио, пише код Гревса у *Грчким митовима*.

ЗЕВС: И ти читаш свашта.

ХЕФЕСТ: Рекла ми је библиотекарка да су боље *Приче из класичне сџарине* од Густава Шваба, али ја не волим Швабе.

ЗЕВС: Ни ја не волим Швабе, него, говори брзо, ко му је продао ватру, да те не истресем из гаћа?

ХЕФЕСТ: Ја сам му продао!

ЗЕВС (*ућери ламџу у Хефестџа, овај се брани руком од светлосџи*): Како? Још смеш да ми изађеш на очи!

ХЕФЕСТ: Нисам крив Зевсе, нисам му продао. Прометеј је долазио јуче код мене у ковачницу, и замолио ме да му упалим цигару.

ЗЕВС: Али, он не пуши.

ХЕФЕСТ: То сам и ја рекао, а он рече да је пропушио од муке, и ја да скратим човеку муке, упалим му цигару. И тако ватру однесе људима.

Зевс, љуџиџ баца ламџу.

ЗЕВС: Платиће ми тај зликовац што се бесмртнима подсмева. А ти глупане један, иди одмах направи ми један превртљив лик лепе девојка.

ХЕФЕСТ: Ја другачију девојку и не знам да направим.

ЗЕВС: Не прави се паметан, хоћу да буде у белом и сва да сија, затим је одводи до козметичарке да је лепо уреди.

ХЕФЕСТ: Може моја жена Афродита да је учини прелепом!

ЗЕВС (*гере се*): Нек је сређује ко хоће, али хоћу да је за минут готова. Је л' јасно!

Хефест ѿврчи и враћи се са малом лушком.

ЗЕВС: Шта је то?

ХЕФЕСТ: Само ово могу за минут да направим.

Зевс узима лушку и са њом удара Хефеста.

ЗЕВС: Што је мени Бог дао да владам будалама, марш на посао и доведи је кад урадиш како ваља. Марш!

Хефест оглази. Нешто касније Зевс сеги са црном кушијом у рукама, улази Хефест са Пандором у мини хаљини.

ЗЕВС: Браво мој Хефесте, права девојка, могао си сачекати још две године да је направиш.

ХЕФЕСТ: Зове се Пандора.

ЗЕВС: Што јој не даде неко заносније име, нпр. Бритни, Синди, Моника... А ти, Пандора.

ХЕФЕСТ: Размишљао сам да јој прво дам име Живадинка, али ми Пандора некако лепше било.

ЗЕВС: Уфф, Пандора је онда сјајно. (*Узима кушију и ѿвара је*) Видиш Пандора, у овој кутији су сва зла која могу да снађу човека, дај је Прометејевом брату да отвори и све ће им похрлити пошати, после ћу им пустити један потоп, неки мали ураганчић и готово с људима и Прометејем.

IV

ПРОМЕТЕЈ И ЊЕГОВ БРАТ ЕПИМЕТЕЈ

ПРОМЕТЕЈ: Немој случајно да си неке поклоне примао од богова.

ЕПИМЕТЕЈ: Зашто, брате?

ПРОМЕТЕЈ: Зато што су богови кивни на људе и учиниће им неко зло.

ЕПИМЕТЕЈ: Зашто су кивни?

ПРОМЕТЕЈ: Зато што ваљда живе безбрижно, без рада, без мука и болести. Докони људи.

ЕПИМЕТЕЈ: А зашто?

ПРОМЕТЕЈ: Откуд ја знам што, само немој ништа примати.

ЕПИМЕТЕЈ: Што?

ПРОМЕТЕЈ: Знаш ли ти неку другу реч, сем што? Кажи нећу!

ЕПИМЕТЕЈ: Нећу. Што?

ПРОМЕТЕЈ: Најгора ствар која ми се десила у животу је кад сам добио тебе за брата.

ЕПИМЕТЕЈ: Што?

ПРОМЕТЕЈ: Иди с милим богом!

Прометееј љуџиџо оглази. Долази Пандора и носи куџију.

ПАНОДРА: Здраво Епи.

Еџиметееј ћуџи.

ПАНДОРА (умиљавајући се): Што ћутиш, пиле мало?

ЕПИМЕТЕЈ: Што?

ПАНДОРА: Ја тебе питам што?

ЕПИМЕТЕЈ: Ааа. Рекао ми брат да не причам се особама које не знам.

ПАНДОРА: Али ја знам тебе, ти си најслађи титанчић кога сам срела.

ЕПИМЕТЕЈ: Је ли баш најслађи?

ПАНОДРА: Јесте, и сама Афродита често уздише за тобом.

ЕПИМЕТЕЈ: Је л', а што?

ПАНДОРА: Како што, па зато што те воли.

ЕПИМЕТЕЈ: А што?

ПАНОДРА: Шта што?

ЕПИМЕТЕЈ: Што ме воли?

ПАНДОРА: Леп си јој. Сваку ноћ каже, ех да ми је Епиметеј да ме једном загрли својим снажним рукама.

ЕПИМЕТЕЈ (*гуџне руке*): Ево, нека дође, ја ћу је оберучке овако.

Зајрли Пандору, а ова ља огјурне.

ПАНДОРА: Чекај, Епи, лагано.

ЕПИМЕТЕЈ: Извини, ја се мало занео.

ПАНДОРА: Нека нека, само се ти занеси (*ља ља шџиџне за обрашчиће*), мали мој Епиметеју. Баш ме је и сад Афродита послала.

ЕПИМЕТЕЈ: Стварно! А што?

ПАНДОРА: Послала ти је овај поклон од Зевса.

ЕПИМЕТЕЈ: Од Зевса?! Онда ништа. Од њега не примам поклоне.

ПАНДОРА: А што?

ЕПИМЕТЕЈ: Не знам, тако ми је рекао брат.

ПАНДОРА: Ма шта брат зна, он се увек прави паметан. Види како је лепа кутија.

ЕПИМЕТЕЈ: А шта је у њој?

ПАДОРА: Не знам, мораш да узмеш.

ЕПИМЕТЕЈ: Па да узмем? Шта ли може бити унутра?

ПАНДОРА: Можда је неки поклон за дивног Епиметеја?

ЕПИМЕТЕЈ: Да, сигурно је Афродита послала само мени неки леп поклончић. Можда прстен, да се веримо, ха, сигурно је то.

ПАНДОРА: Да да, сигурно је то, узми.

ЕПИМЕТЕЈ (*пође да узме, али застџане*): А јок, нећу! Реко ми брат да – јок.

ПАНДОРА: Добро, онда, немој да отвараш, бацићу га.

ЕПИМЕТЕЈ: А можда је Хефест само за мене исковао мач, с којим ћу бити главни у крају. Сигурно је то.

ПАНДОРА: Тако си мудар да се јежим.

ЕПИМЕТЕЈ: Уф, дај ми овамо.

Епиметеј узима кутију, али је враћа. Пандора му јура у руке, он враћа, на крају му ујура њоклон.

ЕПИМЕТЕЈ: Шта сад?

ПАНДОРА: Отвори сад кад си узео.

ЕПИМЕТЕЈ: Ма није мач сигурно, како он да стане у овако малу кутију. Да није бомба?

ПАНДОРА: Каква бре бомба, па то још није измишљено.

ЕПИМЕТЕЈ: Није, али богови су то, хеј, могу они све.

ПАНДОРА: А што би па богови тебе убијали?

ЕПИМЕТЕЈ: Стварно, што би мене убијали, ја сам нико и ништа. Ха, знам, можда је атомска бомба, па могу све да нас побију одједном.

Пандора пође да узме кутију.

ЕПИМЕТЕЈ: Стоп, није бомба, куцало би у њој сигурно нешто.

ПАНДОРА: Слушај, дај ми ту кутију, ако ти већ нећеш...

ЕПИМЕТЕЈ: Не дам, то су мени послали богови, баш мени и...

ПАНДОРА: Дај ми овамо да видим шта су ти послали!

ЕПИМЕТЕЈ: Ја ћу, бежи бре од мене.

Одјурује Пандору и ошћвара кутију, кутија експлодира, чују се јромови и крици.

ЕПИМЕТЕЈ: Шта урадих, шта урадих!

Пандора брзо зашвара кућију.

ПАНДОРА: Пустио си читав рој недаћа које се шире по земљи: болест, грознице, смрт и остале зле ствари, а на дну сам затворила наду, глупане један.

ЕПИМЕТЕЈ: Боље онда да је била атомска бомба.

Пандора бежи, а ушрчава Прометјеј.

ПРОМЕТЕЈ: Која је она девојка што отрча?

ЕПИМЕТЕЈ (*пресшрашено*): Не знам ја ништа!

ПРОМЕТЕЈ: Брате, шта уради? Лепо сам ти рекао да не примаш ништа. Шта ти је дала?

ЕПИМЕТЕЈ: Полако, не могу да одговорим на толика питања.

ПРОМЕТЕЈ: Шта су ти дали?

ЕПИМЕТЕЈ: Говорићу истину и само истину.

ПРОМЕТЕЈ: Говори већ једном!

ЕПИМЕТЕЈ: То је био терориста.

ПРОМЕТЕЈ: Какав терориста?

ЕПИМЕТЕЈ: Зевс је послао терористу с пакетом који је експлодирао. Али све је добро, нико није страдао, само су неке зле ствари излетеле. Све је под контролом.

Прометјеј се гржи за љаву. Појављују се Зевс и Хефест.

ЗЕВС: Драги мој Прометеју, лепо сам ти рекао да се не играш са боговима!

ПРОМЕТЕЈ: Извини Зевсе, али нисам ја крив што си ти глуп па се даш насамарити.

ЗЕВС: Глуп јесам, али сам зато силан.

ПРОМЕТЕЈ: Свеједно, опет си глуп.

ХЕФЕСТ: И ја сам глуп, ал' сам зато ружан.

ЗЕВС: Ко је тебе шта питао, будало? Свеједно, Прометеју, али ти ћеш награбусити.

ПРОМЕТЕЈ: Ево сав сам се испрепадао.

ЗЕВС: Препадаћеш се ти и те како!

ПРОМЕТЕЈ: Шта ћеш са мном кад сам бесмртан?

ЗЕВС: То ћеш видети. Хефесте, стави му ланце, поведи Силу и Власт и окујте га над провалијом за стену на врх Кавказа.

ПРОМЕТЕЈ: Уф, сав сам се најежио.

ЗЕВС: Најежићеш се ти горе на минус 30. И да знаш, твој незахвални и безбожни људски род ћу да потопим.

ПРОМЕТЕЈ: То си прочитао у Старом завету, не би се ти сам сетио.

ЗЕВС: Вређај, вређај, молићеш ти мене.

ПРОМЕТЕЈ: У праву си, могу ли да се опростим са сином Деукалионом?

ЗЕВС: Нисам ти ја социјална установа.

ПРОМЕТЕЈ: Дај ми пет минута, велики Зевсе.

ЗЕВС: А сад сам и велики, а малопре глуп.

ХЕФЕСТ: Испуни му тата задњу жељу, ваља се.

ЗЕВС: Зашто се ваља?

ХЕФЕСТ: Слушао сам као мали од дадиље да се ваља некад учинити добро дело.

ЗЕВС: Не зна та дадиља ништа. Али ја ћу да ти кажем сине, ваља се некад учинити и добро дело. Запамти то.

ХЕФЕСТ: Баш си ти мудар тата, запамтићу, а дадиља нема појма.

ЗЕВС: Тако, мој паметни синчићу, а теби услишавам, услишујем... како се каже, услишавам, или услишујем?

ХЕФЕСТ: Не знам ја тата, слабо ми иде језик у школи.

ЗЕВС: Помози, Прометеју.

ПРОМЕТЕЈ: Кажи – испунићу.

ЗЕВС: Прометеју, испунићу ти последњу жељу. Како само говорим језик. Поздрави се са сином.

Улази Деукалион у рокерици са слушалицама на љави.

ДЕУКАЛИОН: Де си бре ћале, видим дошли по тебе у мардељ да те воде.

ПРОМЕТЕЈ: Не лупај глупости, идем мало на планину.

ДЕУКАЛИОН: Још је лето?

ПРОМЕТЕЈ: Немамо паре за летовање у лето, па идем на зимовање. Него слушај ме сад сине, последњи пут!

ДЕКАЛИОН: Поправићу оне кечеве, обећавам ћалац.

ПРОМЕТЕЈ: Какве кечеве?

ДЕУКАЛИОН: Уф, мислио сам да си био на родитељском.

ПРОМЕТЕЈ: Имаш кеца?

ДЕУКАЛИОН: Немам кеца.

ПРОМЕТЕЈ: Имаш или немаш кеца?

ДЕУКАЛИОН: Немам једног кеца већ седам комада, али...

ПРОМЕТЕЈ (*безнадежно*): Седам кечева, па из чега немаш црни сине?

ДЕУКАЛИОН: Ма поправићу то док си рекао пиксла.

ПРОМЕТЕЈ: Пиксла!

ДЕУКАЛИОН: Немој тата тако брзо да говориш.

ЗЕВС: Вас двојица, доста тог родитељског зафркавања, идемо!

Прометееј одводи мало у сџрану сина.

ПРОМЕТЕЈ: Умало да заборавим шта сам хтео да ти кажем, слушај, Зевс ће пустити на читаву земљу потоп, неће нико од људи остати.

ДЕУКАЛИОН: Страва, па онда ће нестати и дневници из зборнице.

ПРОМЕТЕЈ: Будало, нећеш ни ти остати. У мојој радној соби имаш план да изградиш брод у коме ћеш се склонити, поведи и неку другарицу.

ДЕУКАЛИОН: Могу ли свој бенд да поведем?

ПРОМЕТЕЈ: Ако буде било места, али мораш да ставиш ту и животиње и биљке које ће преживети. И натрпај камења, од њега ће богиња Земља поново створити људе.

ДЕУКАЛИОН: А да понесем и кућни биоскоп, биће нам досадно?

ПРОМЕТЕЈ: Понеси и биоскопску салу, само учини како ти говорим!

ДЕУКАЛИОН: Ништа не брини, тата.

ЗЕВС: Хефесте, стављај овог у ланце и идемо.

ПРОМЕТЕЈ: Е мој Деукалионе, јадан ми је људски род који ће од тебе настати.

ДЕУКАЛИОН: Ајде тата, немој да си крај срца, бар неће слушати народњаке.

Хефест сџавља Прометееју ланце и одлазе сви са сцене. Остaje само Еџиметееј.

ЕПИМЕТЕЈ (*збуњен*): А што га одведоше?

V

ПРОМЕТЕЈ ЛАНЦИМА ВЕЗАН ЗА СТЕНУ, ИЗНАД ЊЕГА НА КАМЕНУ СТОЈИ ОРАО.

ПРОМЕТЕЈ: Проклетниче, мислиш да ћеш угушити са мном сваку светлост која плане у људском роду.

Појављује се Хефест.

ХЕФЕСТ: Мени је жао, рођаче, што патиш, а лепо сам ти рекао да је пушење штетно по здравље. Видиш како си завршио. Зевс је наредио да тако останеш бар тридесет хиљада година.

ПРОМЕТЕЈ: Могу ја овде вечно остати, али Зевс неће вечно остати. Он ће бити заборављен, смењен другим боговима. Памтиће га само као похлепног старца који је блудио и муњама плашио народ. Најобичнији тиранин.

ХЕФЕСТ: Немој тако, па видиш да ти је оставио да бираш да неко добровољно изабере смрт уместо тебе.

ПРОМЕТЕЈ: Хоћеш ли ти можда?

ХЕФЕСТ: Уф, нећу, то није моја судбина.

ПРОМЕТЕЈ: Ето видиш како је милосрдан. Ко би хтео да пристане на смрт? Али нека га, има судбина и за Зевса, неумољива и неизбежна. И њему предстоји пад и пропаст због једне жене.

ХЕФЕСТ: Јак си ми и ти мудрац, и ја сам могао рећи Зевсу да ће због жене пропасти.

ПРОМЕТЕЈ: Али ја знам због које жене!

ХЕФЕСТ: Које?

ПРОМЕТЕЈ: Зини да ти кажем!

Хефестџ зине. Прометџеј огмахује ѓлавом чугећи се Хефестџовој ѓлуџосџи.

ХЕФЕСТ (гржећи усџа оџтворена): Ево, зинуо сам, говори већ једном, заболи ме вилица!

Појављује се Зевс.

ЗЕВС: Драги Прометеју, чујем те где кукаш.

ПРОМЕТЕЈ: Не кукам, него позивам ветрове, потоке, морске таласе, мајку земљу и вечно сунце за сведоке моје судбе.

ЗЕВС: Уф, сад сам се ја сав најежио. Има ли кога да ниси позвао. Слободно ти кукај, нисам због тога дошао, него шта ти рече малопре? Чу ли и ти Хефесте?

ХЕФЕСТ (и даље оџтворених усџа): Чух да и теби неће вечно горети свећа.

ЗЕВС: Затвори та уста, ништа те не разумем, ако те зуб боли иди до стоматолога. А сад кажи лепо.

ХЕФЕСТ: Чуо сам да ти неће вечно горети свећа! И да ћеш надрљати због једне жене.

ЗЕВС: А то си чуо, и свиђа ти се.

ХЕФЕСТ: Јок, ја не знам ништа, одлазим.

Хефест ѓ оглази.

ЗЕВС: Која ће ми то жена доћи главе?

ПРОМЕТЕЈ: Не знам Зевсе, ти си врховни бог, па сам види.

ЗЕВС: Ако ми будеш рекао, ослободићу те.

ПРОМЕТЕЈ: Нећу ти рећи Зевсе, ред је да осетиш како је судбина неумољива.

ЗЕВС: Ако је тако, онда ће ти бити још неумољивија, тај орао што ти је изнад главе од сада ће да ти сваку ноћ кљуца јетру. Мучење неће престати док се не појави неко ко ће те заменити. А тешко да ће неко ставити своју судбину за твоју.

ПРОМЕТЕЈ: Нећеш Зевсе ни ти добро проћи, рекох ти ја.

(Мрак)

VI

ПРОМЕТЕЈ ЗА СТЕНУ И ДАЉЕ ПРИКОВАН. ПОЈАВЉУЈЕ СЕ ХЕРАКЛЕ.

ХЕРАКЛЕ: Ти ли си онај добри заштитник људи, чувени Прометеј?

ПРОМЕТЕЈ: Јесам, а ти си вероватно најснажнији човек, звани Херакле.

ХЕРАКЛЕ: Откуд знаш?

ПРОМЕТЕЈ: Знам ја свашта.

ХЕРАКЛЕ: Онда знаш да морам да извршим оне глупаве задатке за краља Еуристеја?

ПРОМЕТЕЈ: Знам.

ХЕРАКЛЕ: А пошто све знаш, богати, знаш ли и како да златне јабуке узмем Хесперидама?

ПРОМЕТЕЈ: Знам, замоли мог брата Атланта да их узме уместо тебе. Он ће радо пристати ако га мало одмениш и придржиш небо уместо њега.

ХЕРАКЛЕ: Само то. Супер. Е, када си ти мене лепо посаветовао и ја ћу тебе избавити.

Херакле ухвати оној орла са сћене, удари о сћену њиме и баца га у мрак, ше му раскиде ланце.

ХЕРАКЛЕ: Сад си ослобођен, Прометеју

ПРОМЕТЕЈ: Неће то тако лако ићи, мора неко уместо мене да на ту стену буде закован.

ХЕРАКЛЕ: Ништа се за то не секирај, и ту имам решење. Мом другару кентауру Хирону, досадио је вечан живот, и оберучке ће да прихвати твоју судбину.

Појављује се Зевс.

ЗЕВС: Каква је то овде завера?

ХЕРАКЛЕ: То си ти тата?

ЗЕВС: Херакле, шта радиш ти овде?

ХЕРАКЛЕ: Кренуо сам да узмем оне јабуке од Хесперида, па сретох Прометеја.

ЗЕВС: Једи сине, само једи јабуке, оне су здраве. Воће је извор здравља, запамти мој лепи Херакле.

ХЕРАКЛЕ: Хоћу тата, ал' можеш ли да пустиш Прометеја? Хирон ће пристати да се замени са Прометејевом судбином. Ево одмах ћу да га позовем.

Херакле вади мобилни, али га баца на земљу.

ХЕРАКЛЕ: Немам кредита, имаш ли тата мобилни?

Зевс ђружа Хераклу мобилни.

ХЕРАКЛЕ (*диви се шелефону*): Вауу, фолд супер б.

ЗЕВС: Да не кажеш после, да нисам милосрдан, допуштам размену, али ћеш носити гвоздени прстен у коме се налази камичак са кавкаске стене тако да још увек будеш симболично прикован за Кавказ.

ПРОМЕТЕЈ: Нисам ни сумњао да те могу победити.

ЗЕВС: Наравно да не можеш.

ПРОМЕТЕЈ: Рећи ћу ти тајну Зевсе, не могу да будем као ти немилосрдан. Немој да се жениш Тетидом, добио би сина који би био већи и јачи од тебе, то би значило и твоју смрт.

ЗЕВС: Знао сам да си мека срца, мој Прометеју, не ваља ти то у овом суровом животу.

ПРОМЕТЕЈ: Не можемо сви бити богови, ваља се понекад и човек бити.

Зевс и Прометей оглазе.

ХЕРАКЛЕ: Алоо, ало, здраво Хироне, добро сам, јесте, слушај, нашао сам ти посао. Да, да, за стално, ништа нећеш морати да бринеш,

да, па на планини наравно, није хладно, ма какви, сунце сија знаш како, да, да, базен, шта ће ти базен на планини будало једна, да се скијаш? Можеш да се скијаш, наравно, добро је бре, досадан си, видећеш кад дођеш, ма посао је боли глава, доста бре, сав кредит ми потроши. Јави се Зевсу, он је дао оглас. Здраво! Где сви одоше? Тата! Прометеју!

Херакле оглази са сцене.

ТАНТАЛ

I

ТАНТАЛ И ЊЕГОВА ЖЕНА

ТАНТАЛ: Ех, што ми је тешко кад сам богат и славан.

ЖЕНА: Да ли би ми сутра купио базен?

ТАНАТАЛ: Чуј базен, купићу ти и велики вентилатор да ти прави таласе.

ЖЕНА: Јој, оћу, оћу мајке ми!

ТАНТАЛ: А Пелопу ћу да купим мерцедес, нек се мало воза са другарима и девојкама.

ЖЕНА: Али има већ порше.

ТАНТАЛ: Мерцедес је – мерцедес.

ЖЕНА: Јој, што си богат, мили мој!

ТАНТАЛ: Јоој што сам богат, мила моја. Тежак је живот нас богаташа.

ЖЕНА: Да знаш. Ето, сутра ти долазе и богови на вечеру.

ТАНТАЛ: Јест' вала, а они досадише, сваког месеца долазе, не знам шта ће ми више.

ЖЕНА: Шта фали, таман да још мало мазнемо нектара и амброзије.

ТАНТАЛ: У праву си, понестало ми је, а људи само траже, ко да ја то на дрвету налазим.

ЖЕНА: Траже, траже, ал' им и наплатиш.

ТАНТАЛ: Шта је то кило злата за чашу божанског пића.

ЖЕНА: То и ја кажем, ништа.

ТАНТАЛ: Још из саме Зевсове чаше.

ЖЕНА: Е мој мили, није то мала ствар, са Зевсом за сто сести.

ТАНТАЛ: Ех, мала, ма ја сам већи од њих, они су за мене...

ЖЕНА: Само мали богови.

ТАНТАЛ: Јест, баш то, мали богови. *(Смеју се)*

II

ЗА СТОЛОМ СЕДИ ЗЕВС У ЧЕЛУ И ОСТАЛИ БОГОВИ ОКО СТОЛА, ТАНТАЛ СЕДИ ПОРЕД САМОГ ЗЕВСА.

ЗЕВС: Лепу си нам вечеру спремио.

ТАНТАЛ: За богове све најбоље.

ЗЕВС: Јес' вала, а треба ли ти што?

ТАНТАЛ: Не, моћни Зевсе, свега имам. Можда још неку килу злата, али и не мора, није фрка.

ЗЕВС: Е то је лепо видети, кад неки човек не кука, Зевсе, дај нам ово, Зевсе фали ми оно и тако у бескрај.

ТАНТАЛ: Ни ја то не волим. Шта има да кука, нек узме мотику па нек ради.

АФРОДИТА: Понекад мени Тантал закука за љубав неке младе девојке која му се свиди, иначе не кука, не кука.

ТАНТАЛ: Лажеш Афродито, шта ћеш ми ти кад ја све могу да платим?

АФРОДИТА: Љубав, Тантале, не можеш да платиш. Зар нисмо пре неки дан били у походе код жене твог рођака?

ТАНТАЛ: Добро, добро, пусти сад то, то ћемо ми сами. Чуће моја жена, а онда смо га награбили.

АТЕНА: Мутиш нешто, Тантале.

ТАНТАЛ: Ма јок ја, у ствари мало, кад могу и богови много, можемо и ми мало да мутимо.

АРЕЈ *(ушљаје)*: Бедни смртниче, ти ли поредиш нас и вас!

ТАНТАЛ: Не, моћни боже рата, нећемо сад заподевати свађу.

АРЕЈ: А него, шта ћемо него на бој! Ти ли се са мношћ поредиш, ти мали ушљиви црву!

ТАНТАЛ: А што си се ти баш ражестио од свих, сивоњо један?

АРЕЈ: Шта рече? Сивоња? Ја сивоња?

ТАНТАЛ: Да ниси ти можда због Афродите нешто побеснео?

АРЕЈ: Правиш ли то неку азулију на мој рачун?

ТАНТАЛ: Мислиш алузију?

АРЕЈ: То, алузију!

ТАНТАЛ: Не ја, само ти знаш шта са Афродитом радиш.

ХЕФЕСТ: Шта моја жена ради са Арејом?

ТАНТАЛ: Ништа, само се понекад клацкају.

ХЕФЕСТ: Где се клацкају?

ТАНТАЛ: На Арејевој клацкалици.

АФРОДИТА: Ма драги Хефесте, попили су па лупају глупости.

ТАНТАЛ: Можемо и ми мало да се клацкамо. Понекад.

ЗЕВС: Доста, Тантале, претерао си, још нас вређаш за твојим столом.

ТАНТАЛ: Није, Зевсе, ја то само онако, што вас волим. Ево, одмах ћу да изнесем десерт.

Тантал излази.

ЗЕВС: Нешто није у реду са њим.

АТЕНА: Ко се не би осилио кад седи поред врховног бога.

ЗЕВС: У праву си, није био такав кад смо га због његових вредности почели да мазимо.

АТЕНА: Седећи поред бога, човек помисли да је и сам бог.

ЗЕВС: Атено, паметно збориш. Морамо да смањимо ове доласке.

Долази Тантал.

ТАНТАЛ: Ево једне посланице, за моје промућурне богове. Да видимо ко ће да погоди шта је ово.

Свија свима. Ћуће и љегају бесно и зачуђено, ђрво у јело ђа у Тантала.

ТАНТАЛ: Па што не једете, изврсно је јело.

ДЕМЕТРА (ђроба јело): Стварно, баш је укусно. Што нико не једе? Могу ли ја још мало овога?

Ађолон исђрђне Деметђри кашику из руке.

ДЕМЕТРА: Шта је сад било? Ако се вама не свиђа, ја ћу све појести.

АПОЛОН: Људоджерко!

ЗЕВС: Ти Деметро, због свог бола што ти је ћерка за Хада пошла ниси приметила какво нам је зло Тантал спремио.

АПОЛОН (иронично): Тантале, лепу си нам вечеру спремио.

ТАНТАЛ (*смеје се неразумно*): Е сад сте се показали, свака част, добра је фора, је л' да. Знао сам ја да ви богови имате моћи, али сад сте се показали. Свака част!

ЗЕВС: Будало, сина Пелопа си нам спремио у јело да би проверио да ли ћемо то препознати!

Деметра устџаје од сџола, држећи се за устџа ошрчи са сцене.

ТАНТАЛ: Како бих другачије знао да ми можда преваранти, уместо богова, не улазе у кућу.

АРЕЈ: Ко преварант, сад ћу те у бубу претворити!

ЗЕВС: Доста! Ви богови, брзо вратите Пелопа, а плећку што је Деметра појела, нека Атена од слоноваче направи.

ТАНТАЛ: Знао сам и то да ћете ми сина вратити. Ха, нисам ли и ја можда неки бог кад предсказујем као и ви. Могли сте ме именовати, на пример, за бога богаташа. С њима би ми било најлакше, они, што Зевсе рече, најмање кукају. Ја бих им правио сефове, аларме и сиурносне системе, и чувао благо. Понеког бих на власт доводио и овако бих га на вечеру походио. Их, што би нам било лепо. Је л' да? А и ви бисте се мало одморили. Не бих ја то ни правио много поданика, десетак за читаву земљу, остали нека ринтају и вама се обраћају.

Ареј устџаје и скаче љреко сџола на Танџала, Хефестџ ља задржава.

АРЕЈ: Ма пусти ме, Зевсе, да му дам ја његовог бога.

ЗЕВС: Шта кажеш, бог богаташа?

ТАНТАЛ: Добро, не мора богаташа, дајте ми, ако је неки ресор упражњен. Ако није, могу да будем и бог без портфеља. Просто да будем само бог, шепурим се около и ништа не радим.

Чује се љром.

ЗЕВС: Тантале, превршио си сваку меру. Већ месецима те слушам како нас најрцње оговараш, крадеш нектар и амброзију и продајеш је, прикрио си мог скупоценог златног булдога из мог храма на Криту, још си лагао да га никад ниси видео, одајеш људима шта причамо за столом, још си нам приредио свог сина за вечеру.

ТАНТАЛ: Зевсе, немој да се љутиш, то је само шала, па досадне су нам вечери, морамо их мало учинити занимљивијим. А ко је још спреман свог сина да ти жртвује, сем мене? Кажи, ко?

ЗЕВС (*џрогере се*): Ћути, бедни смртниче кад ја причам. Биће ти занимљиво одсад па довека, има у Хад да те пошаљем да стојиш усред једног језера. Вода ће ти бити до подбратка, и бићеш вечно жедан, јер чим принесеш уста води она ће нестати, а изнад главе ће ти висити воћке, чим се усправиш да узмеш крушке и маслине, гране ће се подићи високо тако да ћеш трпети вечно глад.

ХЕРА: А да томе не буде крај, над главом ће да ти виси у ваздуху огромна стена која ће да прети да се сруши, тако да ћеш осећати и стално самртни страх.

ЗЕВС: Тако ће бити са потцењивачем богова, безбожни Тантале!

АРЕЈ: Ја бих њега, Зевсе, одмах на веће муке ставио.

ТАНТАЛ: Ја бих, моћни Зевсе, ако може да Ареј пресуди, можда су његове муке мало лакше.

ЗЕВС: Ти си Тантале своје рекао!

Улазе Ајолон и Пелоп.

АПОЛОН: Ево Зевсе, Пелоп је као нов.

ЗЕВС: Одлично, идемо, Ареје, поведи Тантала до његовог новог одморишта.

АРЕЈ (*џрљајући руке*): Са задовољством.

Сви оглазе са сцене, Ареј иге иза Тантала ћушкајући ја у лећа.

СИЗИФ

I

Сизиф и речни бог Асоп.

СИЗИФ: Слушај Асопе, богу речних вода, ја знам ко ти је отео ћерку.

АСОП: Хоћу одмах да ми кажеш!

СИЗИФ: Али шта ћеш ти мени учинити кад ти ја кажем?

АСОП: Нећу те убити, на пример.

СИЗИФ: Уф, што ми је награда.

АСОП: Добро, даћу ти сто евра.

СИЗИФ: Само?

АСОП: Имам још четири ћерке, хоћеш да банкротирам?

СИЗИФ: Њих још нико није отео.

АСОП: Али ако их отме?

СИЗИФ: Добро, рећи ћу ти за петсто.

АСОП: Даћу ти двеста и тачка.

СИЗИФ: Договорено. Ћерку Егину ти је украо ко други него Зевс, највећи блудник међу боговима.

АСОП: Знао сам да је он умешао своје прсте, али платиће ми он на Савету за безбедност богова, има да је врати. А ти ћеш добити паре чим наплатим штету од поплава.

СИЗИФ: Следећи пут ћу паре тражити унапред.

II

Хад и Зевс

ЗЕВС: Мали бедни смртник, нашао мене да цинкари.

ХАД: Драги брате, тај смртник ја најлукавији међу смртницима.

ЗЕВС: Још је преварант, у окове ћу ја њега.

ХАД: Лако ћемо са њим, али Асоп тражи своју кћерку.

ЗЕВС: Иди и реци да ћерка није код мене, али да знам где је.

ХАД: Сви знају да је код тебе.

ЗЕВС: Зар ће ко сили смети да се противи, зар ће ко смети мени Зевсу, врховном богу на Олимпу да каже да лажем? Ако ја кажем да је тако, то и постаје тако. Друг Стаљин је рекао да хиљаду пута изговорена лаж постаје истина.

ХАД: У праву си, моћни Зевсе, то је тако.

ЗЕВС: Онда је решено, ти ћерку однеси доле код неког смртника и реци да је он украо.

ХАД: Добро, а шта ћемо са Сизифом?

ЗЕВС: Њему пошаљи Танатоса, моћну смрт, нек ти га доведе у подземно царство, па нек тамо цинкари.

Хад одлази.

ЗЕВС: Неће мене неки глупи Савет безбедности да омета, ко да боговима може нешто да буде, па да им треба безбедност. Има да покренем његово распуштање.

III

Сизиф и ТАНАТОС

СИЗИФ: Види њега, већ си стигао. Баш ми је драго, увек сам желео да упознам смрт.

ТАНАТОС: Онда си један од ретких

СИЗИФ: Ја сам, иначе, један од ретких.

ТАНАТОС: Идемо, Сизифе, немам времена за твоја надмудривања.

СИЗИФ: Седи мало да нешто поједемо.

ТАНАТОС: Смрт не једе!

СИЗИФ: Седи мало болан да поразговарамо. Ја ти ионако нигде нећу побећи.

ТАНАТОС: Немам ја кад с тобом говорити.

СИЗИФ: У праву си, ево сад ћу ја, само да се спремим. Шта мислиш да понесем зимску одећу, можда захладни?

ТАНАТОС: Доле ти неће ништа требати.

СИЗИФ: Ипак ћу ја понети перјану јакну, што је сигурно, сигурно је. Каже наш народ, лети понеси, а зими, ако оћеш – ако нећеш.

ТАНАТОС: Али сада је јесен.

СИЗИФ: Важи то и за јесен.

Сизиф оглази, смрт њега, на крају сегне у сиволицу, онда се чује шкљоцање. Смрт покушава да се мрдне из сиволице, али не успева. Појављује се Сизиф у перјаној јакни.

СИЗИФ: Ухватила си се у моју замку. Знао сам ја да ће Зевс да се свети, па сам специјално за тебе припремио изненађење.

ТАНАТОС: Шта ти ово значи, знаш ли бедниче, да ћеш скупо за ово платити.

СИЗИФ: Знам, али ми не смета, ја се не плашим освете нити мржње твојих богова.

ТАНАТОС: Мислио сам да си лукавији.

СИЗИФ: А ја сам мислио да сам плашљивији.

ТАНАТОС: Видиш да смо у обојица у заблуди.

СИЗИФ: Нисмо, ја јесам страшљивац, али то ми не смета да се мало поиграм са својом судбином.

ТАНАТОС: Неће ти дуго трајати.

СИЗИФ: Чуј, време је релативно, Ајнштајн о томе зна више, а ја знам да извесно време неће нико умрети.

ТАНАТОС: Теби то ништа неће значити кад се ослободим.

СИЗИФ: Ех, не значи. И те како значи. Од сада ме можеш звати Сизиф милосрдни.

ТАНАТОС: Људи су себични, нико ти неће бити захвалан што си ме заробио. А вероватно ће доћи да те моле да ме пустиш.

СИЗИФ: Да ли сам икад тражио људе? И људе презирем исто тако као и богове.

ТАНАТОС: Ти си неки гадни намћор, Сизифе.

СИЗИФ: Презирем несавршеност, презирем глупост, презирем наивност, презирем самог себе.

СМРТ: Схваташ ли шта ће ти Зевс урадити?

СИЗИФ: Спреман сам за Зевсове вратоломије.

Долази Ареј.

АРЕЈ: Глупи Сизифе, а не лукави.

СИЗИФ: Знао сам да ће по мене доћи тупави али ратоборни Ареј.

АРЕЈ: Не знам ко је тупав, а ко ће са мном у Хад.

СИЗИФ: Више волим бити човек у Хаду, него Ареј, бог рата са глупим мозгом на Олимпу.

АРЕЈ (*бесан, развали сѐо испред себе*): Сизифе, Сизифе, име ће ти бити познато само по мукама.

Прилази и ослобађа Танатоса, Танатос хвата Сизифа.

СИЗИФ: Да ли бих могао да се опростим са женом?

ТАНАТОС: Па да нам опет нешто приредиш. Не може!

АРЕЈ: Шта да нам приреди тај глупави паметњаковић. Нек се опрости, теже ће му бити, а што је њему теже, мени је лакше.

Долази жена. Оглазе на сѐрану.

СИЗИФ: Слушај ме сад и ништа не питај, сад кад ме одведу, немој случајно да си ми приредила даћу и сахрану, понашај се као да нисам умро.

Оглазе.

IV

Хад, Сизиф и Персефона

ХАД: Зар је могуће да је твоја жена тако немарна те не удостоји ни једне почаст, нити те сахрани како ваља?

ПЕРСЕФОНА: И не пусти ни једну сузу за њим.

СИЗИФ: Биће да се јадница заборавила од бола. Жена је то, крхко и нежно биће.

ПЕРСЕФОНА: И ја сам жена, па шта. Збиља сам љута, свако треба да има достојну сахрану. Чак и ти, превртљиви Сизифе. И ако је крхка, требало би да плаче, а не да иде у дискотеке свако вече.

СИЗИФ: То и ја кажем, али опет, нема везе, мени је овде доле добро. Свеједно ми је да ли су горе приредили сахрану или нису.

ХАД: Знам, али не може се против правила и закона.

СИЗИФ: Нема везе, мили Хаде, пусти нек буде тако, мени ништа неће бити боље ни са погребом ни без њега.

ХАД: Тишина! Ако ја кажем да не може то тако, онда не може то тако!

ПЕРСЕФОНА: У праву је Хад, Сизифе, твоја жена мора да буде опоменута за тај немар.

СИЗИФЕ: Онда допустите мени да одем до ње да је опоменем. Она ће се пре од мене мртвог уплашити него од свих других, и пре ће мене послушати.

ПЕРСЕФОНА: Не може, нећеш се вратити.

СИЗИФ: Како се нећу вратити, кад нисам хтео ни да идем из Хада.

ХАД: У праву је, ми смо навалили да она уради ту даћу ко мутави.

СИЗИФ: Јест, ја сам само предложио, ако већ неко мора да је опомене, нек то будем ја.

ПЕРСЕФОНА: Не знам, ипак си ти, Сизифе, стари лукавац.

ХАД: Пустићемо га, не може нам нигде побећи.

ПЕРСЕФОНА: Добро, али да се вратиш у року од три дана, иначе Сизифе, казна ће ти бити језива.

СИЗИФ: Ма не пада ми на памет, да се са боговима играм.

V

Сизиф и Његова жена

ЖЕНА: Сизифе, већ је прошло месец дана, а ти се не враћаш доле.

СИЗИФ: Зашто да се враћам кад ће они сами доћи по мене.

ЖЕНА: Али Сизифе, бојим се.

СИЗИФ: Шта има да се бојиш, смрт је смрт, не знам шта би ми више могли урадити.

ЖЕНА: Знам, али могао си да одеш, па би ми опет некад дошао.

СИЗИФ: Ти баш хоћеш да ме се решиш.

ЖЕНА: Није него.

СИЗИФ: Ништа се не секирај, сад ће мој стари другар да се појави. Што да обијам ја своје ноге кад имам превоз до тамо.

ТАНАТОС: У праву си, управо сам стигао.

СИЗИФ: Ха, шта сам ти рекао, да ће доћи по мене, где си другар, хоћеш можда да опет мало поседиш?

ТАНАТОС: Зар ме ти сматраш за будалу?

СИЗИФ: Ма јок, где бих ја то помислио, само сам мало ироничан.

ТАНАТОС: Не знам ни за какве ироније, али знам да си гадно награбусио, Сизифе.

СИЗИФ: Чуј глупости, награбусио, па живот је игра.

ТАНАТОС: Јесте, само је помало груба.

СИЗИФ: Немој ти да филозофираш молим те, кад већ нећеш да се одмараш у мојој столици, идемо!

VI

Сизиф, Хад и Персефона

ХАД: Сизифе, ти мислиш да смо сви ми овце.

СИЗИФ: Можда нисте овце, али сам вас ја све јахао ко да сте магарци.

ХАД: Види ти њега.

СИЗИФ: Или сам ја много мудар, или сте ви много глупи.

ХАД: Сад је доста, знаш ли шта ћемо са тобом кад си тако лукав?

СИЗИФ: Знам, смислићете ми нешто што би ме навело да полудим. Шта би друго била казна за човека који је читав живот нешто мислио? Наравно, даћете му да ради неки досадан посао.

ХАД: Види га, па ти стварно знаш да мислиш.

СИЗИФ: А ја ти све време говорим да си ти магарац.

ХАД (*узима једну лоптицу и њоказује му док њрича*): Ти ћеш, Сизифе, да гураш тешку и мраморну стену из равнице у брдо. Кад помислиш да си је одгурао до врха, терет ће се окренути и камен ће се поново у дубину скотрљати. Баш као и ова лоптица, и онда ајд опет јово-наново.

СИЗИФ: Вау, какву ли си мудрост сад просуо: *С каквом мишљу на њашалук сега!*

ХАД: Признај да је казна врло креативна.

СИЗИФ: Слушај сад, фућка се мени за те ваше муке, и презирем тај камен и тај посао, али знај, да кад год будем сишао доле по камен, ја ћу се смејати што сам вас, богове, вукао за нос. Један смртник вас је доводио до лудила, и то ће ми сваки пут ублажити тај глупави посао.

ХАД: Само ти уједај пашче, болеће тебе и руке и ноге.

СИЗИФ: Сад је у моди да се билдују мишице. И хвала ти велико за једну информацију.

ХАД: Коју информацију?

СИЗИФ: Рекао си ми да се камен никад неће догурати до врха. Сад знам да се не надам непотребно, иначе бих полудео. Но, где је тај каменчић да се позабавим њиме неколико стотина хиљада година?

МИДА

I

Краљ Мида и његова Луда

МИДА: 'Ајде лудо, заиграј мало, јеси Луда, или ниси!

ЛУДА (*иѡрајући*): Досадно ти је, мој краљу?

МИДА: Досадно. А бар да имам злата, путовао бих по целом свету.

ЛУДА: Али ти си већ једном обишао свет.

МИДА: Па други пут да га видим.

ЛУДА: Видео си га други пут прошле зиме.

МИДА: Добро, бре лудо, хоћу да га гледам опет, је л' ти јасно!

ЛУДА: Јасно ми је, али ти си богат, па иди и трећи пут.

МИДА: Јесам ли?

ЛУДА: Два пута си обишао свет, имаш четири дворца, две лепе кћерке, моћну државу, богату тетку у Америци, и шта би још човек могао да пожели?

МИДА: Можда још један дворац, само још један трезор злата?

ЛУДА: А још једну кћерку нећеш?

МИДА: Шта ће ми, једва могу да издржим и са ове две, само вичу дај, дај, дај.

ЛУДА: А можда једног сина?

МИДА: Уф, па да ми отме царство и да покупи све моје благо.

ЛУДА: Е, мој краљу.

МИДА: Шта ти знаш лудо, то су велике ствари, ти само играј!

ЛУДА: Играм, играм, краљу.

МИДА: Каква се то чује музика напољу?

ЛУДА: Оно ми се чини као сатирска свита и чини ми се да носе Силена, пратиоца бога Диониса.

Улази слуџа.

СЛУГА: Краљу, нашли смо у пољу Силена, пољског бога како је мртав пијан, спава све у шеснаест.

МИДА: Јесте га донели?

СЛУГА: Јесмо.

МИДА: Ха, биће весело, направите славље! Сатири знају да учине занимљиве вечери, има да десет дана правимо лумперајку!

ЛУДА (*скаче*): Журка, журка, јухуу.

МИДА: Стани мало, ко ће то после да плати?

ЛУДА: Испостави му после рачун.

МИДА: Ха, браво, лудо, знаш и ти бити некад паметан.

Музика, џасови, журка се чује иза сцене.

II

Дионис и Мида, Луда

МИДА: Велико поштовање Дионису, раскошном богу свих...

ЛУДА: Журки у крају.

МИДА: Свих журки у крају.

ДИОНИС: Краљу Мидо, угостио си мог драгог Пана десет дана, имаш од мене да бираш жељу.

МИДА: Нисам ја то Дионисе, богу вина и весеља, урадио из користи, већ што волим и ја добру забаву.

ДИОНИС: Зато ћеш и бити награђен, ишти неку жељу.

МИДА: Кад већ могу, хтео бих још злата.

ДИОНИС: Зар само то? Злато се потроши, боље узми нешто паметније.

МИДА: Знам ја да се троши, зато га и желим још, али кад се оно не би могло потрошити. Хм... (*размишља*) Сетио сам се, допусти да све што дотакнем се претвори у злато.

ДИОНИС: Мислим да ти то и није баш паметно.

МИДА: Зашто? Баш је добро. То је једини начин да га никад не потрошим. Чим нестане, ја хоп – дрво у злато, камен у злато, све у злато.

ДИОНИС: Како хоћеш, испуњавам ти жељу. (*Пијне ѿ ѿо рамену*) Сад имаш тај дар.

III

Мида и Луд

МИДА (*гржећи златну чашу*): Ха, види, претворио сам чашу у злато. Сад смо богатији од федералних резерви у Америци.

ЛУДА: Видим, то ти је последња чаша која није била златна у читавој краљевини.

МИДА: Да, сад су ми све чаше златне.

ЛУДА: Одлично, сад можеш да направиш и читав дворца од злата.

МИДА: То сам већ урадио, пипнуо сам га случајно и он се цео позлатио.

ЛУДА: Нисам био напољу да га погледам. Да ниси и поток поред дворца претворио у златан?

МИДА: Откуд знаш? Претворио сам и поток и рибице у њему.

ЛУДА: Сад можеш да тражиш још три жеље од златне рибице.

МИДА: Мислим да сам огладнео, тежак је ово, али златан посао. Идем да нешто поједем, а ти пази на ове златне чаше.

ЛУДА: Хоћу, хоћу. Не дај боже да нам их неко украде, банкротираћемо.

После неколико шренушака, враћа се Мига и урла.

МИДА: Лудо, лудо, јаооо, шта да радим?

ЛУДА: Шта је опет?

МИДА: Види.

Пружа му златно воће. Луга проба да зајризе.

ЛУДА: Мислим да је мало бајато.

МИДА: Будало једна. Видиш да сам га у злато претворио. Нисам могао да га поједем! Гладан сам. Све што принесем устима постаје златно, не могу ваљда злато да једем. Пробао сам да ставим рукавице.

ЛУДА: Види што си паметан. Претпостављам да су се претвориле у злато.

МИДА: Јесу, откуд знаш?

ЛУДА: А што те неко не нахрани?

МИДА: Види стварно, идем да наћем послугу.

ЛУДА: Увек си говорио да имамо златну послугу.

Оглази. После некој времена враћа се, оћеш кукајући.

МИДА: Гладан сам, а сад сам и жедан.

ЛУДА: Зашто си жедан?

МИДА: Узео сам пехар са вином да попијем, и он се претворио у течно злато.

ЛУДА: Вау, замисли, течно златно вино. Где ти је тај пехар?

МИДА: Ти ме вређаш, казнићу те.

ЛУДА: Уф, уф, претворићеш ме у златног кипа, мазићеш ме и пазити и звати ме Златко.

МИДА: Да, пошто ми је читаво кухињско особље претворено у злато, може и луда да буде златна.

ЛУДА: Одлично, сад имаш златну кухињску гарнитуру. Ко ће сад да те нахрани, јадни Мидо.

МИДА (*илаче*): Ти се спрдаш, а мени је тешко, ни да загрлим не могу никог, пробао сам кћерку, али сам и њу претворио у злато.

ЛУДА: Одувек си хтео да од оне млађе направиш злато од детета, увек је била неваљала, ето сад имаш златну кћерку.

МИДА: Бууууу!!!

ЛУДА (*прилази му*): Добро, добро, краљу, смислићемо већ нешто.

МИДА: Не прилази, с ким ћу да причам ако и тебе претворим у злато.

ЛУДА: Замисли, златна луда, био би једини на свету који има златну луду.

МИДА: Нећу злато, мука ми је од злата, хоћу обичну луду од крви и меса.

ЛУДА: Користиће ти злато за путовање око света.

МИДА: Видео сам га већ два пута, шта имам да га опет гледам.

ЛУДА: А хоћеш ли још мало злата?

МИДА: Не спомињи ми га, повратићу, дао бих читав трезор за комад хлеба.

ЛУДА: Е мој краљу, толико богат, а ипак тако гладан.

МИДА: О проклета моја лудост и моја глад за богатством... (*почиње да се удара ђесницама*) Милост, милост, оче Дионисе! Опрости мени малоумном грешнику, и одузми ми ово блештаво зло!

Појављује се Дионис.

ДИОНИС: Здраво, Мидо, златни краљу.

МИДА: Опрости мени лудом ову жељу.

ДИОНИС: Лепо ти је овде, све је од злата.

МИДА: Молим те, склони ми га с очију, омрзнуо сам га за сва времена, и дворове ћу да порушим и да направим шуме и поља.

ДИОНИС: Добро, Мидо, схватио си да богатство није само имати злато, а то је веће благо него што си икад имао. Попи мало из овог пехара и нестаће ти твоје муке.

Мидо пије и скаче од радости, трли луду која бежи од њега.

ЛУДА: Не пипајте ме господине, макар још два сата, можда још нисте сасвим здрави.

МИДА: Ма јок, види, види, ништа, ништа, идем одмах да једем, две козе и два јагњета и...

ДИОНИС: Стани мало Мидо, прејешћеш се, не ваља тако гладан одмах да навалиш на храну.

МИДА: У праву си, опет ја претерујем, ко и у свему, појешћу само једно јагње.

ЛУДА: А гарнитура кухињска?

МИДА: Молим те, хоће ли се вратити моји кувари, не требају ми да буду златни већ масни и мусави.

ДИОНИС: Све је сређено.

МИДА: Одлично, идем да једем, а ходи и ти драги Дионисе, да прославимо Мидин повратак. Мида други део. Ходи и ти Лудо, бацићу ти коју коску и даћу ти да сркнеш мало вина, ако остане шта после нас двојице. (*Смеје се*)

ЛУДА: Баш си великодушан, драги краљу.

Оглазе Дионис и Мига, а Луда се обраћа ђлегаоцима.

ЛУДА: Не знам зашто се у свим комичним представама луда зове Луда? Јер ако сам ја луд, онда...

Мига се дере иза сцене.

МИДА: Лудо, лудооо, ево једне коске, лудоо!

ЛУДА: Шта ћу, обожава ме, не може ни минуто без мене. (*Хваћа коску која му долећи и оглази са сцене.*)

IV

Поље. Пан свира неке чудне звуке на флаути, а Мида задивљено слуша док се Луда досађује.

МИДА: Чујеш ли како је ово дивно?

ЛУДА: Чујем.

МИДА: Ово су божански звуци.

ЛУДА: Мој краљу, опет претерујете.

МИДА: Не претерујем! А ти претерујеш, рекао сам да ме опомињеш за претеривање, али не сваки пут кад претерам. Претерао си, брате!

ЛУДА: Шта ћу кад стално претерујеш.

МИДА: Не претерујем.

ЛУДА: Претерујеш! Све сте благо поделили, ходате пољима са мном као луди, завлачите се у пећине и тражите около Баханткиње и Сатире, слушате птичице, држава вам се распада, а жена вас напустила.

МИДА: Како се распада, па управљају њом кћерке.

ЛУДА: Управљају, ко што сте ви управљали, ено их на трећем путу око света и шестом на месецу.

МИДА: Нека се и оне науче, да створе злато кад га потроше, а ја сам своје створио.

ЛУДА: Вала што јест јест, много га је било.

МИДА: Пусти све то и уживајмо у овим аркадијским долинама и милим звуцима.

Појављује се Ајолон.

АПОЛОН: Чујем ли ја то овде дивну музику?

МИДА: Наравно да чујеш.

ПАН: Добро дошао Аполоне, господару свеуметности, хоћеш ли да засвирамо заједно?

АПОЛОН: Хоћу, али бих прво желео да се са тобом окушам. Чуо сам да ти најбоље свираш флауту, ја мислим да сам бољи.

ПАН: Ја сам увек за такмичење, него ко ће нам бити судија?

АПОЛОН: Ево, нек буде овај блесави Мида

ЛУДА: Немојте господару, слути ми на зло.

МИДА: Хоћу, мислим да сам управо ја баш за судију најбољи. Седим овде данима и слушам ове умилне звуке.

Почиње да свира Пан на флаути, ња Ајолон. Завршавају.

АПОЛОН: Па Мидо, ко је бољи?

ЛУДА: Ја мислим да сте изједначени.

АПОЛОН: Тебе нико ништа није питао.

ЛУДА: Полако господару, то је ипак бог, немојте се шалити главом.

МИДА: Нека је бог, али ја знам шта сам чуо.

ЛУДА: Шта си чуо, нек си чуо, али Аполон је боље свирао. Како ти мислиш да бог може уопште да свира горе од једног Пана?

МИДА: Нек је и боље свирао Аполон, али ја кажем да је Пан бољи.

ЛУДА: Али то није тачно, и сам Пан показује да је Аполон бољи.

Пан клима главом. Ајолон љрилази са два магарећа уха и сџавља Миди на главу.

АПОЛОН: Мидо, увек си био брбљивац, е сад буди мало магарац, има да носиш те магареће уши и да се стидиш.

Ајолон и Пан оглазе.

МИДА: Зашто ме ниси зауставио, лудо једна, сад сам постао магарац.

ЛУДА: Говорио сам, али шта ја могу кад луду нико не слуша. Сем тога, нисте магарац, само имате магареће уши.

МИДА (*гере се*): Ја сам само рекао истину. Ја сам страдалник истине, ја страдам због истине!

ЛУДА: Добро бре, немој да се дереш, чуо сам те, ти страдаш због истине.

МИДА: И шта ћу сад. Боље ми је да сам остао да претварам у злато.

ЛУДА: Што? Да би претворио магареће уши у златне?

МИДА: Опет се спрдаш са мном. (*Плаче*) Ууууу, што ли се то судбина игра са мном?

ЛУДА: Немој плакати, решићемо то некако.

МИДА: Ето и ти, с тобом сам као са братом, све ти дозвољавам, а ти ми се подсмеваш.

ЛУДА: То ми је посао, ја сам Луда.

МИДА: Ајд сад, буди мало нормалан и паметан човек.

ЛУДА: Јест, па да ме баците у тамницу или на вешала зато што сам вређам иако истину зборим.

МИДА: Нећу, лудо моја, само ми реци шта да радим.

ЛУДА (*доноси неко бело ђлаш*): Ево, ставићемо турбан на главу и уши се неће видети.

МИДА (*радује се и ђрли лугу*): Браво Лудо, па ти си права моја паметница, бићу као Турци, ако тамо носе турбане. Је л' носе тамо турбане?

V

Мида и Луда, Миди је коса порасла.

МИДА: Шта да радим, сад треба неко да ме шиша, а поданици ће сазнати од берберина да им краљ има магареће уши.

ЛУДА: Немој да се шишаш.

МИДА: Како да се не шишам, сав сам се уплео, и опада ми коса. И пуна је вашки.

ЛУДА: Да немате можда и перути?

МИДА: Их, колико волиш.

ЛУДА: Онда узмите Хедншолдер, одличан је против перути.

МИДА: Свеједно, берберин ће знати да имам уши од магарца.

ЛУДА: Онда запретите да ником не говоре.

МИДА: Која то тајна није била јавна? Али знам шта ћу. Кад ме берберин подшиша, бацићу га у тамницу. У ствари, одсећи ћу му главу, што да пуним тамнице безвезе.

ЛУДА: Значи, ако вам треба два берберина годишње, то значи да за десет година треба двадесет да их посечете.

МИДА: Баш тако, чист рачун дуга љубав.

ЛУДА: Немамо толико берберина у краљевству.

МИДА: Отворићу школу, и наредити да се школује сто берберина.

ЛУДА: Нико неће смети да вас шиша кад прочују да се ниједан не враћа после вашег шишања.

МИДА: Наредићу, јесам ли ја краљ или нисам?

ЛУДА: Побећи ће сви у другу земљу.

МИДА: Ја ћу освојити другу земљу.

ЛУДА: Јесте ли ви добили и магарећу памет, или само уши?

МИДА: Што?

ЛУДА: Да ратујете због берберина са другим земљама?

МИДА: Не видим разлику. Исто ми је ко да ратујем због злата или да проширим територије, мени је свеједно због чега ратујем.

ЛУДА: Дај само да се ратује.

МИДА: Ма дај да се ја шишам, ко прича о ратовању.

ЛУДА: Онда ћемо изабрати једног берберина који ће те шишати. Биће частан и неће ником рећи тајну.

МИДА: Ето, што одмах ниси рекао, него причаш о ратовању. Лудо једна, треба да нападам другу земљу због шишања. То нигде нема. Еј, а ако берберин буде неком рекао, побићемо му породицу.

ЛУДА: Е ал' си запео за убијање.

МИДА: Шта ћу кад нисам скоро ником одсекао главу. Каква је то земља ако ником не сечемо главе?

ЛУДА: Нашао си прво берберима да их скидаш?

МИДА: Шта фали, и они су људи? Ако баш нећеш да му сецнемо главу, морамо га мало застрашити.

ЛУДА: Одох да нађем једног таквог.

VI

МИДА, БЕРБЕРИН и ЛУДА

МИДА: И кажеш, ти си частан човек.

БЕРБЕРИН: Не знам величанство, тако кажу за мене.

МИДА: Кажу да је за тебе реч и тајна светиња.

БЕРБЕРИН: Мислим да је реч једино што човек може да поседује.

МИДА: Браво, ја сам имао много злата, али само ме је реч спасла.

ЛУДА: Реч те и довела до магарца. Не зна баш свако да их употребљава како треба.

МИДА: Ти си лудо, најпааметнија.

ЛУДА: Зато се и зовем Луда.

МИДА: Е па берберине, слушај ме сад добро, оно што ћеш видети кад скинем турбан остаје само између нас двојице у овој соби.

ЛУДА: Тројице.

МИДА: Ко тебе ишта пита, ти се не рачунаш. Је л' то јасно!

ЛУДА: Јесте.

МИДА: Берберина питам.

БЕРБЕРИН: Јесте, јесте, нико жив неће знати.

МИДА: Шта неће знати?

БЕРБЕРИН: За то, кад скинете турбан.

МИДА: Ником не смеш рећи, или ћу ти породицу бацити у тамницу.

БЕРБЕРИН: Ја немам никог

МИДА: Како бре немаш никог?

БЕРБЕРИН: Ја сам сироче.

МИДА: Лудо, па ти си луд.

ЛУДА: Јесам!

МИДА: Зар си од свих берберина морао да нађеш сироче?

ЛУДА: Али он је најчаснији међу њима.

МИДА: Чиме сад да га уценим?

ЛУДА: Његова реч је реч којој се верује.

МИДА: Добро, ако је тако. Берберине, дајеш ли реч да нећеш рећи ником оно што видиш! Понови!

БЕРБЕРИН: Дајем реч да нећу ником рећи оно што видим.

МИДА: Или ћу ти ја одсећи ту главу.

БЕРБЕРИН: Или ћу ти ја одсећи главу.

МИДА: Које главу?

БЕРБЕРИН: Пардон, грешка, или ћете ми ви одсећи главу.

МИДА: Тако је.

ЛУДА: Морао си мало крви да додаш.

МИДА: Каква је корист од силе и власти ако је не користим, и она зарђа.
Власт се увек мора мало подмазати.

ЛУДА: Свежим главама, вероватно.

МИДА: Ваља се и понека глава одсећи.

ЛУДА: За виши циљ.

МИДА: Јест, за виши циљ.

ЛУДА: За твоје козје уши.

МИДА: Магареће.

ЛУДА: Пардон, магареће.

МИДА (берберину): Још нешто, не смеш да се смејеш кад ме будеш шишао!
Доћи ћеш опет за неколико месеци, и нећеш никог више шишати до краја живота.

Мига скида ђолајано ѿурбан, исѿагају маѿареће уши, берберин као да нишѿа не ѿрѿмећује, ѿрѿлази краљу и шиша ѿа. Заѿѿим се ѿоклони и одлази.

МИДА: Јеси ли видео шта је професионалац, реч није рекао, ни најмањи знак се није видео, ни пренеразио се није.

ЛУДА: Рекох ти ја да сам нашао најбољег.

МИДА: Свака част, лудо моја паметна.

VII

БЕРБЕРИН И ПРИЈАТЕЉИ.

ПРИЈАТЕЉ: Чујем, шишаш краља?

БЕРБЕРИН: Шишам.

ПРИЈАТЕЉ: Шта има код краља?

БЕРБЕРИН (врѿољи се, држи усѿа да не каже): Ништа посебно.

ПРИЈАТЕЉ: Нема нијадан трач? Какво је то краљевство без трача?

БЕРБЕРИН: Ништа, сем ушију.

ПРИЈАТЕЉ: Чега?

БЕРБЕРИН: Овај... ушију, косе, краља кога шишам.

ПРИЈАТЕЉ: Ти нешто кријеш? Мора да краљ има вашке?

БЕРБЕРИН: Не кријем.

ПРИЈАТЕЉ: Кажи мени. Мени све можеш рећи, знаш да нећу ником рећи.

БЕРБЕРИН: Ма немам шта да ти кажем.

ПРИЈАТЕЉ: Увек се има нешто рећи.

Улази ђознаник.

ПОЗНАНИК: А мени, кажи мени.

ПРИЈАТЕЉ: Он је трачара, немој њему никако. Реци мени, ја сам ти прави пријатељ.

ПОЗНАНИК: Он пријатељ, а одмах је дотрчао да нешто из тебе ишчупа.

БЕРБЕРИН: Оставите ме на миру.

ПРИЈАТЕЉ: Види ти њега? Шта је? Мислиш да је свет твој откад краља шишаш, сад смо ми лоше друштво?

БЕРБЕРИН: Немам ништа да вам кажем.

ПОЗНАНИК: Неће нама, ми смо му сувише ниски. Можда треба неко са двора да ти дође да конверзирате.

БЕРБЕРИН (*ђрогере се*): Оставите ме на миру. (*Изјури са сцене*)

ПРИЈАТЕЉ: Шта му би?

ПОЗНАНИК: Никад није био такав.

ПРИЈАТЕЉ: Ми се мало нашалили, а он побенавио.

ПОЗНАНИК: Није лако шишати краља, замисли да га посече или да му уво одсече.

ПРИЈАТЕЉ: Стварно, баш је под стресом.

ПОЗНАНИК: Идемо да га утешимо.

Оглазе, ђојављује се берберин, осврће се око себе, саиње и која рују. Кад је искојао ђошайиша у њу.

БЕРБЕРИН: Краљ Мида има магареће уши (*ђа се насмеје*), да, уши од правога магарца, не можеш да поверујеш, а све онако пале ко у правога магарца. А ја кад узмем маказе (*ђоказује како хваиша велике уши*) ухватим једно ухо, а краљ се мрдне (*ђа се насмеје*), дође ми да му дам коцку шећера да се смири, све чекам да се ритне (*ђа се оиеш насмеје*). Јесте, збиља, праве магареће уши, замислите.

Заишм закоја рују, ђоіледа око себе да ли има која и оглази са сцене.

ОРФЕЈ И ЕУРИДИКА

I

ОРФЕЈ И ЕУРИДИКА, ЧУЈЕ СЕ МУЗИКА.

ЕРУДИКА: Свирај нам нешто, драги Орфеју, свирај да нам као и увек долете птице из ваздуха, прилази рибе из воде, звери из шуме, а стене и читава природа умукне пред твојом музиком, пред твојом лиром што ти Аполон даде.

ОРФЕЈ: О Јулија, зашто си Јулија?

ЕУРИДИКА: Ромео, о Ромео! Зашто си, што си Ромео? А ја нисам Јулија, ја сам Еуридика, твоја жена коју обожаваш.

ОРФЕЈ: Ех, да сам неко други, неко трећи, ми би били сасвим срећни!

ЕУРИДИКА (ЊУБЛИЦИ): Опет је побркао улоге. Еј, Орфеју.

ОРФЕЈ: Ко ме то тако зове, ја сам Ромео, зашто Јулија избегаваш то рећи? Знам, не дају ти тата и мама да се дружиш са мнош, али наша љубав ће победити, она ће бити јача од свега.

ЕУРИДИКА: Треба ми помоћ. Редитељу, редитељу!

РЕДИТЕЉ: Шта је сад било?

ЕУРИДИКА: Опет је побрк'о улоге, мисли сада да је Ромео из Шекспировог комада.

ОРФЕЈ: Ја то не мислим, ја јесам Ромео.

РЕДИТЕЉ (КЛЕЊИ ЈА ЊО ЈЛАВИ): Шта си ти?

ОРФЕЈ: Ромео.

РЕДИТЕЉ (ОЈЕЊИ ЈА КЛЕЊИ): Шта кажеш да си ти?

ОРФЕЈ: Овај, више нисам сигуран.

РЕДИТЕЉ: Ти си Орфеј, који свира божански лиру.

ОРФЕЈ: Да! Ја свирам лиру божански.

Орфеј сегне и свира раздраћану веселу музику, иза њега Еуридика ширчкара весело. Одједном врисне и љагне. Орфеј и гаље насћавља да свира. Заћим пресћане и ошрчи до Еуридике.

ОРФЕЈ: О Јулија драга, што си још

Овако лепа? Да л' да помислим

Да је у тебе бестелесна смрт

Заљубила се, па да те ту у мраку
К'о љубазницу држи мршава,
Одвратна ова наказа? У страху
Да је тако, с тобом ћу занавек
Остати овде, никад напустити нећу:
С црвима, твојим дворкињама, овде
Остаћу ја, да овде одмористе
На вјеки вјеков себи подигнем
И скинем јарам звезда зломисоних
Са ових плећа трудних од живота.
Са ових плећа труфних од живота.
Последњи поглед, очи, баците!
Последњи пут још, руке, загрлите!
И сад ћу Јулија бити са тобом заувек у вечности, ја пијем отров.

РЕДИТЕЉ: Стани, стој.

ОРФЕЈ: Шта је сад било?

РЕДИТЕЉ: Не иду тако речи.

ОРФЕЈ: Ти ћеш да ме учиш, како.

РЕДИТЕЉ: Треба да кажеш, „Апоотекару! Лек ши је к'о муња“, да умреш и изговориш „С пољупцем шако душу Боју дајем.“ Ех кад се сетим како сам ја монтирао Јулију и Ромеа у Народном позоришту.

ОРФЕЈ: Добро, апотекару, страва ти је лек, ко гром удара, умирем с пољупцима на грудима, душу испуштам теби (*шага као мршав*).

РЕДИТЕЉ: Стани будало (*урилази и шамара и грмуса Орфеја*), какво те умирање снашло, ти си Орфеј, запамти, Орфееееј, и волиш Еуридику, а не Јулију.

ОРФЕЈ: Да, да, ја сам Орфеј и свирам добро, да сетио сам се, само ја више волим Јулију од Еуридике.

РЕДИТЕЉ: Не занима ме шта ти волиш, мораш да сићеш у Хад, свет мртвих да је својом музиком избавиш.

ОРФЕЈ: Да, хоћу. Овај, не! Нећу да силазим доле!

РЕДИТЕЉ: Шта бре нећеш, има да да сићеш ко бела лала.

ОРФЕЈ: Нећу у свет мртвих, не желим да умрем, сићи ти ако је толико волиш.

РЕДИТЕЉ: Ово је представа, разуме ли то твоја празна глава! Мораш да играш као што је писац написао и ја режирао.

ОРФЕЈ: Уопште ме не занимају ни ти ни он, али доле не силазим ни за живу главу.

РЕДИТЕЉ: Али ти волиш Еуридику бескрајном љубављу и сићи ћеш због ње у Хад и покушати да је избавиш.

ОРФЕЈ: Ја волим Јулију.

РЕДИТЕЉ: Да ли би због Јулије сишао?

ОРФЕЈ: Бих! За Јулију и у пакао и поноре!

РЕДИТЕЉ: Онда силази, одмах!

II

ХАРОН И ОРФЕЈ

ХАРОН: Не можеш преко ако немаш паре.

ОРФЕЈ: Али ја сам свирач.

ХАРОН: Онда свирај, али преко без новца те нећу превести.

Орфеј свира шиху лећу музику. Харон се гасађује.

ХАРОН: Какав си ти гњаватор.

ОРФЕЈ: Ја сам најбољи музичар свих времена.

ХАРОН: Ти? Ти?

ОРФЕЈ: Ја! И одмах да си ме превезао у свет мртвих, иначе ћу звати редитеља.

ХАРОН: Можеш да зовеш кога хоћеш, али те не пуштам без новца.

Долази Редитељ.

РЕДИТЕЉ: Шта радиш, ти идиоте!?

ХАРОН: Превозим мртве.

РЕДИТЕЉ: Онда превези Орфеја! Одмах!

ХАРОН: Он није мртав, а и нема да плати!

РЕДИТЕЉ: Добио си плату у позоришту.

ХАРОН: Добио сам да глумим, али не и да превозим!

ОРФЕЈ: Идем ја кући, доста сам глуматао.

РЕДИТЕЉ (изнервиран): Стани! Колико треба?

ХАРОН: 150!

РЕДИТЕЉ: Чегат?!

ХАРОН: Евра, чега ће бити!

РЕДИТЕЉ: За 150 евра могу другог глумца да нађем.

ХАРОН: Онда нађи, али публика те неће чекати.

РЕДИТЕЉ: Може за 80!

ХАРОН: 160!

РЕДИТЕЉ: 120!

ХАРОН: 170!

РЕДИТЕЉ: Стани бре, ево ти 150, хуљо једна.

ХАРОН: Чист рачун, дуга љубав. И ако може да се пусти музика док превозим. Мало да се забављамо: гитаре, солаже, мало хеви метала, какав је то пакао без металаца.

РЕДИТЕЉ: Даћу ти ја један метал у главу.

Редитељ оглази са сцене одмахнувши руком. У позadini ширећи музика и соло њихара. Огледе и Харон и Орфеј.

III

НА ПРЕСТОЛУ СЕДЕ ХАД И ПЕРСЕФОНА, ДО ЊИХ КУЧЕНЦЕ КЕРБЕР СА ТРИ ГЛАВИЦЕ. СВИ БУТЕ СЛУШАЈУЋИ ЗАДИВЉЕНО ОРФЕЈЕВУ МУЗИКУ.

ОРФЕЈ: Шта ћу сад?

ХАД: Изволи Орфеју, кажи нам шта би ти желео за овакву свирку.

ОРФЕЈ: Видите, у ствари, ја сам Хамлет, овај Ромео, међутим мене су натерали да глумим Орфеја, а ја у ствари, волим Јулију, а овде сам дошао по Еуридику и...

ПЕРСЕФОНА: Шта лупаш, ти бре!

ОРФЕЈ: Овај, морам да питам. (ошрчи лево, ња десно) Где си, редитељу?

РЕДИТЕЉ: Шта је сад будало!

ОРФЕЈ: Не знам текст даље.

РЕДИТЕЉ (јурчајући му шексџ): Држи!

ОРФЕЈ: Хвала.

ОРФЕЈ (чиша): Хаду и драга Персо...

ПЕРСЕФОНА: Молим!

ОРФЕЈ: Овај, Персефоно, о ви владари подземног света дозволите ми да говорим истину и милостиво саслушајте моју молбу! Нисам сишао

гоњен радозналошћу да гледам Тартар, нити да спутам троглавог пса. Приближио сам се из љубави према својој супрузи. Отрована уједом подле змије, умрла ми је моја драга у цвету младости, а само је кратко била понос и радост у мом животу. Видите, хтео сам да поднесем овај неизмерни бол, дуго сам се борио са собом. Али љубав ми раздира срце, не могу да живим без Еуридике. Због тога вас, велики свети богови смрти, преклињем језивошћу овога места ћутљивом пустињом ваших поља, вратите ми драгу супругу, ослободите је и поново јој поклоните прерано одузети живот! А ако то не може бити, онда узмите и мене међу мртве, јер без ње се никад нећу вратити. (за себе) Ако сам шта овде разумео бог ме убио!

Док ово љовори, љраћии ља лајано љира, љиха музика а он рецићује. За љо време, Сизиф љролази носећи у руци фудбалску лопћу, заћим сегне љоред њеја слушајући задивљен музику, љоред њеја Танћал са љраном воћке у руци и кофом воде сћоји одушевљен, слуша, Кербер долази до Орфеја и сега му у крило, Иксион са воланом засћјаје и љледа, Персефона узима мараму и љлаче.

ПЕРСЕФОНА: Шта да радимо мој мрачни мужу, видиш да је његова музика лек за све муке, Тантал не жуди за храном, Сизиф је стао са послом, чак га и Еумениде опаке осветнице сажаљевају.

ХАД: Шта има ту да се прича, ја сам за онај други део погодбе, да узмемо и њега овамо, а не да му још дајемо Еуридику горе.

ПЕРСЕФОНА: Зар немаш срца?

ХАД: Немам! Ја сам владар подземног света, откуда мени срце? Лепо су се Посејдон и Зевс поделили: овоме море, плаже, нимфе, а мени орке, кербере, утваре, и смрт. Зевс се сунча на светлом Олимпу, а Посејдон бућка са сиренама у плићаку, а ја се брчкам овде доле у котлу са неким створењима да те бог сачува.

ПЕРСЕФОНА: Значи и ти би сирене!?

ХАД: Не буди љубоморна, рибу волим само у тањиру.

ПЕРСЕФОНА: Покажимо милости мало у овом доњем свету.

ХАД: Нема милости за њега, нема ни за мене, крај приче, иде у Хад!

РЕДИТЕЉ: Стоп, стоп, шта је ово данас, сви раде погрешно! Шта то причаш? Јес' ти неки мангуп?

ХАД: Ко је овај?

РЕДИТЕЉ: Ја овде водим игру! (двојици са сћране) Вас двојица, ухватите га и однесите са сцене, не иде овако текст, а ви остали наставите? Акција!

Хваџају Хага, он се дере и бори са њима.

ХАД: Станите, ја сам Хад, све ћу вас позатварати у најмрачније утробе земље, ово је Зевсово масло, то сигурно он прави опет сплетке.

Одвоге ја.

ПЕРСЕФОНА: Мој муж је мало пренаглио. Добро, Орфеју, узми са собом Еуридику, али знај она ће бити твоја само ако се пре него што пређеш капију подземног света, не окренеш и погледаш ону која иде за тобом.

Оглазе сви са сцене сем њих двоје, Орфеј иде, за њим Еуридика, Орфеј се не окреће, мрачно је, чује се језива музика, вришћење, лавез у даљини. Одједном Орфеј сћане и падне на колена.

ОРФЕЈ: Сетио сам се, Еуридика, сетио сам се, ја сам Орфеј, а не Ромео, сетио сам се улоге (*окреће се*) Драга Еуридико, зар сам могао толико бити будаласт да те заборавим, волим те Еуридико, ти си Еуридика, а не Јулија, Јулија је нека намигуша из Вероне, а ти си сва моја љубав коју сам годинама чекао и желео, ти си ми све што сам у животу желео, тебе, и музику и наша поља (*јрли је*), о Еуридико, моја љубави.

Еуридика се сажаливо окрене и помилује ја по глави.

ЕУРИДИКА: Ох, мили Орфеју, зашто си се баш сад пробудио? Збогом мили, не могу бити тужна кад сам се осетила вољеном како ниједна жена неће бити, наша љубав ће остати вечна за све људе, за све животиње, птице, уметност. Збогом мили.

Еуридика несћaje, Орфеј клечи на сцени и плаче.

ОРФЕЈ: Ех глупи Орфеју, зашто си се окренуо, зашто си се окренуо, Орфеју. Зашто си Еуридика, Еуридика, и зашто сам ја Орфеј, могли смо бити неки други и волети се, зашто смо ми ми, а не неки други, зашто морамо да зазивамо увек исту кобну судбину и да се надахњују сви нашом трагичном и великом љубављу? Нећу да будем Орфеј! (*Баца лиру, и оглази у шаму за Еуридиком*)

Излази редишељ са марамицом плачућу.

РЕДИТЕЉ (публици): Немојте бити тужни, није ово крај трагичне судбине Орфејове. Пошто су људи често завидни и љубоморни, тако су и жене завиделе Еуридици на Орфејовој верности. Орфеј није годинама погледао ни једну другу жену. Ишао је сам по пољима и

планинама дружећи се само са птицама и природом остајући веран само успомени на своју Еуридику. Тако је шетајући наишао на једну групу жена које су га презирале и мрзеле те су га помахнитале жене растргле. Животиње и нимфе са извора су га оплакале и сахраниле, а његова душа је одлепшала доле у царство сенки, тамо је Орфеј поново нашао своју драгу и сада нераздвојни и срећно загрљени бораве вечно сједињени на Јелисејским пољима.

ДЕДАЛ И ИКАР

I

МИНОЈ, Дедал и Икар

МИНОЈ: Значи, ти си тај чувени Дедал.

ДЕДАЛ: Да, а ово је мој син Икар.

МИНОЈ: Знаш ли да те Интерпол јури у Атини због убиства?

ДЕДАЛ: Не јури ме нико.

МИНОЈ: Знам све, немој ме лагати, какав би био ја краљ Крита кад не бих знао све шта се дешава у свету. Гурнуо си свог ученика Тала, зато што је био бољи од тебе.

ДЕДАЛ (скрушено): То је био несрећан случај, гурали смо се.

МИНОЈ: Гурала се деца испред провалије и он шатро упадне у њу.

ДЕДАЛ: Али стварно је тако било!

МИНОЈ: Право да ти кажем, не занима ме. Не занимају ме ни твоја уметничка дела. Ко ме још треба уметност. У мојој држави нико се не бави уметношћу.

ИКАР: Тата, онда идемо негде другде.

МИНОЈ: Не идете ви нигде, има још ствари сем уметности. Одсад сте моји заробљеници. За почетак ћеш ми направити неку просторију где ћу држати мог кућног љубимца.

ИКАР: Тата, то могу и ја, увек сам волео да правим кућице за псе.

МИНОЈ: Мали, ако не ућутиш, бацићу те псима, каква кућице за псе.

ДЕДАЛ: Извињавам се због свог сина, мало је хитар. Шта бисте тачно хтели?

МИНОЈ: Просторију, али може и утврђење, не знам, само хоћу да се моја животињица унутра мало поигра и да плаши Атињане.

ДЕДАЛ: Који је ваш кућни љубимац?

МИНОЈ: Атињани су убили мог сина, и зато морају да сваке девете године пошаљу седам младића и седам девојка. Мој љубимац је Минотаур, пола бик, пола човек, он би се радо засладио тим Атињанима. Хоћу да вриште, да их Минотаур тражи, хоћу да не могу да изађу из тога. Ви ћете имати своју собу са погледом на море, добићете све што вам треба, али не можете излазити из ње без мог одобрења!

ИКАР: Али тата, ми смо онда у затвору?

МИНОЈ: Да нећете можда да вас предам Интерполу, мислим да би ми добро платили?

ДЕДАЛ: Не, не све је у реду, опростите му још једном.

МИНОЈ: Научи свог сина како се разговара.

II

Дедал и Миној

МИНОЈ: И Дедале, шта си ми то донео?

ДЕДАЛ (*гоноси макету*): Направио сам ти лавиринт.

МИНОЈ: Шта ти је то?

ДЕДАЛ: То је ово (*показује макету*). Небројани ходници се преплићу са пуно кривина, а само је један излаз.

МИНОЈ: Свиђа ми се.

ДЕДАЛ: Ставићете Минотаура у средину лавиринта, сви путеви морају доћи до њега.

МИНОЈ: Одлично, одмах ћемо почети са градњом.

Оглази Миној, улази Икар

ДЕДАЛ: Дао сам му пројекат.

ИКАР: Сад више нисмо сигурни ни на Криту.

ДЕДАЛ: У праву си Икаре, пошто једини је знам излаз, мораће да ме или држи вечно горе или убије. Идемо сине, смислићемо већ нешто.

ИКАР: Ја сам већ смислио.

ДЕДАЛ: Шта си смислио?

ИКАР: Јутрос сам отишао на бувљак и нашао сам два параглајдера.

ДЕДАЛ: Шта ти је то?

ИКАР: То су крила са којима можемо да летимо.

ДЕДАЛ: Нећемо тако Икаре, несигурно је. Већ сам направио један хеликоптер.

ИКАР: Ти иди тим хеликоптером, а ја ћу се спустити параглајдером.

III

КОКАЛ и СЛУГА.

СЛУГА: Напољу је неки човек птица.

КОКАЛ: Уведи га.

Улази Дедал.

КОКАЛ: Ко си ти?

ДЕДАЛ: Ја сам Дедал, проналазач и градитељ.

КОКАЛ (одушевљен): Знам, чуо сам за тебе.

ДЕДАЛ: Долетео сам на Сицилију из Крита.

КОКАЛ: Чули смо за тај страшни лавиринт.

ДЕДАЛ: Миној је мене и сина држао у затвору, побегли смо хеликоптером, али мој син је искочио из хеликоптера са неким крилима. Спржило га је сунце. (*џлаче*)

КОКАЛ: Ајде Дедале, буди јак, овде ћеш бити сигуран. Миној ће сигурно доћи по тебе, а за то ћу се ја побринути. Неће жив одавде отићи.

ДЕДАЛ: Хвала ти, добри краљу.

ТЕЗЕЈ

I

ОВИДИЈЕ, ЕТРА, и ТЕЗЕЈ.

ОВИДИЈЕ: Где је младић?

ЕТРА: Није још устао?

ОВИДИЈЕ: Шта? Још није устао?! Петлови већ кукуричу, а он спава.

ЕТРА: Нека га, остало дете синоћ до касно у граду. Другар му ишао у војску па су правили журку.

ОВИДИЈЕ: Шта дете? Буди га брзо док није пробудио гнев богова.

ЕТРА: Ево сад ћу рећи деди да га пробуди.

Еџра оглази. После крајње џаузе долази бунован рашчуџан младић који зева и џокушава да оџане буган.

ТЕЗЕЈ: Здраво. Шта има?

Овидије му удара ћушку да се разбуди. Тезеј се наљуџи.

ТЕЗЕЈ: Јеси ли ти читав? Мама! Мама! Овај ме удара! Шта бре ти хоћеш, матори?!

ОВИДИЈЕ: Хоћу да будеш то што јеси.

ТЕЗЕЈ: А шта сам то ја?

ОВИДИЈЕ: Будући велики атински јунак.

ТЕЗЕЈ (зева): Супер, одушевио сам се. Мама хоћу да једем!

Долази Еџра.

ЕТРА: Кажи сине, шта би хтео.

ТЕЗЕЈ: Ја бих пржена јаја. Не нећу то, то сам јео јуче, хтео бих бифтек! Чекај, нећу ни њега, тежак је за доручак. Знам! Хоћу кило јагњетине и кило свињетине.

ЕТРА: Хоћеш ли белу кафу?

ТЕЗЕЈ: Нећу, хоћу јогурт.

ЕТРА: Ево, брзо ће мајка да постави.

ОВИДИЈЕ: Стани жено! Неће он ништа јести данас. Тезеју, време ти је да кренеш у Атину, да се упознаш са својом судбином, доста си од ње бежао.

ТЕЗЕЈ: А је л', ево одмах ћу, само да макар попијем чашу јогурта.

ОВИДИЈЕ: Ти си Тезеј, брат Хераклов, будући велики атински јунак, какав те јогурт снашао!

ТЕЗЕЈ: Мама, мама, је л' оног Херакла што ставља лава на главу?

ЕТРА: Јесте сине, то је кожа од лава.

ТЕЗЕЈ: Јао, супер, хоћу ли и ја огрнути неког лава?

ОВИДИЈЕ: Хоћеш ако га убијеш.

ТЕЗЕЈ: Уф, како да не, све трчим да га заскочим.

ОВИДИЈЕ (узима из шорбе мач): Ево ти мач твог оца. Не може бити јунак без мача.

Тезеј ја узима али ђагне ђод њејовом шежином, некакако ја ђодијне и сѡавља на леђа.

ОВИДИЈЕ: Ићи ћеш кроз ону шуму и сретћеш три разбојника: Перифета, Синида и Прокруста.

ТЕЗЕЈ: Ја бих онда радије ишао морем.

ЕТРА: И ја мислим да боље да иде морем, нека се дете окупа успут који пут.

ОВИДИЈЕ: Куш море, морем? Да би био јунак мораш да убијеш сва три разбојника.

ТЕЗЕЈ: Добро. Да резимирамо, треба да убијем: Перипетију, Симбада и Прокрупу.

ОВИДИЈЕ: Перифета, Синида и Прокруста.

ТЕЗЕЈ: Шта ме исправљаш, то сам и рекао. Идем сад. (*Сѡји, не ђомера се.*)
Мама идем ја сад. (*Овидију*) Хоћеш ли и ти са мном?

ОВИДИЈЕ: Нећу, ја идем у Атину морем.

ТЕЗЕЈ: Ма немој, ти морем а ја да се знојим копном.

ОВИДИЈЕ: Ја нисам Тезеј.

ТЕЗЕЈ: Не морам ни ја да будем, идем и ја с тобом.

ОВИДИЈЕ: Не може!

ТЕЗЕЈ: Ко си ти уопште да ми говориш шта треба да радим?!

ОВИДИЈЕ: Ја сам Овидије, и пишем грчке легенде.

ТЕЗЕЈ: Па си решио и ову да напишеш?

ОВИДИЈЕ: Нисам ја писао, али су ме позвали да помогнем и да те изведем на прави пут.

ТЕЗЕЈ: Ето, тешка је моја судбина кад јунака морам изигравати, а душа иште бити обичан човек.

II

ШУМА. ТЕЗЕЈ САМ ХОДА, ИСКАЧЕ ПЕРИФЕТ.

ПЕРИФЕТ: Ко то нама иде? (*ујлега Тезеја*) Види га што је сладак, бићеш ми леп украс.

ТЕЗЕЈ: Ко си ти?

ПЕРИФЕТ: Ја бацам топузе и зовем се Перифет.

ТЕЗЕЈ: А ти си Перипетија, баш ми је онај писац рекао да ћемо се срести.

ПЕРИФЕТ: Нећемо се много дружити, тек колико да те куцнем два-три пута својом тољагом.

Замахне га ња удари, Тезеј бежи, вијају се.

ТЕЗЕЈ: 'Ајд, бре, стани да се ко људи договоримо, ево даћу ти мач, ево даћу ти коња.

ПЕРФЕТ: Ти немаш коња.

ТЕЗЕЈ: Немој да си ситничав, кад га будем имао, даћу ти га.

ПЕРИФЕТ: Кад будеш имао доћи опет, а сад ћу ти скинути главу. Код мене нема ништа на кредит.

ТЕЗЕЈ: Чекај!

ПЕРИФЕТ: Шта да чекам.

ТЕЗКЕЈ: Овако не треба да буде. Требало бих да победим и тебе, и Симбада и Прекрупу. Ја сам славни Тезеј.

ПЕРИФЕТ: Је л' мислиш на Симбада морепловца?

ТЕЗЕЈ: Можда је био морепловац, али сада је у шуми, и растеже људе.

ПЕРИФЕТ: Овде у шуми. То не може бити, ја сам једини овде разбојник.

ТЕЗЕЈ: Не знам ја ништа! Мени је рекао онај старац да треба да постанем славан кад вас сву тројицу убијем.

ПЕРИФЕТ: Уф, ал' је нашао јаку мустру да се прослави. Ал' кад можеш ти, онда могу и ја. Где је тај Симбад?

ТЕЗЕЈ: Можда је овај што управо долази.

Долази Синид.

ПЕРИФЕТ: Јеси ли ти чувени Симбад морепловац?

СИНАД: Ја сам Синид, савијач оморика.

ПЕРИФЕТ: Кад те сад дохватим направићу ја од тебе хармонику.

СИНИД: Глуваћу, није хармоника него оморика. А шта мислиш зашто ме тако зову?

ПЕРИФЕТ: Не занима ме, бићеш добра хармоника.

СИНИД: Видиш, кад ми наиђе неко као ти, имам обичај да савијем врхове две оморике, вежем га за њих и пустим да се раздвоје. Шта мислиш шта се збива с њим?

ТЕЗЕЈ: Знам ја, растргну га.

ПЕРИФЕТ: Уф, што си паметан.

СИНИД: Који је овај?

ПЕРИФЕТ: Он је кренуо да те убије, али сам ја решио да убијем и њега и тебе и постанем јунак.

ТЕЗЕЈ: Молим те, ако би могао прво њега, са мношћеш лако на крају.

ПЕРИФЕТ: У праву си.

Замахну обојица буздованом у исто време и обојица пагну мртви на сцену.

ТЕЗЕЈ (*чисти руке као после завршене посла*): Ха, ово је било лако. Где је тај Прекрупач да га самељем?

Крене лагано и долази до једног кревета. Појављује се Прокруст.

ПРОКРУСТ: Добар дан, уморни путниче.

ТЕЗЕЈ: Ко си ти?

ПРОКРУСТ: Неко, није важно.

ТЕЗЕЈ: Тражим Прекрупа, или Прокрупу, или Прекрупача, не знам како му је тачно име.

ПРОКРУСТ: А да можда није Прокруста?

ТЕЗЕЈ: Јесте, баш тај, како си рекао да се каже.

ПРОКРУСТ: Прокруст.

ТЕЗЕЈ: Морам научити. А знаш ли где ли је?

ПРОКРУСТ: А знаш ли шта ће ти?

ТЕЗЕЈ: Треба да га убијем и постанем славан. Убио сам и Перипета, и Си... си...

ПРОКРУСТ: Синида.

ТЕЗЕЈ: Јест, Синида.

ПРОКРУСТ: Ти си онда велики јунак. Него доћи ће он, не брини, само ти лези на тај кревет мало и одмори.

ТЕЗЕЈ: Мислиш да би било добро?

ПРОКРУСТ: Их, само ти одмарај, а ја ћу те звати кад дође тај разбојник.

ТЕЗЕЈ: Не мораш ме ни звати, ако можеш, ти га сам среди па ме пробуди.

Тезеј леже. Прокруст узима мач, Тезеју виче ноћ изван кревета. Узима мач и проба да му пресеке ноћ. Тезеј измакне.

ТЕЗЕЈ: Шта ти је бре, шта се сечеш?

ПРОКРУСТ: Морам да ти подесим посету, видим да ти је мала.

ТЕЗЕЈ: Ма није мала, видиш (*скупи ноћ*) да ми је велика.

ПРОКРУСТ: А велика, сад ћу да те истегнем да ти буде таман.

Прокруст хваћа ја за ноје и вуче, Тезеј се држи за јорњу сјраницу креветџа. Траје њихово надвлачење.

ТЕЗЕЈ: Еј бре, извали ми ноге!

ПРОКРУСТ: Ма јок бре, још мало и биће све у реду.

ТЕЗЕЈ: Аааааа!!!

Прокруст љовуче најло, Тезеју сјагне чизма и Прокруст љог силином ујага у љровалију урлајући.

ТЕЗЕЈ (усјаје): Свашта, узе ми чизму, како ћу сад овакав у Атину.

III

МЕДЕЈА и ЕГЕЈ у Атини

МЕДЕЈА: О драги мој краљу, како нам је добро.

ЕГЕЈ: Чаробнице моја, још ми ниси испунила обећање.

МЕДЕЈА: Како нисам (*гаје му ојлегало*), види како си леп.

ЕГЕЈ (јлега се): Да, али ја хоћу да будем вечно млад.

МЕДЕЈА: Наравно да ћеш бити, нисам ја пластични хирург да могу то да обавим тако брзо.

ЕГЕЈ: Због тога сам ти и дао уточиште.

МЕДЕЈА: Наравно, драги, све ће бити у реду, само ти иди стави мало оне масти што сам справила.

ЕГЕЈ: Одох из ових стопа.

Егеј оглази, улази јласник.

ГЛАСНИК: Моја драга дамо, иде Тезеј.

МЕДЕЈА: Ко ти је тај?

ГЛАСНИК: То је син Егејев, убио је три разбојника док је дошао доведе. Опасан је.

МЕДЕЈА: Аух, онда мој син не може наследити Егеја, морам нешто да урадим.

Улази Егеј.

МЕДЕЈА: Драги, рекао си ми да те обавештавам о странцима који уђу у град.

ЕГЕЈ: Јесам, у граду су ми побуне, још ми само странци фале.

МЕДЕЈА: Долази опасан странац који ће направити побуну у граду.

ЕГЕЈ: Је л', ко је тај, дај да га одмах убијем.

ТЕЗЕЈ: Убио је храбро три чувена разбојника.

ЕГЕЈ: Онда треба да га наградимо.

МЕДЕЈА: Наградићемо га брзом смрћу. Позваћемо га на вечеру, па ћемо га отровати, не смемо таквог јунака јавно убити.

IV

За столом ТЕЗЕЈ и ЕГЕЈ.

ТЕЗЕЈ: И онда сам га ухватио за уши.

ЕГЕЈ: Овог Симбада?

ТЕЗЕЈ: Не, Перипетију, па сам ухватио Сииниинадина за уво.

ЕГЕЈ: Зар не рече да си овог првог ухватио за уши?

ТЕЗЕЈ: Ма да, али и овог другог сам ухватио за уши.

ЕГЕЈ: Добро, и?

ТЕЗЕЈ: Онда сам их ухватио за главу.

ЕГЕЈ: А пустио си им уши?

ТЕЗЕЈ: Не, држао сам им и уши.

ЕГЕЈ: И главу?

ТЕЗЕЈ: И главу.

ЕГЕЈ: И онда си им ухватио ноге?

ТЕЗЕЈ: Да, овај не, нисам, него сам ухватио главу од овога једнога, па...

Улази Медеја.

МЕДЕЈА: Ево и пиће за јаке младиће.

ЕГЕЈ: Ха, ха, да, пиће за мене младића.

МЕДЕЈА: Ово душо није за тебе, ти имаш у чаши, ово је за Тезеја.

ЕГЕЈ: Ах да, изволи младићу.

Сиџа му чашу, узима своју да наздраве.

ТЕЗЕЈ: Хм, да није можда отровно пиће?

ЕГЕЈ: Откуд знаш?

МЕДЕЈА: Ћути глупане, овај, ма шта ти пада на памет.

ТЕЗЕЈ: Шалио сам се.

МЕДЕЈА: Баш си ти један враголан.

Тезеј узима ђехар и ђолако исђија. Медеја и Ејеј ђа ђледају, ђа ђођледају једно у друђо изненађено, ђа ођеђ у њеђа док ђије.

ТЕЗЕЈ: Ух, ал сам био жедан.

Тађше се ђо сђомаку. Они ђа и гаље ђледају зачуђено.

ЕГЕЈ: Је л' ти добро?

ТЕЗЕЈ: Чуј, добро, одлично ми је. Е, сад ћу да ти кажем једну тајну. Ти си мој та...

Одједном се ухвађи за сђомак, Ејеј и Медеја се обрадују.

ТЕЗЕЈ: Ух, морам брзо у тоалет.

ЕГЕЈ: Ено, тамо је напољу.

Тезеј оглази.

ЕГЕЈ: Је ли то сад то? Хоће ли умрети?

МЕДЕЈА: Није баш деловао ко прошли пут.

ЕГЕЈ: Кад прошли пут?

МЕДЕЈА: Некад, док сам се још бавила тровањем, за неколико секунди је деловао. Мора да је овај Тезеј мало јачи, требало је да му сипам више отрова. Мислим да ће ускоро умрети.

Улази Тезеј држећи се и гаље за сђомак.

ТЕЗЕЈ: Где је тај проклети тоалет, не могу више да издржим?

Ово двоје ђа ћуђке ђосмађрају, док Тезеј цуђка.

ТЕЗЕЈ (*ђрогере се*): Шта ме гледате, где је тоалет?

ЕГЕЈ: Ту, одмах лево.

ТЕЗЕЈ: Тако кажи, ја иш'о све десно.

Оглази, али се брзо враћа.

ТЕЗЕЈ: Више ми и не треба.

МЕДЕЈА (*врђи неку кесицу и све му сиђа у ђиће*): Истекао је рок трајања, лепо сам рекла оној крави у апотеци да ми дају најновији отров, ова доза ће сигурно деловати. Узми Тезеју мало овог пића, добро је за пробаву.

ТЕЗЕЈ: Не могу више.

ЕГЕЈ: Пиј!

ТЕЗЕЈ: Шта вам је, не могу више, прснућу.

ЕГЕЈ (*ваги мач*): Е сад ћеш, вала, да прснеш.

ТЕЗЕЈ: Знаш ли ти кога сам ја средио. Сад ћу и тебе кад већ хоћеш.

Ваги мач и ђроба га замахне. Егеј му исцрпине из руке мач.

ЕГЕЈ: Откуд ти овај мач?

ТЕЗЕЈ: Врати ми мој мач.

ЕГЕЈ: Питам те, одакле ти?

ТЕЗЕЈ: Мој је.

ЕГЕЈ: Шта бре твој. Лопужо једна, овај мач сам ја оставио свом сину.

ТЕЗЕЈ: Али тај мач је дала мени моја мама, а ти си мој тата, дошао сам у Атину да будем велики јунак.

ЕГЕЈ: Како ти се зове мама?

ТЕЗЕЈ: Етра.

ЕГЕЈ (*јрли ја*): Сине мој, једини на свету!

ТЕЗЕЈ: Шта ти је бре?

ЕГЕЈ: Ти си мој син мили.

ТЕЗЕЈ: То сам ти и ја рекао.

ЕГЕЈ: Па, да наздравимо.

Тезеј узима своју чашу.

ЕГЕЈ: Не ту (*јпросје је*), она је пуна отрова. (*Окреће се Мегеју*). Ти си знала да је Тезеј мој син.

МЕДЕЈА: Нисам, мајке ми.

ЕГЕЈ: Вештица па да не зна, ако ниси онда ниси никаква чаробница.

МЕДЕЈА: Јесам знала сам, и зато нисам сипала отров него...

ЕГЕЈ: Лажеш ти, лажеш. Да те нема више у мом краљевству. И Јасон те је отерао јер ничему не служиш.

МЕДЕЈА: А да те подмладим?

ЕГЕЈ: Не знаш ни то, торњај се из мог краљевства!

МЕДЕЈА: Ето, шта ми је судба, свима сам им ваљала и за њих радила, а кад им више не требам, онда ме ко крпу одбацују, е моја Медејо, куд ли ћемо сада?

Долази Овидије.

ОВИДИЈЕ: Стигао си, браво јуначе, сумњао сам да ћеш ти све то пребродити.

ТЕЗЕЈ: Ех, сумњао, сву тројицу разбојника што си ми рекао сам с лица земље збрисао.

ОВИДИЈЕ: Зар их није требало бити четворица?

ТЕЗЕЈ: Не знам, ја сам их тројицу слистио.

ОВИДИЈЕ: Перифета, Синида, Скирона и Прокруста.

ТЕЗЕЈ: Перипетија, Симбада и Прокрупа сам, а тог Сидрана нисам.

ОВИДИЈЕ: Скирона, није Сидрана. Он је имао обичај да пружи ноге путницима да му их перу, док би они то чинили, он би их гурнуо ногом у провалију.

ТЕЗЕЈ: Ех, сад, упao је у провалију тај Прокрст, и још са мојом чизмом.

ЕГЕЈ: Зар му ниси главу одсекао?

ТЕЗЕЈ: То и ја кажем, главу одсекао и бацио у провалију.

ОВИДИЈЕ: Добро, свеједно сад, Херакла ћу послати да убије Скирона, али уписаћу да је то твоје дело, дошло је до грешке.

ТЕЗЕЈ: Нешто ми та имена не иду баш најбоље.

ОВИДИЈЕ: Добро, идемо даље, ових педест синова што су буне, то ће Егеј да среди, а ми морамо на Крит.

ТЕЗЕЈ: Ко мора, ја вала не идем нигде сад кад сам постао краљ.

ОВИДИЈЕ: Идеш ти мој брале, ко бела лала, одмах, да си се прикључио младићима и девојкама што иду код Миноја.

ТЕЗЕЈ: А што иду?

ОВИДИЈЕ: Син Минојев, убијен је на превару у атичким брдима. Избио је рат који је трајао док се нису договорили да сваких девет година шаљу на Крит као данак седам младића и седам девојака. Миној младиће и девојке затвара у свој чувени лавиринт који је Дедал саградио, а тамо их је чекао Минотаур, пола човек, пола бик који би их растргнуо.

ТЕЗЕЈ: Не пада ми на памет да идем да млатарам тамо са неким биком.

ЕГЕЈ: И ја мислим да не треба да иде, тек сам пронашао свог сина.

ОВИДИЈЕ: Шта ти мислиш, да ти син буде највећи јунак и да ти седи уз скуте?

ЕГЕЈ: За тату је он највећи јунак.

ТЕЗЕЈ: Тако је, тата.

ОВИДИЈЕ: Избиће ти побуна у земљи што ти не шаљеш свог сина у лавиринт.

ЕГЕЈ: Е, то већ не може, онда има да иде.

ОВИДИЈЕ: 'Ајд лепо се обуци па крени, тамо ће те чекати мој колега Хесиод.

ТЕЗЕЈ: Тепсиод? Какво је то име?

ОВИДИЈЕ: Тепсија ти у глави, Хесиод, глуваћу један.

ЕГЕЈ: Кад се будеш враћао промени једра на броду и стави бела, да знам да те није појело чудовиште па да направимо журецу!

ТЕЗЕЈ: Е, мој Тезеју, нит те ко пита шта ти мислиш, шта ти желиш него иди тамо иди овамо, фућка се мени за њихове митове и легенде, хтео сам само мирно обрађивати своју башту и гајити стоку, а сад морам да будем и јунак.

ТЕЗЕЈ И МИНОТАУР

I

ИСПРЕД ЛАВИРИНТА.

ХЕСИОД: Ко си ти?

АХИЛ: Ја сам Ахил, највећи грчки јунак.

ХЕСИОД: Аха! Лепо. Ти нам уопште ниси потребан.

АХИЛ: Молим?! Ја да нисам потребан? Па ако нисам ја, ко је онда молићу, потребан? И ко си ти уопште? Сад ћу главу да ти одсечем. (*Vagi mach ga ia yosече*)

ХЕСИОД: Шта ти је, бре човече. Ја сам Хесиод, приповедач митова и легенди. У овој легенди треба нам Тезеј, највећи атински јунак.

АХИЛ: Тај фићфирић највећи атински јунак? Има да га поједем за ужину.

ХЕСИОД: Не можеш да га једеш. Ти ниси из овог доба.

АХИЛ: Не, него си ти? Ја сам свевремен.

ХЕСИОД: Ма знам, али ти треба да дођеш мало после.

АХИЛ: Кад бре после? Где је тај Минотаур да му састружем главу?

ХЕСИОД: Чекај да видим. (*Чиша у сѝисима*) Нема те у овој легенди, ево, треба да дође Тезеј, Егејев син и он треба да убије Минотаура, па да се ожени па...

АХИЛ (*Узима харѝије од Хесиога*): Дај да видим то. (*Чиша*) Глупости.

ХЕСИОД: Нису глупости, погледај овде, ти си после Персеја, и Јасона, тек кад дођемо до Троје.

АХИЛ: Ма сад ћу и теби и овом Персеју и Јасону и свима да пооткидам главе.

(*Појављује се Одисеј*)

ОДИСЕЈ: Ми се извињавамо вама и гледаоцима, због ове грешке.

АХИЛ: Шта 'оћеш ти? И ко си, молим те, сад па ти?

ОДИСЕЈ: Ја сам Одисеј, твој пријатељ. 'Ајмо полако Ахиле, Пелејев сине.

АХИЛ: Нећу.

ОДИСЕЈ: 'Ајде, чекају те Пелеј и Тетида.

АХИЛ: Баш ме брига.

ОДИСЕЈ: Зашто секираш мајку, што си такав. Ходи. Дај ми тај мач.

АХИЛ (*ѝлаче*): Нисам хтео, само сам...

ОДИСЕЈ: Хајде, ево и твог Патрокла.

АХИЛ: Где је?

ОДИСЕЈ: Чека те тамо иза брда, па да идемо да нађемо Троју.

АХИЛ: А где је та Троја?

ОДИСЕЈ: Не знам док је не пронађемо. Имамо времена, сазнаћемо.

АХИЛ: А је л' истина да си смислио оног коњића ко' што пише у овој легенди?

ОДИСЕЈ: Не дери се, чуће те Тројанци. (*Одисеј се обраћа ѝлегдаоцима*) Извињавамо се, много се извињавамо.

АХИЛ (*обраћа се ѝлегдаоцима*): Вама се извињавам (*обраћа се Хесиогу*), а теби ћу одсећи главу кад-тад.

(*Одводи ѝа Одисеј са сцене*.)

ХЕСИОД: О Зевсе, Зевсе.

(*Појављује се Зевс*.)

ЗЕВС: Шта је?

ХЕСИОД: Ништа. Ко си сад па ти?

ЗЕВС: Зевс! Што си ме звао, кад нећеш ништа?

ХЕСИОД: Па то ја онако.

ЗЕВС: Немој ти то онако да не бих ја овако (*Чује се звук њрома*).

ХЕСИОД: Нећу више никад, опрости ми.

ЗЕВС: Добро, него што касни ово? Шта ви мислите, да ми богови на Олимпу имамо времена за ваше глупости. Због овог Тезеја касни читава грчка историја.

ХЕСИОД: Нисам крив, ево очекујем га сваког тренутка.

ЗЕВС: Немој да ја поново долазим. Среди то. (*Оглази*)

ХЕСИОД: Е, свашта. Па ово ни на шта не личи. Само још Херакле да дође па да све митове измешамо.

Појављује се Херакле.

ХЕРАКЛЕ: Где је тај Минотаур?

ХЕСИОД: Па је л' могуће?

ХЕРАКЛЕ: Шта?

ХЕСИОД: Јес' ти Тезеј?

ХЕРАКЛЕ: Нисам. Ја сам Херакле.

ХЕСИОД (*Бесно*): Па шта тражиш овде? Шта тражиш? Иди очисти штале, уби лава, гађај вепрове, кербере, само остави Минотаура Тезеју. Па побогу, брат ти је од стрица. Сви би на тог јадног полубика да скоче.

ХЕРАКЛЕ: Добро бре, шта се љутиш, ја реко' да помогнем. Једе вам ове девојке, а ви како хоћете.

Излази Миношаур.

МИНОТАУР: Где је више тај Тезеј? Не могу више, досадно ми у оном лавиринту. Љут сам. У задње време ми шаљете само неке мршавице.

Херакле скаче на миношаура.

ХЕРАКЛЕ: Сад ћу да те ја...

Задржи га Хесиод.

ХЕСИОД: Стани, Херакле. А ти иди сад, послаћемо ти дебљу.

МИНОТАУР (*оглази шећурајући се*): Добро, нека буде.

Херакле крене за њим.

ХЕСИОД: Стани, изгубићеш се.

ХЕРАКЛЕ: Ако се изгубим, полупаћу цео лавиринт.

ХЕСИОД: Стани, ево зове те Зевс.

ХЕРАКЛЕ: Где?

ХЕСИОД: Ено, види, маше ти са неба.

ХЕРАКЛЕ: Је л'? Ништа не видим. Шта каже?

ХЕСИОД: Да дођеш.

ХЕРАКЛЕ: Како да се попнем?

ХЕСИОД: Иди право овим путем, па онда питај неког.

ХЕРАКЛЕ: Овуда?

ХЕСИОД: Јесте.

ХЕРАКЛЕ: Хвала ти пуно. Отац мора да је много љут чим ме зове, сигурно је видео да сам се потукао у среду на часу грађанског васпитања.
Оглази забринућ.

ХЕСИОД (*посматра Херакла како оглази*): Можда си јак, али памет ти није баш јача страна. И где је више тај глупи Тезеј? Овде је постала права лудница. Изгледа да од овог данас нема ништа.

Појављује се свиџа са Тезејем на челу.

ХЕСИОД: Ко си сад па ти? Можда Персеј?

ТЕЗЕЈ: А шта, где је он?

ХЕСИОД: Ма није ту, него ко си ти?

ТЕЗЕЈ: Ја сам Тезеј.

ХЕСИОД: А ја сам Хера.

Тезеј ђагне на колена да се моли.

ХЕСИОД: Бежи бре, будало једна, каква те Хера спопала, зар ти личим на богињу.

ТЕЗЕЈ (*вади мач*): Ти се спрдаш са мном. Сад ћу да те посечем.

ХЕСИОД: И ти још. Па знаш кад ћу да напишем нешто о вама? Никад. Какви сте ви хероји, све кретен до кретена. Е, Хеладо, на шта си спала.

ТЕЗЕЈ: Где је тај Минотаур да га бесим па да идем?

ХЕСИОД: Је с' ти стварно Тезеј?

ТЕЗЕЈ: Јесам.

ХЕСИОД (*прли ђа*): Где си брате досад, једва сам ти јуначко дело сачувао.

ТЕЗЕЈ: Е, хвала ти пуно. Где је сад то чудовиште што једе младе атинске девојке и младиће?

ХЕСИОД: Полако, где си навро. Ти мислиш да је то тако, дођеш, убијеш и готово. Мора бити мало љубави у овом комаду. Треба прво да одеш до оне девојке и да јој се свидиш.

ТЕЗЕЈ: Ех сад. Иди ти, а ја идем да убијем бика, па кући. Чека ме отац.

ХЕСИОД: Да би убио бика, треба ти она девојка.

ТЕЗЕЈ: Ма, склони се. *(Пође ђрема лавиринџу.)*

Крене у лавиринџ, ђосле ђар минуџа виче.

ТЕЗЕЈ: Еј, где сам ја? Како да изађем, еееј?

Хесиод се хваџа за џлаву. Оде до лавиринџа и изводи џа.

ХЕСИОД: Видиш сад зашто ти је потребна девојка. Она зна како ћеш да се снађеш у лавиринту. Иди до ње.

ТЕЗЕЈ: Идем.

Тезеј оглази до Аријадне, која сџоји са груџарицама и зазима џозу љубавника.

ТЕЗЕЈ *(као да џева):* Ћаооо.

Аријадна џа џлега џрезриво.

ТЕЗЕЈ: Ћаооо, још једном.

АРИЈАДНА: Шта 'оћеш?

ТЕЗЕЈ *(обрађа се Хесиоду):* Шта хођу?

ХЕСИОД: Хоћеш да ти помогне да убијеш Минотаура.

ТЕЗЕЈ: Хођу да ми помогнеш да убијем Минотаура.

АРИЈАДНА: А шта ћеш ти мени дати?

ТЕЗЕЈ *(обрађа се Хесиоду):* А шта ћу јој ја дати?

ХЕСИОД: Узећеш је за жену.

ТЕЗЕЈ: Узеђу те за жену.

АРИЈАДНА: Ух, онда неђу да ти помогнем.

ТЕЗЕЈ: Неће.

ХЕСИОД: Шта бре неће. Аријадна, немој да зезаш.

АРИЈАДНА: Не зезам, каква ми је награда да ме овај узме за жену.

ТЕЗЕЈ: Онда ми помози да те не узем за жену.

АРИЈАДНА: Е, онда хођу. Ево ти овај хлеб, бацај па се врати по трагу.

ТЕЗЕЈ: Добро.

Тезеј крене, али ја Хесиод зауставља.

ХЕСИОД: Чекај бре, где си кренуо с тим хлебом?

ТЕЗЕЈ: Па унутра.

ХЕСИОД: Аријадна, није ти он ни Ивица ни Марица, где ти је клупко
конца?

АРИЈАДНА: Нисам купила.

ХЕСИОД: О како одржати те митове с овим глупацима. Мали, трчи код
бабе по неко клупко.

Мали ошрчи.

АРИЈАДНА: Шта ће му клупко, ја мислим да може и по комадићима хлеба
да се врати натраг.

ХЕСИОД: Ко је од тебе тражио да мислиш. Ивица иде по мрвицама, а
Тезеј носи твоје клупко.

Долази мали и даје Тезеју клупко. Тезеј крене, њисац ја зове.

ХЕСИОД: Еј бре! Дај почетак Аријадни. Шта си мислио, да одиграш
добавке с Минотауром.

ТЕЗЕЈ: А где ми је чудотворни мач?

ХЕСИОД: Шта ће ти чудотворни мач?

ТЕЗЕЈ: Зар немају сви јунаци у бајкама неко чудесно супер оружје којим
побеђују.

ХЕСИОД: Чек да видим... да! Пише овде да треба Аријадна да ти да
чудотворни мач. Аријадна где је мач?

АРИЈАДНА: Немам га, поклонила сам га за рођендан мојој најбољој
другарици.

ТЕЗЕЈ: Глупачо.

АРИЈАДНА: Ако те доватим мали, неће ми требати мач да те саставим са
земљом.

ХЕСИОД: Доста, 'ајд пусти мач, можеш ти и без њега, кад си до сада
савладао све оне разбојнике, улази у лавиринт, и сврши то па да
идемо даље.

ТЕЗЕЈ: Е, мој Тезеју, кукала ти мајка.

Тезеј даје њочешак конца Аријадни и улази у лавиринт.

ЛАВИРИНТ. ТЕЗЕЈ тумара ЛАВИРИНТОМ; САВ СЕ УПЕТЉАО У КОНАЦ.

ТЕЗЕЈ: Шта и ја радим овде, баш ме брига за неког тамо бика који једе девојке, и како ја да уопште убијем то чудовиште. Они мисле то тако, извадиш мач и одсечеш му главу, а ако ме повреди? Не волим крв, онесвестим се кад је видим.

Појављује се Мионшаур.

МИНОТАУР: Јес' ти Тезеј?

Тезеј вади мач, али не може да замахне још јо је сав у коњу.

МИНОТАУР: И ти ћеш да ме убијеш?

Бик крене да га удари, Тезеј падне на колена.

ТЕЗЕЈ: Немој! Чекај, не можеш мимо света, не каже тако легенда. Ја треба тебе да убијем.

МИНОТАУР: Баш ме брига за легенду. Она не говори ни да си ти кукавица ни смотанко, види како се уваљао у конач, исплео си себи џемпер.

ТЕЗЕЈ: Помози ми да се одвежем и поштедећу ти живот.

МИНОТАУР (смеје се): Сад ћу да ти поједем главу. *(Ухвати га за главу)* Што се ниси ошишао, како да је једем тако с косом, морам неку салату да нађем. *(Појављује се Зевс.)*

ЗЕВС: Стани!

МИНОТАУР: Ко си сад па ти?

ЗЕВС: Зевс, и спржићу те муњом.

МИНОТАУР: Мајке ти?

Пође према Тезеју. Зевс га зауставља покрећом руке.

ЗЕВС: Не можеш мењати судбину, макар ти се и не свиђала. Задатак си испунио, што си јео јео си, сад морају и други да испуне своју судбину.

Бик се замисли мало.

МИНОТАУР: Добро, нећу га убити.

ЗЕВС: Тако, сад помози Тезеју да се одвеже и немој да ја опет долазим безвезе. Имам побуну горе на Олимпу, а ви ме овде замајавате.

Оглази. Миношаур одвезује Тезеја, док га овај одвезује Тезеј изненада скочи и савла мач под грло Миношауру.

МИНОТАУР: Стани, немој, немој, молим те.

ТЕЗЕЈ: А, сад ти цвикаш.

МИНОТАУР: Ја сам ти спасао једном живот, спаси и ти мени сада.

ТЕЗЕЈ: Ево спасавам ти једном, али ћу сад други пут да те убијем.

МИНОТАУР: Стани, испуни ми последњу жељу.

ТЕЗЕЈ: Кажи шта хоћеш?

МИНОТАУР: Хоћу сладолед.

ТЕЗЕЈ: Молим? Шта ти је то?

МИНОТАУР: Никад нисам јео сладолед, а толико лепих ствари сам чуо о њему. И то хоћу у корнету.

ТЕЗЕЈ: Ааа, где да ти нађем тај сладолед и корнет?

МИНОТАУР: На Северном полу.

ТЕЗЕЈ: Где ти је то?

МИНОТАУР: Не знам.

ТЕЗЕЈ: Па како онда?

МИНОТАУР: Онда не можеш да ме убијеш, није лепо без последње жеље, наљутићеш богове.

Тезеј сегне скрушено ђоред бика.

ТЕЗЕЈ: У праву си. И шта ћемо сад?

МИНОТАУР: Имам овде нешто да поједемо и попијемо и размислимо па ћемо да видимо.

Миноџаур оглази и доноси чашице.

МИНОТАУР: Немам да поједемо, све сам их појео. Ево, имам сок од вишње.

ТЕЗЕЈ: Хвала.

МИНОТАУР: А што не би могли да исценирамо моју смрт.

ТЕЗЕЈ: Шта да радимо?

МИНОТАУР: Да исценирамо, то је да направимо као да сам мртав.

ТЕЗЕЈ: Па да! Исценираћемо то као да си ти мртав. Одлично сам се тога сетио. Много сам паметан. Идем да кажем да си мртав. *(Крене.)*

МИНОТАУР: Стани бре! Доћи ће до мене и видеће да сам жив.

ТЕЗЕЈ: Види стварно. Шта ћемо сад?

МИНОТАУР: Најбоље да је кренем први као да бежим, а ти за мном па да се мало вијамо пред њима, а ти мене као да убодеш мачем.

ТЕЗЕЈ: Одлично, браво. Ја, хајде крени!

Миношаур ѿшрчи, а за њим Тезеј.

III

ИСТА КАО НА ПОЧЕТКУ ИСПРЕД ЛАВИРИНТА. НА СЦЕНИ СЕ ВИЈАЈУ ТЕЗЕЈ И МИНОТАУР. ОКУПЉЕН НАРОД ИХ РАДОЗНАЛО ПОСМАТРА.

ТЕЗЕЈ: Стани багро, лако ти је с девојкама, поједи мене кукавицо!

МИНОТАУР: Тезеју, не будали, изнервираћеш ме, немој ме вређати!

ТЕЗЕЈ: Стани, кукавицо!

МИНОТАУР: А ко је кукавица, сад ћу ти показати!

Крене Миношар да шрчи за Тезејем.

ТЕЗЕЈ: Чекај, опет ће Зевс да дође.

МИНОТАУР: Баш ме брига, тебе ћу самлети.

ТЕЗЕЈ: Стани, нећу ти више причати ништа, мајке ми.

МИНОТАУР: Добро.

Миношаур сшане, Тезеј се окреће и као убоге ја. Народ ја ѿоздравља одушевљен. Тезеј сшавља ноју на њеја као на ловачки ѿлен, овај ја луји ѿ нози народ је кренуо да се ѿримакне, али сад усшукне.

ТЕЗЕЈ: Није то ништа, то су живци, мртав је.

Ојеш сшави ноју, овај ја ојеш удари.

ТЕЗЕЈ (обраћа се Миношауру): Буди миран.

МИНОТАУР: Мичи ту ногу, одгришћу ти је.

ТЕЗЕЈ: У реду.

Народ ѿрилази с мошкама ѿрема бику.

МИНОТАУР: Овако се нисмо договорили, одох ја.

Бик ѿшрчи, а народ за њим. Тезеј их ѿледа збуњено.

ТЕЗЕЈ: Нисам баш најбоље убо, али све ће бити у реду, смртно је рањен.

ХЕСИОД: Ти си смртно рањен у главу.

ТЕЗЕЈ (ѿија се за ѿлаву): Где, где?

ХЕСИОД: Стани бре будало, то сам тако само рекао.

ТЕЗЕЈ: Аха. Што не кажеш, а не да ме препадаш. И шта сад? Има ли још неко чудовиште док сам ту, да га средим?

ХЕСИОД: Иди кући.

ТЕЗЕЈ: Је л' готово? Само је ово требало? Да сам знао, не бих се толико секирао, и мој отац се јадан насекирао. Да поведем и ону јадну Аријадну?

АРИЈАДНА: Јадан си ти!

ХЕСИОД: Нека ње, ионако ћеш је оставити богу вина Дионису.

ТЕЗЕЈ: А не бих је ни водио, види је, ко змија је. Роспијо једна.

АРИЈАДНА: Немој сад да ти почупам косу.

ТЕЗЕЈ: Уф, сав сам се препао.

ХЕСИОД: Доста више, ајде идемо, треба и друге легенде да се одиграју.

ТЕЗЕЈ: Е ако је тако, да не задржавамо ред. Фејаче, поведи људе, идемо на брод.

ХЕСИОД: И не заборави да ставиш бела једра.

ТЕЗЕЈ: Што?

ХЕСИОД: Отац ти је рекао да их ставиш ако си жив.

ТЕЗЕЈ: Добро, ако не заборавим урадићу тако.

Тезеј оглази. Остџаје њисац сам на сцени.

ХЕСИОД: Ето, драги гледаоци, то је био чувени мит о Тезеју и Минотауру. Мало смо имали проблема и извињавамо се због тога, ни јунаци нису више ко што су некад били. *(Поклони се, а из жбуња искочи Ахил и крене да ња јури.)*

АХИЛ: Сад ћу да ти откинем главу!

Сџушџа се завеса.

II

Олимп: Зевс, Посејдон и Афродита

ЗЕВС: Је л' истина да је онај приглупи Тезеј, твој син.

ПОСЕЈДОН: Ма то је измислила његова мајка да се не сазна да му је Егеј отац, кад је имао проблема у држави.

ЗЕВС: Уплаших се да ти је род почео ментално ретардиран да се рађа.

ПОСЕЈДОН: Немој ми само ти говорити о твојим паметним синовима.

АФРОДИТА: Тезеј се показао веома мудар владар протеклих година.
Направио је од Атине јаку државу.

ЗЕВС: Мудар врага, да му не говоре саветници и онај Овидије шта треба
да ради, направио би од Атине зоолошки врт.

АФРОДИТА: Морају да му помажу да би испунио своју судбину.

ЗЕВС: Онда, да наставимо да се играмо. Јеси ли му дала за жену Федру?

АФРОДИТА: Јесам.

ЗЕВС: Јеси ли учинила да се заљуби у његовог сина са првом женом.

АФРОДИТА: Јесам, Федра је послала своју дадиљу да заведе Хиполита.

ЗЕВС: Ех, јака ми она жена кад мора дадиља да јој заводи дечка.

III

Хиполит и Дадиља.

ДАДИЉА: Драги мој Хиполите, сад кад је отац отишао у посету граду
Трезену, можеш да радиш шта год хоћеш, је л' тако?

ХИПОЛИТ: Немам шта да радим што већ не радим кад је отац ту.

ДАДИЉА: Ех, а зар Тезеј нема лепу жену?

ХИПОЛИТ: Мислиш, на моју маћеху Федру?

ДАДИЉА: Баш на њу.

ХИПОЛИТ: Има, али то нема никакве везе са мном.

ДАДИЉА: Како нема, зар нимало ватре не осећаш за њом?

ХИПОЛИТ: Ја сам свој живот посветио богињи Артемиди.

ДАДИЉА: Али Федри није свеједно.

ХИПОЛИТ: Мени је свеједно.

Улази Федра.

ФЕДРА: Остави нас саме.

Дадиља излази.

ФЕДРА: Драги мој, коначно смо сами. Моје срце жуди за твојим пољуп-
цима, лепи мој Хиполите.

ХИПОЛИТ (*склања се од ње*): Бог с тобом жено, јеси ли полудела.

ФЕДРА: Јесам, од љубави за тобом.

ХИПОЛИТ: Гнушам се твојих речи.

ФЕДРА: А замисли да скинеш твог оца са престола и да заједно владамо.
Ти ниси слабић као твој отац. Ти си прави мушкарац.

ХИПОЛИТ: Жено, ја сам увређен и осрамоћен што сам чуо ове речи од тебе, а камоли да испуним то што причаш.

ФЕДРА: Зашто си тако поносит, драги Хиполите?

ХИПОЛИТ: Зашто си тако зла, Федра?

ФЕДРА: Ти си крив због тога.

ХИПОЛИТ: Одлазим у шуму и више реч нећу проговорити ни са једном женом, сем са богињом Артемидом.

ФЕДРА: Платићеш ми за то, Хиполите.

Хиполић излази, улази дадиља.

ФЕДРА: Носи ово писмо Тезеју. У њему пише да не могу да се браним од насртљивог Хиполита.

ДАДИЉА: А шта ћете ви, драга господарице?

Појављује се Овидије.

ОВИДИЈЕ: Она треба да се обеси!

ФЕДРА: Е баш нећу, теби у инат, ружни човече.

ОВИДИЈЕ: Онда ћеш разљутити богове.

ФЕДРА: Уф, и за то ме баш брига.

ОВИДИЈЕ: Овде више не можеш да глумиш!

ФЕДРА: Ти ћеш да ми кажеш! Глумићу док ми је драго.

ОВИДИЈЕ: А је л' тако?

ФЕДРА: Тако!

ОВИДИЈЕ: Режија, режија!

РЕДИТЕЉ: Да, изволите.

ОВИДИЈЕ: Хоћете ли склонити Федру са сцене, пошто неће да се убије.

РЕДИТЕЉ: Наравно.

ФЕДРА: Прићеш ли ми, расцопажу ти главу.

РЕДИТЕЉ: Ајде да ми помогнеш.

Редитељ и Овидије хватају Федру, она се ошима и вришти, усьеју да је ухвати и однесу са сцене. Улази Тезеј са писмом, који сад има седу косу и браду.

ТЕЗЕЈ (Њага на колена и њлаче): О, драга моја Федра, што те одведе у смрт онај мој похотни син. О драга моја Федра, што не видех да младост

иште младост, ооо... (устаје нагло) Доста сам кукао, не знам даље ни речи, знам да неког треба да зовем, само да се сетим, кад бих ја могао имена упамтити. Сетио сам се, треба да зовем свог оца, о Егеју ако си ми био отац икад, освети ме и дај ми да мој проклети син не доживи сунчев залазак.

Појављује се Егеј.

ЕГЕЈ: Шта то бунцаш и што ме узнемираваш из сенке мртвих?

ТЕЗЕЈ: Рекли су ми да морам да зовем свог оца.

ЕГЕЈ: Нисам ја тај, идиоте један, треба да зовеш свог оца Посејдона, он је моћан бог, а не ја.

ТЕЗЕЈ: Уф, јесте, хвала оче, сетио сам се текста, овако... (*намести се у плумачку џозу*) Оче Посејдоне, који си ме увек волео као рођено дете, некад си ми обећао да ћеш ми услишити три молбе и тиме ми указати своју милост. Сада те подсећам на то обећање. Испуни ми само једну жељу: дај ми да мој проклети син не доживи данашњи залазак сунца! Ха, ал сам га изговорио.

Егеј шајше, појављује се Посејдон.

ПОСЕЈДОН: Шта радиш ти овде?

ЕГЕЈ: Ништа, ја мало свратио.

ПОСЕЈДОН: Ех, кад вам мој брат Хад допушта тако да шетате, бежи ми бре с очију.

Егеј отрчи са сцене.

ПОСЕЈДОН: А ти, срамото што ми углед срамотиш, те ми се богови смеју, сад ћу да те згромим, шмизло једна.

ТЕЗЕЈ: Немој тако тата, само изговарам свој текст. Што се мене тиче, ти ниси морао да долазиш.

ПОСЕЈДОН: Умеш ли ти да мало да мислиш својом главом?

ТЕЗЕЈ: Умем, али кад год нешто смислим, Овидије одмах скочи да ми каже да то не ваља, да није тако по легенди, и да је морам да будем јунак.

ПОСЕЈДОН: У праву је, кад смишаљаш само глупости.

ТЕЗЕЈ: Ја само хоћу да ме оставе на миру.

ПОСЕЈДОН: Доћи ће време и за то. Него да се договоримо, испунићу ти жељу, али да више ником не говориш да сам ти ја отац! Ту срамну лаж више нећу да чујем!

ТЕЗЕЈ: У реду је, тата.

ПОСЕЈДОН: Шта рече?!

ТЕЗЕЈ: Овај... у реду је, Посејдоне.

ПОСЕЈДОН: Онда смо се договорили.

ТЕЗЕЈ: Јесмо, а шта смо се договорили?

ПОСЕЈДОН: Син ти неће дочекати крај дана јер је нападао твоју жену.

Посејдон оглази. Улази ѿласник.

ГЛАСНИК: Син ти лежи рањен, уплашили се коњи поред мора и пао је у провалију, доносе га овамо.

ТЕЗЕЈ: Шта ће ми тај мали блудник овде.

Улази дадиља.

ДАДИЉА: Опрости ми господару, морам да ти се поверим.

ТЕЗЕЈ: Само изволи.

ДАДИЉА: Није истина оно што ти је Федра написала, она је лагала, она је нападала Хиполита, а он се наљутио и отишао у шуму без речи.

ТЕЗЕЈ: Ех, види сад ово, права трагедија, ко да је Еурипид сам писао. Где ми је син?

Уносе на носилима сина.

ХИПОЛИТ: Оче мој, да ли се зна да сам невин?

ТЕЗЕЈ: Зна се, мој Хиполите, зна се.

ХИПОЛИТ: Онда ти праштам оче.

ТЕЗЕЈ: Стани, нећеш ваљда сад да умреш, не може то тако. Читаву ову драму се ја ништа не питам, е вала, сад хоћу и ја нешто да тражим. Посејдоне, Посејдоне, ако се не појавиш из ових стопа, рећи ћу да си мој отац, и читав свет ће знати за то и...

Чује се хук мора и ѿром, појављује се Посејдон.

ПОСЕЈДОН: Је ли бре, смртниче мали, ти се играш животом.

ТЕЗЕЈ: Драги Посејдоне, молим те, не играм се, само молим те, излечи ми сина.

ПОСЕЈДОН: Знаш ли ти шта хоћеш? Час га усрмтиш, час га оживиш, договори се већ једном.

ТЕЗЕЈ: Договорио сам се, била је то грешка у питању, хоћу да живи. Видиш, Федра је слагала да је он напао њу, у ствари, она је напала њега, онда ми је послала писмо као да се убија зато што је он њу

напао, а Хиполит није њу напао, већ је напао, никог није напао, он јури кошуте по шуми и не воли жене и...

ПОСЕЈДОН: У реду, доста! Глава ми се помути од твој приче, у реду, нека живи у шуми са богињом Артемидом, али будеш ли ме још једном узнемирио, јадна ли ти кожа.

ТЕЗЕЈ: Нећу тата, обећавам!

ПОСЕЈДОН: Шта си рекао?

ТЕЗЕЈ: Нећу, Посејдоне, тако ми свега.

IV

ТЕЗЕЈ СЕДИ САМ НА ПРЕСТОЛУ. УЛАЗИ ЊЕГОВ ДРУГ ПИРОТЕЈ.

ПИРОТЕЈ: Здраво, мој ратниче.

ТЕЗЕЈ: Здраво Пиротеју, опет хоћеш у неку невољу да му увалиш?

ПИРОТЕЈ: Ја? Таман посла, кад сам је то урадио? Напротив, само сам ти помагао у свему.

ТЕЗЕЈ: У чему си ти мени помагао, ко је уопште и тражио да се иде негде?

ПИРОТЕЈ: Како ко је? Јеси ли јаукао да ти треба жена?

ТЕЗЕЈ: Јесам, али нисмо морали да идемо чак по Јелену Тројанску.

ПИРОТЕЈ: Јеси ли хтео најлепшу?

ТЕЗЕЈ: Нисам!

ПИРОТЕЈ: Гле сад.

ТЕЗЕЈ: Али ја и даље немам жену, њу сам морао да сакријем од браће и освете, а они само што нису дошли по њу.

ПИРОТЕЈ: Лоша срећа, мој брале, али си обећао да ћеш ти мени помоћи да отмам жену. Решио сам да сиђемо у подземни свет код Хада и отмемо његову жену Персефону.

ТЕЗЕЈ: Ти ниси нормалан!

ПИРОТЕЈ: Ја хоћу њу, ил' ниједну

ТЕЗЕЈ: Онда нећеш добити ниједну.

ПИРОТЕЈ: Дао си реч.

ТЕЗЕЈ: Шта ако сам дао, био сам луд кад сам мислио да си ти паметан.

ПИРОТЕЈ: Ти си владар и грчки јунак који има част и не смеш да прекршиш задату реч. То не раде ни обични људи, сви држе задату реч.

ТЕЗЕЈ: Држе, али је не дају узалуд.

ТЕЗЕЈ: Идем, наравно, нисам ни сумњао да је тако записано. Сви напали једног Тезеја да нешто ради, све је другачије записано од онога што бих желео, а ја бих можда играо плејстејшн, можда бих читао добру књигу, у ствари то не бих свакако, можда, ма шта ја знам шта бих радио, али сигуно не бих ишао у лавиринт, нити истезао неке разбојнике на малом кревету, а најмање бих силазио у свет мртвих по жену господара мртвих. Ови Грци мора да су били луди, а и ја са њима.

ХАД, МРАК, ИСПРЕД ТЕЗЕЈА И ПИРОТЕЈА СТОЈИ ТРОГЛАВИ КЕРБЕР, МАЛИ ПАС ИГРАЧКИЦА НА БАТЕРИЈЕ, ЛАЈЕ.

ТЕЗЕЈ: То је Керберчић, види какве су му мале главице, као пинг-понг лоптице.

ПИРОТЕЈ: Знаш ли ону песму од групе Кербер? (Њева) Нек ратне игре сада престану...

ТЕЗЕЈ: Не знам ту, али знам ону (*Њева*): Мама, тата, вратићу се ја, кад све ово прође...

Појављује се Хад и узима Кербера у наручје, Тезеј све сишњије и шише ђева.

ХАД: Добар дан, господо.

ТЕЗЕЈ: Ддддддддобар дан...

Пуро̄ѡеј ѣӯѡи.

ХАД: Јесте ли то дошли као просци? Да вас угостим како ваља, ево, седите на ове столице, то је Сизифов изум.

Хад ѿљесне рукама, двојица уносе сѿшлице.

ХАД: Седите, седите.

ТЕЗЕЈ: Нека, ја бих радије да стојим.

ХАД (*ūrogere se*): Седај!

Обојица седну брзо и унезверено.

ХАД: И значи, вас двојица сте хтели моју жену?!

ПИРОТЕЈ: Нннннисмо ми хтели, он је хтео, а мене је натерао, ја не бих ни у лудилу то помислио.

ТЕЗЕЈ: Шта?

ХАД: А значи ти си хтео, мали пицопевац?

ТЕЗЕЈ: Нисам ја, он лаже.

ХАД: Не занима ме, овде ћете обојица остати довека, из тих столица се не можете сами ослободити.

Покушавају да усџану али не моју.

ТЕЗЕЈ: Тата, тата, тата, мама, мама.

ХАД: Какав те тата снашао?

Појављује се Ејеј.

ЕГЕЈ: Шта је сад било, сине?

ТЕЗЕЈ: Ма, не ти.

ХАД: Види га овај, шта се ти шеташ?

ЕГЕЈ: Па ја мало изашао на свеж зрак.

ХАД: Даћу ја теби свеж зрак, марш доле!

Ејеј бежи, долази Посејдон.

ТЕЗЕЈ: Ево га мој тата.

ПОСЕЈДОН: Шта сам ти ја рекао?

ТЕЗЕЈ: Знам тата, ал ово је подземно царство, ту ми ништа ниси рекао.

ХАД: Овај је твој син?

ПОСЕЈДОН: Лаже његова мајка, нисам је ни пипнуо.

ХАД (смеје се): Ха, види га татин син.

ПОСЕЈДОН: Немој још и ти да ми скачеш по живцима.

ХАД: Шта ћемо сад?

ПОСЕЈДОН: Како шта ћемо, нек остане ту вечно заробљен, да ме више не срамоти.

ТЕЗЕЈ: Тата, немој да си такав.

ПОСЕЈДОН: Куш бре, да ниси реч више проговорио или ћу те овим трозубцем.

ХАД: Добро брате, нека остану ту.

ПОСЕЈДОН: Е, кад смо то лепо решили, идемо да се освежимо.

ТЕЗЕЈ: Ја бих један Швепс, ујед задовољства.

Посејдон и Хаг нејомично ілегају Тезеја неколико шренушака, а зашћим оглазе.

ТЕЗЕЈ: Види у шта си нас увалио.

ПИРОТЕЈ: Могли смо се пришуњати и зграбити му жену.

ТЕЗЕЈ: Зграбим ти главу. Срам да те буде, и још си ми ти неки пријатељ. Све си на мене свалио.

ПИРОТЕЈ: Морао сам главу да спасим, ти имаш оца Посејдона, а ја никог.

ТЕЗЕЈ: Уф, видео си што ми је отац, али то није разлог да клеветаш и да лажеш, ја сам ти пријатељ.

ПИРОТЕЈ: Кад је фрка брале, нема пријатеља, онда сам само ја.

ТЕЗЕЈ: Требало је да претпоставим.

Улази Херакле.

ТЕЗЕЈ (обрагује се): Где си, рођаче?

ХЕРАКЛЕ: Тезеју драги брате, одакле ти овде?

ТЕЗЕЈ: Пусти сад то, откуда ти?

ХЕРАКЛЕ: Послао ме мој рођак, краљ Еруистеј на задатак да ухватим Кербера.

ТЕЗЕЈ: Видели смо га, то је мало кученце са три главе.

ХЕРАКЛЕ: Мало или велико, нема му спаса.

ТЕЗЕЈ: А би ли могао, брате, да и мене ослободиш?

ХЕРАКЛЕ: Што не бих могао, нико ме неће спречити.

Херакле іовуче Тезеја, овај усћаје са сћолице.

ПИРОТЕЈ: А сад мене.

ТЕЗЕЈ: Њега немој, он није никакав пријатељ, нек вечно седи ту.

ПИРОТЕЈ: Немој тако друже, ја сам се шалио, ја бих ти помогао, него сам се нешто помутио.

ТЕЗЕЈ: Нећеш ме више преварити.

ХЕРАКЛЕ: Е, па збогом брате, идем ја на задатак.

ТЕЗЕЈ: Збогом, и хвала.

Херакле оглази, двојица износе Пирошеја, Тезеј осћаје сам на сцени.

ТЕЗЕЈ: Ето драги моји, такав је био мој живот, и сад да знате да ми не пада на памет да се враћам, сви мисле да сам ја заробљен овде доле, а ја ћу лепо ту негде наћи баштицу, кућицу и неће ме одатле померити

ни Овидије, ни Хесиод, ни Зевс, а ни писац, ни редитељ, ни Ви драги моји. Доста је моја судбина била записана као забава, сада мало ја узимам ствар у своје руке. Збогом...

ПЕРСЕЈ

I

ПЕРСЕЈ, ДАНАЈА и ЗЕВС

ПЕРСЕЈ: Мама, хоћу да будем Персеј.

ДАНАЈА: Али сине, ти јеси Персеј.

ПЕРСЕЈ: Зашто нас је деда ставио у ковчег и бацио у море?

ДАНАЈА: Пусти деду, превише је читао књига, па је умислио неке глупости.

Појављује се Зевс.

ЗЕВС: Здраво Персеју.

ПЕРСЕЈ: А ко си ти?

ЗЕВС: Ја сам ти отац, Зевс.

ПЕРСЕЈ: Што лажеш, никад те нисам видео са мајком.

Данаја се ђосџиди и оглази.

ЗЕВС: Претворио сам се у златну кишу и тако дошао до ње.

ПЕРСЕЈ: Ал' ти је фазон, да се ниси можда и у роду претворио?

ЗЕВС: Не, рода те је после донела.

ПЕРСЕЈ: Па ти не бираш, ако си и са родом био.

ЗЕВС: Доста тих глупих шала, ти си мој син и спреман си да покажеш какве Зевс има синове.

ПЕРСЕЈ: Хоћу, Зевсе, малопре сам читао легенду о себи, и стварно сам диван, хоћу да будем прави Персеј, а не ко остали.

ЗЕВС: Који остали?

ПЕРСЕЈ: Појавиле се изврнуте легенде, неко све обрнуто приповеда и поставља на сцену.

ЗЕВС: Ко је тај?

ПЕРСЕЈ: Не знам, али је од Тезеја направио кукавицу, Ахил је идиот без мозга, Орфеј мисли да је Ромео.

ЗЕВС: А ја?

ПЕРСЕЈ: Ти си похотни бог који малтретира све око себе и терорише.

ЗЕВС: То и није толико слагао.

ПЕРСЕЈ: Свеједно, али нећу да од мене направи неку будалу.

ЗЕВС: Добро, ухватићемо тог варалицу, а ти се спреми за твоју легенду.

II

ПЕРСЕЈ ПО СЦЕНИ КАО АВИОН РАШИРИО РУКЕ И ЛЕТИ. ПОЈАВЉУЈЕ СЕ ЗЕВС.

ЗЕВС: Шта радиш, то клипане?

ПЕРСЕЈ: Летим на Пегазу, то јест, ја сам пилот Мига 28.

ЗЕВС: Не треба теби варалица кад си ти већ будала.

ПЕРСЕЈ: Нисам, нисам. Ово је опет он крив, чим ти нестанеш, он ми одмах да неку дебилну улогу.

ЗЕВС: Хермесе, Хермесе!

ПЕРСЕЈ: Неће ти нико доћи, он прави ову драму и никог неће довести.

ЗЕВС: Је л'? Он очито не зна с ким има посла.

ПЕРСЕЈ: Стани, дај ми огледало и невидиљиви шлем.

ЗЕВС: Шта ће ти?

ПЕРСЕЈ: Зар се не сећаш да треба да убијем Медузу?

Појављује се Хермес као ђошћар са великом шорбом.

ЗЕВС: Какво ти је то одело?

ПЕРСЕЈ: И то је његово масло, кажем ти.

ХЕРМЕС (*не обазире се, шражи ђо шорби*): Аха, ево ти нека капа. Да видимо шта има још, разгледница са плавог Јадранског мора од деде, ево ти и мач (*џласћична иџрачка*), аха, и ово су ти као летеће сандале. Журим Зевсе, пензије су стигле, знаш какав је Ареј бесан кад му не стигне на време, ћаооо.

ЗЕВС: Ево ти, стави ову капу и бићеш невидљив, а огледало купи на бувљаку, ево ти паре.

ПЕРСЕЈ: И тебе је зачарао.

III

ЗЕВС и ХЕРМЕС, ШУЊАЈУ СЕ ПО СЦЕНИ.

ХЕРМЕС: Где ти је тај писац?

ЗЕВС: Видео сам га иза овог жбуња.

ХЕРМЕС: А шта ће нам он?

ЗЕВС: Како шта ће нам, читава наша судбина зависи од њега, наше достојанство богова. Купио човек митове у књижари и почео да их прекраја.

ХЕРМЕС: То и није тако лоше, досадили ми они стари, летим, преносим поруке и водим мртве доле, ја сам бре у тим митовима најобичнији поштар.

ЗЕВС: И у овим његовим си поштар.

ХЕРМЕС: Али сам овде шеф поштанске станице, а дао ми је и одело.

ЗЕВС: Да си тражио и ја бих ти дао да будеш поштар. Ћути, нешто се миче!

Из жбуња искаче Ареј у рајсној униформи и Аћена у скоцканом оделу.

ЗЕВС: Ко сте ви?

АРЕЈ: Да ли, господине министре правде, желите да их ухватим?

АТЕНА: Не, нема потребе, он је остатак прозноверја и народних култова. Нек остане овако у белом чаршаву да му се народ смеје. Хермесе, има ли каква вест за министарство правде?

ЗЕВС: Па ви сте скроз полудели, види шта вам је урадио.

АТЕНА: Шта нам је урадио? Ја као богиња мудрости постала сам министар правде.

АРЕЈ: А ја бог рата, генерал.

ХЕРМЕС: Нећу тако (*баца кайу*), а ја сам само поштар.

ЗЕВС: Аполон је вероватно постао министар културе.

АТЕНА: Преговори су у току, има заинтересованих много за то место, и Афродита је бацила око на тај положај. А ти мали, шта се буниш, Хефест је постао обичан ковач, ено га поткива коње и крпи шерпе!

ЗЕВС: А шта је моја жена, Хера?

АТЕНА: Хера се кандидује за градоначелника Олимпа.

ЗЕВС: Ово више није смешно, ово је урнебесно, ово је трагедија.

АРЕЈ: Ко ти је крив Зевсе, штао си се бунио, још хоћеш да га хваташ, његова је реч изнад твоје.

ЗЕВС: Изнад моје, показашу вам ја свима.

IV

ПЕРСЕЈ, брише мало огледалце у руци, појављује се МЕДУЗА.

МЕДУЗА: Стигао си, баш лепо од тебе што си на време дошао.

Персеј се ујлаши и брзо сћави кају на љаву.

МЕДУЗА: Скини ту капу, та није оригинал, не чини те невидљивим, то је Хермес купио код Кинеза.

ПЕРСЕЈ (*баца кају*): Нећу, нећу овако да се играм, нећу, ти си Медуза ти... чек, чек, нећеш ме преварити да те погледам (*ілега у оілегало*), уф што је црно, не видим ништа унатрашке (*іаagne*).

МЕДУЗА: Шта се глумиш, нећу те скаменити, то је било много давно кад сам радила. Сад су у току реформе.

ПЕРСЕЈ: Какве реформе?

МЕДУЗА: Постајемо савремени митови.

ПЕРСЕЈ: А шта ћеш ти бити, ако нећеш Медуза, да можда не постанеш каменорезац?

МЕДУЗА: То тебе није брига.

ПЕРСЕЈ: Е па, брига ме је, не дам мој мит о Персеју да се упропасти! Ти ћеш прва да ми платиш, има да ти одсечем главу овим пластичним мачем!

Јури је ђо сцени, Медуза се кикоће, несћају.

V

ПЕРСЕЈ НА ДРВЕНОМ КОЊИГУ ЈАШЕ, ЗАСТАНЕ ПОРЕД ЈЕДНЕ СТЕНЕ НА КОЈОЈ ЈЕ ВЕЗАНА АНДРОМЕДА.

ПЕРСЕЈ: Ти си сигурно Андромеда?

АНДРОМЕДА: Да, а ти си Персеј и дошао си да ме спасиш?

ПЕРСЕЈ: Да, ако то буде могуће, надам се да ће овај писац пустити бар мало овај комад на миру, идем да се са твојим родитељима договорим.

Персеј оглази до рогийшеља.

ПЕРСЕЈ: Ако ослободим вашу кћерку од чудовишта, постаће моја жена?

КАСИОПЕЈА: Моја кћерка да ти буде жена? Јеси ли ти при чистој свести, види на шта личиш? На младожењу? *(смеје се)*

КЕФЕЈ: Жено, твоја охолост нас је и довела доведе.

КАСИОПЕЈА: Нисам ја крива што је моја Андромеда лепша од Нереида, а оне ругобе једне, зато је и послала чудовиште. Нек је растргне, али ћу и даље тврдити да ми је ћерка лепша и од богова.

КЕФЕЈ: Пристајемо!

КАСИОПЕЈА: Шта?!

КЕФЕЈ: Само ти иди.

Персеј оглази до Андромеде, а Касиопеја нешто претићу руком Кефеју и оглази. У том шренућку се појављује чудовиште.

ЧУДОВИШТЕ: Где си, срцуленце?

Андромеда вршићу.

ПЕРСЕЈ: Што се ниси наврзао на јачег од себе?

ЧУДОВИШТЕ: Да ниси тај јачи, можда ти?

ПЕРСЕЈ: Јеси ли читао мит о Персеју?

ЧУДОВИШТЕ: Не знам да читам.

ПЕРСЕЈ: Онда би знао да мораш да изгубиш.

ЧУДОВИШТЕ: Пошто не знам, мораћу да је одведем са мнош, а ти ме не интересујеш.

Персеј из шорбе вади плаву Медузу. Чудовиште се скамени, ћућу пар минућу, а онда прасне у смех.

ЧУДОВИШТЕ: Персеју, баш си смешан.

Одјурне ја руком, одвезује Андромеду и оглазе. После краће паузе, чује се урлик Тарзана, долази са Андромедом.

ТАРЗАН: Да ли је ово твоја вумен?

ПЕРСЕЈ: Јесте.

ТАРЗАН: Ево ти је, мислио сам да је моја Џејн.

ПЕРСЕЈ: Који си сад па ти?

ТАРЗАН: Ја сам Тарзан, а ти Џејн.

ПЕРСЕЈ: Јок, ја Персеј, ово је Андромеда.

ТАРЗАН: Драго ми је што сам вас упозна, да нисте видели можда Херкула?

ПЕРСЕЈ: Вероватно мислиш на Херакла, Римљани су га звали Херкул.

ТАРЗАН: Добро, да ли си видео тог Херакла?

ПЕРСЕЈ: То је мој унук који носи тољагу и кожу лава преко главе.

ТАРЗАН: Добро бре, досадан си са његовом биографијом.

ПЕРСЕЈ: Нисмо га видели.

ТАРЗАН: Ако га видите, кажите му да га тражим, треба да ми објасни пар захвата у рвању грчко-римским стилем.

ПЕРСЕЈ: Мислим да он зна само грчки стил. Римљани долазе после нас.

ТАРЗАН: Добро, може и само грчки. 'Ајд сад уздравље.

Тарзан оглази. Андромеда њага у наручје Персеја.

АНДРОМЕДА: Шта је ово? Свет је полудео.

ПЕРСЕЈ: Све је ово масло тог надобудног писца.

Појављује се Касиопеја са два војника.

КАСИОПЕЈА: Дај ми моју кћерку.

ПЕРСЕЈ: Не дам је. Да нећеш можда оном Тарзану да је даш?

ВОЈНИК: Види главу! (*Њогиње је и сви се скамене сем Персеја и Андромене. Персеј се радује*)

ПЕРСЕЈ: Прорадила глава, прорадила глава, ха! Поново ради глава, поново ради глава!

Долази Белерофонџ.

БЕЛЕРОФОНТ: Здраво Персеју, могу ли да позајмим твог Пегаза, сад иде моја улога.

ПЕРСЕЈ: Оног дрвеног коњића?

БЕЛЕРОФОНТ: То је Пегаз, летећи коњ, а ја сам Сизифов унук.

ПЕРСЕЈ: Горе ти је на тавану, играо сам се са њим кад сам био мали. Мада, не верујем да ће тај полетети.

БЕЛЕРОФОНТ: Како неће, идем да убијем Химеру, женско чудовиште с лављом главом и осталим ђаконијама.

ПЕРСЕЈ: Иди прво до писца, ако ниси знао, у току су неке реформе, можда си добио неку другу улогу, у ствари, поћи ћемо и Артемида и ја.

Оглазе, њојављује се Нарцис, који налази оћледало на њогу.

НАРЦИС: Ах, боже како сам леп, види те црте лица, па тај прави антички нос, црне очи које имају златни одсјај, ах, како волим себе, уф, види

косу, сија се (*Џублици*), шампон хедншолдер, прави је хит, нема перути ич, ах волим те Нарцисе, диван си, моја љубав је безгранична.

Појављује се Зевс са акшовком и мобилним у руци.

ЗЕВС: 'Ај Нарцисе, мичи се одатле, и иди дотерај се, види на шта личиш.

Нарцис оглази, звони мобилни.

ЗЕВС: Да, да, у реду је, све је под контролом, пошаљи ми тог Едипа, да, нека дође, и Ареје, кажи Атени да више није министар правде, не, добио сам сву моћ од писца, она ће мени да плази језик, поставио сам је за министра пољопривреде, нек се бакће тамо са сељацима и њивама, ја ћу њој показати.

Појављује се Егид.

ЗЕВС: Ко си ти?

ЕДИП: Рекли су ми да дођем, ја сам Едип.

ЗЕВС: Ти си онај што је био са мајком?

ЕДИП: То је био несрећан случај.

ЗЕВС: Знам ја вас са едиповим комплексом, случајно, мало сутра! Бежи ми с очију, стидим те се!

Егид оглази. Појављује се Персеј.

ПЕРСЕЈ: Тата, шта је то, па и ти си полудео.

ЗЕВС: Ја полудео, да ниси можда мислио да Хера буде градоначелник Олимпа, доста је што ми је жена?

ПЕРСЕЈ: И ти си се продао.

ЗЕВС: Продао, продао? Зевс да се прода? Само сам се прилагодио, ха! Не можеш ти, Персеју, да докучиш наше путеве и мудрости, ти си мали смртник, политика је то мој брале, њом се не баве смртници, зато, бриши мали!

ПЕРСЕЈ: Да ме нећеш муњом.

ЗЕВС: Муњом, ко још то ради муњом, застарело је то, сад ћу те атомском бомбом, маршшшш!

АЛКЕСТИДА

I

АДМЕТ и АПОЛОН

АДМЕТ: Е, мој Аполоне, чобане мој.

АПОЛОН: Још мало, још мало ћу се из овог изгнанства опет винути на Олимп.

АДМЕТ: Сви ћете ви да се винете, сви на Олимп, а ја у Хад. Није то фер. Згрешите нешто и Зевс вас казни да мало радите са људима, онда опет натраг.

АПОЛОН: Шта ти би одједном, што си тако депресиван. То мора да је од стреса, не ваља ти то. Стрес је најгори непријатељ организму.

АДМЕТ: Слушај, блесави Аполоне, ја сам заљубљен.

АПОЛОН: Уф, то јесте стресно, сад те потпуно разумем.

АДМЕТ: Ма не разумеш, заљубљен сам.

АПОЛОН: У млађу девојку, а ти си пред смрт?

АДМЕТ: Ко то каже?

АПОЛОН: Не знам, претпостављам.

АДМЕТ: Немој, молим те, ништа да претпостављаш. Јесте, млађа је.

АПОЛОН: Ха, јесам рекао.

АДМЕТ: Али нема везе то, већ што је отац Пелије даје само оном ко упрегне дивљег вепра и лава у једна кола, а затим поведе на трке.

АПОЛОН: Да су му од злата кћерке, не вреде тога.

АДМЕТ: Мени вреди, једна је Алкестида.

АПОЛОН: Мислим да сам читао о њој код оног трагичара Еурипида.

АДМЕТ: Молим те, помози ми.

АПОЛОН: Да можда нећеш да ти ја упрежем те вепрове?

АДМЕТ: Ти знаш кад те Зевс протерао у моју службу да ништа нисмо радили, већ смо ленствовали, иако си морао да водиш рачуна о мојој стоци.

АПОЛОН: Знам, и сад хоћеш да ти вратим услугу.

АДМЕТ: Само да ми помогнеш.

АПОЛОН: Ето, сад, знао сам да ће ми лењост доћи главе, све што могу да урадим је да позовем Херакла, нек их укроти он. (*Пуцне њрсџима, сџвори се Херакле*)

ХЕРАКЛЕ: Здраво, добри краљу, чујем имаш проблема?

АДМЕТ: Имам, морам да укротим вепра и лава и поведем на трке.

Херакле се насмеје.

ХЕРАКЛЕ: Е ал' га је смислио, но добро, научићу те да укротиш лава и вепра, Алкестида ће сутра бити у твојој постељи.

II

Аполон, Адмет и Алкестида

АПОЛОН: Драги пријатељу, ја те сад напуштам, у знак захвалности остављам ти могућност да избегнеш смрт, ако нађеш ко ће да умре уместо тебе кад дође час, можеш продужити живот. Добра ти је била трка.

АДМЕТ: Не бих ништа урадио да ми ти ниси помогао, хвала пријатељу.

Ајолон оглази.

АЛКЕСТИДА: Баш је фин овај Аполон.

АДМЕТ: Јест, прави је пријатељ.

Појављује се Хад.

ХАД: Време је.

АДМЕТ: Ко си ти?

ХАД: Ја сам Хад, цар подземног света, и по мом сату имаш пола сата још да живиш, а онда те водим доле.

АДМЕТ: То није фер, како, па тек сам се оженио.

ХАД: Можеш да поведеш и жену што се мене тиче. Долазим за пола, сата буди спреман.

Хад оглази.

АЛКЕСТИДА: Шта сад да радимо?

АДМЕТ: Аполон ми је малопре рекао да имам могућност замене. Знам, питаћу своје родитеље, имају преко сто година, отићи ће ваљда уместо свог сина код Хада.

III

АДМЕТ и РОДИТЕЉИ.

АДМЕТ: Мама и тата, одгајили сте ме, чували, али морам да вас замолим за нешто.

МАМА: Кажи сине.

АДМЕТ: Да ли би неко хтео да умре уместо мене?

ТАТА: Шта, јеси ли ти сишао с ума?

АДМЕТ: Дошла је смрт по мене, ако нађем неког ко ће да иде уместо мене, могу да останем жив.

ТАТА: И мене си нашао да шаљеш у смрт, оцеубицо?!

АДМЕТ: Нисам никог нашао, само сам питао, живите сто година, можда сте се уморили.

МАМА: Ја сад тек живим.

ТАТА: Чуј уморили, зар се може бити уморан од живота, ја сам сад у најбољим годинама.

МАМА: То јесте истина, хоће да се још једном ожени.

ТАТА: Ти си хтела да се разведеш.

МАМА: Не да се разведем, него да престанеш да гледаш около за женама.

ТАТА: Јок, у тебе ћу да гледам.

МАМА: Да нећеш можда да је идем уместо Адмета?

ТАТА: Уф, одлично, то је план.

МАМА: И ти фино да се забавиш, мене нема, милина.

ТАТА: Одлично, пристајем, иди жено.

МАМА: Е, неће моћи, неће моћи...

ТАТА: Ове ноћи.

МАМА: Баш то.

ТАТА: Онда ништа, таман сам помислио да ми се срећа осмехнула, кад оно шипак.

АДМЕТ: Срам вас било, себичњаци једни, ја умирем, а ви се бавите собом.

ТАТА: Сине, свак воли да живи, па ето и ми, жао нам је.

Родићељи оглазе. Улази Алкестиди.

АЛКЕСТИДА: Стигао је Хад.

ХАД: Идемо, Адмете.

АЛКЕСТИДА: Стани мало, Аполон нам је обећао да може неко други да иде уместо њега у смрт.

ХАД: Нешто сам начуо о томе, или ми је он причао, а па да, гледао сам у позоришту, Еурипидова трагедија. Добро, и ко жели да са мном пође?

АЛКЕСТИДА: Ја ћу поћи.

АДМЕТ: Стани, то нема сврху, ја бих због тебе да останем жив, без тебе ми је свеједно, могу одмах да пођем са Хадом.

ХАД: Продато, Алкестида иде уместо Адмета.

АДМЕТ: Идем и ја.

ХАД: Ти ми не требаш, само да ми сметаш, Алкестиду ћу да оженим. Идемо.

Крећу, Агмеџ иде за њим, Хаг се окрене и шера ја чесџо.

ХАД: Бежи бре, псето једно. Ти час хоћеш кишиш, нећеш кишиш. Хтео си да живиш, ето ти на!

АДМЕТ: Не могу без Алкестиде.

ХАД: То није моја ствар, види са својом општином.

Појављује се Херакле.

ХЕРАКЛЕ: Има ли каквих проблема?

ХАД (ућлашен): Здраво Хераклићу, нема, нема баш никаквих.

ХЕРАКЛЕ: Где си то кренуо са њима?

ХАД: Ма нигде, ето шетамо се у природи, гледамо животиње и тако.

ХЕРАКЛЕ: Нисам знао да си зоолог и биоолог.

ХАД: Ма да, ја у Хаду имам зоолошки врт, и то какве животиње, једнорога, Немејског лава, сфингу, нема чега нема.

ХЕРАКЛЕ: Дивно, е сад, ајд ти лепо у тај твој зоолошки врт, а ово двоје остави да им ја покажем природу.

ХАД: Чекај Херакле, ево показуј ти Адмету, а ја ћу Алкестиди.

ХЕРАКЛЕ (узима баџину): А да узмем ја мало теби да показујем национални парк?

ХАД (бежећи): Стани мало Херакле, то није фер, ја сам бог.

ХЕРАКЛЕ: Није, дошао си им у кућу као гост и одмах да их водиш, то су моји пријатељи и не може то тако.

Удара ја баџином.

ХАД: Јао, јао, добро.

ХЕРАКЛЕ: Марш у своје царство.

ХАД: Идем, идем, ал' доћи ћеш и ти тамо, има да те стрпам одмах у зоолошки врт са аждајом.

ХЕРАКЛЕ: Кад ти ја дођем доле, и ти и аждаја сте награбусили!

Хад оглази.

ХЕРАКЛЕ: Аполон ме обавестио да си у опасности.

АДМЕТ: Хвала, Херакле.

ХЕРАКЛЕ: Није фер да чим си се оженио одеш у подземно царство, мада то некад зна бити боље него у браку.

АЛКЕСТИДА: Хвала, драги Херакле што си нас избавио.

ХЕРАКЛЕ: Ништа зато, идемо сад на свадбу, нисам честито се најео и напио, остало ми пола бика на столу.

ХЕРАКЛЕ

I

ЗЕВС, у БЕЛОЈ ТОГИ, и ХЕРА.

ЗЕВС: Лепо је опет бити у свом оделу.

ХЕРА: Шта то чујем Зевсе?

ЗЕВС: Јао, немој молим те. Нисам сад ништа урадио.

ХЕРА: Ниси сад, али си урадио пре 9 месеци. Добио си сина.

ЗЕВС (пагује се): Ууу, супер, кад си родила?

ХЕРА: Нисам ја, већ Алкмена.

ЗЕВС: Пиле моје, а мали мора да је леп као прави бог, зар не?

ХЕРА: Знаш кад ће он бити бог, док сам ја жива, никад.

ЗЕВС: Онда ћеш морати да умреш.

ХЕРА: Ју, напако.

ЗЕВС: Ајд, немој да си крај срца, нек буде бог ако изврши 12 великих подвига.

ХЕРА: Које ће Еуристей да зада.

ЗЕВС: Тај злоћа?

ХЕРА: Морају задаци бити тешки, не постаје се бог тек тако.

Хера одлази.

ЗЕВС: Хермесе!

Појављује се Хермес у ђоштарском оделу.

ЗЕВС: Зашто се још шеташ у том глупавом оделу, сви смо поскидали, враћамо стари систем на Олимп.

ХЕРМЕС: Мени се ово допада.

ЗЕВС: Не може, писац нам је дозволио да се вратимо на старо, реформе су пропале, скидај и ти ту поштарску капу.

ХЕРМЕС: Торбу могу да задржим?

ЗЕВС: Задржи, иди до Херакла и научи га астрономији, филозофији и тако то. Нећу да ми буде глуп.

II

ХЕРАКЛЕ У КЛУПИ, ИСПРЕД ТАБЛЕ, ХЕРМЕС ОБЈАШЊАВА.

ХЕРМЕС: Један и један су?

ХЕРАКЛЕ: Три!

ХЕРМЕС: Јесмо ли малопре рекли да су два?

ХЕРАКЛЕ: Јесмо.

ХЕРМЕС: Зашто онда не кажеш да су два?

ХЕРАКЛЕ: Више ми се свиђа да буде три, ајд нека буде три.

ХЕРМЕС: Не може.

ХЕРАКЛЕ: У овој школи нема никаквих слобода мишљења, ја желим да се буним.

ХЕРМЕС: Бун се ти код свог оца, али код мене не можеш, је л' јасно?

ХЕРАКЛЕ: Онда ћу да те бијем док не кажеш да су 3.

ХЕРМЕС: Значи, насиљем хоћеш да дођеш до истине.

ХЕРАКЛЕ: Кад нема слободе мишљења, онда има насиља.

ХЕРМЕС: Насиље ћемо радити на физичком васпитању.

ХЕРАКЛЕ: А кад ћемо на физичко?

ХЕРМЕС: Кад кажеш колико су један и један.

ХЕРАКЛЕ: Два!

ХЕРМЕС: Браво, сад мало географије.

ХЕРАКЛЕ: Зар ниси рекао да ћемо на физичко?

ХЕРМЕС: Слагао сам те.

ХЕРАКЛЕ: Јој, немој молим те географију.

ХЕРМЕС: Ово је земаљска кугла, ми се окрећемо око своје осе, овако.

ХЕРАКЛЕ: Ја се богами не окрећем, то није тачно, ми нисмо округли, већ смо плоча која плива на три велика кита, а око нас је море.

ХЕРМЕС: Ко те је то слагао?

ХЕРАКЛЕ: Читао сам код великих мудраца.

ХЕРМЕС: Јаких ли мудраца, ово ће Колумбо да докаже за тридесетак векова.

ХЕРАКЛЕ: Не волим научну фантастику.

ХЕРМЕС: Нема леба од тебе.

ХЕРАКЛЕ: Хоћемо сад на физичко?

ХЕРМЕС: Хоћемо.

Хермес једва да је изговорио, Херакле скочи ђа ђочне да се рве са њим, ње ја баци на земљу, њако неколико ђуџа.

ХЕРАКЛЕ: Ето сад, па кажи колико је један и један.

ХЕРМЕС (*задихан*): Доста, Херакле, ајмо сад да играмо баскет.

ХЕРАКЛЕ: Само још једном да те бацим (*баца ја*) тако, видиш сад да су један и један три, а кад те бацим овако (*баца ја*), окреће ти се читав свет у глави а камоли оса око земље.

ХЕРМЕС: Земља око осе.

ХЕРАКЛЕ: То сам и рекао.

ХЕРМЕС: Сад ћемо да имамо час грађанског васпитања, само да се одморим.

III

Олимп, Зевс је замишљен, седи, појављује се Супермен.

ЗЕВС: Ко си ти?

СУПЕРМЕН: Ја сам Супермен, са планете Криптон.

ЗЕВС: Шта хоћеш?

СУПЕРМЕН: Ништа, мало сам летео, па слетео на Олимп.

ЗЕВС: Опет је онај писац почео да луди, шта нам то ради?!

СУПЕРМЕН: Гледао сам вас одозго и свиђа ми се како живите, хоћу и ја тако.

ЗЕВС: Може, али мораш да постанеш бог, да би овако живео.

СУПЕРМЕН: Ја то већ јесам.

ЗЕВС: А да се ти вратиш на своју планету, па ћемо бити савезници, бићеш бог са Криптона, урадићемо ти бисту, направити храм. Шта би ти више требало?

СУПЕРМЕН: Али мени је тамо досадно.

ЗЕВС: Дођи повремено, нећемо се љутити.

СУПЕРМЕН: Хоћу и ја да извршим неки подвиг.

ЗЕВС: Изврши, није фрка, само се макни одавде.

СУПЕРМЕН: Идем, прво ћу оног Колоса са Родоса да срушим да ми се не шепури како је највећи.

Сујермен одлази.

ХЕРМЕС: Онај твој син је тотални идиот.

ЗЕВС: Слушај ти поштарчићу, немој да ти покажем идиота.

ХЕРМЕС: Није, није идиот, само је малко приглуп.

ЗЕВС: То није страшно, шта ће му памет, треба му снага.

ХЕРМЕС: Баш сам му и ја то рекао, мани се ти школе, иди у свет Херакле.

ЗЕВС: Је л' отишао код Еуристеја?

ХЕРМЕС: Јесте. А шта је то пролетело са црвеним огртачем поред мене?

ЗЕВС: Неки Супермен.

ХЕРМЕС: Ваау, Супермен је био овде, мој омиљени стрип јунак, како нисам раније дошао.

ЗЕВС: Доћи ће он опет, видећеш га.

ХЕРМЕС: Ако буду долазили Бетмен и Робин, молио бих те, обавезно да ме зовнеш.

IV

ЕУРИСТЕЈ У БУРЕТУ

ХЕРАКЛЕ: Еуристеју, излази иза тог бурета, сад си нашао да се купаш.

ЕУРИСТЕЈ: Не купам се, штитим се од тебе. Где ти је Немејски лав?

ХЕРАКЛЕ: Убио га је неко пре мене.

ЕУРИСТЕЈ: Шта?

ХЕРАКЛЕ: Ал' донео сам ти Немејску краву.

ЕУРИСТЕЈ: Не треба ми крава, хоћу лава.

ХЕРАКЛЕ: Сад ћу да ти доватим једног лава, има у буре са тобом да га ставим.

ЕУРИСТЕЈ: Нека, нећу.

ХЕРАКЛЕ: Хоћеш лава, или нећеш?

ЕУРИСТЕЈ: Верујем ти, све ти верујем, нећу лава, али мораш да извршиш следећи задатак.

ХЕРАКЛЕ: Само кажи.

ЕУРИСТЕЈ: Мораш да убијеш Хидру из Лерна.

ХЕРАКЛЕ: Што ниси одма' реко.

V

ХЕРАКЛЕ, ПОЈАВЉУЈЕ СЕ **ТАРЗАН.**

ХЕРАКЛЕ: Да ли си ти убио ову Хидру?

ТАРЗАН: Јесам!

ХЕРАКЛЕ: И шта сад ја да радим?

ТАРЗАН: Не знам, ја сам тражио тебе, и набасао на Хидру.

ХЕРАКЛЕ: Јеси ли ти убио и лава?

ТАРЗАН: Јесам, у џунгли! Сто пута. И крокодила сам тамо убио. Педесет пута.

ХЕРАКЛЕ: Каквој џунгли, овде те питам.

ТАРЗАН: Нисам овде, али сам видео неког летећег Холанђанина у црвеном огртачу како се стуштио на тог лава и једним ударцем га онесвестио.

ХЕРАКЛЕ: Летећег Холанђанина?

ТАРЗАН: Чуо сам негде за њега па ми се учинило да је то овај човек са црвеним огртачем који лети.

ХЕРАКЛЕ: Лети?

ТАРЗАН: Лети.

ХЕРАКЛЕ: То мора да је био неки бог. Можда је Хермес, ал' онај не би могао жабу да удави, а камоли лава.

ТАРЗАН: И ја мислим.

ХЕРАКЛЕ: Сигурно опет она Хера прави сплетке, неће да ми признају подвиге, ни овај ми неће признати.

ТАРЗАН: Извини, ја сам се само бранио.

ХЕРАКЛЕ: У реду је другар, нећемо се око ловине свађати. А што си ме тражио?

ТАРЗАН: Хтео сам да ми мало објасниш нешто око рвања, тамо у џунгли, мало-мало па се са неким мајмуном ухватим да рвем, па бих хтео да га одма' на под бацим, али видим да ми недостаје техника.

ХЕРАКЛЕ: Одмах ћу да ти покажем, ево овако га ухватиш, па мало притегнеш.

Херакле ухвати Тарзана за љаву, овај јауче и љагне мршав на сцену.

ХЕРАКЛЕ: Шта му би? Тарзана, Тарзана! Мртав је. Мора да сам га мало јаче подухватио. Можда се само онесвестио.

Чују се сирене.

ХЕРАКЛЕ: Полиција!

Улази Шерлок Холмс са др Вотсоном.

ХЕРАКЛЕ: Будеш ли ми пришао, звизнућу те тољагом.

ХОЛМС: Нећу ти ништа, ја сам детектив, Шерлок Холмс.

ХЕРАКЛЕ: А шта ћеш ти овде?

ХОЛМС: Унајмиле су ме животиње из џунгле да истражим мистериозан нестанак и убиство њиховог краља Тарзана.

ХЕРАКЛЕ: Тарзан је овде, мало се одмара.

ХОЛМС: Да видимо. Да, смрт давлеем. Тарзан је наишао са северне стране, ветар је дувао са јужне, травчица на његовом стопалу је из прерије, ноге су му обријане. Хм, брада је од три дана. Глава му је мало већа него што би требало. Мора да се надувала од притиска.

ВОТСОН: Ја мислим да је он мртав!

ХОЛМС: Одлично запажање мој Вотсоне, одлично.

ХЕРАКЛЕ: Могу ли ја сад да одем?

ХОЛМС: Да, слободни сте, али немојте да напуштате земљу.

ХЕРАКЛЕ: Нећу, нећу.

Херакле оглази.

ХОЛМС: Овај отисак је направљен још раније, ово ми говори да га је неко добро стегао, али да је био жив, вероватно му је срце стало, биће да је то. Е, сад да нађемо убицу. Шта мислиш о томе Вотсоне?

ВОТСОН: Мислим да треба да нађемо убицу!

ХОЛМС: Браво, Вотсоне, идемо да нађемо убицу.

VI

ХЕРАКЛЕ СА КОФОМ И МЕТЛОМ ЧИСТИ. ДОЛАЗИ **ХЕРМЕС**.

ХЕРМЕС: Знао сам ја да од тебе неће бити ништа.

ХЕРАКЛЕ: Што?

ХЕРМЕС: Тако то бива, кад се не учи школа, онда остаје да се буде само чистач.

ХЕРАКЛЕ: Ово је мој пети задатак, да очистим Аугијеве штале, а ти ако ниси дошао да помогнеш, онда немој да одмажеш.

ХЕРМЕС: Јеси ли убио Керенску кошту и Еримантског вепра?

ХЕРАКЛЕ: Јок, ти си. Како бих радио пети задатак ако нисам то завршио.

ХЕРМЕС: Не знам ја, ниси ни она прва два.

ХЕРАКЛЕ: Ко то каже?

ХЕРМЕС: Ма није битно, него како ти ово мислиш да очистиш до мрака?

ХЕРАКЛЕ: Не знам, има пет стотина у овом крду бикова, а штале нису чишћене сигурно десет година.

ХЕРМЕС: Зато су ти и дали тај задатак.

ХЕРАКЛЕ: А ја као то не знам. Него слушај: мислио сам да скренем токове оближњих река у штале и да читаву долину очистим зачас, али то ми је изгледало сувише глупо.

ХЕРМЕС (чуди се): Да скренеш реку? Да реку скренеш?

ХЕРАКЛЕ: Ето, видиш да се и ти чудиш, рекох ја да је глупо.

ХЕРМЕС: Херакле, па ти си геније! Јеси ли то сам смислио?

ХЕРАКЛЕ: Сам. Што, је л' ваља?

ХЕРМЕС: Како не ваља, то је најбоље што си икад смислио.

ХЕРАКЛЕ: Видиш да знам да размишљам.

ХЕРМЕС: То је дошло до неког погрешног споја у твом мозгу.

Херакле баца метлу и одлази. Чује се хук воде.

ХЕРМЕС: Где ли ја тај Супермен, крије се негде од мене, читаво га јутро вијам, час онде час овде.

VII

ХЕРАКЛЕ и **ТЕЗЕЈ** у **АМАЗОНИЈИ**, **ЛЕЖЕ ПОД СУНЦОБРАНОМ**.

ТЕЗЕЈ: Е, рођо, баш си баксуз.

ХЕРАКЛЕ: Ја баксуз, ја који сам хтео да убијем Минотаура уместо тебе.

ТЕЗЕЈ: Таман седнем да се одморим, и одма' неки јунак дође до мене, има нека посла и ја сам му хитно потребан. Ко да сам једини јунак на свету.

ХЕРАКЛЕ: Шта нам фали, мало смо на летовању у Амазонији.

ТЕЗЕЈ: Уф што ми је летовање, поједоше ме комарци. Је ли, који ти је ово више испит? Хоћеш ли више добити диплому да си бог?

ХЕРАКЛЕ: Девети, с тим што ми нису признали да сам убио Хидру из Лерне и да сам очистио Аугијеве штале.

ТЕЗЕЈ: Значи, оне птичурине и кобиле си похватао.

ХЕРАКЛЕ: Чуј похватао, и оног твог бика сам најурио.

ТЕЗЕЈ: Чуо сам, и сад мене зову да га гањам по Атини.

ХЕРАКЛЕ: Ништа се ти не бој. Само ти мене позови.

ТЕЗЕЈ: Ако дотле останем жив, хоћу, само још да нађемо те Амазонке.

Појављује се Хиполиџа и још једна Амазонка, њрилазе Хераклу.

ХИПОЛИТА: Ваууу, види какви мишићи, смем да их пипнем мало? Какав мушкарац!

ТЕЗЕЈ: Хеј, имам и ја неки мишић.

ХИПОЛИТА: Нека, ти си мекушац.

ТЕЗЕЈ: Шта?

ХЕРАКЛЕ: Што јест, јест, види какав си сав мекан и метиљав, оди и ти пипни моју мишицу.

ТЕЗЕЈ: Ето видиш, зато нисам ни хтео да кренем са тобом, коју год улогу мени доделе, обавезно будем мекушац, глупан и тупан.

ХЕРАКЛЕ: Кад ти та улога одлично пристаје.

ТЕЗЕЈ: Е не пристаје ми, баш ме брига и за њен појас што треба да га донесеш, и за тебе и за остале, одлазим.

Оглази.

ХИПОЛИТА: Шта му је?

ХЕРАКЛЕ: Вероватно има неке трауме из детињства.

ХИПОЛИТА (обраћа се Амазонки): Дај Тезеју да се среди и припреми нам постељу.

ХЕРАКЛЕ: Али ја сам Херакле, а оно је Тезеј.

ХИПОЛИТА: Оно Тезеј, па њега чекам годинама.

Пошрчи.

ХЕРАКЛЕ: Стани, а моје мишице?

ХИПОЛИТ: Твоје мишице су супер, али шта ћу кад срце хоће Тезеја.

ХЕРАКЛЕ: Дај ми барем тај појас, за успомену, то ми је задатак.

ХИПОЛИТА: Ево ти, баш си ти неки страва фрајер, ал' мени треба Тезеј.

ХЕРАКЛЕ: Шта ће ти тај смотанко?

ХИПОЛИТА: Волим га, и оженићу га. Држ' појас.

ХЕРАКЛЕ: А ти лутко, да и ти нећеш код Тезеја?

АМАЗОНКА: Ја нећу никога!

ХЕРАКЛЕ: Онда ћеш код мене, луткице моја.

АМАЗОНКА: Да ми ниси пришао иначе ћеш се грдно провести.

ХЕРАКЛЕ: Уффф, ал' смо страшни. Да не знаш можда карате?

АМАЗОНКА: Знам аикидо.

ХЕРАКЛЕ: Видим ја да ћемо се рвати у летњи дан до подне.

Херакле крене да је ухвати, Амазонка изведе захват и баци га на њог, и иако неколико њуша.

ХЕРАКЛЕ (задихан): Шта си навалила на мене, види како си ружна, не бих те ни погледао.

АМАЗОНКА: Ја навалила?

ХЕРАКЛЕ: Ти!

Амазонка љула се Хераклу и још једном га баци на њог и одлази са сцене.

ХЕРАКЛЕ: Ето, неке жене не воле да им се каже истина.

VIII

ХЕРАКЛЕ и АТЛАНТ, КОЈИ ДРЖИ ГЛОБУС.

АТЛАНТ: И шта кажеш, мораш још два задатка да извршиш?

ХЕРАКЛЕ: Да, урадио сам му десет, али он не признаје два.

АТЛАНТ: Шта тражиш од мене?

ХЕРАКЛЕ: А знаш ли ти да се земља окреће око своје осе?

АТЛАНТ: Овако?

ХЕРАКЛЕ: Не знам, то Хермес зна.

АТЛАНТ: То су глупости, како се окреће, како бих ја држао небо на плећима, завртелo би ми се у глави, ко на рингишилу.

ХЕРАКЛЕ: Да, стварно, знао сам да онај Хермес фантазира, него треба ми помоћ, да ли би могао да узмеш Хесперидине јабуке за мене? Прометеј ми је рекао да би ти то могао да урадиш.

АТЛАНТ: Могу, али мораш да придржиш небо за мене, док то урадим.

ХЕРАКЛЕ: Нема никаквих проблема, дај ми то.

Атлант му баци глобус, Херакле јегва хваћа и гужи.

ХЕРАКЛЕ: Ако ти не би сметало, волео бих да пожуре.

АТЛАНТ: Хоћу хоћу.

IX

Атлант и Хесперида

ХЕСПЕРИДА: Здраво, тата.

АТЛАНТ: Здраво сине, где су ти сестре?

ХЕСПЕРИДА: Све су у школи.

АТЛАНТ: Тако тако, учите и учите и само учите.

ХЕСПЕРИДА: Имаш ли времена?

АТЛАНТ: Како да немам, опет дошао неки клипан, хоће јабуке, па сам му оставио да држи небо.

ХЕСПЕРИДА: Овај је добар, они нису издржали ни десетак минута.

АТЛАНТ: Јес, овај неки снагатор. А чини ми се да је јак и онај што лети у црвеном огртачу.

ХЕСПЕРИДА: Онај је само прелетао, него, колико ћеш сад кила тих јабука?

АТЛАНТ: Дај једно две-три киле.

ХЕСПЕРИДА: Хоћеш ли и кафу?

АТЛАНТ: Нећу, ја бих једно пиво ако има.

ХЕСПЕРИДА: Идем да донесем.

Хесперида доноси ђиво и кесу јабука. Атлант узима једну јабуку, зајризе је, ђа зађим ођиђије чашу ђива.

ХЕСПЕРИДА: Како можеш да пијеш пиво и једеш јабуку?

АТЛАНТ: Што не могу?

Земљођрес.

ХЕСПЕРИДА: Ни овај ти није дуго издржао.

АТЛАНТ: Е, све мој до мојега.

Оглази.

Х

ХЕРАКЛЕ ЛЕЖИ НА ЗЕМЉИ, А КУГЛА ЗЕМАЉСКА ГА ПРИТИСКА ОДОЗГО, ОН УЗДИШЕ. ДОЛАЗИ АТЛАНТ.

ХЕРАКЛЕ: Здраво Атланте, добро је што си био брз, могао си још неколико дана остати.

АЛТАНТ: Морао сам мало да обиђем жену, децу и тако то.

ХЕРАКЛЕ: Лепо, лепо, уф, уф, баш ми је, уф, уф, мило због вас, а сад, би ли мало припомогао?

АТЛАНТ: Знаш шта сам размишљао?

ХЕРАКЛЕ: Шта?

АЛТАНТ: Могао би ти то да држиш једно стотинак година уместо мене.

ХЕРАКЛЕ: Јој, не бих могао, мајке ми.

АТЛАНТ: Шта ти фали, јест да смо сад мало спустили небо и земљу, али можеш и да лежиш.

ХЕРАКЛЕ: Немој Атланте, умређу.

АТЛАНТ: Неђеш, неђеш.

ХЕРАКЛЕ: Онда 'ајд придржи само док ставим подметач за главу.

АТЛАНТ: Па да ме пређеш, ко оног духа у боцу што су прешли. Неђу.

ХЕРАКЛЕ: Ајмо онда макар да одиграмо одбојке док не одеш.

АТЛАНТ: Како се то игра?

ХЕРАКЛЕ: Ја бацим теби лопту, ти бациш мени лопту.

АТЛАНТ: То може.

Херакле устјаје и баџи Аџланџу лойџу, Аџланџ баџи Хераклу, овај му враћа, и џако неколико џуџа, док Херакле брзо не баџи лойџу, а онда џоџрчи и узме јабуке, а Аџланџ џокушава да ухваџи земљу. Најзад је ухваџи.

ХЕРАКЛЕ (узима јабуку и *јеге је*): Добро играш одбојку, узећемо те за репрезентацију.

АТЛАНТ: Страва, него ево ти сад ово.

ХЕРАКЛЕ: Ето теби, нисам луд да се поново латим тога.

АТЛАНТ: Опет си ме прешао, али Херакле, дођи некад, обиђи ме, молим те, досадно ми је овде.

ХЕРАКЛЕ: Наравно, све трчим. Узми ти мало па проучавај географију.

АТЛАНТ: Шта ће ми географија кад је држим у руци?

ХЕРАКЛЕ: Јеси ли чуо за Кристофера Колумба?

АТЛАНТ: Нисам.

ХЕРАКЛЕ: Ето, видиш да не знаш ништа и да мораш да учиш још.

ХІ

ХЕРАКЛЕ ДРЖИ МАЛОГ ПСИЃА СА ТРИ ГЛАВЕ, ЗЕВС И ХЕРА СЕДЕ НА ПРЕСТОЛУ.

ЗЕВС: Добро је Херакле, испунио си чак дванаест задатака.

ХЕРА: Десет.

ЗЕВС: Добро десет, освојио си чак и Троју, убио Ифита итд.

ХЕРАКЛЕ: То је све било успут.

ЗЕВС: Јест, и сад можемо да те примимо у богове, да ли се ти Херо слажеш?

ХЕРА: Морам, шта ћу, него тог Кербера врати доле у Хад.

Улази Шерлок Холмс.

ХОЛМС: Нашао сам злочиначко удружење.

ЗЕВС: Који је сад овај?

ХЕРАКЛЕ: Овај је још овде, истражује Тарзанову смрт.

ХОЛМС: Да, и нећете ме преварити, добро сте се скрили чак на врх Олимпа, али не бих ја био Холмс кад вас не бих нашао. Где је?

ЗЕВС: Ко?

ХОЛМС: Убица!

ЗЕВС: Ко је убица!

ХЕРАКЛЕ: Извини оче, нисам хтео да... ја сам хтео само да му покажем и онда је он...

ХОЛМС: Супермен је убица, он је члан секте 12 огртача.

ХЕРАКЛЕ: Како?

ХОЛМС: Супермен је убио Тарзана.

ХЕРАКЛЕ: Да, да, сад се присећам, и ја сам то видео.

ХОЛМС: Не може мени ниједно убиство да остане нерешено, све ја могу да откријем.

ХЕРАКЛЕ: Знао сам да си паметан чим сам те угледао.

ЗЕВС: Је л' тај Супермен, онај што са црвеним огртачем лети и узнемирава нас?

ХЕРАКЛЕ: Тај.

ЗЕВС: Он је отишао на своју планету, Криптон.

ХОЛМС: Онда морам за њим, молим вас да се не удаљујете са планете док случај не буде закључен.

ЈАСОН

I

Краљ Пелија и телохранитељи.

ПЕЛИЈА: Дедер, нек неко види шта ми пише за данас у хороскопу.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ (*јегва чииа*): Попричајте са партнером о вашим проблемима, могућа авантура са колегиницом. Чувајте се човека са једном сандалом.

ПЕЛИЈА: Шта рече?

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Да се чувате човека са једном сандалом!

ПЕЛИЈА. Астрологија је глупост!

Улази Јасон наоружан до зуба, са једном сандалом.

ЈАСОН: Јеси ли ти Пелија?

ПЕЛИЈА (*не верујући*): Ккко, ко си ти? И што имаш само једну сандалу?

ЈАСОН: Ја сам Јасон, а друга сандала ми је у џепу, жуља ме.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Следећи пут купи веће сандале.

ПЕЛИЈА: Управо сам прочитао у хороскопу да треба да те се плашим.

ЈАСОН: Ма јок, ти си мој стриц.

Јасон извади њишњољ, њелохранињели њакође.

ПЕЛИЈА: На твом месту не бих то радио!

ЈАСОН: Нисам хтео, само ме је жуљао па сам хтео да га преместим у други џеп.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Бос, да га упуцам!

ЈАСОН: Чекај, имам предлог!

ТЕЛОГРАНИТЕЉ: Макар у леву ногу.

ПЕЛИЈА: Сачекај да га чујем!

ЈАСОН: Имам план да опљачкамо банку у Колхиди. У њиховом трезору се чува златно руно.

ПЕЛИЈА: Златно руно? Занимљиво.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Ја бих ипак да га упуцам у леву ногу.

ПЕЛИЈА: Тишина! Свиђа ми се идеја. На крају, увек га можемо упуцати. Шта ти треба?

ЈАСОН: Треба да окупим најбоље за тај посао.

ПЕЛИЈА: Зваћемо Ала Капонеа и Вита Корлеонеа.

ЈАСОН: Ја бих ипак сам да радим тај посао. Направићу аудицију и изабрати најбоље.

ПЕЛИЈА: Како год хоћеш, али не будеш ли донео то руно, и под земљом ћу те наћи.

II

Аудиција

ЈАСОН: Шта ти знаш радити?

КАСТОР: Ја сам рвач.

ЈАСОН: Рвач, добро, треба ми рвач.

КАСТОР: Може ли и мој брат Полидеук да иде, он је боксер?

ЈАСОН: Не може, за боксера су ми се пријавили и Тајсон и Роки.

Улази Орфеј.

ОРФЕЈ: Ја морам да идем, треба ми новац.

ЈАСОН: А шта ти знаш да радиш?

ОРФЕЈ: Знам да свирам.

ЈАСОН: Свирач ми не треба, даље да видим, узео сам Актора, Адмета, Анкаја, Арга, Ехиона, Кастора, Појанта, каква су ово имена, ни да изговорим не могу, и ко су уопште ови?

ПЕЛИЈА: Да ипак ја окренем Вита да нам пошаље неке момке.

ЈАСОН: Окрени га, а ове ћемо пустити да иду кући.

Улази Херакле.

ХЕРАКЛЕ: Чуо сам за неки поход Аргонаута?

ЈАСОН: Који си па ти?

ХЕРАКЛЕ: Ја који сам?

ЈАСОН: Не пише ти на челу!

ХЕРАКЛЕ: Кад те треснем о земљу одмах ћеш ме познати, ја сам Херакле, најјачи човек на земљи, ускоро и бог!

ЈАСОН: Е, баш ти ми не требаш за овај поход.

ХЕРАКЛЕ: Зар може неки поход без мене да прође?

ЈАСОН: Да ли знаш да радиш на рачунару?

ХЕРАКЛЕ: Не знам.

ЈАСОН: Да ли знаш да обијеш сеф?

ХЕРАКЛЕ: Не знам, али знам добро географију.

ЈАСОН: Онда можеш да идеш са нама.

ХЕРАКЛЕ: Е сад ја нећу, баш ме брига!

Херакле одлази.

ЈАСОН: Свету не можеш угодити.

III

МЕДЕЈА, АЈЕТ и ЈАСОН.

ЈАСОН: Дошли смо по златно руно.

АЈЕТ: Толики пут због тог прслука.

ЈАСОН: То сам и ја рекао мом стрицу, али он запео да идем.

АЈЕТ: Он не вреди ни 650 евра, имао сам читаву фабрику, али нико није хтео да купује, остало то једно прслуче, које сам прогласио да је оригинал.

ЈАСОН: Нема везе, мој стриц не зна шта је оригинал а шта не.

АЈЕТ: Добро, сутра ћеш га добити.

МЕДЕЈА: Ја тата не дам тај прслук, баш ми се свиђа.

АЈЕТ: Нећемо им дати за џабе, не секирај се, наплатићу ја то, па ћемо теби нешто купити, од Коко Шанел.

МЕДЕЈА: Хоћеш ли ме водити у Париз, на Ајфелову кулу?

АЈЕТ: Да ми паднеш одозго.

МЕДЕЈА: Онда хоћу у Холивуд.

АЈЕТ: Нема Холивуда, требало је да глумим код Спилберга, увредили су ме.

ЈАСОН: Стварно, у ком филму?

АЈЕТ: Требало је да будем Е.Т. ванземаљац.

ЈАСОН: Види, стварно личите.

АЈЕТ: Нашли су другог, а мене ко последњу крпу бацили.

МЕДЕЈА: Свеједно, хоћу на неку премијеру у Холивуд да идем, иначе не дам прслук.

ЈАСОН: Ја ћу је одвести на премијеру.

АЈЕТ: Ти да водиш моју кћерку?

МЕДЕЈА: Ја се слажем, баш је сладак, хоћу да гледам Троју.

АЈЕТ: Шта има да гледаш Троју у биоскопу кад могу да те зачас одвезем до ње.

МЕДЕЈА: Хоћу да видим Бреда Пита како глуми Ахила.

ЈАСОН: Мислим да је баш сутра у подне премијера у мом граду. Јавићу да нам узму две карте.

АЈЕТ: Мали, губи ми се испред очију, сутра ти дајем то прслуче, ви мени 675 евра и готово.

ЈАСОН: Зар се нисмо договорили за 650?

АЈЕТ: Јесмо, али без пореза, узми или остави.

ЈАСОН: Сутра ћемо доћи по руно.

Јасон оглази, а Медеја даје знак Јасону да је љричека.

АЈЕТ: Идем ја кћерко мало одспавати, а ти немој дуго да се бечиш испред компјутера, боље неку књигу узми и читај.

МЕДЕЈА: Хоћу тата, хоћу.

Ајеџ оглази.

ЈАСОН: Лепша си него на оној слици што си ми послала преко интернета.

МЕДЕЈА: Ти ми ниси ни послао слику.

ЈАСОН: Нисам имао ниједну, него да пређемо на посао.

МЕДЕЈА: Ти би сад одмах на посао, а преко интернета смо могли да четујемо до јутра.

ЈАСОН: Морамо да журимо, брод нас сутра чека са мојим момцима.

МЕДЕЈА: Љубави моја.

ЈАСОН: Пусти сад љубав, него како да уђемо у трезор?

МЕДЕЈА: Али ја бих да се мало мазимо.

ЈАСОН: Женска главо, после ћемо да се мазимо.

МЕДЕЈА: А хоћеш ли ме водити у биоскоп кад дођемо у твоју земљу?

ЈАСОН: Ма и у позориште ћу да те водим.

МЕДЕЈА: А шта ћемо гледати?

ЈАСОН: Јеси ли луда, видеће да нас нема дуго, хоћеш ли да нам поскидају главе.

МЕДЕЈА: Досадан си ми, нећу уопште да бежим с тобом.

ЈАСОН: Не душо, извини, само сам се мало уплашио.

МЕДЕЈА: Мени не треба страшљивац.

ЈАСОН: Ја да се уплашим, ко је то рекао, само желим да што пре бришемо одавде и идемо код мене.

МЕДЕЈА: Вау, и шта ћемо гледати у позоришту?

ЈАСОН: Гледаћемо нас како крадемо златно руно.

МЕДЕЈА: Вау, одувек сам хтела да будем глумица, допусти ми да ти изрецитијем један монолог из Илијаде, кад Хектор говори Андромахи:

Давор, љубо, и јаго и чуго

Немој ми се одвећ ражалииш:

Мимо судбу мене нико живи,

Нико неће у ад оиравииш:

А од смрши никаква лијека

Ни рђавом ниши честиишоме,

Којеја је одјојила мајка.

Док Медеја рецишује, Јасон се врзма около, нервозан.

ЈАСОН (шаише): Браво, а сад слушај драга, ако не стигнемо до сутра у подне, нећемо стићи на премијеру филма.

МЕДЕЈА: Ког филма?

ЈАСОН: Неког.

МЕДЕЈА: Онда морамо да пожуримо. План је овакав, сутра упадамо у банку, узимамо златне полуге и бришемо.

ЈАСОН: А где је златно руно?

МЕДЕЈА: Оно ионако не вреди ништа.

ЈАСОН: То они не знају, не сме нико да зна за те полуге.

МЕДЕЈА: Даћемо им из банке оно мало долара што има.

ЈАСОН: Договорено.

IV

Пљачка банке, улазе с чарапама на глави, Јасон, Медеја, телохранитељ и неколико њих маскираних.

ЈАСОН: Сви доле!

МАСКИРАНИ: Да се нико није померио с места!

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Јасоне, шта ћемо сад?

ЈАСОН: Идиоте, не говори имена.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Нећу Јасоне.

ЈАСОН: Где је Медеја?

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Е сад си ти рекао име!

ЈАСОН: Добро, где је?

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Испред је, чека у колима.

МАСКИРАНИ: Шта сад да радимо, шефе?

ЈАСОН: Држите их на оку, ја идем у трезор по златно руно.

Јасон оглази, враћа се ојрнућ златним руном, на рамену му је џак и у руци кофер.

ЈАСОН: Ево момци, поделите овај новац из кофера.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: А шта је то у џаку?

ЈАСОН: Књиге!

МАСКИРАНИ: Књиге?!

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Нас си нашао да правиш овцама. Шта си ти мислио, да си постао ован ако си навукао то руно на се?

ЈАСОН: Није људи, стварно су књиге. Ја волим да читам и где год видим неку књигу морам да је покупим.

МАСКИРАНИ: Мора да су то неке врло вредне књиге чим се чувају у банци.

ЈАСОН: Књиге су увек вредне.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Не филозофирај, него скидај тај џак да видим шта има у њему.

ЈАСОН: Добро.

Прилази маскирани и вади књиу из џака. Тешко чиша наслове сричући.

МАСКИРАНИ: „Како се калио челик“.

ЈАСОН: Ето, рекох ја да су књиге.

МАСКИРАНИ: „Прррриче из класичне старррине“, Густав Швабо.

ЈАСОН: Шваб!

МАСКИРАНИ: Исто је то. Шефе, овде су стварно књиге.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Јасоне, нисам знао да си штребер!

ЈАСОН: Шта ћу кад волим више добру књигу прочитати него две полуге понети.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Какве полуге?

ЈАСОН: Па, полуге, неке тешке полуге.

Крену да ђолако излазе, ови и даље на ђоду, из џака исђагне на ноју маскираном злађна ђолуђа.

МАСКИРАНИ: Шефе!

Јасон му уђура ђолуђу у руку.

ЈАСОН: Ђути будало док ти главу нисам откинуо.

Оглазе са сцене на ѿрен. Чују се ѿуцњи, врађају се.

ЈАСОН: Свуда су барикаде, Ајет је довео сву војску на нас.

МАСКИРАНИ: Са њима је и ЕфБиАј, све ће нас похапсити.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Види има ли шта паметно у тим књигама.

ЈАСОН: Ја мислим да је најбоље да им вратимо руно и они ће нас пустити.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Немој ти да мислиш.

Појављује се Медеја.

МЕДЕЈА: Шта је момци, фрка нека, а?

ЈАСОН: Де си, мила?

МЕДЕЈА (*џлаче*): Било ми је досадно у колима, зашто си ме оставио толико дуго?

ЈАСОН: Није душице, него су нас овде опколили па не може да изађемо.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Је ли море, како си ти ушла кад смо опкољени?

МЕДЕЈА: Има иза тајни пролаз до мора.

ЈАСОН: Шта кажеш, брзо нас води тамо.

Појављује се Ајет са џолицјом.

АЈЕТ: Где си кренуо птичице, зар се тако гости понашају?

ЈАСОН: Морао сам да узмем златно руно.

АЈЕТ: Пустити ти руно, мене полуге интересују.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: Какве полуге?

ЈАСОН: Какве полуге?

АЈЕТ: Те што ти одвалише раме у џаку.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ: То су му књиге.

АЈЕТ: Скупе му то неке књиге.

МАСКИРАНИ: Јесте, књиге су највредније.

АЈЕТ: Скидај то са рамена док те нисам избушио. Не можеш да износиш књиге док се не учланиш код мене у библиотеку.

ЈАСОН: Добро бре, само полако.

МАСКИРАНИ: Ја бих да се учланим, колико треба?

Вади злајшну џолују да џлашш, сви ваде џишшџоље и насшјаје ојшшја џуцњава, Јасон и Медеја корисшје џужву и беже.

V

Код Пелије, чује се музика из Кума. Улази Јасон до зуба наоружан, маскирани и Медеја.

ПЕЛИЈА: Вратили сте се, а где су моји телохранитељи?

МАСКИРАНИ: Само сам ја преживео.

ЈАСОН: Сад је он мој телохранитељ.

ПЕЛИЈА: Добро, ето поклањам ти га.

ЈАСОН: Лепо, а сад ми поклони и круну, тј. хоћу да будем ја нови кум.

ПЕЛИЈА (*смеје се*): Ти нови кум, балавац један обичан!

ЈАСОН (*вади њишњољ*): Онда ћу те морати убити.

ПЕЛИЈА: Момци!

Улазе наоружани људи.

ПЕЛИЈА: Морао сам да обновим залихе.

ЈАСОН: Даћу сваком по златну полуку ко пређе на моју страну.

МОМЦИ: Сви ћемо онда.

ПЕЛИЈА: Што ниси рекао одма да имаш злата, ево и ја ћу на твоју страну.

Медеја гаје свима њолућу, улази њолицја.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ко је овде главни?

ПЕЛИЈА: Овај овде, Јасон.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ухапшени сте због сумњивих послова.

ЈАСОН: Али ја сам тек сад постао главни, а он је био до сада.

ПОЛИЦАЈАЦ: То ти објасни судији за прекршаје, и све што кажеш употребићемо против тебе.

ЈАСОН: Даћу вам по златну полуку.

Улази ЕфБиАј.

ФБИ: Полуге су наше, момци, хватајте све који држе полуге, идете у Алкатраз!

Хваћају све сем Медеје, и оглазе са сцене. Медеја њлаче.

МЕДЕЈА: Ко ће мене сад да води у позориште, и да гледам филмове, и у Холивуд, ко? Требало је да останем са татом.

Појављује се Зевс.

ЗЕВС: Срце моје, зашто плачеш?

МЕДЕЈА: Хоћу на неку премијеру, хоћу у Кан на фестивал да идем, зато плачем.

ЗЕВС: Ево, душо, поћи са мном, ја ћу те одвести на фестивал.

МЕДЕЈА: Тако су ми сви обећавали, али нико није испунио.

ЗЕВС: Ја сам Зевс, ја ћу ти све испунити, ходи амо.

Зевс и Медеја оглазе са сцене.

ИЛИЈАДА

I

ХОМЕР И ЊЕГОВ СЕКРЕТАР СЕДЕ НА СЦЕНИ. ХОМЕР СМИШЉА ПЕСМЕ.

ХОМЕР: *Полећела два врана јаврана са Мишара јоља широкоја.*

СЕКРЕТАР (*јише и јонавља речи*): *Полећела сва врана јаврана...*

ХОМЕР: Није сва, него два врана.

СЕКРЕТАР: Добро, два врана гаврана.

ХОМЕР: Можда боље да их буде више?

СЕКРЕТАР: *Полећела шири врана ја...*

ХОМЕР: Стани! Ко ти је рекао баш три? Можда хоћу пет?

СЕКРЕТАР: Онда: *Полећело ђеши враних јаврана...*

ХОМЕР: Доста бре са тим гаврановима!

СЕКРЕТАР: Ти си први почео песму са њима.

ХОМЕР: Ја почео, ја почео? А шта је уопште Мишар, нема тога у Грчкој.

СЕКРЕТАР: Можда и има, откуд ти знаш кад си слеп.

ХОМЕР: Какве везе то има што сам слеп, нисам глуп. Чуо сам за Троју и Илиј, а за... Стани, стани. Шта сам рекао?

СЕКРЕТАР: Да ниси глуп ако си леп.

ХОМЕР: Рекао сам Троја и Илиј, будало!

СЕКРЕТАР: Проја? Чуо сам за тај град, мислим да је негде у Малој Азији.

ХОМЕР: Ти нешто знаш? Баш ме брига где је, треба да испевам еп Илијаду, а не да пронађем град.

СЕКРЕТАР: Да почнем: *Полећело мнојо враних јавранова...*

ХОМЕР: Избаци тај стих, имам бољи: *Ту кнозови нису ради кавзи, ал' је рага сиројиња раја која јлобе даваши не може!* Ха, какав стих!

СЕКРЕТАР: Дobar је, добар, мада ми није јасан.

ХОМЕР: Није ни мени, ал' ко да је то битно.

Појављује се Филип Вишњић.

ВИШЊИЋ: Еј бре, Хомере!

ХОМЕР: Ко је то?

СЕКРЕТАР: Неки слеп човек са неким инструментом са неком једном жицом.

ХОМЕР: Знаш ли ти неку реч сем неки и неком?

СЕКРЕТАР: Знам понеку.

ВИШЊИЋ: Што ми крадеш песме, плагијатору један?!

ХОМЕР: Шта рече?

СЕКРЕТАР: Да си радијатор.

ХОМЕР: Шта му је то?

СЕКРЕТАР: То вам је неки паклени строј за грејање.

ВИШЊИЋ: Рекао сам плагијатор, а то значи да крадеш моје песме о Првом и Другом српском устанку.

ХОМЕР: Чијем устанку?

ВИШЊИЋ: Српском.

ХОМЕР: Ко су ти Срби? Нема таких у Грчкој.

ВИШЊИЋ: Срби су најстарији народ на свету, ал' се за њих чуло тек у шестом веку.

ХОМЕР: Мора да су били веома мали кад нисмо чули за њих до 6. века.

ВИШЊИЋ: Није мала, већ је трипут ратовала.

ХОМЕР: Који си бре ти?

ВИШЊИЋ: Ја сам Филип Вишњић, слепи певач и гуслар.

ХОМЕР: Ти си мој колега.

СЕКРЕТАР: Ја имам телевизор марке филипс. Одлично ради.

ХОМЕР: Ти не лупај глупости! А ти Филипе, нећеш ми заповедати шта ја да певам! Свет идеја је један, и свако пије из њега што 'оће, тако каже брат Платон.

ВИШЊИЋ: Боље ти је држ' се ти своје Троје, а мени остави моје Србе!

ХОМЕР: Како рече то прво?

ВИШЊИЋ: Троје.

ХОМЕР: Да, сетио сам се! Треба да пишем о Троји. Да не знаш можда како почиње та моја песма?

ВИШЊИЋ: Како не знам. Почињеш као да си јако љут, у ствари, Ахил је љут и неће да се бори.

ХОМЕР: Наравно, одмах сам се сетио: *Гнев ми ђевај бојињо, Ахилеја Пелеја сина...*

ВИШЊИЋ: Браво Хомере. Идем ја сад, нисам се још ни родио, а већ сам морао да радим.

ХОМЕР: Хвала колега.

ВИШЊИЋ: Нема фрке.

Вишњић оглази.

ХОМЕР: Како сад даље да пишем кад не знам шта је било? Знаш ли ти?

СЕКРЕТАР: Не знам, још није почео рат.

ХОМЕР: Како није?

СЕКРЕТАР: Неће нико да ратује од Грка. Касне с почетком рата четири године.

ХОМЕР: Илијада касни? То не сме да буде! Води ме брзо!

СЕКРЕТАР: Где идемо?

ХОМЕР: Идемо да започнемо рат на Троју.

II

АФРОДИТА, ХЕРА, АТЕНА

АФРОДИТА: Мислим да се уопште не морамо такмичити која би могла бити најлепша, ако не богиња љубави, то јест ја?

АТЕНА: Афродита, увек си била без мозга. Лепота је празна ако у себи нема мудрост. Истина и мудрост су најлепше.

АФРОДИТА: Иди јадо погледај се у огледало па ћеш одмах видети своју истину.

ХЕРА: Џабе се ви свађате кад сам ја најлепша, краљица свих богова.

АФРОДИТА: Да ниси можда ти најлепша, кравоока Херо?! То што си жена врховног бога Зевса, не значи да си и најлепша. Сем тога, ти ниси Зевсова једина жена!

ХЕРА: Ти вређаш.

АТЕНА: Нећемо се ми више свађати, зваћемо неког да пресуди.

АФРОДИТА: Да нећеш ти да судиш можда, жабо једна крастава.

АТЕНА: Пресудиће Парис, Пријамов син, принц Троје.

ХЕРА: Зар тај чобанин да нам суди?

Долази Парис.

ПАРИС: Да нисте можда видели моје овце?

ХЕРА (иронично): Видели смо само једно стадо коза.

ПАРИС: Ништа онда, моје су само овце.

АТЕНА: А би ли ти био арбитар?

ПАРИС: Шта ти је то?

АТЕНА: Арбитар, судија.

ПАРИС: А то! Бих, што не бих, све ја хоћу!

АФРОДИТА: А знаш ли ти пресудити?

ПАРИС: Их, ко од шале, судио сам ја, ихахај. Ето, баш јуче су ми се два овна побила, једном сам одмах пресудио и на ражањ га ставио.

ХЕРА (иронично): Паметан дечак.

АТЕНА: Сад мораш да пресудиш која је најлепша међу нама.

ПАРИС: Ха, да будем жири за мис, хоћу (*пагује се*), хоћу, баш сам јуче изабрао овцу Цветуљу за најлепшу у стаду.

АФРОДИТА: Зар Цветуља није име за краву?

АТЕНА: Слушај бре будало, ми смо богиње, а не овце!

ПАРИС: Што јес' јес', али сличан је поступак. Ето, нека свака прошета мало около, окрене се, знате већ како то раде у избору за мис. Било би добро и да се скинете у купаће костиме.

ХЕРА: Зар теби, мамлазу један, да показујем своје божанске груди?

ПАРИС: Ма не мора, не мора, мислио сам мало да подигнемо ово такмичење на светски ниво.

Музика. Богиње ходају по сцени као на избору за мис показујући своју лејошу и ђублици и Парису. Свака особно приђе Парису и обећа му гар.

АФРОДИТА: Ако кажеш да сам најлепша, даћу ти најлепшу жену на свету.

ХЕРА: Ако кажеш да сам најлепша, учинићу те господарем Азије и најбогатијим човеком.

АТЕНА: Ако кажеш да сам ја најлепша, учинићу те најмудријим и најјачим човеком.

Долазе Хомер и Секретшар. Хомер одвлачи Париса на сцрану.

ПАРИС: Рећи ћу да је најлепша Хера, мада ме нешто не воли.

ХОМЕР: Каква те море Хера снашла, види на шта личи.

ПАРИС: Не личи ни на шта, ал' ми је обећала да ћу бити најмоћнији човек на земљи.

ХОМЕР: Вала нећеш њу изабрати, па црко макар.

ПАРИС: Ко си ти уопште?

ХОМЕР: Ја сам, нешто као твој отац.

Парис ја њрли.

ХОМЕР: Ма бежи бре будало, рекао сам као. Ја сам онај ко ће те
овековечити у песмама и легендама.

ПАРИС: Стварно?

ХОМЕР: Наравно, али мораш да узмеш Јелену.

ПАРИС: Она се није такмичила. Која ти је та?

ХОМЕР: Најлепша жена на свету.

ПАРИС: А она, њу ми је обећала Афродита. Значи, морам да кажем да је
Афродита најлепша.

СЕКРЕТАР (зајлега у бојине): И мени се највише свиђа Афродита.

ПАРИС: Који је сад овај?

ХОМЕР: То је мој водич.

ПАРИС: А, ти си слепац, сад тек видим.

ХОМЕР: Ја нисам слепац, него слеп, ти мораш да украдеш Јелену, и вечно
ћеш живети.

ПАРИС: Као богови на Олимпу.

ХОМЕР: Исто тако.

ПАРИС: А можеш ли ми купити нове маказе за шишање оваца?

ХОМЕР: Чуј маказе, купићу ти машиницу за шишање на батерије.

СЕКРЕТАР: Филипсову!

ПАРИС: Онда да кажем да је Јелена најлепша.

ХОМЕР: Афродита, не Јелена.

ПАРИС: Ах, да, Афродита.

Парис оглази до бојине.

ПАРИС: Одлучио сам. Афродита је најлепша!

АФРОДИТА: Прави избор си учинио, лепи мој младићу.

ХЕРА: Будало једна, донео си смрт свом народу.

Оглазе са сцене Хомер и секретар. Хомер ѡрља руке.

СЕКРЕТАР: Да почнем?

ХОМЕР: Шта да почнеш кад још није ништа почело. Али почеће, почеће
(ѡрља руке), биће рата, биће рата. Идемо до Одисеја и Менелаја.

III

ХОМЕР и МЕНЕЛАЈ.

ХОМЕР: Менелају, зар тако проводиш дане, а рат ти над главом?

МЕНЕЛАЈ (*прођеже се*): Што, шта ми фали?

ХОМЕР: Вероватно си у депресији.

МЕНЕЛАЈ: Јок вала, ја у Атини у кревету.

ХОМЕР: Жену ти је отео Парис, а ти спаваш.

МЕНЕЛАЈ: Да не мислиш можда у Париз да идем по њу? Немам паметнија посла него да ратујем због једне жене.

ХОМЕР: Не мораш у Париз, али у Троју мораш да идеш!

МЕНЕЛАЈ: Ко каже да морам? 'Ајд да га баш видим ја?! Не морам, ама баш ништа. Него, седи ти да ми попијемо штогод, а после ћемо и запевати. Мало да се дружимо. Видиш какав је овај свет, сви се отуђујемо један од другог. А не треба то тако, не треба.

ХОМЕР: У томе и јесте проблем, не могу да певам, кад нема рата.

МЕНЕЛАЈ: Рат ти треба, па ти зато мене мучиш? Што ниси одмах рекао?

ХОМЕР: Мени треба рат, а теби су потребне жене, благо, власт, Грцима слава. Свима треба тај рат, Менелају.

МЕНЕЛАЈ: А Јелена?

ХОМЕР: Јелена је своје одрадила, она ником није потребна, нама треба Троја!

МЕНЕЛАЈ: Дуго се путује, а шта мислиш да се сви потрпамо у авион, па правац Троја?

ХОМЕР: Не изводи глупости, видиш да се руше ти авиони ко крушке, него крени ти по Грчкој да скупљаш војску.

МЕНЕЛАЈ: Е, досадан си. Идем до мог брата Агамемнона, он је прави човек за рат.

ХОМЕР: Браво, јуначе.

Менелај одлази. Улази Одисеј, води га секретар.

ХОМЕР: Ево га мој главни јунак.

ОДИСЕЈ: Зар баш мора тај рат?

СЕКРЕТАР: Правио се луд, морао сам да га надмудрим. Штета би било, најмудрији па да одједном постане најглупљи. Не иде. Узео кобајаги да оре земљу са магарцем и воловима и сеје со. Можеш мислити.

ОДИСЕЈ: Нисам се правио, стварно сам мислио да тако треба.

СЕКРЕТАР: Доскочио сам најлукавијем човеку, поставио сам сина Телемаха испред рала, и наравно, одмах се уразумио.

ОДИСЕЈ: Ма нисам људи, нисам га ни видео, него сам вас угледао да машете па сам стао.

ХОМЕР: У реду је Одисеју, него слушај. Идемо у рат на Троју. Треба да одеш по Ахила, који се преобукао у жену и крије се на острву Скир. Мајка Тетида му је рекла да ће ако оде на Троју бити славан, али и мртав, па се сакрио негде међу жене.

ОДИСЕЈ: А шта је о мени рекла?

ХОМЕР: О теби? Ситница, нећеш се вратити двадесетак година, ал' брзо ће то проћи, а ја ћу, ево обећавам ти, једну читаву књигу о теби направити. Иди са мојим секретаром, а ја вас чекам код Троје,

IV

Одисеј, Секретар и неколико девојака.

ОДИСЕЈ: Како ћемо сад да га препознамо? Знам, викаћемо. Ахиле, о Ахиле!

СЕКРЕТАР: Ћути, теби су стварно вране попиле мозак. Мораш да будеш домишљат.

ОДИСЕЈ: Како?

СЕКРЕТАР: Баци испред њих женске дрангулије и оружје, па ћемо видети ко ће шта да узме.

Одисеј изручује на сцену луџкице, крџице и мач и шџиџи. Девојке љрилазе, узимају луџкице, Ахил љреобучен у жену узима луџкицу.

АХИЛ: Јао што је дивна луткица (*оџкине јој љлаву*), па се лати мача. Вау, какав мач! (*љоче да маше њиме*)

ОДИСЕЈ: Ахиле!

АХИЛ (*окрене се*): Откуд знаш да сам Ахил, ја сам Ахила.

ОДИСЕЈ: Нисам знао да си променио пол.

АХИЛ (*баца љерику и цеџа сукњу*): Доста ми је да изигравам и да се скривам.

СЕКРЕТАР: Браво Ахиле, идемо у рат на Троју,

Секретар и Ахил урлају Јеееееееееее, Одисеј оџаје сам на сцени збуњен, слејне раменима ља оглази и он.

V

Богови на Олимпу

ЗЕВС: Зашто сте замесиле тај рат, прошло је већ десет година, никако да се заврши?

ХЕРА: Они би заратили и да нисмо ништа мутиле.

АТЕНА: У крви им је да само ратују, ми смо им само дали мали повод.

АПОЛОН: Сем тога, рат траје зато што Грци летују на обали Троје играјући се олимпијаде.

ЗЕВС: А и ви бисте да заиграте?

АРЕЈ: Ионако нам је досадно, мало фајта ником неће шкодити.

АПОЛОН: Ми смо се већ поделили, Ареј, Хера и Атина су за Грке, Афродита и ја смо за Тројанце.

ЗЕВС: А ја да будем неутралан?

АПОЛОН: Ти си врховни бог свих нас, мораш да будеш и за једне и за друге.

ЗЕВС: Где су сада тачно Грци?

АПОЛОН: Тамо где су били и кад су дошли. Направили су логор око Троје и праве журке.

Улази Хомер.

ХОМЕР: Јесте, седе, пију, једу, и још мало ће и савез да направе са Тројом.

ХЕРА: То не ваља никако.

ЗЕВС: Ко си ти кад тако ушета на Олимп?

ХОМЕР: Ја сам слепи певач Хомер.

ЗЕВС: Ако си слеп, ниси глув, како то улазиш на Олимп?!

ХОМЕР: Али ја пишем књигу о вама.

ЗЕВС: Ах, да, ти си мој биограф.

ХОМЕР: Јесте, и треба ми мало да потерате те јунаке, да буде неке борбе, иначе нам пропаде историја и ваша биографија.

АТЕНА: Стварно Зевсе, шта ће писати о нама ако ниједан обичан рат нисмо у стању да направимо и водимо.

ЗЕВС: Шта сви хоћете од мене? Ратујте вала до миле воље!

ХОМЕР: Идем ја мало да их потерам, не вреди њих више чекати.

VI

Опсада Троје. Хомер иде по логору и храбри војнике.

ХОМЕР: Ајмо мало Грци, бабе једне, не бојте се још мало.

АХИЛ: Ко је овај, личи ми на оног старца што ми није дао да убијем Минотаура.

ОДИСЕЈ: То је Хомер, он је написао еп о Илијади.

АХИЛ: О чему?

ОДИСЕЈ: Глупане, о Илијади, ова се читава област коју нападамо зове Илиј, па одатле Илијада.

АХИЛ: Мислио сам да се зове Троја. А шта је написао о мени?

ОДИСЕЈ: Видећеш кад изађе из штампе.

АХИЛ: Кад? Хоћу одмах! Еј, Хомере, оди овамо.

ХОМЕР: Где?

ОДИСЕЈ: Он је слеп, не зна где да дође.

АХИЛ (*одлази до њеџа и грмуса ђа*): Шта си о мени писао?

ХОМЕР: Не знам ја ништа.

АХИЛ: Знаш, знаш! Како ћу завршити?

ХОМЕР: Онако како је записано.

АХИЛ: Ви сте бедна пискарала, не може то тако, кад нисам оном писцу скинуо главу, сад ћу то теби да урадим.

ОДИСЕЈ: Остави га на миру, Ахиле! Боље ти је да трчиш, дошли Тројанци до грчких лађа!

VII

Ахил одлази, са њим и Одисеј, остаје Хомер, а долази и Секретар.

ХОМЕР: Видећеш ти, Ахилеју, како ћеш да завршиш, па ћеш онда да претиш, бабо једна: *Гнев ми ђевај боџињо, Ахилеја Пелеја сина...*

СЕКРЕТАР: Јесмо ли завршили?

ХОМЕР: Нисмо још ни почели.

СЕКРЕТАР: Како нисмо, већ годинама траје рат, а ти ни реч да испеваш сем тог једног стиха.

ХОМЕР: Није то песмица за децу да се за дан испева, то је ЕП! Треба нам срџба Ахила. Кад се он наљути крећемо у епопеју, све ово до сада нам је непотребно, евентуално за неку ретроспекцију у песми.

СЕКРЕТАР: Какву секцију?

ХОМЕР: Драмску секцију, глупане један! Немаш појма о књижевности. Ретроспекција значи враћање у прошлост.

СЕКРЕТАР: Аааа, добро, је л' сад идемо да га наљутимо? Чини ми се да си га ти малопре добро наљутео.

ХОМЕР: Не треба ми да љутимо Ахила, већ Агамемнон. Иди до Агамемнона и наговори га да отме робињу која је код Ахила, Брисеиду. Како само монтирам!?

Секретар оглази. Долази Ахил бесан, млађи мачем, за њим Одисеј, смирује га.

АХИЛ: Он мени да отима, он, па ја сам најјачи човек на свету.

ОДИСЕЈ: Ниси, Херакле је.

АХИЛ: Ма тог Херакла бих левом руком, а немој и тебе сад – десном. Ти ћеш да ми кажеш ко је најјачи.

ОДИСЕЈ: Смири се, Ахиле.

АХИЛ: Идем да убијем Агамемнона.

ОДИСЕЈ: Иди!

ХОМЕР: Стани!

Ахил скаче на Хомера. Одисеј га гржи.

АХИЛ: Шта ти матори хоћеш, хоћеш нос да ти одсечем, је л' то хоћеш?

ХОМЕР: Не, него имам бољи план како да Агамемнону напакостиш.

АХИЛ: Говори план, одмах, иначе ћу ти уши одрезати.

СЕКРЕТАР: Рекао си прво нос.

АХИЛ: Види, овај се меша, е теби ћу нос да одсечем, потрчко један.

ХОМЕР: Немој да се бориш више за Агамемнона, наљути се на њега. Доћи ће он сам после да те моли, а ти опет немој да се враћаш у битку.

ОДИСЕЈ: Могао би да са твојим Патроклом играш шах, тенис, фудбал на плажи, уживај мало, лето је.

АХИЛ: Да, могао бих бич волеј да играм с мојим Патроклићем (*јрли их*). Хвала вам пријатељи, тако ћу да урадим.

Оглази Ахил. Долази Агамемнон.

АГАМЕМНОН: Хомере, рат је завршен.

ХОМЕР: Како бре, завршен?

АГАМЕМНОН: Ахил одустао од борбе, игра се на плажи.

ХОМЕР: А то, ништа се не секирај, ја ћу се за то постарати, а ти иди врати му Брисеиду.

АГАМЕМНОН: Ти час једно, час друго, час је отми, час је врати, договори се већ једном, ако си слеп, ниси глуп Хомере. *Оглази.*

ХОМЕР: Паметњаковићу један. Да кренем: *Гнев ми ђевај бојињо, Ахилеја Пелеја сина*, где ли је тај глупи секретар нестао? Изгубићу инспирацију.

VIII

ПАТРОКЛО и АХИЛ СЕ ДОБАЦУЈУ ОДБОЈКЕ.

АГАМЕМНОН: Ево, враћам ти робину Брисеиду, и молим те врати се у бој.

АХИЛ: Ма баш ме брига за Брисеиду.

АГАМЕМНОН: Зато си се наљутио.

АХИЛ: Јесам, али сад ми је баш лепо, играм одбојку, баш ме брига да ратујем тамо за некога.

АГАМЕМНОН: Хоћеш да у епу пише да си под Тројом играо одбојку, а не ратовао?

АХИЛ: Ко да пише? Оном ћу ја главу одсећи ко тако буде писао. Писаће оно што им ја кажем!

Агамемнон љушићо оглази.

АХИЛ: Идем мало да прилиегнем у шатор, хоћеш и ти?

ПАТРОКЛО: Нека, ја ћу још мало по плажи прошетати.

Долази Хомер.

ХОМЕР: Патрокло, мораш да помогнеш Грчкој.

ПАТРОКЛО: Како ја да помогнем Грчкој?

ХОМЕР: Треба да обучеш Ахилово одело и да поведеш рат на Троју.

ПАТРОКЛО: Убиће ме Ахил.

ХОМЕР: Неће, он те воли, Грци ће помислити да их сам Ахил води и зачас ћете освојити Троју.

ПАТРОКЛО: Можда и успе и ја ћу онда постати славан као и Ахил.

ХОМЕР: Наравно да ћеш постати славан, само ти навуци оклоп и правац бој, и не брини се ништа.

Патрокло оглази, а долази секретар.

СЕКРЕТАР: Убио Хектор Патрокла.

ХОМЕР: Знам. Шта је могао јадан Патрокло против најбољег тројанског ратника.

СЕКРЕТАР: Ти си га намерно послао.

ХОМЕР: Сад ће и Ахил у бој да уђе. Докле смо ми стигли са епом?

СЕКРЕТАР (*vagi cūice*): Ево, кад Ахил бесан узима оружје и одлази у Троју да убије Хектора.

ХОМЕР: Одлично, пиши даље.

СЕКРЕТАР: Како да пишем кад не знамо шта ће се десити?

ХОМЕР: Тамо нек се деси како год, овде ћу ја писати како хоћу, описаћемо како је Ахил победио Хектора и вуче његово тело око града Троје.

IX

Ахил и Хектор седе за столом и пију пиво.

ХЕКТОР: Живели, Ахиле!

АХИЛ: Живели, Тракторе!

ХЕКТОР: Хектор, не трактор.

АХИЛ: Трактор, трактор, то и кажем.

ХЕКТОР (*љуиш*): Ово нам је двадесета кригла пива, а ти не можеш да запамтиш моје име.

АХИЛ: Добро бре, немој да се љутиш, ако ти је баш толико стало, а ти буди трактор.

Хектор замахне да га удари, али њијан њадне на земљу.

АХИЛ: Јеси л' ти то мене покушао да удариш?

ХЕКТОР (*усџаје*): Чини ти се, хтео сам комарца да убијем.

АХИЛ: Мени се чини да си ти мене хтео да удариш.

ХЕКТОР: Нисам, него ево га опет комарац.

Хектор ојеш проба да удари Ахила, али њадне на земљу.

АХИЛ: Ма ти мене хоћеш да удариш.

ХЕКТОР (*изнервиран*): Хоћу, хоћу, ал' не могу!

АХИЛ: Ето, човека, опет се љути. Па овако удариш, овако.

Ахил удари самог себе и падне на земљу. Хектор скочи на њега и ваљајући се по земљи оглазе са сцене. Долазе Хомер и његов секретар.

ХОМЕР: Шта се ново дешава на ратишту?

СЕКРЕТАР: Немам ја појма, гледао сам моју омиљену серију *Секс и траг*, а ено ти Одисеја па га питај.

Долази Одисеј.

ХОМЕР: Шта има ново?

ОДИСЕЈ (*пева*): Код тебе, једно те исто, код мене, исто лудилоооооо...

ХОМЕР: Стани будало!

ОДИСЕЈ: Уф, извини. Где шта има ново?

ХОМЕР: На Марсу. За бој те питам.

ОДИСЕЈ: А то. Ништа. Хектор и Ахил се запили у крчми.

ХОМЕР: Немам речи.

ОДИСЕЈ: То сам и ја рекао, са њима су и сви Тројанци и Грци, а појавили се и неки Срби, они нешто запевају и запомажу.

ХОМЕР: То су они што их је помињао онај Филипс. И сви седе и пију?

ОДИСЕЈ: Не. Седели су и пили, прошло време, Хомеру.

ХОМЕР: А шта сад раде, у садашњем времену, Одисеју?

ОДИСЕЈ: Кад су се напили, онда су се и посвађали.

ХОМЕР: Тројанци и Грци.

ОДИСЕЈ: Не, Ахил и Хектор, а Грци и Тројанци још пију.

ХОМЕР: И шта је било са овом двојицом?

ОДИСЕЈ: Ахил је победио Хектора, па сад онако бесан и пијан јури по бојишту богове.

ХОМЕР: Кога јури?

ОДИСЕЈА: Хоће Ареја и Аполона да убије пошто су сишли да помогну Тројанцима.

ХОМЕР: Е, стварно је луд.

Иза њих проиђрчи Ахил са мачем, јури Ареја.

ОДИСЕЈ: Да, а Тројанци устали да бране своје богове, ту прискочише и Грци и општи хаос у кафани и на бојишту настаде.

ХОМЕР: Идемо Секретару!

ОДИСЕЈ: Где ћеш сад?

ХОМЕР: Не треба више овде да будем, сам ћу написати крај бољи трипут од тог који ви направите.

ОДИСЕЈ: Шта ја да радим?

ХОМЕР: Ти направи ту једног коњића па се играј у песку.

ОДИСЕЈ: Хвала ти за идеју, баш ми је постало досадно.

ХОМЕР: Кад се рат заврши, доћи ћу по тебе, идемо на пут око света на десет година.

Хомер и Секретар се мало помере у страну, Одисеј нађе коњића и игра се.

ХОМЕР: Боље да сам био Хомер Симпсон него што се са овим Грцима млатим овде.

Појављује се Милош Обилић.

ОБИЛИЋ: Где је шатор султана Мурата?

ХОМЕР: Из ког си ти филма испао?

ОБИЛИЋ: Из *Боја на Косову*!

ХОМЕР: Аааа, никад чуо.

Обилић га хваћа за јушу.

ОБИЛИЋ: Море казуј, курво, где је шатор, док те нисам обесио о суву шљиву!

ХОМЕР: Ено, видиш ону велику тврђаву, ту ти је тај твој султан.

ОБИЛИЋ (*јушћи га и намешћи му кошуљу*): Што одмах не кажеш, могао сам те удавити.

Обилић оглази.

ХОМЕР: Ово је луда кућа!

СЕКРЕТАР: Како ће се ово завршити?

ХОМЕР: То нас не интересује, нама је био потребан само један део из овог рата.

СЕКРЕТАР: И због тог делића смо их натерали да ратују десет година?

ХОМЕР: Нисмо их ми натерали, ми смо им само мало помогли.

Огледе. У позадини Парис и Ајолон држе лук и стрелу и гађају Ахила. Ахил са стрелом у шражњици гољрчи до Одисеја.

АХИЛ: Помагај, помагај брате!

ОДИСЕЈ: Шта кукаш, па ранили те на најбоље место?!

АХИЛ: У томе и јесте проблем, ранили ме Парис и Аполон тачно у моју слабу тачку.

ОДИСЕЈ: Зар теби није слаба тачка у Ахиловој тетиви?

АХИЛ: Каквој тетиви?

ОДИСЕЈ: Ово код стопала, то се код људи по теби зове Ахилова тетива.

АХИЛ: По мени, вау, нисам знао да сам славан, али није ми тачка у тетиви, већ у пети.

ОДИСЕЈ: Ако је у пети, шта кукаш, кад су те у стражњицу погодили?

АХИЛ: Али није ни у пети!

ОДИСЕЈ: Договори се више, у пети, или није у пети.

АХИЛ: Измислио сам да је у пети како ме не би ту погодили, а у ствари ми је слаба тачка стражњица.

ОДИСЕЈ (смеје се): Одсад ће и то људи звати, Ахилова стражњица, тј. Ахилова гуза, или боље Ахилова гузица (*смеје се*).

АХИЛ: Ти се смејеш, а ја умирем.

ОДИСЕЈ: Неће ти бити ништа, ко је још од тога умро, иди ти до болничара.

Ахил оглази. Долазе Агамемнон и Менелај.

АГАМЕМНОН: Готово је.

ОДИСЕЈ: Јесмо ли победили?

МЕНЕЛАЈ: Побеђен си ти у главу.

ОДИСЕЈ: Зашто ме сви вређају овде? Вероватно им је криво што сам најлукавији човек на свету.

АГАМЕМНОН: А ја сам онда мајка Тереза.

МЕНЕЛАЈ: Наша мајка се зове...

АГАМЕМНОН: Добро је Менелају, нисам те питао за мишљење, ово се само тако каже.

МЕНЕЛАЈ: Аха.

АГАМЕМНОН: Ни теби се баш нису претргли кад су делили памет.

МЕНЕЛАЈ: Зато си ти купио сву памет овога света. А сад кад си тако паметан, ти смисли како ћемо да се извучемо из овог рата.

АГАМЕМНОН: И хоћу, где је онај Хомер?

ОДИСЕЈ: Отишао.

АГАМЕМНОН: Отишао?

ОДИСЕЈ: Да рекао је да га не занима исход, пошто ће он сам смислити крај какав њему падне на памет.

АГАМЕМНОН: А шта ми сад да смислимо кад нема ни оног глупог Ахила?

ОДИСЕЈ: Зар је стварно умро од оне ране?

АГАМЕМНОН: Погодили га зли Тројанци у пету, знали су да му је ту тачка слаба.

ОДИСЕЈ: Како у пету, кад сам видео да је у стражњицу погођен.

АГАМЕМНОН: Лупаш, ено га лежи са стрелом у пети.

ОДИСЕЈ (*смеје се*): Зато је и умро, искрварио, јер није смео да каже где је у ствари рањен, славни јунак па у дупе да буде погођен, да су знали, можда би га доктори превили и спасили.

АГАМЕМНОН: Шта ти ту блебећеш? Кад нема Хомера, Ахила, а ти онда треба да смислиш како да уђемо у Троју. Ти беше најлукавији човек на свету.

ОДИСЕЈ: Ја сам се мало играо и да видите шта сам направио.

МЕНЕЛАЈ: Не занимају нас твоје глупе игре у песку, него како да уђемо у град?

Одисеј их не слуша нејо доноси карџонску куџију која има залеђену главу коња најрег, а џозади реј.

ОДИСЕЈ: Видите шта сам измислио.

АГАМЕМНОН (*иронично*): Дивна картонска кутија, пази само какве има странице.

ОДИСЕЈ: Није то обична кутија. Ово ће бити претеча будућег тенка. Ја ућем овде, овако, заклопим тенк, и кад приђе Тројанац, ја искочим и главу му одсечем, и тако редом све Тројанце.

МЕНЕЛАЈ: Идемо, од овог нема леба, видиш да је скроз пошандрцао.

АГАМЕМНОН: Чекај, тачно тако ћемо и да урадимо. (*Пагује се и џрли Одисеја*) Ко каже да си ти глуп, лукав си, нема шта, ма најлукавији.

МЕНЕЛАЈ: Видим ја, ратујем све са лудацима.

АГАМЕМНОН: Видиш овог Одисејевог коњића, њега ћемо направити мало већег, и оставићемо на обали, а сакрићемо унутра неколико војника који ће нам отворити врата ноћу.

ОДИСЕЈ: То ја и кажем!

МЕНЕЛАЈ: Мислиш да ће Тројанци да наседну на тај штос.

АГАМЕМНОН: Ма хоће, читао сам то у лектири за средњу школу, они ће да узму овог коњића као дар за победу над нама.

МЕНЕЛАЈ: Ми то нисмо радили, али се сећам Ромеа и Јулије.

ОДИСЕЈ: А ми смо читали Антигону.

МЕНЕЛАЈ: Тебе нико ништа није питао, него улази у тог коњића и идемо да завршимо овај рат.

Х

Богови

ЗЕВС: Значи, заврши се и овај рат!

АПОЛОН: Завршио се, и да ниси ти помогао Грцима, моја Троја би била још увек неосвојена.

ХЕРА: Освојили би ми ту твоју Троју и без Зевса.

АТЕНА: Ми смо помогли само да се унесе онај коњ у Троју.

АРЕЈ: И како им само паде на памет тај коњ.

АФРОДИТА: То је масло оног лудог Хомера.

АРЕЈ: Зар није Одисеј то смислио?

АФРОДИТА: Онај нешто да смисли, ено га још је код Троје, чека Хомера, иако сви су отишли.

АРЕЈ: Зашто чека Хомера?

АФРОДИТА: Звао ме неки дан Хомер на телефон, хоће да испева и Одисеју.

ЗЕВС: Мало му Илијада, па сад ће и Одисеју.

ХЕРА: Нисам видела добро, јер узеше Грци Јелену?

АТЕНА: Јесу, отишла је са Менелајем и Агамемноном.

АПОЛОН: А мој град су спалили до темеља, као да никад није ни постојао.

ЗЕВС: 'Ајд немој да си накрај срца, направићеш ти опет себи град, један град мање-више. Ви остали, испратите Грке да срећно дођу кући, а Одисеја ћемо да оставимо код нимфе Калипсе, нек буде мало, можда постане паметнији.

ОДИСЕЈА

I

ИСПРЕД РАЗОРЕНЕ ТРОЈЕ. ОДИСЕЈ И ХОМЕР.

ОДИСЕЈ (*ћлачљиво*): Где си ти до сада? Сви су скоро отишли.

ХОМЕР: Што ниси и ти, стигао бих те ја.

ОДИСЕЈ: Рекао си да ћеш ме вратити кући и да ћеш ме учинити бесмртним.

ХОМЕР: Јесам, и?

ОДИСЕЈ: Ја сам се спремио.

ХОМЕР: Како си се спремио?

ОДИСЕЈ: Радио сам мало склекове и трбушњаке. Треба издржати вечност.

ХОМЕР: Одлично је то. Ево како ћемо, ради ти још мало вежбе па се видимо за десетак година.

ОДИСЕЈ: Како? Ти си луд. За десет година?

ХОМЕР: Шта си ти мислио, да се бесмртан тек тако постаје?

ОДИСЕЈ: А може ли за две године?

ХОМЕР: За две године могу да напишем само песмице за децу, а не једну Одисеју од дугих десет година.

ОДИСЕЈ: И ти си ми неки писац кад ти треба десет година за једно дело.

ХОМЕР: Шта је то десет година, овако ће да прође (*ћуцне ћрсћима*).

ОДИСЕЈ (*ћонавља ћрсћима*): Је л'овако?

ХОМЕР: Тако, тако, само још неколико пута, овако.

ОДИСЕЈ (*ћуцка ћрсћима*): Је л' сам доста пуцкетао, могу ли сад кући?

ХОМЕР: Не глупирај се са мношћом ако хоћеш да се уопште вратиш. Могу ја да испевам и трагичан еп.

ОДИСЕЈ: А овако ће бити комедија? Враћам се за десет година, жену и сина не могу да видим, мучим се успут... (*ћлаче*)

ХОМЕР: Доста бре, цмиздравац један. Доћи ћу ја касније.

ОДИСЕЈ: Кад касније?

ХОМЕР: Кад доживиш неке авантуре, да бих могао да певам о томе. Животиње умиру, људи умиру, сви на Земљи морају умрети... Али истинити јунак никад не умире, биће заувек памћен.

Хомер оглази.

ОДИСЕЈ: Шта ја сад да радим? Баш њих брига, важна им је њихова песма, а ја морам да се мучим и да пролазим кроз тешке задатке, они седе у фотељама и смишљају. А ја бих хтео да ми неко посвети мало бриге и пажње.

Долази Одисејев груї Елпенор.

ЕЛПЕНОР: Ево газда, пробај мало ове салате.

ОДИСЕЈ: Шта је то?

ЕЛПЕНОР: Не сећам се, ничег се не сећам.

ОДИСЕЈ: Зар ниси рекао да је салата?

ЕЛПЕНОР: Да, заборавио сам, мислим да се зове лотос.

ОДИСЕЈ: Где су остали?

ЕЛПЕНОР: Мислим да се не сећам.

ОДИСЕЈ: Ти си неки кретен.

ЕЛПЕНОР: Ни тога се не сећам, господару.

Долази Кирка.

КИРКА: Сви другари ти једу лотосе, а од њих се заборавља домовина, жена, све, а затим ћу да их претворим у свиње. Оди Одисеју мало к мени, да се поиграмо.

ОДИСЕЈ: Не желим да будем свиња.

КИРКА: Обећавам да нећеш бити свиња, можда мало прасенце.

ОДИСЕЈ: Крмачо једна.

КИРКА: Охохо, почели смо с грубостима. У ствари, нећу те претворити у свињу, бићеш мој љубавник.

ОДИСЕЈ: Онда ме боље претвори у свињу.

Одисеј бежи, а за њим Кирка.

ЕЛПЕНОР: Ево, ја хоћу да будем љубавник, ако ме неко пита.

II

ОДИСЕЈ НА СТЕНИ, ПЛАЧЕ. ПОВАЉУЈЕ СЕ КИКЛОП, ГЛЕДА ГА ЧУДНО, ЗАТИМ ГА ПОМИЛУЈЕ ПО ГЛАВИ.

ОДИСЕЈ (кука): О моја драга Пенелопа, о мој родни крају, ко ће мене да утеши, ко ће моју бол да излечи?

КИКЛОП: Ево мене пријатељу, ја ћу, оди к мени у наручје.

Одисеј му ђрилази и ђлаче. Заџим ђа ђођлега и види да овај има једно око.

ОДИСЕЈ (*џрђне се и ђура ђа*): Тих бре што си ружан, бежи од мене, ругобо једна.

КИКЛОП: Срам те било, ја сам хтео да те тешим а ти тако.

ОДИСЕЈ: Могао си бити лепши.

КИКЛОП: И ми ружни можемо да тешимо.

ОДИСЕЈ: Ви тешите онда ружне.

КИКЛОП: Зато сам и дошао тебе да утешим.

ОДИСЕЈ: Хоћеш да кажеш да сам ја ружан? Онда си ти Мерлин Монро.

КИКЛОП: Поклону се у зубе не гледа.

ОДИСЕЈ: Јак си ми ти поклон, сем тога, твоји зуби ми не сметају.

КИКЛОП: Био сам код зубара јуче.

ОДИСЕЈ: Требало је прво да одеш до очног лекара да ти уграде једно вештачко око.

КИКЛОП: Поклону се ни у очи не гледа.

ОДИСЕЈ: Тебе могу да гледам само у једно око!

КИКЛОП: Што си ти безобразан?! Знаш ли ти да сам ја син Посејдонов?

ОДИСЕЈ: А ја сам син Сизифов, који је зезнуо све те Посејдоне.

КИКЛОП: Уф, што их је зезнуо, ваља камен узбрдо и низбрдо.

ОДИСЕЈ: Он то воли.

КИКЛОП: Воли, воли, само се прави.

Одисеј се разљуџи. И убоге киклођа у око.

ОДИСЕЈ: Мој тата је најлукавији човек на планети! Је л' јасно, а и ти и твој тата сте ментално ретардирани.

КИКЛОП: Тата, тата...

Киклођ ђлаче, ђојављују се Посејдон и Ареј.

ПОСЕЈДОН: Шта је сад било, сине?

АРЕЈ: Ово ти је син?

ПОСЕЈДОН: Јесте!

АРЕЈ: Умеш ли ти да направиш неког нормалног, или је глуп, ил' су нека чудовишта, или је ружан или има једно око. Могу мислити какве су им мајке.

ПОСЕЈДОН: Киклопова мајка је била предивна, личила је на...

АРЕЈ: Сидни Крафорд, само су јој се случајно очи спојиле у једно око.

ПОСЕЈДОН: Умукни!

КИКЛОП (*још више у греку*): Тата, и он ми се руга.

ПОСЕЈДОН: Ћути Ареју, какав је да је, мој је син.

АРЕЈ: Не, ја сам само мислио да ти нађем пристојну жену, која има два ока, две ноге и све зубе.

КИКЛОП (*показујући на Одисеја*): Тата, овај овде ме је исто вређао, и убо у око. Рекао је да смо нас двојица метално реградирани.

АРЕЈ: Мислим да младић говори истину.

ПОСЕЈДОН (*шрозубац с'шавља Одисеју на њрло*): Ко си ти, да мог сина вређаш?

ОДИСЕЈ: Нисам ја нико, мајке ми, баш нико. Уопште немој да се на мене обазиреш. Нико.

АРЕЈ: Ето, човек је Нико.

ПОСЕЈДОН: Кад је већ нико, да му откинем главу с рамена?

ОДИСЕЈ: Ево нећу бити Нико, бићу овца,

Одисеј узима крзно, навлачи ња и почиње да блеји.

АРЕЈ: Обожавам овце, да закољемо једну?

ПОСЕЈДОН: Немој ову, мршава је.

КИКЛОП: Тата, уништи га.

АРЕЈ: Ако би могао га претвориш у јагње, ја ћу га до коске оглодати.

Одисеј баца кожу са себе и бежи.

КИКЛОП: Тата, стигни га, освети ме тата.

ПОСЕЈДОН: Ућути бре, шта се дерњаш.

КИКЛОП: Али, он ме је убо.

ПОСЕЈДОН: Није ти главу скинуо ако те убо. Убо, убо, па шта.

Још више у греку. Посејдон њрилази и њеши ња.

ПОСЕЈДОН (*шеја му*): Добро, сине мој лепи, немој да пацес, покажаће њему твој татица.

АРЕЈ: Сад ми је јасно, они су и на тебе мало метално реградирани.

ПОСЕЈДОН: Не лупај глупости, него идемо да стигнемо Одисеја.

АРЕЈ: Ја бих ипак неко јагњешце ако може.

III

ОДИСЕЈ СЕДИ НЕЗАИНТЕРЕСОВАНО ДОК ИСПРЕД ЊЕГА ИГРА DАNS GRUPА ДЕВОЈАКА КАО СИРЕНЕ, МУЗИКА ЈЕ МОДЕРНА, ХАУС И СЛ., ЧУЈУ СЕ И ЗВУКОВИ СИРЕНА, ПРИЛАЗИ МУ ДРУГАР.

ЕЛПЕНОР: Вау, какве су ово сирене, не видим нигде авионе.

ОДИСЕЈУ: То су морске сирене!

ЕЛПЕНОР: Аха!

ОДИСЕЈ: Јеси ли се сетио чега?

ЕЛПЕНОР: А чега да се сетим?

ОДИСЕЈ: На пример, где ми је остала посада?

ЕЛПЕНОР: А то, ено их у обору, једу коре од бундеве и траже неке крмаче по острву.

ОДИСЕЈ: Зашто тебе није Кирка претворила у свињу?

ЕЛПЕНОР: Ја сам за то време ловио Хелијева говеда па ме он убио, а ја сам побегао између Сциле и Харибде и...

ОДИСЕЈ: Видиш да се свега сећаш.

ЕЛПЕНОР: Ма јок, ложим те. Благе везе немам, све сам то сад измислио.

ОДИСЕЈ: Ех, с ким сам ја остао.

ЕЛПЕНОР: Дobar сам ти и ја, него гледај ове сирене како врцају. (*Oгјег-ном скочи на Одисеја и ђокушава му да зачепи уши*) Не слушај их, не слушај их!

ОДИСЕЈ: Бежи од мене, будало једна!

ЕЛПЕНОР: Кирка је рекла да их не слушамо, појешће нас после. Стави восак у уши.

ОДИСЕЈ: Тотално сам равнодушан према њима, не слушам хип-хоп.

ЕЛПЕНОР: Не слушаш хип-хоп? А коју, мајке ти, слушаш музику?

ОДИСЕЈ (*усијаје, свечано изјављује*): На свету је само један краљ музике! (*Одисеј отиера са сцене девојке.*) Ајде, доста сте ми испирали мозак. Јаке сте ми ви сирене.

ЕЛПЕНОР: Знам ко је краљ, Елвис Присли!

ОДИСЕЈ: Какав Елвис, он је мало дете, може ли Елвис да направи овакву песму (*почиње да пева песму од Томе Здравковића*):

Дошако сам, дно живоша...

И пакао и ђоноре

Али ти ми душу узе ти проклеши женски створе

Па због тебе немам мира у сновима ни на јави...

ЕЛПЕНОР (*прекида га урлајући*): Лов ми тендр, лов ми ду, енд ај вуд лав ју, лов ми дарлинг, лов ми ду, анд ај вуд лав ју...

ОДИСЕЈ (*нагласавајући га*): Уморан сам од живота, уморан сам од кафана, уморно је срце моје, уморно, јер на њему лежи рана дуго већ, старе ране из младости, што су остале...

ЕЛПЕНОР: Вива, Лас Вегас, вива, Лас Вегас, Виваааа, Виваааа...

ОДИСЕЈ (*шупира га*): Доста бре, немој да ми квариш солистички наступ.

ЕЛПЕНОР: А шта мислиш да организујемо турнеју по азијској обали? Замисли само нас двојицу и великим словима написано: Оди и Броди!

ОДИСЕЈ: Не лупај глупости, него мисли како да се вратимо.

ЕЛПЕНОР: То није проблем, вратићемо се авионом, купио сам повратне карте кад смо кренули из Грчке.

IV

ОДИСЕЈ и ЕЛПЕНОР СА ЗАВОЈЕМ НА ГЛАВИ СЕДЕ НА КРИЛУ АВИОНА.

ОДИСЕЈ: Рекао си да је ово најбезбеднији саобраћај.

ЕЛПЕНОР: Јесте, али кад има пилота у авиону.

ОДИСЕЈ: Зар онај у црном није био пилот?

ЕЛПЕНОР: Не, то је био терориста.

ОДИСЕЈ: А ко је тај терориста?

ЕЛПЕНОР: То је неко ко хоће тебе да убије да би он живео!

ОДИСЕЈ: Само он?

ЕЛПЕНОР: Само он!

ОДИСЕЈ: Баш је себичан тај терориста. Сигурно га је послао онај досадни Посејдон. Што ме не остави више на миру?

ЕЛПЕНОР: Имам ту иза угла тетку Калипсу. Она је чаробница, можда нам помогне. Могли смо да свратимо до ње, треба и лек да јој однесем.

ОДИСЕЈ: Нећу да идем код ње, хоћу кући, хоћу кући!

ЕЛПЕНОР: Тетка прави одличне сарме.

ОДИСЕЈ: Уф, обожавам сарме, још кад би направила оне са зељем, их, идемо одмах, већ су ми замирисале.

V

Богови на Олимпу.

АТЕНА: Зар те то не дира, Зевсе?

ЗЕВС: Шта, дете моје?

АТЕНА: То што Одисеј не може да се врати десет година својој кући.

ЗЕВС: Ја се не љутим на њега, што се мене тиче, могао га је Хомер одмах вратити, него се Посејдон љути што је дирао његовог сина Киклопа.

АТЕНА: Јак му син, једнооки Џек, него, ако смо ми данас сложни, ја бих одмах послала Хермеса да јави Калипсо да пусти Одисеја, а ја сама ћу отићи до Одисејевог сина Телемаха да га охрабрим да сачека оца.

ХЕРА: Шта се догађа у кући Одисејевој?

АТЕНА: Просци су му запосели кућу и чекају да се Пенелопа преуда за једног од њих. Бахато се понашају, све поједоше и потрошише.

ХЕРА: А Пенелопа чека?

АТЕНА: Чека.

ЗЕВС: Добро децо моја, разлаз док Посејдон није чуо, идемо да помогнемо Одисеју.

VI

Калипсо и Хермес.

КАЛИПСО: Добро дошао боже у мој дом, надам се да добрим долазиш.

ХЕРМЕС: Шаље ме Зевс, чуо је да је код тебе човек који је највише заслужан за Троју, а највише га јада снашло.

КАЛИПСО: Шта је то вас брига? У мојој кући примам кога ја хоћу.

ХЕРМЕС: Да, брига нас је, није му судбина да умре далеко од својих предака, већ да се врати у дом.

КАЛИПСО: Па?

ХЕРМЕС: Зевс ти наређује да га одмах пустиш!

КАЛИПСО: Или шта?

ХЕРМЕС: Боље ти је да он не долази лично да говори своје заповести!

КАЛИПСО: Сурови сте богови, и завидљиви као и обични смртници, а можда и више од њих. Ви не допуштате богињама љубав коју сваки смртник може да има кад год пожели. Пријатељски сам га овде примила кад му се разбио авион, сарме сам му спремила, хтела сам и бесмртним да га начиним. Но Зевс је свемоћан, ко сам ја да би се њему опирала. Кажи му да ће бити тако, пустићу га и помоћи да стигне до куће колико знам и могу.

ХЕРМЕС: Уради тако!

КАЛИПСО: А ти си један мали обични поштар!

ХЕРМЕС: Е, сад ћеш да видиш да ли ћу ти донети пензију на време.

КАЛИПСО: Јака ми пензија, марш из моје куће, торбару један!

Хермес оглази, долази Хомер.

КАЛИПСО: Ко си ти?

ХОМЕР: Ја сам Хомер.

КАЛИПСО: И ти си дошао да се ругаш мојој несрећи.

ХОМЕР: Не, ја сам дошао да поведем Одисеја.

КАЛИПСО: Шта има ти да га водиш, није он слеп.

ХОМЕР: Није он, али сам ја.

КАЛИПСО: Онда боље да остане кад га треба слеп да води кући.

Појављује се Одисеј.

ОДИСЕЈ: Па да останем онда?

ХОМЕР: Где да останеш? Зар ниси хтео да идеш кући?

ОДИСЕЈ: Хтео сам, али пре десет година.

ХОМЕР: Нећеш у своје топло огњиште?

ОДИСЕЈ: Вала и овде ми је топло, сем тога, Калипсо ми прави одличне сарме.

ХОМЕР: А Пенолепа?

ОДИСЕЈ: Шта Пенолопа? Она? Она нема благе везе да прави сарме, мада зна и она пребранац направити без мане.

ХОМЕР: Не питам те за сарме и пребранац, већ да ли је волиш?

ОДИСЕЈ: Она се до сада трипут преудала.

ХОМЕР: Није, мада не значи да неће ако не доћеш на време.

ОДИСЕЈ: Али лепша ми је Калипсо.

ХОМЕР: Слушај мали, није твоје да бираш.

ОДИСЕЈ: Није ни твоје.

КАЛИПСО: Пусту га да каже шта има.

ОДИСЕЈ: Калипсо је лепша и богиња је, еј, и бићу бесмртан.

ХОМЕР: И ја ћу те учинити бесмртним.

ОДИСЕЈ: Ти ћеш да ме учиниш?! Ниси могао да дођеш на време, а учинићеш ме бесмртним.

КАЛИПСО: Одисеју мој драги, мораш ићи, то није ни моја воља, ни Хомерова, већ воља богова.

ОДИСЕЈ: Њихова воља, а кад ће бити моја воља? Како год окренем не ваља, прво је била моја воља да идем кући, а они ми не дају, сад ја нећу кући, они ме терају, ко ли се може снаћи у свему овоме?

КАЛИПСО: Тако је то са боговима.

ХОМЕР: Идемо!

VII

ТЕЛЕМАХ И АТЕНА.

АТЕНА: Здраво Телемаше, порастао си, малени.

ТЕЛЕМАХ: А ко си ти?

АТЕНА: Ја сам тета Атена, богиња мудрости, и твоја и Одисејева заштитница.

ТЕЛЕМАХ: А ја сам краљ Ричард!

АТЕНА: Не верујеш ми, Одисејев сине. Мудар си на оца.

ТЕЛЕМАХ: Јак ми он мудрац кад не зна да нађе пут до куће, а и ти си га заштитила, немам речи.

АТЕНА: Одисеј ти је жив и враћа се кући.

ТЕЛЕМАХ: Сад је касно, може да се враћа колико хоће, кад ће се мајка преудати сутра.

АТЕНА: То не може, идемо брзо до мајке.

Долази Пенелоја.

ПЕНОЛОПА: Кога то водиш?

ТЕЛЕМАХ: Ово је Атена, богиња мудрости.

ПЕНЕЛОПА: А ја сам Зевс.

ТЕЛЕМАХ: А ја сам рекао да сам краљ Ричард!

АТЕНА: Не ругај се Пенелопо, ако ти је мила глава.

ПЕНЕЛОПА: Опрости Атено. Нисам те препознала.

АТЕНА: Чујем да се удајеш?

ПЕНЕЛОПА: Да.

АТЕНА: Па ти имаш мужа.

ПЕНЕЛОПА: Можда имам, можда немам.

АТЕНА: Имаш га, имаш, жив је и долази ускоро.

ПЕНЕЛОПА: Што није раније дошао? Десет година измишљам да треба да исплетем покривач. Направила сам фабрику чарапа у међувремену.

АТЕНА: Таман кад дође да не буде бос.

ПЕНЕЛОПА: А где је био до сада? Знам ја да се он годинама вуцара по кафанама.

АТЕНА: Слушај Пенелопо. Он долази, а ти ако нећеш да будеш погубљена као и просци, сачекај га како ваља, или ти оде глава.

ПЕНЕЛОПА: Сва сам се препала!

VIII

ХОМЕР и ОДИСЕЈ.

ХОМЕР: Е, па драги Одисеју, стигли смо кући.

ОДИСЕЈ: Уф, заборавио сам и како ми изгледа кућа. Ајмо сад, шта си стао.

ХОМЕР: Полако, прво морамо да се прерушимо у просјакe.

ОДИСЕЈ: Што одмах не упаднемо?

ХОМЕР: Па да те одмах смакну!

Телемах, ђросци, улази Одисеј.

ПРОСАЦ 1: Ево га Одисеј.

ОДИСЕЈ: Како си ме препознао?

ПРОСАЦ 2: По ожиљку (*смеје се*), сви смо читали Хомеров еп.

ОДИСЕЈ: Ти си ме издао, написао си песму пре него што сам стигао кући.

ХОМЕР: Не знам ја да пишем, видиш да сам слеп, то је сигурно масло мог секретара.

Појављује се секретар.

СЕКРЕТАР: Јесте, двадесет година идем уз тебе, празног трбуха и џепова.

ХОМЕР: А је л'? Јеси ли хтео уметност, е па брале, уметност је празног стомака.

СЕКРЕТАР: Е па ја сам уновчио, продао сам њима и упозорио их. Платили су ме дебело.

ХОМЕР: Ћубре.

ПРОСАЦ 1: Јесте, и знали смо да долазите и чекали смо вас.

ПРОСАЦ 2: И сада сте наши заробљеници, али нећете још дуго, потопићемо вас.

ХОМЕР: Не можете, ја такав крај нисам планирао.

СЕКРЕТАР: Ја ћу да га испланирам.

ОДИСЕЈ: Где је мој лук?

ХОМЕР: Лук, лук, не знаш бре оловку да узмеш, а хтео би лук, треба нам пиштољ! Пиштољ за царство! Вичи будало! Пиштољ за царство!

ОДИСЕЈ: Шта је то пиштољ?

Појављује се Атена.

АТЕНА: Каква је ово гужва, разлаз бре!

ПРОСАЦ 1: Уф, ти ћеш да нам кажеш.

АТЕНА: Ја сам богиња мудрости, Атена.

ПРОСАЦ 2: Уф, сав сам се најежио!

ХОМЕР (*вади ђишћољ*): Е па сад ћу да вам покажем шта је то пиштољ, магнум 357.

ОДИСЕЈ: Стани, слеп си, побићеш и нас!

АТЕНА: То не смеш да користиш, пронађен је у деветнаестом веку, мада је овај из двадесетог, дај ми га.

Узима ђишћољ.

АТЕНА: Вау, магнум (*оћали увис*). Да ли сам ја нешто рекла?

ПРОСАЦ 3: Чини ми се да сте рекли да се разилазимо.

ПРОСАЦ 1: Све је у реду, ево идемо одмах.

ОДИСЕЈ: Чекај, дај мени тај пиштољ да им пресудим.

АТЕНА: Нека, прогнаћемо их са острва.

Појављује се Пенелоја, лјегају се чудно.

ПЕНЕЛОПА (*Хомеру*): Уф, што си поружнео, јеси ли ти то и ослепео?

ХОМЕР: Ја сам слеп од рођења.

ОДИСЕЈ: Ја сам Одисеј, а не тај, то је мој писац.

ПЕНЕЛОПА: Ни ти ниси много бољи.

ОДИСЕЈ: А ти си за двадесет година постала Афродита, бабо једна.

АТЕНА: Не вређај ми сестру.

ПЕНЕЛОПА: Боље да сам се удала за неког просца.

ХОМЕР: Стани, доста ми је ових уврнутих легенди. Како бре тако можете једно другом? Десет година се нисте видели, и тако да говорите једно другом.

ОДИСЕЈ: Човек је у праву.

ХОМЕР: Него шта. 'Ајд сад лепо од почетка.

ПЕНЕЛОПА: Ти ли си, мој Одисеју?

ОДИСЕЈ: Ја сам, драга.

ПЕНЕЛОПА: Не могу да верујем још да си ти прави Одисеј, Еуриклеја иди у собу, донеси кревет за мог драгог Одисеја.

ОДИСЕЈ: Стани, то не може нико смртан урадити, пошто сам собу озидео око маслине коју сам одсекао и на пању направио постељу.

ПЕНЕЛОПА (ћрли ја): Ово је мој прави Одисеј, само он зна за наш кревет. Добродошао кући после толико година, господару мој.

ХОМЕР: Е, то је већ боље, а ти Секретару, где си Секретарчићу, Секретарчићу...

Секретар се шћућурио у ујао. Хомер му ћрилази, најћијава ја и за уво ја вуче са собом.

ХОМЕР: Довиђења сад, идемо и ми кући, али пре тога да се поздравимо. Ето драги гледаоци, то вам беху, Илијада и Одисеја, није можда било баш овако, али може да буде овако, ако хоћете више о овоме да сазнате, купите Илијаду и Одисеју на вашим киосцима за 200 динара.

СЕКРЕТАР: Мислиш у књижари?

ХОМЕР: Можда доставе и тамо неки примерак, сад се књиге углавном на киоску продају.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-2
821.163.41.09-2 Грушановић З.

ГРУШАНОВИЋ, Златко, 1976-

У драмском шипражју . [1], Мало драмско шипражје / Златко Грушановић
; [илустрација Милан Драгојловић Шкеми]. - Београд : Дом културе "Студентски
град" : Удружење драмских писаца Србије - репрезентативно удружење у култури,
2024 (Београд : Донатграф). - 347 стр. : илустр. ; 24 cm

Тираж 300. - Стр. 5-13: Предговор / Зоран Стефановић.

ISBN 978-86-7933-199-1 (ДКСГ)
ISBN 978-86-7933-201-1 (низ)

а) Грушановић, Златко (1976-) - Дrame

COBISS.SR-ID 151194121
